

SAMLADE SKRIFTER

AF **VITALIS.** ---------- STOCKHOLM. ADOLF BONNIER, Kongl. Hof- och Universitets-Bokhandlare.

STOCKHOLM, ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG. 1873.

Förord till den elektroniska utgåvan

Denna upplaga av samlade skrifter utgavs av Carl Adolf Forselius 1873, som även försåg den med en levnadsteckning över författaren. Erik Gustaf Geijer skrev därtill ett företal på tio sidor.

Boken, som tillhör University of Michigan Library, har scannats av Google Books. Den anpassades för Projekt Runeberg i juni 2013 av Bert H.

Åren 1926-1932 publicerades ytterligare en upplaga samlade skrifter, utgivna av Algot Werin i serien *Svenska författare utgivna av Svenska vitterhetssamfundet ; 12*, i två delar. De har digitaliserats av **Litteraturbanken**.

FÖRETAL.

TILL »SAMLADE DIKTER» AF VITALIS.

Till allmänheten öfverlemnas härmedelst allt hvad som återstår efter den unga, alltför tidigt bortryckta skald, hvilken under namnet Vitalis förvärfvade sig ett namn, som skall öfverlefva honom. — Hvad här erbjudes samladt, är till största delen förut bekant och af allmänheten med bifall emottaget. Skörden hade kunnat blifva rikare — (hvad hade den, menskligen att tala, ej kunnat bli, med längre lif och bättre lycka!) — men döden skördade skalden, och med snart domnande hand har denne åt lågorna offrat alla de dikter, som, under plågornas mellanrymder, sysselsatt hans sista år.

En af den aflidnes närmaste vänner emottog, med hans bifall, vården om de redan bekanta skrifternas samling och utgifvande, och uppfyller härmedelst sitt uppdrag. Anordningen och valet äro hans. Mig har han anförtrott att beledsaga samlingen med ett förord; och jag gör det. Ej såsom ville jag tala för ett namn, som ej behöfver förespråkare och i lifvet hvarken sökte eller älskade beskyddare; utan emedan utgifvaren, som ansett en enkel teckning af skaldens lefnadsöden såsom den bästa inledning till hans skrifter, ej sjelf har velat allmängöra det

utkast han i detta afseende författat, och har trott, att jag, med personlig kännedom af den bortgångne, lättast skulle kunna begagna det. Jag har haft ännu ett skäl. Jag aktade den aflidne högt; hans minne är mig dyrt och kärt. Den känsla, hvarmed jag kastar en blomma på hans tidiga graf, skall ej tillräknas mig såsom fåfänga.

Erik Sjöberg — ty sådant var hans verkliga namn — föddes den 14 Januari 1794 i Ludgo socken i Södermanland, af fattiga föräldrar Fadren Erik Sjöberg, modren Beata Sara Broling, af en gammal prestslägt inom Strengnäs stift. , som året efter sonens födelse bosatte sig i staden Trosa, der fadren varit arbetskarl. Den unge Sjöberg, född och uppfödd i den torftighet, som sedan blef hans trogna följeslagerska genom lifvet, var från barndomen kroppsligen svag. Med bekymmer såg fadren hans oförmåga till kroppsarbete, hans brinnande lust för läsning, som tillfredsställdes ur lånta böcker, hvilka förgäfves undangömdes, under det näfver och täljda spånor ofta måste företräda papperets ställe vid hans skriföfningar. En satirisk brefvexling med en jemnårig gosse i Trosa var hans första författareförsök. De begge kämparne möttes på öfverenskommen tid och ort, aflemnade ömsesidigt sina epistlar och gingo hem att rusta sig till ny tankestrid. — År 1806 om hösten skref skolmästaren i Trosa, Hofpredikanten Kling, till en mödernefrände af den unge Sjöberg, att han i sin skola hade en gosse med de utmärktaste anlag, men alltför fattig att kunna fortsätta sina studier. Ett litet sammanskott skedde, hvarigenom Sjöberg sattes i stånd att i Mars 1807 afgå till Strengnäs, der han blef inskrifven i första klassen af trivialskolan. Under den vid samma termins slut anställda årliga examen med gymnasisterna hörde han för första gången Virgilius expliceras. Ämnet var det bekanta stället ur Æneiden, der hjeltens vandringar i underjorden beskrifvas. Den poetiska skildringen intryckte sig så djupt i den unga lärjungens själ, att ej ett ord gick förloradt för hans minne; och han brukade förtälja, hur han, återkommen från skolan, fann Virgilius i sin slägtinges bokförråd, tog boken med ut på marken, och under landtmanna-arbeten vaktande svinen vid en grind, läste med stor förtjusning hela den beskrifning, som så lifligt fästat hans uppmärksamhet. Med denna skarpa, utomordentliga fattningsgåfva och underhjelpt af någon enskild undervisning om somrarne, hvilka han merändelstillbragte hos sin nämnda frände *), genomgick han på tvänne år Strengnäs skola, och flyttades 1809 till gymnasium, hvil-ket han 1814, af missnöje med en lärare, hastigt lemnade* •ehuru icke dess mindre med hedrande, välförtjenta vitsord.

— I språken voro hans framsteg i synnerhet utmärkte. Redan på gymnasium hade han genomgått ett betydligt antal af de Latinska auktorerne; läste Pindarus och de Attiska tragikerna och hade i de österländska språken grundlagt de insigter, som vid universitetet väckte hans lärares uppmärksamhet och bifall. Med denha skatt af kunskaper i de gamla språken var de nyares lärande honom en lek, och hans vänner omtala den ojemförliga lätthet, hvarmed han på detta falt var likasom hemmastadd.

Redan som gymnasist hade han bland kamraterna ett stort namn för sina poetiska anlag, och var, såsom nyss blef-ven student, den utmärktaste deltagaren i en på gymnasium redan bildad ungdomlig litterär förening, hvars medlemmar sins emellan täflade i skrifter på prosa och vers. Sjöberg, som afgått före sina unga vänner till akademien, stod denna tid med dem i liflig brefvexling (ett göromål, som han i sed-nare tider hatade, och utbytte i synnerhet med Nicander ömsesidigt skrifter och granskning). De flesta af dessa tidigare försök har författaren förstört. Några finnas qvar från år 1816; men äro ej upptagne i denna samling.

Femtio Riksdaler Riksgäldssedlar för första Upsala-resan och ersättning af tryckningskostnaden för en exercitii-disputation var det sista understöd han af sin förr omtalta frändes välgörenhet erhöll. Sjöbebg, delande fattiga studerandes vanliga lott, förvärfvade med andras lärande sjelf sitt uppehälle, och dylika så kallade konditioner upptogo hans mesta tid intill 1820. Men den psedagogiska sysselsättningen var föga förenlig med hans poetiska kallelse, och ständigt, stundom af omständigheterna förtyngdt, yttre beroende ännu mindre med hans ytterst finkänsliga inre sjelf-

*) Prosten Doktor Adolph Lundgren i Husby Oppunda, hvilken ej längesedan dog såsom senior bland rikets presterskap.ständighet. Han säges ej länge ha trifvits på något ställer utom på det sista, Wallby prestgård i Upland *), der han ännu de sednaste åren sökte och fann en kär fristad för återhemtandet af helsa och krafter. Ifrån 1820 till hösten 1825 vistades han utan disciplar i Upsala och lefde för det mesta, med otrolig sparsamhet,

af ej särdeles betydliga stipendier och det ännu obetydligare hans skrifter kunde inbringa. Den första lilla samlingen, som uppträdde under namn af Dikter af Vitalis **) utkom i Upsala mot slutet af

*) Hos Prosten Collinder.

**) Vitalis uppträdde som författare första gången i Kalender föi Damer för år 1820, hvilken utkom i slutet af år 1819. — Dessa Dikter af Vitalis trycktes jemväl då särskildt, och en tillökt upplaga deraf utkom midsommarstiden 1821. Detta häfte innehåller) utom det af författaren sjelf uteslutna stycket Floden, följande här upptagna stycken:

Till Fullmdnen, Dedikation. — Skaldens trött. Till B. — Jfina önskningar. Efter Grekiskan. — Minne och Tro. Till en förlorad Vån. — Enslingens Sång i den stora öknen. — Till en Violblomma. Efter Zappi. — Till Laura. — Orden. — Sverige. — Under en sjukdom, till Laura. — Till mina vänner. — Komiska fantasier. — Blomsterklagan. — Till iMura.

— Epigrammer. — Gratiemas Tempel. — Barndomsminnen. — Braut Anund.

— Siegmunds idéer. — Oscars fest i Upsala, d. 1 Dec. 1829. — Amen, En parodi. — Tal till Månen. — Rustningar till Ragnarök.

Under våren 1820 utkommo Sednare Dikter af Vitalis, första häftet, innehållande, utom de af författaren uteslutna styckena Sång och uppmuntran till det arma kreaturet Pegasus och Nattrakan:

Prolog. — Vårsolen. — Vdrfantasi. — Höstbetraktelser. — Allmånhetenr Satir. — Komiska fantasier. — Prolog till tragedien Väinämöinen. — Enslingens klagan. — Parabel.

Sednare Dikter, andra häftet, som utkom hösten 1820, innehåller:

Till Engiame. Tillegnan. — ITymn. — Den nye Narcissus. — Noli Tangere. — Till Vestanvinden. — Till den vissnande rosen. — Tabula Votica. — Till Laura. — Till Skönheten. — Den 4 December 1820, Dithy-ramb. — Grnfcen. — Den kåmpandes sång. — Sanct Johannis död. — Speglame. — Klarhet. — Amors råd. — Till den frånvarande. — En suck från altaret. — Skaldeme. — Blomsterfesten.

I Kalender för Damer för år 1822 infördes åtskilliga här upptagne stycken, hvaribland Kung Pharao finnes omarbetad i Nyare Dikter af Vitalis som utkommo i Stockholm 1829. — I början af år 1825 trycktes i tidskriften Brage:

Sånger till Mannen i Månen. — Lifvet och döden. — Försakelse.år 1819 och åtföljdes under loppet af 1820 af tvenne häften Sednare Dikter. En ny tillökt upplaga af de förstnämnda utkom 1821 och ändtligen 1825 i Stockholm Nyare Dikter af Vitalis. Dessa äro de källor, ur hvilka närvarande samling uppkommit, med få, till största delen af författaren sjelf utmärkta eller föranledda undantag.

Sitt författarenamn tog han af den dag, då han lemna-de sina första Dikter till tryckning. För honom sjelf synes det likväl haft äfven en annan härledning och, såsom en sammanfattning af orden vita och lis, ej oegentligt ha utmärkt en lefnad, som i sjelfva verket var en oupphörlig tvist med verlden och ödet. Sina första dikter dedicerade han en vacker Decemberqväll till Ftdlmänen, såsom det påstås, efter en ordväxling med sin vän Nicander, hvilken på samma tid tillegnade H. K. K. Kronprinsen förstlingarne af sin sånggudinna.

Då denne ädle furste om våren år 1822 åter besökte Upsala, fastade skalden hans uppmärksamhet, och han täcktes nådigst tillägga honom ett årligt understöd af 200 R:dr Bdco till vinnande af den filosofiska graden. Efter ett år,

— det bekymmerfriaste Vitalis på länge troligen öfverlef-vat, — begynte han sätta sig allehanda betänkligheter i huf-vudet angående detta understöd. Undertecknad hade fått sig uppdraget att till honom öfverlemna de terminligen öf-versända penningarne. Först efter hans död har jag erfarit, att några frågor af mig angående hans poetiska arbeten och en yttrad önskan, att han måtte försöka sig i ett större ämne, hos honom föranledt den förmodan, att det furstliga understödet vore förenadt med några större anspråk på hans forfattareförmåga, än han

kände sig i stånd att uppfylla.

Holofemes. — Jerusalems Skomakare. — Runor. — Dödsbetraktelser. — Komiska fantasier. — Magister-promotionen 1824.

De nyare Dikterna innehålla:

Julkalaset. — Kung Pharao. — Kung David och Bathstba. — Jtrichot frö/ring. —- / en väns stnmbok. — ya tursonen. — Anderöster. — Till ett skönt barn. — Epigrammer. — Invigning. — Den högre kärleken. — Den béste tomten. — Den frommes lif. — Aftonpsalm.Dertill kom en aftagande helsa och ett derigenom förmm-skadt hopp att kunna med ansträngning fortsätta studierna. Nog af: en vacker dag, mot slutet af vårterminen 1823, kommer han till mig och afsäger sig understödet med mycket lugn och stor bestämdhet, anförande såsom skäl, att då hans försvagade helsa ej mer tillät honom att tänka på filosofiska graden, och således ändamålet med Hans Kongl. Höghets välgerning ej af honom kunde ernås, han ansåg sig pligtig att från densamma afstå. Med stor möda kunde jag förmå honom att emottaga den tillfälligtvis något öfver tiden fördröjda remissen för det innevarande halfåret 1 bref till Kanslirådet af Tannström fullbordade han sedermera sin af-sägelse. Han lemnade nu också akademien, såsom det tycktes, i de tankar, att ej mer dit återvända, utan söka ordination såsom prest. Ett närmare betänkande, ett allt mera lidande bröst synes ha afskräckt honom från denna bana. Han återkom till Upsala oförmodadt, och begynte utan någons vetskap sina tentamina till filosofiska graden. De af-brötos genom en blodstörtning i Januari 1824, en följd af ansträngningarne. #Han återställdes så vida, att han kunde .försöka en erbjuden kondition hos Öfverstelöjtnanten Baron Wrangel på Tibble i Södermanland. Ett nattläger i oeldadt rum under resan ådrog honom ett nytt anfalL Han framkom högst svag, men begagnade de första vunna krafterna att, under det hans vänner trodde honom sväfva mellan lif och död, än en gång infinna sig i Upsala; fullbordade här med denna jernvilja, som var honom egen, förberedelserna till sin examen, undergick den med utmärkt heder, tog lagerkransen vid den derpå följande promotioneti i Juni 1824, samt besjöng denna högtidlighet i ett humoristiskt poem, som, i slutlig öfvergång till lågande allvar, visar, hvil-ka höga föresatser sväfvade för hans själ.

De få år, som återstodo af skaldens lefnad, äro väl egnade att visa fåfängan af menskliga förhoppningar. Efter att lia tillbragt sommaren hos sin vän, Prosten Collinder, återkom Vitalis höstterminen 1824 till Upsala, i tanka att der söka en docentur. Olyckan ville, att docenturerna un*der de lärare, för hvilka han mest utmärkt sig, voro endera besatta, bortiofvade eller åtminstone ej for honom tillgäng-lige, och det leder ej till förmånligt omdöme öfver de gällande akademiska författningarne och bruken i detta hänseende, att både han och fiere andra skickliga unge män, som, efter den nyss inträffade promotionen, vid universitetet önskade att qvarstanna, hyste samma önskningar med samma utgång och måste vända sina tankar annorstädes. Vår vän dröjde ännu ett år vid akademien såsom enskild lärare åt en son af Majoren, Grefve Lewenhaupt, i hvars hus han åtnjöt mycken godhet, tills denna lärarebefattning upphörde med läijungens inträde vid Kongl. Krigsakademien. Vitalis riktade nu sin blick till hufvudstaden. Här ville han se lif-vet i stort och skildra dess vexlande taflor; och unge vänner sågo redan i den ära, han skulle förvärfva, målet för ett lifligt hopp. Han kom — enslingen i öknen — såsom han profetiskt karakteriserat sig sjelf i en af sina skönaste dikter — för att ibland bullrande obetydlighet smaka hela bitterheten af en ung svensk författares lott, som vill lefva af sitt snille. Med möda fans en förläggare till det lilla häftet af hans «Nyare Dikter.» Hans sångmö tystnade. Vitalis namn på en och annan öfversättning *) visade, att han arbetade för bröd

— och likväl var detta ej tillräckligt. Han hade litat på sin försakelse och sparsamhet, hvilka han kunde öfva i.en grad, som för de flesta skulle vara otrolig. Dessa dygder kunna göra inskränkta tillgångar dryga: med inga öfvas de lika bittert, som fåfängt. För första gången måste han, om äfven hos vänner, sätta sig i skulder, utan utsigt att dem innan kort gälda. Striden var förlorad. Priset, hvarför hans starka själ oupphörligt kämpat på försakelsens väg — detta pris, hvilket han utan tvifvel, blott med helsa och fysiskt oförminskade krafter, såsom segrare på ett eller annat sätt skulle eröfrat — oberoendet — var satt utom gränsen af hans jordiska förhoppningar. Hans sista försök på lyckans trappa var att bli skolmästare i Thorsåkers socken uti Ge-strikland, och kröntes ej af framgång.

Han måste återgå

*) Ett par af Washington Irvrings arbeten äro af Vitalis öfrersatta.under det privata lärareok, som han fordom afkastat för att gripa till lyran. Sednast vistades han i Herr Presidenten Poppii hus, der han läste med två gossar och fyra flickor och blott utmärkte sig genom sin flit och sin tystnad. Emed-lertid härjade den länge närda fienden inom hans bröst lif-vets återstående krafter. Han blef sängliggande. På sin egen begäran, och för att vara närmare läkarens vård, flyttades han till Kongl. Serafimerlasarettet, hvarest han, efter 16 dagars vistande, stilla afled, den 4 Mars 1828, kl. mellan 6 och 7 om morgonen. Några få vänner, äfven den, som skrifver dessa rader, följde hans jordiska öfverlefvor till deras sista hvilorum på Kungsholms kyrkogård, der Biskop Thyselius i ett enkelt och värdigt tal tolkade allt, hvad en blick på denna graf innebar lärorikt och rörande.

Vitalis — med detta namn, som ej med honom dött, vilja vi fortfara att nämna honom — var till växten lång, smal och mager, och hade någonting eget, i första ögonblicket frånstötande, i sitt väsende, men som, lifvadt till löje, harm eller ädelt allvar, behagade och fängslade, utan att förlora något af sin originalitet. — Kindens stundom skarpa rodnad röjde den lungsigtige. I all yttre verk och gerning var han egentligen tafatt. Det sträckte sig till hans rörelser, till hans gång, som, häftig med slängande armar, redan gjorde honom till ett föremål för uppmärksamhet. Sällan hade en stark och eldig själ fått en bräckligare hydda. Icke dess mindre, eller kanske just derföre, behandlade han den egenmäktigt och hårdt, såsom ett blott redskap för sin vilja. I vinter och köld såg man honom merändels utan öfverrock, kanhända lika mycket af nödvändighet, som* föresats. Sträng mot sig sjelf, var han det äfven mot andra och helt och hållet utan hvad man kallar konsiderationer. Hvad han fann löjligt och tadelvärdt gisslade han, äfven offentligen, till och med hos sina bästa vänner, och detta var honom så naturligt, att han kunde förundra sig öfver, att det blef ämne förförundran, och efteråt som förut bemötte de förolämpade såsom om ingenting passerat Det var en verklig oskuld i hans fiendskap, ej bemängd med en enda droppa hat, och den någon gång cyniska penseln har väl aldrig blifvit förd af en renare hand. Särdeles ömtålig var han i fråga om förbindelser, och den, som dermed äfven i bästa afsigt ville tämja honom, var ej säker, att han ej genast skakade af sig banden såsom lika många bojor. Likväl var han ända till svärmeri känslig för både vänskap och kärlek. De innerliga dikterna till Laura gällde ett verkligt föremål, en ung och älskvärd flicka, nu lycklig som maka och mor, om hvilken Vitalis äfven efter 10 års skilsmessa ej utan den märkbaraste rörelse kunde höra talas. Skönare har troheten i döden knappast uttalat sig, än i den härliga sången: Under en sjukdom, till Laura.

Fasthet, redlighet, renhet voro de aldrig misstämda grundtonerna i hans väsende, som för öfrigt och verkligen var en sammansättning af kontraster. Liksom hans fysik var motsatsen till hans själsstyrka, så var själen sjelf i många afseenden sin egen motsats, visande bredvid och om hvarandra vekhet och kraft, blidhet och stränghet, ödmjukhet och stolthet, öppenhet och misstänksamhet, löje och smärta, barnslig nyck och manligt förstånd. Menniskans beståndsdelar voro äfven Skaldens; och den högre harmonien fattades bägge. Torftighet, bekymmer, lidande grepo ock alltför ofta in i det underbara strängaspel, hvars renare klang nu tillhör högre sferer. Vitalis' språk är äfven bilden af en själ, som arbetade att få sitt rätta uttryck. Det är ej ett vatten, hvars rännil med lindrig konst ledes att af-spegla hvarje mötande blomma. Det är en metall, som smälter för inre eld och då drifver helgjutna, klingande former. I allmänhet är Vitalis såsom skald ojemn, — öfver medelmåttan eller under. Mest lycklig förefaller han mig i böijan och slutet af sin korta bana. Mellantiden, utmärkt genom de båda medlersta, äfven allt för snart på hvarandra följande, häftena af hans utgifna »dikter», betecknar ock ett slags 8tillestånd och mellanstånd i hans bildning, ur hvilkettan ryckte sig upp genom ett utbrott af polemik mot de förr hyllade mönstren. Det var ett kraftsprång ur göthisk och ännu mer ur phosphoristisk imitation, hvaråt han under ett slags hvila öfverlåtit sig. — Intressant genom denna psykologiska betydelse, har denna polemik ej heller bort saknas i samlingen af hans skrifter, och jag gör mig intet samvete öfver, att den är riktad mot personer, af hvilkas vänskap jag hedrar mig, men om hvilkas toleranta tänkesätt jag också är säker som om mitt eget Derföre vill jag just här offentligen förklara min kärlek och tacksamhet för det fria, öppna Ynglingaförbund, som kallades Phosphorister. Hvad de i ungdomsöfvermod förbrutit, har endast skadat dem sjelfva. Hvad de egde och verkade sant och godt känner jag, och det skall förblifva. Skämtets pilar ha i alla fall förlorat sin bitterhet, på ett fält, der dödens redan i mer än en riktning ilat.

Genast vid sitt första framträdande väckte Vitalis uppmärksamhet genom sina anlag såsom komisk och humoristisk författare. Dessa voro visserligen gedigne, och kanske har, för att hinna förträffligheten, det endast fattats honom en rikare åskådning af verlden. Nu var han för mycket stängd inom sig sjelf och sin närmaste omgifning. Han grep derföre kan hända för ofta till parodien af det alldagliga och bekanta (ehuru den under hans pensel har en egen kraft), eller förirrade sig i det räsonnerade komiska, som föga duger. Den lätthet och glädtighet, som leker på tingens yta, saknade han dessutom nästan helt och hållet Hans komiska kallelse var af en högre art Det äkta löjet är en blixt ur själen, som med ens gör den träffade dårskapen transparent; det är så långt skildt från oförmågan af allvaret, att tvärtom ur känslans, fantasiens och förståndets djup dess underbaraste dagrar tända sig, och dess mest strålande gnistor tillhöra en stor enkelhet och sannfärdighet i karakte-ren. Det själfullt komiska är det högsta och tillika detsamma som det humoristiska. Och hvem kan neka, att i denna oefterhärmligaste af alla gåfvor Vitalis var utmärkt? — om man äfven medger, att han ej alltid är sann och ledig.Hans förkärlek for detta 9lags poetiska verksamhet synes äfven deraf, att dikter af sådan art — ibland dem ett komiskt och polemiskt poem af större omfång — längst sysselsatte honom, ehuru han slutligen sjelf förstörde både detta och alla sina öfriga handskrifter. Till en samling af de redan tryckta dikterna — den enda egendom, hvarmed hans obetydliga skulder kunde betalas — gaf han deremot sitt bifall, talte äfven om att sjelf genomgå dem och syntes bojd att utdöma den polemiska delen deraf. Ännu de sista dagarne af sin lefnad gjorde han några ändringar och uteslutningar, hvilka blifvit samvetsgrannt iakttagna; men att på egen hand, eller med någon annans biträde, fullborda en granskning, som författaren knappt hann börja, dertill har utgifvaren, med skäl, ej ansett sig berättigad. Vitalis' Skrifter framträda derfore i det hela sådane de af allmänheten redan kändes, med oförminskade både fullkomligheter och fel; och i denna gestalt säkert lärorikast för bedömandet af författaren.

Sedan hans mor dog, år 1823, hade han känt sig allt mer ensam i lifvet. Han var detta modershjerta — det enda, som för honom klappade på jorden — med den ömmaste, gränslösaste kärlek tillgifven, delte med den gamla modren sina små tillgångar och försummade aldrig att, så länge hon lefde, göra, oftast till fots, sina vallfarter till Södermanland för att besöka henne.

Med brutna krafter uppgaf han äfven slutligen hoppet om auktorlig ära; och kanske var detta det fullkomligaste i den Försakelse, som han himmelskt besjungit. I flera af hans dikter råder en verklig längtan till grafven, ett begär att skiljas hädan, att lefva oförgängligt den frommes lif och vistas med den bästa Vännen; och hans tålamod under plågorna, hans lugn och förtröstan i döden, öfverensstämde med dessa tänkesätt. Thomas a Kempis om Christi efterföljd var hans sista, mest älskade läsning.

Stockholm d. 1 Dec. 1828.

E. G. Gei jer. FÖRORD.

Af Utgifvaren.

Mera än ett halft århundrade har förflutit, sedan den författare, hvilken är inom den svenska litteraturen känd under det antagna namnet *Vitalis*, första gången uppträdde i det offentliga, genast ifrån början tillvinnande sig ett högt anseende såsom skald. Obetydligt mindre är ock talet af år, som han redan slumrat i det tysta. De yngsta barnen af hans sångmö sågo dagen år 1825, och, såsom bekant är, afled Vitalis den 4 Mars 1828. Ett annat slägte än hans pröfvar således nu lifvets sällhet eller qval, och af dem, som med honom samtidigt eller gemensamt fröjdades, kämpade eller ledo, finnas ej många qvar på vädjobanan. Äfven af hans fiender — om denna benämning får gifvas åt vedersakare inom vitterhetens område — har den ena efter den andra förstummats i döden. Tiden må följaktligen nu kunna vara inne att uti en, så vidt möjligt är, fullständig samling utgifva allt hvad af denne författares skrifter finnes i behåll och kan anses förtjent att gå till efterverlden, så väl hans *Dikter* som de af honom i bunden form ifrån fremmande språk gjorda *Öfversättningar* af andras skaldeverk, samt slutligen också de *Polemiska skrifter*, hvilka ifrån honom utgått, förnämligast i striden med Phosphoristerna. Något särskildt intresse äger denna strid visserligen icke för den stora allmänheten i närvarande tid, och den saknar numera all betydelse utom i litteraturhistoriskt hänseende. Men vittnesbörden om den andel, Vitalis deruti

en gång tog, böra likväl icke saknas bland hans “*Samlade Skrifter*“, så framt hans egenskaper såsomförfattare skola kunna fullständigt bedömas, samt forskaren vara i stånd att afgöra, på hvilkendera sidan rätt eller orätt är att träfla.

Ett annat skäl finnes ock att ej längre fördröja denna samlings utgifvande. Af den hädangångne skaldens närmaste vänner lefver ännu ett ringa fåtal qvar, och innan äfven dessa gå ur tiden, hafva åt minnet bordt räddas sådana, endast för dem bekanta drag ur den oförgätliges lif, hvarigenom hans karaktersbild kan framstå med full trohet och sanning; hvilket hittills icke varit händelsen, emedan af föregående tecknare en och annan icke alls känt Vitalis personligen och de öfrige åtminstone icke gjort det till samma grad som de, hvilka i åratal plägat med honom ett, nära på dagligt, förtroligt umgänge. Den skildring, som af E. G. Geijer lemnats uti hans mästerliga företal till Samlade Dikter af Vitalis, skall icke lida, men endast fullständigas af hvad här kommer att meddelas*); hvaremot sådana teckningar, hvilka hufvudsakligen härleda sig ifrån den subjektiva uppfattningen af denne författares skrifter, med underlag af några enstaka biografiska uppgifter af verklig sanning, mera eller mindre torde nedsjunka till rena fantasiskapelser) **).

Vitalis var, såsom han uti ett halft skämtande, halft allvarsamt bref sjelf en gång yttrade, '‘född anno Ch. 1794

*) I nämnda företal förekommande misstag i biografiskt hänseende är Geijer alldeles oskyldig till. Han skref efter uppgifter, hvilka lemnats honom af »Utgifvaren«, grundade hufvudsakligen p& berättelser af skaldens egna slägtingar, men som vid anställda sednare forskningar funnits i vissa delar vara mindre riktiga.

**) Till detta slag hörer den af Fru Marie Soiie Schwartz författade och uti kalendern Freja för år 1868 intagna berättelsen: »Erik Sjöbergs Skyddsling, hvartill all historisk grundval fullkomligen saknas. Högst i värde står den monografi af G. H. Mellin, som utnder titel: »Erik Sjöberg. Vitalis»; läses uti 3:dje häftet af Svenskt Pantheon (tryckt i Stockholm år 1832) hvilken, ehuru innehållande en och annan oriktighet, stödjer sig på forskning och jemväl någon personlig bekantskap. —d. 14 i Thors manad“. Hans härkomst är förknippad med omständigheter och förhållanden, hvilka, ehuru till någon del bekanta för en och annan bland hans tidigaste vänner och kamrater, varit okända för den, som skrifver detta, ända till för några fä år tillbaka, men måhända innehålla nyckeln till det skaplynne, hvilket utmärkte Vitalis både såsom menniska och författare. — Han var frukten af en otillåten kärlek och, i ordets fulla mening, aen smärtans sontt, buren af sin moder under oafiåtlig gråt och född, icke med glädje, utan under tårar af skam och sorg. En gammal iakttagelse är, att barn af detta slag icke sällan undfå snillets gudalån, likasom till en godtgörelse för de vidrigheter, hvilka de, just till följd af en sådan härkomst, gå att möta i lifvet; och denna erfarenhet förnekade sig, såsom man finner, icke heller i Vitalis.

Enligt hvad kändt är, hette hans moder Beata Sara Broling. Hon var dotter af Johannes Magnus Broling,' i gifte med Eva Ulrika Ljung, och född i Bärbo den 19 November 1760 *), medan fadern var Komminister derstädes, men året innan han tillträdde Husby Oppunda pastorat, i tjensten efterföljande sin svärfader, Prosten Ericus Ljung. Hennes farfar var Johannes Erici Broling, död år 1745 såsom prost uti Edsberg i Nerike; men längre till rygga går icke den “gamla prestslägt“, som Geijer uppgifver, att Vitalis’ moder tillhörde, ty hennes farfars far var Rådman i Örebro.

Johannes Magnus Broling afied i Husby Oppunda den 1 April 1779, och efter nådårens slut flyttade enkan, ofvan-nämnda Eva Ulrika Broling med fyra af sina sex barn, döttrarne Beata Sara, Anna Ulrika och Dorothea Christina samt sonen Johan Adolf, till Runtuna socken, likaledes i Södermanland. Med full noggranhet kan tiden för denna inflyttning likväl icke uppgifvas; ty kyrkoböckerna utvisa allenast, att den ägt rum före året 1783. Bostaden valdes till en böijan vid

*) Om dagen för hennes födelse finnas skiljaktiga uppgifter i olika kyrkoböcker. På ett ställe (i Runtuna) läses, att hon var född den M/4, •jch i Trosa stads kyTkobok st&r d. M/u; nien dopboken i Bärt>o, hvilken naturligen bör äga största tillförlitligheten, utvisar den dag, som här i texten angifvits.Norrby, men förändrades sedermera år 1791 till GökscUer, hvarest familjen hade sitt hemvist, sä länge den fanns qvar i socknen. På förra stället tjenade åren 1790 och 1791, enligt samma kyrkoböckers intyg, en dräng vid namn Erik Ersson, född i Ludgou 1766; och år 1793 finnes samme dräng tje-nande vid Göksäter. Han blef skalden Vitalis’ fader; och det ser ut, som blygseln

öfver ett sådant äldsta dotterns felsteg samt vanäran deraf jagade modern och hela familjen ur socknen; ty med samma år 1793 försvinnasamteliga med-lemmarne af denna slägt alldeles ur kyrkoböckerna, utan uppgift, hvarthän de begifvit sig. Liktidigt försvinner på samma sätt ur böckerna också bemälde Erik Ersson, hvilken emellertid vid slutet af året igenfinnes i Trosa stad, dit han inflyttat ifrån Svärta socken.

Att uppsöka eller följa spåren af denna Brolingska slägt, i Öfrigt, äger för tillfället intet särskildt intresse; men om Beata Saras vidare öden har utrönts följande, som tillika sprider öfver vår författares födelse en dager af egendomligt sorglig natur.

En afton i November månad 1793 kom till en liten gård, som heter Löthen i Ludgou socken, en qvinna “af bättre folk“, såsom talesättet är, och anhöll om herberge. Hon kom ifrån Runtuna och till fots. Vid en blick på hennes gestalt röjde sig genast, att hon befann sig uti ett tillstånd af långt framskridet hafvandeskap; och bonden med sin hustru kunde icke afslå den bönfallandes, af tårar åtföljda begäran *). Hon

) Stället hade tvänne åboar: Jan Andersson och Olof Andersson, sannolikt bröder. Det var hoB den sednare herberget söktes och erhölls. Hustrun hette Maja Olsdotter; och en gissning, som ligger nära till hands, må här uttalas. Namnet å Vitalis’ farfar var Erik Olofsson, och det är således icke omöjligt, att nämnda Maja Olsdotter var ingenting mer och ingenting mindre än dennes syster samt följaktligen faster till Vitalis’ fader; i hvilket fall det är lätt förklarligt, hvarföre Beata Sara Broling, då hon blef förskjuten af sin egen slägt, sökte en tillflykt just här, hos anförvandter till den, hvars bara hon bar under sitt hjerta. Lika begripligt är ock i så fall, att det var en närmare känsla än den allmänna menniskokärleken, som föranledde hennes emottagande och den omvårdnad, henne egnadee. Visshet i detta hänseende står måhända icke att vinna. Kyrkoböckerna för mera änemottogs, och stannade icke blott för natten. På ett fjerde-dels mantal var emellertid, som man kan förstå, åbyggnaden ganska inskränkt, och stugan knnde icke på någon längre tid lemna utrymme för den opåräknade gästen samt ännu mindre skänka den stillhet och ro, som var behöflig, synnerligen vid den väntade nedkomsten. Skickelsen ville dock, att det skulle finnas råd härför. I närheten stod händelsevis då en liten stuga obebodd, och i denna bereddes en bostad åt den husvilla främlingen, genom bistånd, såsom det synes, af Kyrkoherden i församlingen och Länsmannen Joh. Lindberg på det likaledes närbelägna hemmanet Aspa, en annan gammal förtrolig vän till den olyckligas fader, Prosten Broling. Under sitt vistande här betjenades hon af prestgårdens piga, Anna Ersdotter, som tagit verksam del i stugans iordning-sättande och hvilken sextio år sednare såsom en 80-årig gumma meddelat berättelsen om dessa tilldragelser. Af ingen efterfrågades eljest den arma qvinnan. Förskjuten af de sina, öfvergifven af både huld och skyld, såsom det heter, gjorde hon intet annat än grät och läste i Psalmboken. Ändtligen var stunden för henne inne, och hon gaf lifvet åt en son, om hvilken det står i Ludgou församlings dopbok antecknad t, att han uföddes å lägenheten Blacktorp*) den 14 Januari u1794" och döptes samma dag. Föräldrar voro: Drängen “Erik Ursson i Trosa stad ooh dennes fästeqvinna Beata *Sara Broling i nämnde Blacktorpu. Efter sin fader och farfader feck gossen namnet: Erik och erhöll framdeles det tillnamn: Sjöberg, som af fadern i Trosa antagits, när och af hvilken anledning, är obekant. Vid dopet var jungfrufadder förutnämnda Olof Anderssons i Löthen dotter Brita, hvilken dock, i anseende till sjukdom, företräddes af förbemälda Anna Ersdotter i prestgården. Sedermera “kom drängen“, såsom

hundra &r sedan voro icke i det fullständiga skick som nu, och tid att personligen forska i dem har felats mig.

*) Mantal slängden för året 179S upptager ibland kronotorp: Blackbol, med dervid fogad anteckning: oödto; varande detta samma ställe som

Blacktorp.berättarinnans ord follo sig; hvarpå, efter forutgången kyrko-tagning, vigsel förrättades; hvilket enligt kyrkobokens intygande skedde den 8 Februari 1794 *).

Med sin moder kom den späde Erik Sjöberg icke långt derefter samma år till Trosa och uppväxte der ho9 föräl-drarne i stor fattigdom; hvilket naturligen icke kunde undgå att äga inflytelse på hans kropps utveckling och helsa. Måhända ägde han ock bröstets svaghet i arf. Fadern dog åtminstone vid en ålder, då mannen i gemen äger sin högsta styrka; och ehuruväl i kyrkoboken dödsorsaken uppgif-ves hafva varit: "gikt“, torde dock riktigheten deruti med skäl kunna betviflas, likasom det viU synas troligt, att i ett äktenskap, der skillnaden i makarnes

uppfostran och bildningsgrad icke kunde vara annat än betydlig, den husliga lyckan, oafsedt armodet, icke just varit stor, samt att hustrun feck dyrt besanna, hurusom

“Länga år fä gälda, hvad stunden brutit*.

Om Erik Sjöbergs barndom är, såsom rörande barns i gemen, icke mycket att säga. Tidigt röjde sig hans ovanliga själsanlag och förvånande minne, som fäste uppmärksamheten i främsta rummet hos den lilla stadens kyrkoherde, Prosten Gust. Forss berg, känd för ovanliga insigter i läkarekonsten och såsom en lycklig, vida eftersökt utöfvare deraf. Det var ock denne, som först satte Latinska grammatikan i hand på den lär-girige gossen samt meddelade honom den första undervisningen i detta språk, varande deruti hans handledare vida mer än den af Geijer omtalade Skolmästaren, Hofpredikanten Kling*).

) Första kännedomen om denna Erik Sjöbergs börd erhöll jag för omkring sex &r sedan genom Fil. Doktorn Olof Eneroth, hvilkene berättelse bekräftats af vidare anBtällda forskningar. Drifven af sin varma kiirlek för Vitalis skaldskap. företog D:r Eneroth sommaren 1854 en resa till Ludgou, i ändamål att se Vitalis* födelseort och möjligen lära känna hans barndoms och ungdoms historia. Hvad derunder inhemtades, har han nedlagt uti en skrift, benämnd: »Vitali» och hans samtida», hvilken lärer vara att snart förvänta i tryck utgifven.

**) Enligt uppgift af Kyrkoherden i Trosa, P. Hallgren, finne9 Sjöberg icke hafva varit inskrifven uti der varande skola eller Psedagogi, hvars ma-Långt efteråt, sedan Sjöberg vunnit rykte såsom skald och var kand såsom Vitalis, hördes gubben Forssberg ej sällan berätta, hurusom han icke visste sig hafva mera än en enda gång behöft rätta Sjöberg vid dennes läseöfningar i latinet. Och en af läraren med saktmod framställd fråga var då nog att bringa den känslige lärjungen till sjelfrättelse, på samma gång förlägenheten öfver felet dref honom blodet uppåt kinderna. Under sednaste tiden af sin vistelse i Trosa understöddes han af stadens mera ansedda och välmående medlemmar genom hvad man kallar umatdagaru i husen. Utom hos de nämnda Forssberg och Kling hade han sådan fri spisning hos Handlanden Lied beck, Färgerifabrikören Nyström och några andra, hvilka jemväl sammansköto medel till bekostande af hans första skolår i Strengnäs *).

Tidpunkten för intagandet uti Trivialskolan derstädes kan icke närmare bestämmas, än som af Geijer skett, emedan den gamla skolmatrikeln är förkommen. Det var under vårterminen 1807; och skolan genomgecks med en hastighet, som var utan exempel Från sista tiden af denna Sjöbergs skolgång har en händelse, hvilken kan förtjena att anföras, fästat sig måhända uti mera än ens minne.

Skolans Rektor var den såsom en utmärkt lärare aktade och derföre till sluts med Professors värdighet hedrade Lars Broman, hvilken gaf åt Strengnäs’ skola den tiden ett högt anseende. Det var en allvarsam och sträng gubbe, men som, detta oaktadt, var afhållen af gossarne för sitt nit, sin rättvisa och sitt goda hjerta. Manande sina lärjungar till arbete och flit samt att fördenskull vara tidigt oppe om morgnarne, hördes ej sällan under vårtiden den gamle yttra: uNi ska kämpas med solen gossar!“ I fjerde klassens rum, der Rektor läste, hade Sjöberg sin plats vid ett af fönstren, och en

trikel for tiden af Sjöbergs barndom dock skall vara mycket tydlig. Häraf göres sannolikt, att den undervisning, Sjöberg njöt af Skolmästaren Kling, varit helt och hållet enskild.

) Detta är meddeladt af Med. Doktor P. J. Liedbeck, son af ofvan-nämnde Handlande Liedbeck och ifr&n barnaåren bekant med den unge Sjöberg, af hvilken han jemväl erhöll den första undervisningen uti innanläsning.dag, då solen låg starkt på, skinande gossen alldeles i huf-vudet, hände det, att han icke kunde motstå verkan deraf till sömn. Kanske hade han också den dagen varit tidigare oppe än eljest. Nog af: Rektor märkte, att gossen nickade till, och då sådant med denne, hans i öfrigt stora favorit, aldrig förr inträffat, sade den uppmärksamme läraren: “Sjöberg! huru år det med dig? — Härigenom med ens fullt vaken svarade den tilltalade ögonblickligen: ujag kampar med solen, Herr Rektor*. Och detta fyndiga, qvicka svar hade till följd, att all vidare förebråelse uteblef. Rektor hade svårt att hålla sig allvarsam och kände sig fullkomligen afväpnad.

På Strengnäs’ Gymnasium intogs Sjöberg den 11 October 1809, och i matrikeln finnes vid hans namn antecknadt: HFadern: Landtbrukare i Stigtomtau; hvilket framkallat misstanken hos en och annan, att uppgiften

om Ludgou, såsom hans födelsesocken icke skulle vara riktig. Förhållandet är emellertid, att Sjöbergs föräldrar icke lång tid efter sonens afgång till Strengnäs' skola flyttade*) från Trosa, der fadern på sednare tiden varit borgare, samt fingo sin bostad inom nämnda Stigtomta socken, vid en gård som heter Björketorp. Denna gård tillhörde, såsom mantalslängderna för 1808 och näst-följande år utvisa, "Fogden Broling vid Sjösa,* hvilken, enligt h vad närmare efterforskningar uppdagat, var ingen annan än Beata Sara Brolings här framföre omförmälda broder Johan Adolf, alltså Vitalis' moderbroder **) — en omständighet, som gifver kraftigt stöd åt en gissning, hvilken här må uttalas.

*) År 1807 eller åtminstone 1808.

) Enligt berättelse af en syster till Vitalis, hvilken ännu finnes i lif-vet, skall Johan Adolf Broling icke hafva varit ensam ägare till ifrågavarande hepman Björketorp, utan såväl detta som det förut omnämnda hemmanet Göksäter i Buntuna socken hafva tillhört honom och hans syskon gemensamt. Dessa hemman hade nemligen ägts af deras fader, Prosten Broling, men blifvit upplåtne för lifstiden till en Inspektor Hellberg jemte dess hustru, efter hvilkas död hemmanen vid medlet af 1820-talet återfallit till sagde Prost Brolings arfvingar, tillkommande, sedan en af sönerna aflidit barnlös, Vitalis och hans tvenne systrar med en femtedel. Förhållandet härmed har jag icke ägt tillfälle att kontrollera medelst forskningar i härads-arkiverne; men flere omständigheter synas gifva bekräftelse och trovärdighet åt uppgiften.Af Geijer berättas, i det ofvannämnda företalet till "Samlade Dikter af Vitalis", om ett bref, som skall hafva skrifvits är 1806 af Hofpredikanten Kling till en mödernefrände af den unge Sjöberg, rörande dennes utmärkta anlag för studier samt med en uppmaning till hans understödjande deruti. Tillika uppgifves denna frände hafva varit Prosten, sedermera Theol. Doktorn Adolf Lundgren i Husby Oppunda, hvilken också efter nämnde tid omfattade den unge slägtingen med mycken godhet och välvilja*). En verkan af samma bref synes derjemte hafva varit att åt den ifrån sin slägt utskjutna Beata Sara Broling bereda ett återupptagande uti sina anförvandters gemenskap samt att låta henne återfå sin plats i deras hjertan. Det första beviset härpå ligger uti den här omnämnda flyttningen till Björketorp, hvars skötande hennes man feck emottaga, visserligen icke under annan benämning i mantalsuppgiften än af "Dräng4*, men i alla fall med en viss sjelfständighet, till följe af slägtskapen samt ägarens vistelse å annan ort; i betraktande af hvilken ställning Sjöbergs fader äfven kunde kallas, såsom Gymnasiimatrikeln innehåller: "Landtbrukare i Stigtomtau; hvilket ännu mycket mindre var orätt, i fall hustrun var delägare i egendomen. Men föranleddes berörda flyttning till Björketorp af Hofpredikanten Klings ofvannämnda bref, så hade Vitalis, om än omedvetet, här den sköna rolen af en försoningens engel. Ty utan tvif-vel var det värmen ifrån hans gryende snilles ljus, som förmådde att bortsmälta den is, hvilken en gång lagt sig emellan hans moder och hennes närmaste, samt bibehållit sig der under halftannat årtionde. Men fullständig synes dock denna försoning hafva blifvit först efter mannens död, hvilken inträffade den 8 Juli 1810 vid 44 års ålder). Ty derefter

*) I afseende på denna skyldskap må upplysas, att bemalde Adolf Lnndgren, som i pastoratet efterträdde Sjöbergs morfader, var dennes svåger, såsom gift med en annan af förutnämnde Ericus Ljungs döttrar.

**) I församlingens »dödbok» står han antecknad såsom »Arbetskarlen Erik Sjöberg». Han var född den 28 Jnni 1766 på torpet Sjöändan under Edeby herregård i Ludgou socken, och föräldrarne voro: Torparen Erik Olofsson samt dess hustru Anna Eriksdotter.inträdde äfven ett närmare umgänge mellan slägten och henne, såsom af i behåll varande bref utvisas.

Rörande Gymnasiitiden är föga mera att förtälja, än hvad redan är kändt genom Gei jer. Förmedelst sin flit och sina framsteg uti de flesta läroämnen ådrog sig Sjöberg sina lärares synnerliga uppmärksamhet, och genom sitt exemplariska uppförande vann han tillika deras välvilja i sådan grad, att han, hvilket var något högst ovanligt och sällsynt, redan andra året efter sitt inträde vid läroverket hugnades med ett Soopiskt stipendium, hvilket sedermera, när han hunnit till tredje klassen, efterföljdes af ett Kongligt, hvaraf beloppet var något, om än icke betydligt, större. Omdömet om honom ifrån lärarnes sida visar sig dock bäst uti det vitsord, han erhöll, då han lemnade detta läroverk. Han feck nem-ligen i fem ämnen: latin, grekiska, hebreiska, historia och mathematik högsta betyget eller laudatur, samt i öfriga ämnen, som då lästes på gymnasium, cum laude adprobatur:

hvarjemte betyget innehåller, att han '‘ådagalagt lyckliga “snillegåfvor och berömlig flit och i sitt uppförande berömvärd ärbarhet-.

Säkrare än af kamrater bedömes dock ingen: detta är en gammal sanning. Sådant är äfven helt naturligt; ty kamratlifvet, helst då det forteättes under åratal, blottar både karakterens förtjenster eller fel och hufvudets öfverlägsenhet eller svaghet vida fullständigare, än det kan ske inför läraren eller den, hvilken eljest under kortare tid och andra förhållanden har tillfälle att gifva akt härpå. Och äfven af kamrater var Sjöberg på det högsta uppburen, ej mindre för sitt snille och sina kunskaper än för sin karakters redbarhet och heder. Väl var han icke den glade förtjusarn, som genom det qvicka skämtets, de blixtrande infallens eller de lustiga upptågens trollmedel utgjorde medelpunkten och själen uti en vidsträckt krets af lefnadsglada vänner. Men der det gälde tankens idrotter och den rena, djupa känslan, eller att kämpa för det sanna och rätta, der kunde man vara viss att finna honom bland de främste och behöfde ej frukta, att han skulle rygga för hvilken makt och hvilka svårigheter som helst.På hans ord fanns ingen, som tvifiade ett ögonblick; och likasom ingen förnekade hans snilles öfverlägsenliet, var det också ingen af hans kamrater och vänner, som icke erkände renheten af guldet i hans hjerta.

Såsom af Geijer uppgifvits, var Sjöberg den utmärktaste deltagaren uti en på gymnasium bildad litterär förening, hvars medlemmar sins emellan täilade i skrifter på prosa och vers. Denna förening utgjordes af endast åtta ledamöter, af hvilka tvänne finnas ännu i lifvet, den ene ägande i behåll åtskilliga af Sjöberg författade poesier ifrån denna tid, hvaraf några intagits i förevarande upplaga af hans skrifter. På sin tid väckte detta sällskap icke någon yttre uppmärksamhet, och den inflytelse, det i verkligheten ägt på sina egna medlemmars litterära utveckling, torde väl icke heller kunna skattas synnerligen högt. Men då det gifvit anledning till ett förha-stadt omdöme om Sjöberg af en författare, som gjort hans ‘•lif och diktningu till föremål för sina betraktelser, har det synts mig vara skäl att med några ord här omnämna detta ^Brödraskaps med det tillägg, att dess stiftare var lika litet Sjöberg som Nicander. Upphofsmannen var deremot, såsom det vill synas, en, väl icke till åren, men till sin plats på gymnasium, i jemiörel8e med Sjöberg yngre kamrat, hvilken jemväl längesedan är afliden, dock utan att hafva lemnat efter sig något namn inom vitterheten eller litteraturen i öfrigt *).

Sjöberg afgick ifrån gymnasium den 24 Oktober 1814. Redan halftannat år tidigare hade han haft tanke derpå, men slagit det ur hågen efter samrådande med sin frände, Adolf Lundgren den yngre **), af hvilken på anförda skäl detta steg afstyrktes. Såsom student inskrefs han vid Upsala akademi den 31 October nyssnämnde år, men återvände efter få dagars förlopp till Strengnäs för att såsom Informator fortsätta handledningen af en der qvarlemnad discipel. Om anledningen, hvarföre Sjöberg midt under pågående läsetermin lemnade gymnasium, må en redogörelse här framställas, eftersom hvad

*) C. O. Berglund, död år 1858 såsom Domkyrkosysslonian i Strengnäs.

**) Son och sedermera efterträdare till den här förut omförmälde Prosten Landgren i Husby Oppunda.i detta afseende förut kommit till allmänhetens kunskap genom tryck, saknar riktighet.

Vid gymnasium var denna tid Doktor Olof Hultin Lektor i Theologien. Till gestalten storväxt, var han en man med godt hufvud och omfattande kunskaper, men iakttog icke alltid vid undervisningen det värdiga och skickliga i uttrycket» hvarom det likväl bör vara en oförgätlig regel for läraren att städse beflita sig, synnerligen i det ämne Hultin hade att föredraga*). ' Han bodde i sjelfva gymnasiihuset, på nedre botten, och var ungkarl, betjenad af en gammal piga, som förestod hans hushållning, dervid tidtals biträdd af en sin syster. Dessa “Eultins Stinettersåsom de benämndes, voro af någon anledning icke i gunst hos djeknarne, som derfore emellanåt roade sig med att ställa till något puts för dem. Så var händelsen också en dag under höstterminen 1814; och säkerligen blott af nyfikenhet och såsom åskådare hade äfven Sjöberg sällat sig till upptågsmakarne. Förmodligen hade Hultin, som tillika var Rector Gymnasii for året, märkt, att någonting var å farde, och kom ut i köksförstugan. Vid hans åsyn togo de andra pojkarne qvickt till flykten, men Sjöberg, som ej i lika grad hade ond t samvete och ej var lika skyndsam att komma undan, upphanns och blef syndabocken för de öfriga. “Du är för gammal att längre vara

*) En samling af dylika »pecoralier», kunde man väl säga, finnes intagen uti Tidningen; »Conservationsbladet», hvilken utkom i Stockholm &r 1823; och s&som tillägg till hvad der kan lä9as, må följande tilldragelse här omtalas.

Hultin läste en dag öfver Artikeln: Om döpeUen, och under ämnete bohandling märkte han ibland ynglingarne en, som icke skänkte uppmärksamhet åt lektionen, utan stimmade, såsom uttrycket är. Den ifrågavarande Gymnasisten hette Flodmark och hade det naturfelet att stamma något; var för öfrigt hvarken på hufvudets vägnar eller i annat hänseende på minsta vis att räkna bland de framstående. När nu Hultin märkte hans stimmande, vände han sig helt hastigt till honom med en fråga, i dessa ord: »Hör pdj du Flodmark, om jag hugger en Turkunge i lufven och håller vatten på honom: år del dop, det?» — hvarpå Flodmark, heltöfverraskad, svarade: «jV-e-e-«// Det ä-å-år n-ö-ö-öd-dop». — Hultin föll i skratt, så att hans stora mage skakade; och att mängden af åhörarne instämde i hans: »Den gången var du qvick, Flodmark; Ha! Ha! Ha!» torde icke väcka förundran.pojke“, sade Hultin ibland annat till honom. Och då Sjö-berg härtill genmälde: aPojke — det har jag aldrig varit;*4 erhöll han af Hultin en kraftig örfil. Sådant kunde af Sjöberg icke fördragas. Han begärde genast sitt afgångs-betyg till Akademien och böxjade med all ifver att läsa öfver definitionerna uti Benzelii repetitio theologica, — den lärobok, som då för tiden följdes vid undervisningen. Kanske var theologien det enda ämne, hvari han kände sig mindre stark, och i följd af hvad som tilldragit sig, väntade han sig väl också af Doktor Hultin en skarpare examen.

Såsom nämndt är, återvände Sjöberg efter aflagd studentexamen genast till Strengnäs, för att sköta sitt kall såsom informator för en discipel, som han der qvarlemnat. Ett sådant “konditionerande", såsom det kallades, var för medellösa ynglingar den tiden något så vanligt,. att ingen tänkte sig förhållandet kunna vara annorlunda. För Sjöberg hade det börjat kort efter intagandet i trivialskolan. Sin första kondition hade han hos en Mjölnare i Åkers socken bredvid Strengnäs, och den nästföljande hos en Häradsdomare i Dun-kere socken, likaledes i Södermanland. Af de likartade befattningar, han i öfrigt innehade före afgången från Gymnasium, kunna inga andra af mig angifvas än hos Kyrkoherden i Mariefred, Hofpredikanten Helleday samt Kyrkoherden i Westerhaninge Sköldberg *), hvilken sistnämndes äldre son just var den discipel, Sjöberg hade under handledning, när afgången till Akademien ägde rum. Någon tid hade han ock varit lärare uti den af Bataljonspredikanten, sedermera Regementspastorn Ullström i Strengnäs inrättade, i mycket anseende stående och talrikt begagnade pensionsanstalt för gossar.

Med hans skaldenatur, som tidigt vaknat, kunde informatorskallet icke vara särdeles öfverensstämmande eller af honom finnas behagligt; detta säger sig sjelft, och han kände det redan i sina tidigare år stundom rätt tungt. 1 följd af den samvetsgranhet, som låg i Sjöbergs karakter, sökte han

*) Det rar vid tiden för denna kondition, författaren häraf hade tillfälle att under sommaren 1814 se Sjöberg första gången, vid ett hans korta besök i Ö6terhaninge prostgård.dock städse att efter yttersta förmåga fullgöra sina åtagna förbindelser, och det var endast i bref till någon förtrogen vän, han gaf uttryck åt sin känsla i nämnda hänseende.

Under vårterminen 1815 vistades Sjöberg i Upsala, der han med stor förtjusning afhörde Geijers första offentliga föreläsningar uti historien, jemte det han i öfrigt arbetade med vanlig flit. Vid denna termins slut emottog han en ny kondition, hvilken särskildt förtjenar att omnämnas, emedan den ägde ett mäktigt inflytande på utvecklingen af hans skaldelif. Hittills hade han af fäderneslandet sett, utom hufvudstaden, allenast några få trakter af Södermanland och ytterst obetydligt af Upland. Nu feck han för mera än ett år sitt hemvist i Westergötland, å Särestads prostgård; feck på resan dit, som den tiden, innan Göta kanal kommit till stånd, endast, kunde ske landvägen *), bestiga Kinnekulle och blicka ut öfver Wenems vidsträckta vatten; feck vidare under sommaren tillfälle att besöka Trollhättans natursköna nejd och skåda dess mäktiga vattenfall; så äfven ättestupan å Hälleberg — föremål, hvaraf intrycken voro så djupa och hänförande, att han måste gifva sina känslor luft i sång. Ibland de tidigaste skaldestycken, hvilka efter honom finnas i behåll, härstammar ock största delen ifrån den tid, han till-bragte inom den familj, der han nu vistades. Den äldsta af husets döttrar, då sjuttonårig, med utmärkt godt

hufvud och en för den tiden mindre vanlig bildning, inhemtad under ett längre vistande uti hufvudstadens då mest ansedda pension för unga flickor, dertill musikalisk och begåfvad med en vacker sångröst jemte ett behagligt utseende, älsklig med ett ord i hög grad, blef hans hjertas herrskarinna, till hvilken, såsom sin Laura, han diktat så månget af sina skönaste qväden. Blyg, såsom han var, och sluten inom sig sjelf, bevarade han emellertid sin känsla helt och hållet inom eget bröst. Lyran ensam var hans förtrogna; och föremålet för hans dyrkan, änskönt hon feck af honom emottaga en samling af hans

) Den geck i frun Upsala öfver Enköping, Westerås, Köping, Arboga Orebro, Mariestad och Lidköping; anträddes den 14 Jnni och erfordrade en tid af mer än fem dagar. Tempora mutantur!poemer, dem han kallade: "Försök i poesien af Erik Julius) Sjöbergförstod ej, anade icke ens, att det var henne, som hans hängifvenhet tillhörde. Kanske var det i alla fall just denna hans böjelse, som, i förening med en frukfan att icke i längden kunna beherrska sig i närheten af den älskade, åtgjorde den eljest obekanta orsaken, hvarföre han fram pä sommaren 1816 oförmodadt tillkännagaf sin önskan att lem na denna sin lärareplats, vid hvilken hans principal gerna hade sett honom qvarstanna. Han återsåg ej heller sedermera föremålet för sin så varma, så innerliga kärlek; och äfven hon, denna Laura, har för åtskilliga år tillbaka öfvergått till en bättre verld, der vi skola hoppas, att saliga andar igenkänna hvarandra.

Huruvida Sjöberg, innan detta steg att hastigt lemna sin kondition af honom togs, hade förberedt något för sin närmaste framtid, är ovisst, men motsatsen mera sannolik. Han vände emellertid tillbaka till sin födelsebygds trakter. Ett dunkel hvilar dock öfver den vistelseort, hvarest den närmast följande tiden af honom tillbragtes. Minnet vill säga mig, att han under hösten 1816 uppehöll sig i Strengnäs, och att det var då, som vår närmare bekantskap egentligen gjordes; men jag har ibland ännu lefvande gemensamma vänner ifrån nämnda tid förgäfves sökt en bekräftelse på denna min hågkomst. Att han under året 1817 innehade kondition hos Prosten Hacksell å Fogdön, bredvid Strengnäs, upplyses af mantalslängden; men när denna kondition tog sin början och huru länge densamma räckte, är jag icke i stånd att upp-gifva. Den blef emellertid Akademisk, såsom det heter.

Från och med våren 1818 till och med hösten 1826 tillbragte Sjöberg alla läseterminerna i Upsala, med undantag af ett par månader utaf vårterminen 1824. Såsom förberedelser till den Filosofiska graden skref han pro exercitio våren 1818 och disputerade under hösten samma år, med se-

) Under någon tid hade Sjöberg antagit detta namn: Julius, utan trifvel emedan det ägde en mera poetisk klang än det fornamn, som han rätteligen bar. Men denna fantasi öfvergafs snart och spåras efter år 181« icke vidare.dermera Professorn Adolf Törneros till prœses. Pro gradu phüosophico skref han den 26 November 1819; undergeck filosofie kandidatexamen den 29 April 1824, och disputerade pro gradu den 5 derpå följde Juni, under præsidium af Professorn Josef Otto Höijer. Denna sin gradual-disputation författade Sjöberg sjelf — något som den tiden var ytterst sällsynt ibland dem, hvilka bestego parnassen. Dess titel var: "Amatöria quœdam Méleagri poémata, Svetice reddita ; och den var dedicerad till Prosten i Eskilstuna Doktor Seth Wallquist tillika med Prosten i Wallby och Arno, af ärkestiftet, Gustaf Collinder samt dess Fru *). Till Filosofie Doktor promoverades Sjöberg den 12 Juni samma år 1824.

En icke ringa del af sin studietid uppehöll sig Sjöberg vid Akademien utan kondition. Med undantag af några veckor på somrarne, dem han tillbragte till en del på besök hos sin moder och sina slägtingar i Södermanland**), men hufvudsakligen hos sina vänner i Wallby och österhaninge prostgårdar, var då Upsala hela året om hans vistelseort, der han trifdes ganska väl i sina knappa vilkor. Af dessa år var utan tvifvel det, då han hugnades med ett understöd af då varande Kronprinsen, det bekymmerfriaste, han på länge hade upplefvat. Men han afsade sig, såsom bekant är, detta understöd, af en anledning, som blifvit olika framställd af särskilda lefnadstecknare. Palmblad lemnar deraf en annan förklaring uti Biografiskt Lexikon, än Geijer uti sitt företal till Samlade Dikter af Vitalis; och häruti ligger skäl nog att icke lemna detta ämne här ovidrördt. Sanningen till ära måste således medgifvas, att Sjöberg icke varit fullt uppriktig uti sitt af Geijer berättade samtal vid afsägelsens tillkännagifvande. Ty det verkliga förhållandet är, att, då vid slutet af vårterminen år 1823 penningame icke afhördes, Sjöberg föreställde sig meningen vara att sans

*) Dessa öfversättningar ifrån den Grekiska skalden återfinnas uti före-varande upplaga af »Samlade skrifter» eid. 295 — 297.

**) Modern afled d. 24 April 1823 i Husby Oppunda prestgård, vid ett tillfälligt besök derstädes. Hon hade eljest sitt hemvist å Björketorp i Stigtomta, der hon äfven efter mannens död haft sin bostad, med undantag af ett par år, då hon vistades inom Svärta socken.façon indraga anslaget till honom ifrån Kronprinsens sida; och en onekligen alldeles falsk stolthet hviskade till honom:

* Bättre förekomma än förekommas;“ med hvilken tanke han geck till Geijer och gjorde afsägelsen.

Den närmaste följden af detta steg var, att han måste ånyo påtaga sig Informatorsoket, för att bereda sig utkomst. Och huru detta kändes, har han särskilda gånger uttalat i bref under loppet af Mars och April 1824. Han hade, såsom kändt är, emottagit kondition hos Öfverste Löjtnanten Baron Wrangel på Tibble uti Björnlunda socken af Södermanland och inträffade der den 3 Mars nyssnämnde år. På resan dit ifrån Upsala gjorde han några dagars uppehåll hos sin vän, Prosten Collinder, och skrifver i bref den 13 Mars: "•Redan vid Wallby sjuknade jag, men tyckte mig vara frisk, “förr än jag afreste derifrån; men sedan jag framkom hit, "har mitt tillstånd dagligen försämrats. Stället är förträffligt, *men hvad hjelper det mig? Ack! Kära Bror, det är en “helvetes pina att i min belägenhet läsa Cornélius och Eucli-**des och dylikt•. Uti ett annat bref, utan datum men sannolikt af den 27 i samma månad*), läses: “Min olyckliga be-“lägenhet (i afseende på helsan) är för öfrigt icke kommen från “resan så mycket som från den omständigheten, att jag rest “till en kondition; åtminstone är det denna, som hindrar mig •*att bli bättre. Det är verkligen tungt att läsa Cornélius, “Euclides ock Grimms Kindermärchen för andra, när jag “icke förmår läsa den intressantaste roman eller poëm för min 4egen räkning. Ack! Kanhända, när jag blir fri från detta “bråk, är det för sent.- Och aför sent* var det verkligen också, beklagligtvis. Helsan återvanns visserligen så pass, att han kunde vända tillbaka till Upsala ej långt derefter samt der taga sin lagerkrans. Men förhoppningen att, enligt uttrycken i bref den 3 April, blifva * frisk och stark säsom en Ceder på Libanon,u i händelse den stundande sommaren finge njuta9 i ro, denna förhoppning gick ej i fullbordan, ehuru

*) Stället hade på denna tid post blott en gdng i veckan, och näst föregående bref är af den 20 Mar?.

Fitali». Samlade Skrifter. IIIvistandet i lugn hos den goda vännen, Prosten Collinder, höjde krafterna, så att den starka andens svaga boning kunde uthärda ännu några år.

Af denna tid qvarhölls han mera än halftannat år vid akademien, der han hoppades att vinna en docentur uti något af de läroämnen, åt hvilka han egnat sina djupaste studier. Men sedan all utsigt dertill var förbi, och sedan konditionen hos grefve Lewenhaupt på Walskog i Westman-land upphört genom discipelns intagande vid Krigs-Akademien å Carlberg, måste han vända sina tankar åt annat håll. En kondition i Finland erbjöds honom då, men antogs icke. Deremot söktes af honom skolmästaretjensten i Thorsåker, den han lika litet erhöll som någon docentur vid Akademien, sannolikt derfore, att ansökningen betraktades såsom icke allvarligt menad, eller ock emedan man emotsåg att icke länge få behålla honom, i anseende till hans helsas tillstånd äfvensom hans rimliga anspråk på en förmånligare plats.

Vid begynnelsen af år 1827 lemnade Sjöberg Upsalaoch flyttade till Stockholm, i förhoppning att hufvudstaden skulle för honom öppna ett verksamhetsfält af större omfång och mera inbringande beskaffenhet, än det förra stället hade att erbjuda. Han kom; men hvad han fann, var: försakelser i oförminskadt mått, förökadt kroppsligt lidande och — en grat, Huru han kände sig till mods några månader efter sin hit-komst, och huru Stockholms lifvet af honom betraktades, har han gifvit tillkänna uti ett bref af den 22 Maj nyssnämnde år, deruti han slutar med följande ord: “Nästa gång åtföljer “mitt bref Pres. Poppii; men framdeles, hvarom jag dock “vill lemna vidare notifikation, kommer min adress att blifva: “Gillboaberg — eller också Danviken, enl. Palmblads profetia.*4

Det behöfver icke sägas, att denna bebådade adressförändring icke timade. Deremot följde snart en annan, hvarom dock' “notifikation“ ej lemnades af skalden sjelf. Han flyttade, såsom kändt är, den 4 nästpåföljande Mars till den ort, hvarifrån han några år förut hade på skämt daterat en sin skrifvelse, och fick sitt hem stadigvarande

på: “Lycksalighetens öM, dit väl icke några medelanden ifrån qvarlemnadevänner befordras af det Kongl: Postverket, men dit hjertats telegraf-inrättning på osynliga trådar öfverbringar budskap ifrån dem, utan att någonsin — vi vilja hoppas det — förfela sin adress.

I yttre hänseende ägde, såsom man finner, den lefnad, hvilken här tecknats, ingenting märkvärdigt; och Vitalis skulle, i likhet med de ileste, hafva varit längesedan förgäten, om icke hans inre lif haft en högre betydelse. Men att här uppdraga någon utförlig teckning deraf, är öfverfiödigt.

'»Blir vårt namn med vårt hjertblod i häfderna skrifvet,

»Det lyser som stjernor, och äran det mins;j>

sjöng han “till sina vännerM en gång; och detta kan i sin ordning tillämpas på honom sjelf. Ty, om någon skrifver “med sitt hjertblod“, så är det helt visst den Lyriske skalden, om hvilken med rätta kan sägas, att hvarje stycke, som han diktat och sjungit, utgör en del af'hans eget jag. Man be-höfver således endast sammanfoga dessa spridda delar — disjecta membra poétce — för att få tillbaka, icke en osäker skuggbild, utan en varelse med kött och blod — sångarens personlighet, med samma hjerta, som i tiden fröjdades och led, både för sig och för andra. — Det är tillika en gammal anmärkning, att en persons sanna karakter bäst framträder uti hans förtroliga bref, hvilka äro skrifna utan tanke på, att de skola läsas af någon annan än den, till hvilken de äro ställde, samt följaktligen utan beräkning lägga i dagen hvad i hjertat bor. Att ett antal sådana från Vitalis finnas i behåll, är der-före också en fördel vid hans bedömmande såsom menniska. Och med stöd af dem *), i förening med egen personlig och

*) I afseende på dessa bref förekommer det egna förhållandet, att ytterst f& deribland äro undertecknade med brefskrifvarens verkliga namn. Flere, synnerligen af de äldre, hafva till underskrift: Lacomontanus — en Latimsering af Sjöberg —; Jeremias Lacomontanus, eller blott Jeremias. Andra äro undertecknade: Vitalis; Mortalis; Menniskohataren. Några få bafva allenast bokstafven S., eller E. S., eller S—b—g. till signatur. Ett par bära underskriften : Erik Julius, och slutligen ett enda: Emmerick. »Kron-Pretendent i Månen». Med brefvens datering föll sig aldrig så noga; och bref förekommer t. o. m., hvaruti både datering och underskrift saknas.nära bekantskap, skola några anmärkningar här framställas, särskildt med anledning af uppgifter och omdömen, som blifvit offentligen uttalade, beträffande både den moraliska karakteren hos Vitalis och vissa hans yttre förhållanden.

Af en författare, som gjort “ Vitalis, hans lif och diktning* till föremål för en särskild akademisk afhandling *), har han skildrats såsom den der “i djup grad erfarit betydelsen af otillfredsstäld ärelystnadw. Han framställes såsom, om an icke beherrskad, likväl delaktig af en i seklets början rådande förvillelse, som ansåg skalden wför ett slags högre varelse än hans fattiga syndiga medmenniskor, samt att han följde andra lagar och stod högt öfver de lumpna pligter, som den hvardagliga umgängeisen menniskor emellan ålägger“. Detta, — förmenas det, — Ä visar sig ej blott i åtskilliga af hans dikter, det framträdde ock i hans enskilda lif, i det ofta skrofliga och kärlekslösa sätt, hvarpå han stötte menniskor ifrån sig, och i begäret att draga sig undan verlden och dess fordringar, för att i orubbad frihet njuta och drömma11. Tillika antages, att den kritik, som utöfvades Ä)m den litterära förening, hvilken Sjöberg på gymnasium tillhörde, bestod “blott i jublande bifallsrop*, hvilka “ganska lätt kommo hans egen stolthet att växa mer än egentligen nyttigt var-, med den verkan, att “hans häraf uppdrifna ömtålighet för eget anseende ovilkorligen mången gång i framtiden måste komma att få svida bittert, sedan han trädt ut i en större krets, och publiken vidgat sig till ett helt land, der icke alltid bifallssorlet skulle komma att brusa så högljudt och enstämmigt som bland skolans lättvunna, litterära kritici“.

I afseende på yttrandet, att för riktigheten i en sådan framställning af förhållandema och af Vitalis’ karakter bevis stode att finna Mi åtskilliga af hans dikter“, är ingenting att säga; ty detta beror på subjektiv uppfattning. Och, likasom ibland hela menskligheten icke kunna uppvisas tvänne personer, hvilka äro hvarandra till utseende och gestalt fulkomligen lika, så äro äfven skiftningarne i känslor, uppfattning, tycken

*) Carl L. Östergren, Upsala 1869.och omdöme af en oändlig mångfald, så väl i gemen, som då det gäller en

författares skrifter. Men, så snart man kommer in på handlingens område, så är det efter objektiva grunder, man måste dömma: då gälla positiva bevis och ingenting annat. Till detta gebit hörer obestridligen beskyllningen att *ofta på ett kårlekslöst sätt hafva stött menniskor ifrån sig“ ; och att framkasta sådana tillvitelser emot någon, utan att kunna stödja dem med fakta, är, lindrigast sagdt, ohemult.

Hvad Sjöberg angår, så, om än den fina verldsmannens polerade yta och smidiga väsende fattades honom, fanns dock alldrig hos honom ttkärlekslöshetu, eller stötte han afsigtligt menniskor ifrån sig genom något sitt beteende, som utgick ifrån brist pä hjerta. Han lät sig icke indragas i Atterboms och Palmblads umgängeskrets: det är sant; och säkerligen hade hans sjelfständighet ingenting äfventyrat, om han det gjort Men att han ukärlekslöst stött dem ifrån sig*, är icke dess mindre ogrundadt. Och att han uofta* gjorde så med menniskor eljest, är ett yttrande, som är mycket oeftertänksamt, då det icke kan vara illvilligt, enligt hvad hela afhand-lingen utvisar.

Hvarmed har ock Vitalis ådagalagt “begäret att draga sig undan verlden och dess fordringar, för att i orubbad frihet njuta och drömma ?* — Sedan han under svårigheter och försakelser, hvilka for de fleste kanske varit outhärdeliga, förvärfvat i särskilda riktningar omfattande och högt vitsordade kunskaper, sökte han att få egna sig åt den verksamhet, hvartill han icke utan skäl ansåg sig af naturen danad, nemligen åt det akademiska lärarekallet. Men icke var det hans fel, att detta ej lyckades. Icke var det hans fel, att han icke blifvit af naturen begåfvad med fallenheter för verksamhet i det praktiska lifvet, vare sig såsom embetsman eller inom näringarnes område. Och hvilka voro de “fordringar*1, som ^verlden“ på honom ställde, och han sig undandrog? När och hvarest uppenbarade han sitt syfte och begär att «njuta* och adrömtnau i orubbad frihet?! — Svaret härpå torde den anförde författaren, och hvilken annan som helst, blifva för alltid skyldig. *Huruvida Sjöberg af de “jublande bifallsropen“ ifrån kamraterna i det “Bardernas Brödraskap“, som han på gymnasium tillhörde, låtit sig bortskämmas; och med hvad grund det kan antagas, att hans “ömtålighet för eget anseende“ derigenom uppdrifvits, med den verkan, som af den åberopade författaren antagits: detta, äfvensom till hvad grad Sjöberg erfarit betydelsen af otillfredsställd ärelystnad*, torde kunna af hans egna yttranden i bref vid särskilda tillfallen säkrast bedömmas.

En af ledamöterna i “Brödraskapet“ hade uti ett bref yttrat sig på ett smickrande sätt rörande något särskildt af Sjöbergs poemer eller om honom sjelf: hvilketdera, är nu omöjligt att afgöra. Svaret ifrån Sjöberg saknar datum, men är sannolikt ifrån början af år 1816*); och deri läses: “den “smickrande vältalighet, hvarmed du späckat ditt sista bref, “har hos mig väckt vämjelse. — jag har aldrig begärt lof-“talare öfver mina fel. Så stora äro de visst icke heller, att “satiren behöfdes". — I stället att låta sig uppblåsas af berömmet, betraktade han det såsom en satir, enligt hvad man här finner; och vid smickret vämjes han. Några år sednare (1819) skref han till en annan af de f. d. medlem-mame i samma litterära förening: “jag vet blott ett enda, hvariör det kan löna mödan att lefva. Det är högaktning och kärlek af ädla menniskor“. — Men var detta hans “ärelystnad*, så gifves väl icke synnerlig anledning att tro, det han “i djup grad erfarit betydelsen af otillfredsställd* sådan lidelse.

Ifrån en af de komiska fantasier, som af Vitalis vid hans törsta uppträdande offentliggjordes, den, hvilken äger till ämne “ett underligt slägte, som under namn af vänner komma plär“, har man skapat sig den föreställningen, att Sjöberg i lifstiden icke ägt några verkliga vänner. Denna föreställning har blifvit så godt som en trosartikel hos mängden af hans läsare samt vissa tecknare af hans lif. Utgifvaren af de i

*> Underskriften: Er. Julius S—g, angifver, att deuna skrifvelse tillhörer ofvannämnde tidpunkt, da det antagna namnet Julitts ännu af författaren begagnades.Göteborg år 1850 tryckta: “Hittills osandade skrifter af Vitalisu bar t. o. m. på den af honom sjelf uppkastade frågan: Hurudana vänner hade han väl i lifstiden? gifvit till svar: “Jo! efter all sannolikhet i allmänhet sådana, om hvilka han rättvisligen skref:

* »Kring mig de sig ofta församla i skara,

Som skulle de uslas magnet jag varav.

Hvartill fogas af nämnde Utgifvare ytterligare den frågan: “Och huru skulle väl Vitalis kunna hafva några andra vänner, “han, som lefde i små och tryckande omständigheter, han, “hvars inre öfverlägsenhet ovilkorligen skulle

göra honom “frånstötande för hvardagsmenniskorna, han, hvars finkäns-“lighet anade ett beroende i hvarje välvilja, hvarje annalknings-“försök från upphöjdare och värdigare naturer“.

Ingenting kan emellertid vara oriktigare än både denna förutsättning och de grunder, hvarpå man vill stödja den. Ett icke synnerligen stort mått af menniskokännedom lärer, att hvad som vid skapandet och underhållandet af vänskapsförbindelser i lifvet må gälla Mför hvardagsmenniskorna“ under en mera framskriden ålder, det har föga eller intet att betyda för ynglingen. Hvarken den ena eller andra beräkningen kommer i fråga hös denne; och i detta skifte af lifvet väger det ringa, om kamraten wlefver i små och tryckande omständigheter“ eller tvärtom. Derjemte är for ynglingasinnet den “inre öfverlägsenheten* hos vännen, långt ifrån att utöfva någon * frånstötande“ verkan, fastmera det, som ännu fastare tillknyter vänskapsbandet; ty att älska och beundra är det unga hjertats behof.

När den ifrågavarande komiska fantasien blef synlig i tryck, var det ingen af Sjöbergs vänner, som tog åt sig på det aldra minsta dess innehåll eller uttrycken deruti. Detta kan utgifvaren fullkomligen försäkra, likasom att den icke ägde ringaste inflytelse på förhållandet emellan Sjöberg och hans vänner. Väl var deras krets icke stor, ty den sunda regeln: “Välj icke till förtrogen hvem helst som vill“, iakttogs noga af Vitalis. Men antalet led bestämdt ingen förminsk-ning genom den hvarken synnerligen komiska eller eljest mycket qvicka fantasien, hvilken jemväl af sin författare sjelf utmönstrades vid utgifvandet af en sednare upplaga af de äldsta dikterna, utan att han dertill på något sätt bestämdes af en sådan bevekelsegrund som “att göra obilliga och enfaldiga recensenter och vänner till viljes“. *) Den anmärkningen torde ock här icke vara utom sin plats, att, när man tillagt honom ett så beskaffad t motiv för nämnda uteslutning, detta just icke står väl tillsammans med den sjelfständighet, man eljest och med rätta erkänt såsom ett utmärkande drag i hans karakter.

“Hurudanaw vänner Vitalis i lifetiden ägde, är åter en fråga, som, i den form den blifvit af ofvannämnde utgifvare utaf de “Hittills osamlade“ skrifterna både uppställd och besvarad, innehåller en emot Sjöbergs minne kränkande antydan, att han gjort dåliga val i berörda hänseende; hvarpå man dock lika litet anfört något exempel eller bevis, som man i verkligheten haft grund dertill. De sanna vännerna ägas af ingen i mängd: sådant är nog en gammal erfarenhet, likasom att “nöden pröfvar vännen“. Men Vitalis var i detta fall ingalunda sämre lottad än menniskor i gemen; och af hans vänner fanns säkerligen ingen, som skulle hafva dragit sig undan att bistå honom med sin hjelp, om den påkallats,, eller som gjorde det, när hjelpen verkligen söktes.

Att nu hålla någon mönstring med dessa vänner, kan icke komma i fråga. Bland dem ifrån en tidigare ålder var emellertid också Karl August Nicander, som förvärfvat, äfven han, ett framstående skaldenamn genom arbeten, hvilka både i mångfald och omfattning vida öfvergå hvåd Vitalis efter-lemnat; och åt deras inbördes förhållande till hvarandra kan det ändå vara skäl att här egna några ord.

Utan tvifvel var det bådas hängifvenhet åt Sånggudinnornas tjenst, som fäste dem vid hvarandra redan under gymnasiitiden, ehuru det var emellan dem några års skilnad i åldern, och till följe deraf något kamratskap i studier for

*) Se förordet (sid. 6) till ofvannämnda »Hittills osamlade Skrifter of Vitalis»; hvarest denna förklaring af förhållandet gifves.dem icke egentligen ägde rum förr än i en sednare tid, då den framträdande skiljaktigheten i deras lynnen likväl till en viss, om än obetydlig grad aflägsnade dem ifrån hvarandra. På Nicander utöfvade högheten och börden en stark dragningskraft, för hvilken Sjöberg var alldeles känglolös. Likaså ägde den förre en emellanåt framlysande benägenhet för prål, hvilken var för den sednare helt och hållet fremmande. Denna olikhet hos de båda vännerna uppenbarades kanske först vid deras samtidiga framträdande i det offentliga såsom författare, då Nicander tillegnade Kronprinsen förstlingen af sin sångmös alster, och Sjöberg persiflerade detta genom sin dedikation till Fullmånen. Något sednare blef det på modet att uti Minnesböcker samla hågkomster af vänner och bekanta, för det mesta uti poetisk form. Nicander lät åt sig binda en dylik bok af tjockt velinpapper i band af rödt ma-rokäng samt med guldsnitt, hvilken han geck omkring att fylla med hög- och välborna namn i främsta rummet samt deijemte också med dem af sina ofrälse vänners, som kunde äga någon utmärkthet i ett eller annat hänseende. Mera än en gång hade han i sådant ändamål vändt sig äfven till Vitalis, utan att denne funnit sig

böjd att sätta sitt namn vid sidan af de högmögénneters, som der förut funnos. Slutligen måste han dock gifva vika för vännens enträgenhet, och på detta sätt tillkom den qvicka lilla versen:

Er ställen opp, min hjernas Invalider,

Och skyllren i min broders granna bok,

Bevittnande för alla folk och tider Min trogna vänskap intill Ragnorok.

Ty som han icke längre vill förhala,

Men fordrar skrifteligt betyg derpå,

Sd lemnas det härmedelst af TJpsala December 1822.

Arten af de båda vännernas snille var alltför olika, att någon rivalitet kunde dem emellan uppstå; och hos bägge fanns dessutom så mycken hjertat9 godhet, att vänskapen icke i ringaste mått0 stördes af sådant “litet gnabb ibland".Umgänget dem emellan var lika flitigt, lika varmt som förut; och det'var Nicander, som, då Sjöberg vid början af år 1824 tänkte att slå den filosofiska graden ur hågen, erbjöd honom att blifva sin efterträdare såsom Informator hos öfverste Löjtnanten B^ron Wrangel på Tibble i Södermanland samt förskaffade honom denna kondition.

Vid samma tid hade Nicander med hängifvenhet omfattat en plan, som af Sjöberg icke kunde betraktas annorlunda än såsom en handling af vansinne, den han med all makt sökte afstyra. Nicander hade nemligen kort förut fullbordat sin bekanta samling af sånger öfver de gamla Runorna, och denna Sångcykel hade han, som ägde en verkligen särdeles vacker handstil, renskrifvit uti en qvartvolum med lika utstyrsel som den här förut omnämnda Minnesboken; hvarjemte vignetter till de särskilda styckena ritats af författarens då varande 23ufenfreunb, Baron Hugo Adolf Hamilton*). Vid Runan Naud. der sången har till ämne “Norna, Gest som yngling“, utgjorde vignetten Nicanders porträtt i Studentuniform. Härom var just ingenting synnerligt att säga. Den lilla fåfänga, som röjde sig uti ett slikt företag, kunde man le åt, och vidare uppmärksamhet hade saken ej förtjenat. Men olyckligtvis föllo de båda vännerna på den idéen, att ett fac simile af den granna boken skulle utgifvas i stentryck, och sålunda både handstilen och ritningame läggas under allmänhetens ögon; till förverkligande hvaraf t. o. m. subskription började upptagas i enskild väg bland vänner och bekanta. Sådant kunde Vitalis icke anse för annat än oförnuft; och om än Kärleken har bindel för ögonen, kan Vänskapen väl icke hindras från att se dårskapen äfven hos vännen.

Såsom det synes, var det efter sin ankomst till Tibble Sjöberg feck kännedom om ifrågavarande plan genom Nicander sjelf, som var på stället q var, af bidande sin efterträdare i lärarekallet. I bref derifrån den 13 Mars 1824 skref Vitalis till undertecknad: 14Eljest skall jag berätta, att Hamilton -och Nicander mist förståndet. Den granna boken kommer

) Afliden år 1871.“ut från stentryckeriet med författarens handskrift och teck--ningar af H. Hamilton. Hvad tycks om slikt? Nicander “kommer väl snart till er också med sin tiggarlista. Fast ufi donc! — den är tvärtom full med bara Grefvar och Fri-“ herrar. — Och i bref den 3 April skrifves: “I fall Nican-‘•ders Runebok kommer ut, så har jag också beslutit att, om -jag lefver, rista sexton Runor, till hvilka sexton carrikatur-“målningar skola fogas, bland dem naturligtvis mitt eget porträtt som yngling, med nattmössa och poetisk rock; men kloka män påstå, att företaget är en galenskap ännu i ett uafseende, och att Nicander svårligen, åtminstone icke utan “ett års öfning, skall kunna lära skrifva på sten4*.

Väl kom en sådan plan af Vitalis aldrig till utförande, och mera än tvänne Runor blefvo af honom icke ristade; men tanken hos Nicander att utgifva sina Runor med fac simile af hans handstil qväfdes i alla fall, då Vitalis i följande Maj månad inbjöd till subskription å sina, enligt den prospekt, som nu meddelas i tryck*). Denna prospekt utlades i Up-sala Boklådor, på Gillet och å Nationssalarne i handskrifna exemplar, med hvilkas utskrifvande åtskilliga af Vitalis’ vänner biträdde. Så vidt jag vet, finnas 2:ne af dessa exemplar i behåll, det ena skrifvet med Bergfalks och det andra med Henrik Palmsers hand; och det vore icke illa, om det, hvil-ket blef

utlagd t å den Akademiska, af Notarien Berglund då innehafda Boklådan, ännu vore till finnandes, emedan å samma lista hade af åtskilliga subskribenter ganska roliga både verser och prosaiska tänkespråk bifogats deras namn, hvilka det vore intressant att äga i behåll såsom ett aktstycke i denna episod. Att Vitalis sjelf återtagit nämnda lista, är föga troligt.

Geijer yttrar i sitt företal till uSamlade dikter af Vi-talism ibland annat: “Särdeles ömtålig var han i fråga om förbindelser, och den, som dermed äfven i bästa afsigt ville tämja honom, var ej säker, att han ej genast skakade af sig

*) Såsom bekant är, utgåfvos Nicanders runor jemte Hugo Hamiltons iilastrationer till desamma i en praktupplaga hr 1825, men texten icke i »tentryck. utan med vanliga typer ocli en annan vignett vid runan Xaurt än Nicanders porträtt.banden såsom lika många bojor*4. Ett missförstånd af dessa ord, och ett förbiseende sannolikt af det betydelsefulla uttrycket: “ville tämja honom*4, har gifvit upphof åt och fortplantat den föreställningen, som i förutnämnda Akademiska afhandling “Om Vitalis, hans lif och diktning“ uttalas sålunda: “Hans finkänslighet här vid lag gick så långt, att “hans bästa vänner af fruktan att såra honom icke vågade “erbjuda honom en handräckning, äfven om de bestämdt visste “honom vara i stort behof deraf“. Häruti ligger emellertid en ej ringa öfverdrift. Med all sin sjelfständighet i karak-teren var Sjöberg dock alldeles lik andra, vanliga menniskor i det hänseendet, att sättet, hvarpå en tjenst eller en “ handräckning“ bevisades eller erbjöds honom, bestämde, om densamma blef tillbakavisad eller med erkänsamhet och af godt hjerta emottagen. Mera än ett prof derpå skulle kunna åberopas. Men trodde han sig äga anledning till en misstanke, att bakom den ifrågasatta tjensten dolde sig någon afsigt att, såsom Gei jer uttryckt sig, “vilja tämja honom“ eller annor-ledes inverka på hans tanke- och handlingssätt, då kunde man vara viss, att han icke lät fängsla sig af dylika “bojor“, utan sköt ifrån sig hjelpen, huru behörig den ock måtte vara. En tilldragelse, hvilken är i detta afseende betydelsefull, må här anföras.

Sjöberg tillhörde vid Akademien Södermanlands och Ne-rikes nation. Utan tvifvel är det för största delen af läsare obehöfligt att erhålla en förklaring öfver hvad med “Nation“ vid Universiteten är att förstå. Men för mången torde en upplysning i detta hänseende icke vara ovälkommen.

Likasom vid de lägre undervisningsanstalterna kamratskapet, först inom klassen och vidare klasserna emellan, bildar ett föreningsband, hvilket ej sällan fäster de unga kunskapens ämnessvenner vid hvarandra för lifvet, så har ifrån äldsta tiden en fortsättning af detta kamratlif åsyftats vid Universiteten förmedelst de der införda Nationsföreningarne, hvilka, omfattande ynglingarne från samma stift eller landskap, ursprungligen hade så väl ett disciplinärt ändamål som det att tjena till handledning och fortkomst i studierne. Inomhvarje Nation äga dess ledamöter sålunda ett umgänge sins emellan och ett samlif af mer eller mindre bildande inflytelse. I spetsen för Nationen står en af Universitetets professorer såsom Inspektor. Nationen äger sin boksamling, hvilken är tillgänglig för lån samt bereder mången lindring i kostnaden för ynglingame uti anskaffandet af vid studierna erforderliga verk af större värde och dyrbarhet. Tillika iinnas, genom erläggandet af vissa, föga betydliga afgifter för hvarje termiö, bildade särskilda kassor för olika ändamål, såsom till biblio-thekets underhåll och förökande, underhåll af eget nationshus eller hyra af rum för Nationens sammankomster, boksamlingens förvarande m. m., samt slutligen äfven till understöd och bistånd af landsmännen medelst tillfälliga mindre penningelån. För vården om Nationens allmänna angelägenheter utses för hvarje termin en eller tvänne, stundom tre s. k. kuratorer, hvilka vid terminens slut aflägga redovisning inför Nationen och .dess Inspektor för sin förvaltning; hvilket sker på en högtidlig allmän sammankomst, som benämnes “Landskapet“

Inom Södermanlands och Nerikes nation utgjorde för femtio år sedan högsta beloppet, som kunde från nations-kassan till låns erhållas, 15 R:dr R:co, och längsta lånetiden var sex månader. Sjöberg hade ett dylikt s. k. nationslån. Oetta förföll till betalning vid slutet af vårterminen, men Sjöberg var icke i tillfälle att inbetala detsamma, innan han måste resa från Upsala på en kondition, om jag ej minnes orätt. Landskapet stundade, och kurator, som hade till åliggande att indrifva nationens utestående fordringar hos landsmännen, var i förlägenhet, huru han skulle komma ifrån redovisningen å landskapet, beträffande förhållandet med Sjöbergs lån. Det

räknades den tiden för en skam i allmänhet att stå i skuld och särskildt att icke fullgöra sina förbindelser såsom låntagare i nationskassan. Kurator ville af vänskap för Sjöberg personligen högst ogerna, att denne skulle stå på rest i räkenskapen såsom försumlig gäldenär. Men att sjelf verkställa inbetalningen tänkte han icke på, ägde kanske också icke medel dertill; hvarjemte kännedomenom Sjöbergs ömtålighet i sådana saker måhända afhöll honom från att göra det. Tillfälligtvis omnämnde han för en annan af de gemensamma vännerna sitt bryderi uti denna angelägen-het, både med hänseende till sig sjeli och till Vitalis. Den gemensame vännen delade fullkomligt kuratorns bekymmer. Sjelf kunde han dock icke för ögonblicket gifva någon hjelp. Femton riksdaler Banko var en summa, som, i förhållande till den tidens kostnader för en student i Upsala, betraktades såsom ett ej ringa kapital, hvilket, synnerligen vid en termins slut, just icke fanns till öfverlopps i mångens ficka. Men i tysthet vidtalades ett par andra vänner att gemensamt bidraga till summans åstadkommande, och lånet blef betald t, så att vid landskapet syntes Sjöberg icke mera i räkenskaperne såsom gäldenär. Påföljande termin, då denne återkom till Upsala med mynt i kassan, var hans första åtgärd att gå till kurator, för liquiderande af det förfallna nationslånet. 1 följd af ombytet vid sista landskap var en annan af de äldre' landsmännen nu kurator för nationen. Han slår opp låne-boken, men finner icke der Erik Sjöbergs namn; i följd hvaraf denne erhöll den oforväntade upplysuingen, att han icke hade något att till nationskassan betala. Det blef eld och lågor hos den förvånade gäldenaren, som med häftighet sporde, af hvilken lånet blifvit inbetaldt. Men kuratorn kunde derpå icke lemna annat besked, än hvad boken innehöll, eller att lånet var inbetaldt å dag, som fanns i räkenskapen antecknad. Den förre kuratorn togs härpå i pinligt förhör, hviket slutade med den aftvungna bekännelsen, att penningarne voro erlagde af den ofvanbemälda gemensamma vännen. Denne fanns emellertid icke närvarande vid akademien, så att han kunde genast och muntligen åtnjuta sin upptuktelse för det opåkallade tilltaget att betala en annans skuld. Men en dag, då han sitter i all menlöshet uti en fjerran landsort och minst af allt tänker på denna sak, bringar honom posten följande bref:

“Älskade broder!

“Det är en ogemen lycka for dig, att du icke är här, ty ingen menniska kan veta, huru det då ginge med dig. Jaghar ander sist förflutna dagar haft mer besvär att bli af med mina penningar, än jag någonsin i. hela min lifstid haft att skaffa mig sådana; och dertill är du skulden. Hvad skall far min säga i paradiset, när han får höra, att omyndiga barn*) drifva spott med mig? Finnas då icke mig förutan kompetenta sökande nog till alla fattigstugubbsysslor i riket, arma satar, som uti kriget mist armar och ben, och sådane, som för podager äro mindre skickliga till löpande, hvilket de ej få vara, som vilja låna pengar. Jag är skapt till något annat än att göra barmhertighetsexperimenter uppå. Jag tänkte hittills, att, om jag ej hade några stora kapitaler på kistbotten, hade jag dock der några nummer af Litteratur-Tidningen jemte ett ärligt namn att lemna min barn i arf, men nu finner jag, att Räfven tagit mitt ärliga namn. Jag är kommen till mina myndiga år, Heders Bror, och har redan från barndomen haft mig uppdraget att sörja för mig sjelf. Bror har visst misstagit sig om mitt födelseår. Jag är född Anno Ch. 1794 d. 14 i Thors månad.

“Emellertid då jag väl inser, att du handlat dåraktigt af vänskap för mig, så vill jag förlåta dig för denna gången, helst jag kanhända sjelf genom min poetiska rock gifvit anledning till den misstanken, att jag kunde vara fattig. De 15 R:dr B:co, som du för mig erlagt, betalar jag, när vi träffas, som jag hoppas måtte ske i början af nästa Termin. Emedlertid skulle det oändligen smickra mig, om du ville skrifva några rader till mig och be mig om förlåtelse.

Upsala d. 19 Nov. 1821.

Vitalis.“

Att detta bref genast besvarades, är begripligt, men i hvad ordalag, är omöjligt att nu säga, emedan svaret icke finnes i behåll. Vännerna träffades emellertid ganska riktigt nästföljande termin i Upsala. Men någon återbetalning kom icke i fråga, och vänskapen stördes- icke på minsta vis deraf. Tvärtom emottog Vitalis dädanefter utaf samme vän både

*) Syftar pd, att den ifrågavarande vännen endast var pd tjugonde året gammal.gåfvor och andra tjenster af mer

eller mindre betydenhet, utan att det sattes i fråga, att den sednare kunde behöfva “be om förlåtelse“ för dessa vänskapsprof. Men den skrif-velse, som här nyss återgifvits: Hvad vittnar den om sin författares karakter? Icke röjer den en öfverretlig tyckmyckenhet, sådan man velat tillägga honom. Fastmera är det en älsklig godmodighet, som skiner igenom hvaije rad, kryddad, så att säga, af skämtets oskyldiga salt.

Huru liten grund finnes för den föreställningen, att Vitalis* “bästa vänner, af fruktan att såra honom, icke vågade erbjuda honom en handräcknings bevisas* jemväl af det här förut omnämnda brefvet den 18 Mars 1824, i slutet hvaraf läses: “Någon examen i April är naturligtvis icke att tänka på. Collinder erbjöd sig eljest att till min disputation anskaffa 50 R:dr B:co. Är icke det hederligt?* — ord, hvilka äfven ådagalägga, huru af vänskapen gjorda erbjudanden i sjelfva verket af Vitalis upptogos.

Hans sjelfständighet såsom författare är allmänt erkänd, men bättre än af något annat ådagalägges den af följande händelse.

Såsom bekant är, utgafs en tidskrift af Hans Järta under benämning: Odalmannen. För denna tidskrift önskade utgifvaren erhålla bidrag jemväl af Vitalis, och en framställning derom gjordes till honom, vid tiden för Magisterpromotio-nen 1824, genom undertecknad såsom mellanlänk. Svaret från Vitalis* sida blef dock afböjande. Som emellertid erbjudandet ifrån Hans Järta icke var gjord t i några bestämda ordalag, utan blott såsom en mundtlig förfrågan af hans son, sedermera Professorn Carl Thomas Järta, ansågs afslaget utaf Vitalis icke helt och hållet afskära möjligheten att vinna honom till medarbetare i tidskriften. Således blef jag, i bref från bemälde Carl Thomas Järta den 16 Juni nämnde år 1824 anmodad att återupptaga underhandlingen med Vitalis, på grundvalen af en brefvet åtföljande, egenhändig Promemoria af Hans Järta sjelf, lydande, med bibehållande af staf-ningssättet, sålunda:“För fortsättningen af Odalmannen, efter den plan, Ut-gifvaren deraf sig föresatt, fordras isynnerhet poesier.

“Utg. anser hvarje författare, som lämnar bidrag til denna Tidskrift, som meddelegare deruti i mån af samma bidrag. Han vill ej göra sig någon vinst af en sådan författares arbete, men bereda honom åtminstone samma fördel, som Utg. for sina egna kan betinga sig af förläggaren. Något bestämdt kontrakt är ej uppgjordt för framdeles utkommande häften; men så vida Tidskriften fortgår, är ett honorarium for hvarje tryckt ark af 40 R:dr Banco et minimum, som Utg. kan garantera.

“Utg. skulle önska at erhålla bidrag af Vitalis, hvars redan utgifna poesier han värderar. Med denne författare afven som med andra ville han dock förbehålla sig rättigheten at ej använda något insändt stycke, om han funne det icke vara öfverensstämmande med sin plan. Det är ej en domaremakt utan en valrättighet, som han ville utöfva, likväl icke ensidigt och efter någon uteslutande smak.

“Skalle Herr Magister Sjöberg, för at pröfva huruvida det kunde convenera honom at lämna bidrag till Odalmannen, vilja förtroligen meddela Utg. några af sina ännu icke tryckta poemer, utan att derigenom ännu definitivt förbinda sig at öfaerlåta dem, kunde Utg. få tillfälle at ådagalägga hvad han menar med den ifrågavarande valrättigheten. Sannolikt begärde han at fä använda alla, dem förf. sjelf godkände. Comiska stycken, utan direkt syftning på lefvande personer, skulle Utg. gerna emottaga af en i denna genre så genialisk poet som Vitalis.

“Det förstås at, om en förf., som lämnat bidrag til Odalmannen, sedermera efter någon tid skulle vilja utgifva dem samlade, bibehåller han rättigheten dertill.u

Vitalis vistades nu på Wallby prestgård i Uplandhossin vän Prosten Collinder, och den förnyade framställningen ifrån Utgifvaren af Odalmannen meddelades honom följaktligen af mig genom posten. Vitalis var dock obeveklig. Svaret ifrån honom uti bref, hvilket saknar datering, lydde sålunda:

VUalis. Samlade Skrifter. IV“Då Landshöfding Järta icke funnit for godt att Tända sig direkte till mig med sin proposition, torde det vara bäst passande, att svaret lemnas på samma väg, som förslaget kommit. Du torde således vara god och för Carl Järta upprepa det svar, jag före min afresa från Upsala till Dig be-stämdt lemnade och med ed befästade, att icke ett enda stycke af mig skall eller kan inlemnas till Tidskriften Odalmannen.

“För att icke anses underlig, ehuru detta också förefaller mig likgiltigt, vill jag bifoga några skäl. Det skälet torde af många anses för ursinnigt, att jag icke tror mig böra bidraga till fortgången af en Tidskrift, hvars åsigter, på det lindrigaste sagdt, jag ogillar, med allt erkännande af dess utgifvares snille. Men det torde erkännas och senteras af något hvar, att, då denna Tidskrift står i fiendtligt förhållande med alla Tidningar i Stockholm, Argus, Journalen och Stockholmsposten, jag skulle genom deltagande deri förlora den lilla kredit, mitt namn för det närvarande äger. För öfrigt är den konst, som jag har äran* sysselsätta mig med, fri, och det duger icke på Parnassen, som i Carlskrona ankarsmedja, att arbeta i bojor. Jag har mina idéer, som jag vill göra gällande, och kan icke binda mig vid en annans. Jag kan icke lemna någon valrättighet eller domsrättighet, hvilket till sjelfva saken är alldeles detsamma, öfver mina skrifter, ännu mindre i afseende på innehållet, hvilket här begäres, än i afseende på skaldeslaget, hvilket med mindre skam kunde beviljas. “Vare Herre eller dräng den det kan, men jag är helst min egen man.“

“Hvad vinsten beträffar, som för öfrigt icke bör hafva inflytande på en mans beslut, skulle den icke heller blifva så stor, som Du menar, ehuru honorarium visserligen är hederligt. Af materialier till fem tryckta ark, som jag äger, kunde jag icke skicka mer än till halft annat ark, och det öfriga kunde jag, sedan mina för allmänheten smakligaste stycken vore urvalde, hvarken med heder eller fördel ge ut. Mera, om papperet räckte till. De tvänne sista skälen kan Du begagna i Ditt svar.“Med sådana tänkesätt, som här röja sig, var det helt naturligt, att Vitalis aldrig kunde blifva någon vapendragare åt Phosphoristernas höfvitsmän; och blotta bemödandet å deras sida att i honom vinna, om icke en lifknekt, dock åtminstone en bundsförvandt, måste ovilkorligen misslyckas. Men dertill fanns också ett annat skäl. Med den skärpa i förståndet, som utmärkte Vitalis, kunde han icke vara blind för den dimmighet i tanken och den svulst i uttrycket, hvilken så ofta träffades och nästan syntes vara eftersträfvad i Phosphoristernas poetiska alster. Han, likasom Tegnér, ville uti sången hafva “skönhet, men ock förnuft.u DerfÖre kunde han icke dragas in uti Phosphoristernas led; och då, äfven med hänseende till dem, samma grundsats för honom gällde, som sednare uttalades i svaret till Hans Järta: “ Vare herre dier dräng den det kan, men jag är helst min egen manu, så är den polemik, hvilken uppstod emellan honom och dem, lätt förklarlig, helst sjelfva tiden ägde en sådan riktning, framkallad ej minst just af Phosphoristerne. Hade Vitalis lefvat och diktat blott ett par decennier sednare, skulle han säkerligen icke hafva trädt inom skranket för att bryta lansar med Svensk Litteraturtidnings domare i vitterheten. Hvad som emellertid väckte honom till denqa strid, icke var det de grundade anmärkningar, som i nämnde tidning gjordes emot en och annan af hans Dikter. Detta bevisade han genom att taga samma anmärkningar i akt. Men hvad som sårade honom, var de tillvitelser mot hans karakter, hvarmed berömmet för hans diktkonst beledsagades. Och ingenting geck honom djupare till sinnes än beskyllningen för menniskohat; hvilket jemväl låter sig sluta deraf, att bref ifrån honom kunde bära till underskrift: wMenniskohatarenpå sätt här framfore blifvit anmärkt. Någon förhöjning i ära, om än i rykte för stunden, var genom denna polemik väl i verkligheten ej att vinna, och vännerna af Vitalis’ sångmö måste alltid beklaga, att hans tid och förmåga upptogos af sådana gagnlösa strider» i stället att egnas åt skapelser af snille, som i all framtid hedrat hans namn och fröjdat tusendes hjertan.

Ibland arbeten af polemisk, ehuru kanske ändå meraskämtsam natur, hvilket längst sysselsatte honom, var ett stort Lustspel, benämnd t: Phosphoristema i Olympen, hvilket dock alldrig uppnådde sin fullbordan, och hvaraf ingenting finnes i behåll. Om planen för det hela eller om några särskilda utarbetade partier äger jag mig ej något vidare bekant, än hvad uti en uppsats med titeln: “ Vitalis’ sista skrifter* meddelats uti tidningen Östgöta Correspondenten år 1839. Med mig har Vitalis alldrig talat derom, ehuru jag visste genom andras berättelser, att han hade ett sådant arbete under händer. Möjligen afhölls han derifrån genom kännedomen om de vänskapliga umgänges-förhållanden, hvari jag stod till både Atterbom och Palmblad. Närmare än Hemrik Palmcer — sagde tidnings utgifvare och den åberopade uppsatsens författare — borde icke heller någon kunna känna till ifrågavarande arbete, emedan det förnämligast var han, som kittlade och sporrade Vitalis, om icke till företagandet deraf, dock till fortsättandet af detsamma. Utur den nämnda tidningsuppsatsen må fördenskull lånas följande:

a Vitalis och undertecknad umgingos dagligen den seå-nare perioden af hans Upsala-lif, och lustspelet

“Phosphori-sterna i Olympenu läste jag ark efter ark, så fort det hann flyta ur pennan. På min fråga: hur långt det skulle bli? svarade han på skämt: “Femton akter; ty jag får ej rum med alla phosphoristemas galenskaper i bara femu. Då han lemnade Upsala, och vi sågo hvarann för sista gången, var sednare hälften af femte akten ännu oskrifven, och åtskilliga luckor funnos i de fyra föregående. Sannolikt hann han ej under trägna göromäl och brödbekymmer i Stockholm att

gifva arbetet den sista fulländningen.---Lustspelet —

var en satir öfver politiska meningar och förhållanden.

“Första Akten---börjar med en scen på “Tyske-

rietu. Mcm är der sysselsatt med tornbyggnad, analog med den fordna Babyloniska. Callovai förestår arbetetf emedan Amadis för tillfället vistas borta på umensklighetens höjder En af arbetarne yttrar, medan han låter murslefven hvtla: umånne det ej vore klokare, om vi byggde tornet så, attLIII

grundvalen läge i skyn och, spetsen pekade nedåt?“ En annan arbetare invänder, “att sådant strider mot naturlagame.“ Men Callovai ger utslag i saken: “Oss angå inga naturlagar“, säger han — “vi hafva vår naturfilosofi, och dermed punkt“.

“Derefter forlägges scenen tUl en handtverkares boning. Åtskilliga mästare af åtskilliga skrån hafva der sammankommit for att öfverlägga om den oroliga tiden, som ropar på frihet i alla riktningar och således äfvenpå näringsfrihet. uNär folken börja ropa på frihet“, säger en skräddare, “då darra kungame på sina throner och skräddame på sina bord“. Derefter fördömes friheten och allt fritt, äfven de fria konsterna, hvilka bland andra lyten hafva det “att sprida smak for afguderi i landet“, emedan några mästare i de så kallade Fria konsterna bruka fabricera afgudar och af gudinnor, såsom Apotto, Venus och “dylikt djefvulspack“. En af med-bröderna frågade sedan, “om någon finnes derinne, som vet, huru en afgud ser ut?“ — “Det vet jag“, svarar en skomakare, “ty jag har varit i Stockholm och sett en afgud“. Chorus: “Kors, hur ser han ut? — “Mycket ynkeligt“, svarar Skomakarn, “han har icke en gång skjortan på kroppen“.

“öfverläggningen om botemedel emot friheten, isynnerhet näringsfriheten, vidtages sedan, och man öfverenskommer om Hnlemnandet af en petition till regeringen“.

Men en sådan petition måste skr ifv as, och ingen af mästame finnes, som vågar åtaga sig författarskapet; ty de åro inga “skrifkarlar“. — “Jag vet råd“, yttrar ändtligen den förr omnämnde skräddaren, “jag har en gesäll, som kar gjort epok i vitt erheten“. “Hvad vill det säga?“ frågade de andra. — “Jo“, svarade skräddaren, “han har skrifviti poetiska kalendern“. Man efterskickar denna gesäU, som anmodas att begagna sin bekantskap med Amadis och Callovai till det allmännas fördel, och öfvertala dessa “stora skrifkarlar“ att åtaga sig författandet af petitionen. Gesällen går in på förslaget och aftågar i spetsen för en deputation af mästare tUl “Tyskeriet“. Der befinnes Callovai vara sysselsatt med att belöna sina arbetare. En af dem, som visat mycken skicklighet att vårda Tyskeriets“krukblomsterti,hvilkahafva ett så afgjordt företräde framför våra inhemska “tallar och granar“, dubbas till “Blomsterofficer“. Efter slutad förrättning emottager Callovai deputationen, håller tal och åtager sig att afresa till mensklighetens höjder för att rådgöra med Amadis så väl om näringsfriheten, som andra dermed beslägtade ämnen.

I Andra Akten föreställer theatem “mensklighetens höj-der“. — “Furst Amadis, med en månring på hufvudet, går deruppe och spatserar med glasben“. Nedanför “höjden“ står en stor folkskara. Den skådar uppåt och tillropar Furst Amadis följande impertinenta fråga: “huru kommer det sig, att du, som verkligen är så stor, förefaller jordens barn så liten?“

Om en stund ankommer Callovai med ett equipage, sådant som nyttjas af Skärthorsdagsgummome. (Vitalis, som lefde i en tid, då bildningen ännu ej hunnit antaga hjort-homsgeleets smak, consistens och näringskraft, säger, temli-gen plumpt, “att Callovai red på en sopqvast“.) Han ropar upp till Amadis och säger: “nu är jag här!“ — “Kom upp till mig, hit upp pä sjelfva spetsen af mensklighetens höjder“, svarar Amadis. — “Jag vill, men jag kan icke“, ropar Callovai. — “Nå väl“, genmäler Amadis“, jag skall upplyfta dig hit med min sång“, — “Gä på med

det“, ropar Callovai. Derpå sjunger Amadis en strof ur Phosphoros, deri ordet sjuklang förekommer. Callovai lyssnar och ropar efter strofens slut: “i begreppet sjuklang ligger visserligen något upplyftande, dock har jag ännu ej kommit en enda tum högre“. Amadis förnyar försöket att med säng upplyfta Callovai, men väljer nu en annan strof, hvari ordet treklang förekommer. Callovai ropar till svar: “trean är visserligen ett heligt, upplyftande tal, dock sitter jag, der jag sitter.“ — “Kanhända torde det lyckas bättre, om jag sjunger någon af dina egna sånger“ — säger Amadis, och derpå sjunger han den bedröfliga öfvcrsättningcn af Cervantes’ Hymn till Jungfru Maria. (Der talas, bland annat, om “det dygdedoft, som ångar från Jungfru Maria“, hvilken tituleras “Högädla mö“.) Genom denna sång tillräckligen “upplyft“, befinner sig ändtligen Callovai på sjelfva sj)ctsenaf mensklighetms höjder bredvid Amadis, och béhöfver, för att såga sitt ärende, ej mera anstränga sina lungor med ropande.

“Gif mig ett ideal!“ säger Amadis. — “Bara prat!“ svarar CaUovai — “här är ej frågan om poesi och dylikt lappri, utan om politik“. — “ Jag vill ändå hafva ett ideal, ett ideal till en statsförfattning“, svarar Amadis. Derefter söka de begge vännerna, eller — för att nyttja en jägare-term — vänga ett sådant ideal och träffa ändtligen på “den turkiska statsförfattningen“. Dialogen år här särdeles rik på humor.

CaUovai reser hem på sin “sopqvast“, men Amadis, som lofvar att snart komma efter, qvarstadnar för att ytterligare “ut-,+in- och genombilda idealet“. Dermed sysselsatt, varsnar han på af stånd någon komma. Han anstränger sina ögon och igenkänner “Drottning Edda. — “Hvad vill mig“, utropar han då, “den magiska Brynhildagestalten?“ Snart får han veta, hvad hon vill. Hon yrkar nemUgen på fullbordandet af det äktenskap, som Amadis lofvat henne i företalet till 1816 års Poetiska Kalender. Amadis blir förlägen, underhandlar, och medan underhandlingen varar, ankommer en annan äktenskap spretendent, “Eos-Sophia“, hvilken foreter ett häfte af Phosphoros, såsom bevis på giltigheten af sina anspråk på Amadis’ famntag. De bägge Gudinnorna börja att träta, och trätan kan ej slitas utan envigeskamp, som skall afgöra, hvilken af de båda gudinnorna omsider skall komma i besittning af Amadis. Han uppmuntrar dem under duellen: “Ansträngen edra krafter, höga Gudinnor! ansträngen dem tUl det yttersta. Målet är stort och vårdt att eftersträfvas“. Eos-Sophia faller genomborrad af Eddas lans, men Edda sjelf har erhållit svåra sår, och många sekunder har hon ej qvar af lifvet.

Amadis, som skådar Drottning Eddas dödskamp, påminner sig, att hon är hedning, och det går honom till hjertat, att hon skall dö ulan dop och christendom. Han beslutar att döpa henne; men — o ve! på “mensidighetens höjder“ finnes intet vatten. Amadis finner sig dock omsider; han sätter sig ned “och gråter en Sonett“. Med de erhållnatárame döper han Drottning Edda, som likväl hunnit dör innan sonettgråtningen tog slut, Amadis håller under dop-akten en monolog, deri han grundligen bevisar, att döpdsen år lika kraftig ändå, ehuru Edda dött före densamma.

Derefter begifver sig Amadis tül “Tyskeriet“, för att rådgöra med Callovai i politiken, samt vidtaga nödiga mått och steg tül forqväfvande af näringsfriheten och aU annan frihet.

I Tredje akten håller Amadis, inför en stor vid Upsala högar församlad folkskara, en lång oration. Den är ämnad att befordra phosphorismens politiska afsigter, och handlar om förträffligheten af de gande Egyptiers kastindelning. “Löparens son“ — heter det bland annat — “måste bli löpare, om han också var född utan ben till verldenf och Professorns son efterträdde sin fader i kathedem, icke mer-ändéls, såsom hos oss, utan ovilkorligen“.

Folkskarans ärende tül Upsala högar var icke att höra Amadis predika politik, utan att se Iduna*) begrafvas. I likprocessionen befinna sig, utom mycket annat folk, det Götiska Förbundets ledamöter, klädde i skinnpelsar, samt G—e och Kolargossen. De sistnämnde bära sig emellan på en bår Gudinnan Svea, hvüken måste bäras, emedan hon ej har några ben att stå på, långt mindre att gå med“ **). G—e knotar öfver bördan och påstår, att om “å ena sidanw humaniteten kräfde Gudinnans bärande, så kräfde “å den a/ndra“ hedern att icke befatta sig med en Gudinna, som ej har egna ben att stå på. Kolargossen svarar: “Haf tålamod, bror! jag skall snart förse Gudinnan med ett feodalben och ett republikben, och sedan skall hon stå Ml inför hela allmänheten“.

När processionen hunnit tül Upsala högar, reses ett bål af “ Vitalis9 skrifter, Lord Byrons dikter och några

årgångar af Argus“. Iduna lägges derpå, hvarefter “en snüleblixt utfar ur Callovais öga och antänder bålet“. Hök och lågor öka sig. Slutligen framträder Antiquarien Fomjother och i fom-

*) Då Vitalis skref »Phosphoristcrna i Olympen»», hade tidskriften Idnna upphört att utgifvas.

**) Den längesedan upphörda tidskriften Svea, hade Grubbe och Gei jer att tacka för sina dugligaste uppsatser.yrdcUag prisar den aflidnas förtjenster, bland hvilka äfven namnes hennes talang att uppgräfva och beskrifva “de murJc-nade benen af redlige bönders aflidne krakar“.

Fjerde Akten föregår till större delen i Olympen. Gudarna, som hjelpte Jupiter i striden med Titanema, fingo då af honom löfte om en konstitution, hvarigenom hans makt reduceras tUl samma litenhet, som högstsalig Kung Adolf Fredriks i Sverige. Ett stycke af kröningseden må anföras: “Jag, Jupiter, lofvar och svär, aM jag, emot ett visst årligt arfvode, skall vid högtidliga tillfällen sitta på en så kallad thron, med en spira i handen och en krona på hufvudet. Skulle mina kära underlåter spotta mig i synen, så vill jag sådant i godo upptaga, icke sjelfhämnd öfva, utan antingen infor Stadens Kämnersrätt, eller hvarhetst Riksens högloflige Ständer behaga, min talan utföra“.

Att Jupiter finner sig missnöjd med sin belägenhet, kan man lätt gissa. Också spekulerar han i löndom på en förändring, som skall återgifva honom enväldet; sedan vill han hämnas på Guda/ma och afsätta dem ifrån gudaembetet. Ganymedes blir hans förtrogne. Dennes invändning, att Jupiter icke kan undvara underordnade embetsmän eller Gudar, såsom de kallas i Olympen, besvaras med ett uppdrag att besöka jorden och der uppleta menniskor, som kunde blifva Gudar i de afsattes ställe. Dessa menniskor borde framförallt vara öfvertygade om det absoluta envåldets förträfflighet; “skulle de derjemte duga till någonting, så vore det så mycket bättre“. Ganymedes åtager sig uppdraget, afreser tiU jorden, ser sig omkring och stadnar med sitt val omsider på Phosphoristema. Desse emottaga anbudet och med guda-fuUmaktema i kikaren gifva de alla jordens affärer på båten. De aftåga ofördröjligen till Olympen, för att storma dess murar, befria Jupiter och intaga sina gudaplatser.

Femte akten. Bacchus och Apollo stå på Olympens murar och samtala. “Hvad är det för mygg, jag ser komma?“ frågar Bacchus. — “Det är icke mygg, det är Fhosphorister“, svarar Apollo. — “Men åtminstone hör jag ett surr liksom af my99“> säger Bacchus. — “Det är icke ett surr, det ärLVIII

Phosphoristernas sång“, svarar Apöllo. Och efter en stund kunna de båda Gudame verkligen urskilja orden:

“Vikingasäten, åldriga lundar!“ m. m. m.wm.

När Phosphoristema ankomma titt murame af Olympen, stadna de i tvekan om hvad de skola företaga, ty murame synas vara starka, och de hafva inga murbräckor i beredskap. Då säger Callovai till Lorenzo: “Broder: du vbt, att de gamles murbräckor slutades med ett fårhufvud: skulle du ej vilja åtaga dig att stånga omkull murm“. — “Må gjordt!“ svarar Lorenzo leende, och med detsamma stöter han pannan emot muren. Den ramlar till en del, och Phosphoristema intåga genom bréchen. Derpå följer Jupiters befrielse, de gamla Gudames afsättuing och Phosphoristernas utnämning. Amadis blir Apöllo; Callovai blir Minerva och iklädes en kjortel. “Den skall jag hafva till kämg“ — sade Vitalis — “ty det har han ärligt gjort skäl för“.

Men som hvarken i himmelen eller på jorden någon kan vinna befordran utan föregående examina, så måste Phospho-ristema, innan de erhålla sina gudafullmakter, underkasta sig en gudaexamen. Svaren äro hemtade ur Phosphoristernas egna skrifter. “Hvad är Musik?“ frågas bland annat och Amadis svarar: “Musik är verldsandens hviskning i naturens metallöra.“ En annan af frågorna lydde så här: “Huru böra de anses, som tillåta sig att säga infall om Phosphoristema? — “De böra“, svarar Amadis, “sjelfva anses som misslyckade infall, dem naturen satt på concept och i brådskan glömt att stryka ut“. Omedelbart på detta svar följer den fatala frågan: “Huru uttrycker Tieck detta på Tyska?“ —

Föregående redogörelse för Lustspelet: * Phosphoristema i Olympen“ är sannolikt någorlunda riktig. De i samma tidningsuppsats gjorda uppgifterna, dels att poemet Svenska Akademien*) sysselsatte Vitalis “under de sista dagarne af hans lefnad“, dels ock, att den bekanta uppbränningen af en mängd poetiska manuskripter skulle hafva skett, emedan “Skalden velat göra en af sina vänner till viljes, som ansåg allt komiskt för syndigt* — dessa

uppgifter äro deremot mera än

*) Finnes intaget i denna upplaga.apokryfiska samt likna temligen en hemmagjord dikt af författaren i Correspondenten.

Huruvida någon annan af Vitalis9 vänner än undertecknad plägade besöka honom under hans sjukdoms sista skede, innan han flyttade till Seraiimer-Lazarettet, eller under de dagar, han der ännu fanns i lifvet, är nu icke möjligt att med visshet afgöra. Hvad deremot kan med fullkomlig tillförlitlighet försäkras, är, att lika litet som Vitalis någonsin talat med mig om sitt arbete: “Phosphoristerna i Olympen“, lika litet har han med något ord ens antydt, eller finnes det eljest minsta grund att antaga, det uppbrännandet af hans handskrifna poesier skulle hafva skett på någons inrådan eller för att göra någon, eHo det vara må, till viljes. Ej heller har i min närvaro ett enda ord fallit, som på minsta vis gifvit tillkänna, att någon af hans vänner, och ännu mindre han sjelf vid gränsen af sitt lif, betraktade “allt komiskt för syndigt“.

Med uppbrännandet af handskrifterna tillgeck sålunda. En dag, då jag kom upp till Vitalis, medan han bodde qvar hos Presidenten Poppius, men icke långt före flyttningen till Seraiimer-Lazarettet, hvarom, så vidt jag kan minnas, då likväl ännu ej var fråga, fann jag honom i ett mycket svagt tillstånd, liggande icke dess mindre klädd, ofvanpå sängen. Han bodde i tvänne små rum, det ena på gafveln af huset med ett fönster åt gatan och det andra likaledes med ett fönster, men åt gården. Efter en stunds samspråk sade han: “Du skall göra mig en tjenst. Der i yttre rummet — han låg i det inre — står en koffert, och i den finner du en mängd papper, dem jag vill, att du bränner upp i kakelugnen der ute“. — Jag öppnade locket på den anvisade kofferten och såg uti densamma en massa, med vers fullskrifna papper, utan all ordning sammanhopade. På min föreställning, att det vore skada att förstöra allt detta, svarade han: uJa! det kan väl finnas några guldkorn deribland; men jag vill icke, att det skall ligga efter mig, och derföre önskar jag, att dessa papper forstöras under mina ögon, medan* jag ännu kan hafva tillsyn, att det sker“. — Väl vetande, att hvilka ytterligare föreställningar som helst icke skulle rubba det beslut,som efter moget öfvervägande fattats af den så godt som med ena foten i grafven stående skalden, hade jag intet annat val än att med blödande hjerta skrida till det verk, som han af mig fordrade. Med skarpt spejande ögon bevakade han, så väl att hans vilja utfördes, som att det skedde utan tids-utdrägt Att hinna utforska, vare sig innehållet af dessa papper eller det möjliga sammanhanget emellan dé särskilda bladen, var ogörligt; och hvarken böljan eller slut på något särskildt skaldestycke kunde af mig upptäckas. Huruvida ibland det vid detta tillfälle uppbrända jemväl befunno sig

Phosphoristerna i Olympenär jag följaktligen ur stånd att säga. Hvad jag vet, är endast, att för mina ögon visade sig intet, som hade utseende af ett dramatiskt verk; samt att det enda jag lyckades smyga undan och frälsa ifrån förstörelsen, var ett par blad, innehållande epigram mer, hvilka ock äro intagna bland de “Samlade Dikter af Vitalis, hvilka efter hans död af mig utgåfvos.

Att Vitalis skulle “under de sista dagarne af sin lefnad* hafva sysselsatt sig med poemet: Svenska Akademien, är fullkomligen utan grund. Hvarken ägde han krafter till den ansträngning, som härtill erfordrats, eller fanns vid hans död någon handskrift deraf i hans gömmo, hvilket ingen kan bättre känna än jag, som tog vård om hans efterlemnade tillhörighet, besörjde hans begrafning, hvartill medel anskaffades genom bidrag af åtskilliga vänner, samt verkställde allt, som hörde till utredningen af hans lilla bo *. När och huru-ledes en afskrift af det ifrågavarande poemet i dess fragmentariska skick kommit i Franzéns hand, är mig obekant; men det påträffades vid genomgåendet af dennes efterlemnade papper, i och för utgifvandet af en ny upplaga af hans skrifter, och aftrycktes sedermera uti tidningen “Upsala-Posten“ för den 25 Juni 1864. Någon vidare afskrift är mig icke bekant ; men att jag läst eller hört stycket uppläsas under dess

*) Bouppteckningen, vid hvilken qvarlåtenskapen också af mig uppgafs, ägde rum den 22 Maj 1828, visande en tillg&ng af B:ko R:dr 236: 28 samt ett skuldebelop af B;co R:dr 570: 21: 6, hvilket betaltes genom inkomsten af de »Samlade Dikterna», som af mig äfvenledes förlädes.författares lifstid, är jag så mycket mera säker på, som jag, vid återläsningen af poemet i tryck, igenkände och erinrade mig största delen deraf.

Den sysselsättning, Vitalis under sina sista dagar hade, med hänseende till sin verksamhet såsom författare,

bestod uti att genomgå det exemplar, jag ägde af hans redan tryckta Dikter, samt deri med blyerts utmärka hvad han önskade hafva infördt uti den samling af hans Dikter, hvilken det emellan oss var öfverenskommet, att jag efter hans död skulle utgifva. Såsom ett kärt minne deraf äger jag detta exemplar i behåll, med de af hans matta hand gjorda blyertstecknen outplånade.

Den sjukdom, h var af Sjöberg så tidigt lades i grafven, hade länge inom honom arbetat på sitt verk Det första anfallet deraf erfor han redan vid tjugu års ålder, och han var derefter icke ofta fullkomligen plågfri, om än de häftigare anfallen hade sina längre eller kortare mellantider. Att lynnet derigenom fortyngdes, blef ojemnt samt någon gång retligt: hvem vill undra derpå? Sjelf gaf han ock denna förklaring af ett sådant förhållande. ttDu tror förmodligen", — skref han till en vän år 1815 — "att själen är lika öppen för ljufva känslor, den stund kroppen lider.- Men på samma gång kunde han med sanning yttra: "jag är den jag var. Huru kunde min Otto misstänka mitt hjerta?" — Den föreställning hvilken rotfästat sig och hyses af mången, att Sjöberg ägde alltjemnt eller åtminstone för det mesta ett mycket tungt lynne; att han t. o. m. ständigt led af en djup melancholi, hvaraf utbrotten framträdde uti "Enslingens klagan" jemte öfriga, i samma dystra tonart hållna skaldestycken — denna föreställning är emellertid långt ifrån sann. Ty, om än yttre tryckande omständigheter samt en ifrån tidiga år vacklande och svag helsa icke kunde undgå att hålla nere ungdomsmodet, utestängde detta likväl icke glädjen från hans själ. Och fastän allvar och en på det hela ovanlig jemnhet utgjorde hufvuddraget i hans lynne, visade han sig i vänners krets, någon gång till och med ibland obekanta personer, likväl i stånd att fängsla genom en munterhet, hvaraf verkan var såmycket större kanske just genom det öfverraskande i uppenbarelsen deraf. Ett prof derpå har helt nyligen kommit till min kunskap och må här omtalas, synnerligen som vid tillfället lades af Sjöberg i dagen en förmåga, som väl ingen af hans närmare vänner tilltrodde honom eller ens hade aning om.

I sällskap med en af sina gamla vänner ifrån gymnasiitiden, Peter Gabriel Norrman, sedermera afliden såsom Regementspastor vid Lif-Regementets tiusarcorps, gjorde Sjöberg sommaren 1825 en resa på ångbåt ifrån Stockholm till Arboga. Troligen var det, då han begaf sig till Walskog för att tillträda sin kondition hos Grefve Lewenhaupt derstädes. På samma fartyg befann sig händelsevis också en af den KongL Theaterns förnämsta sceniska artister — Fahlgren — med Fru och dotter, stadd på resa till de vestra bergslagsorterna. Ånghästarne vore den tiden icke så snabbfotade som nu, och för att ifrån Stockholm hinna till Arboga erfordrades half-annan dag, stundom mera; till hvilken långsamhet jemväl bidrog, att resan geck först till Westerås och derifrån vidare till Arboga. Det gafs följaktligen bättre tillfälle då än nu att blifva bekant med sina resekamrater; och sedan Fahlgren kommit under fund med, att skalden Vitalis äfven fanns om bord, dröjde det icke länge, innan af den förre samtal inleddes, hvilket småningom utvecklade sig till ett lifiigt och gladt samspråk emellan familjen och de båda unga resenärerna. Man spisade middag tillsamman, hvarvid af Fahlgren bjöds på ett glas vin, och Sjöberg visade sin artighet mot den unga, derjemte ganska vackra flickan genom att traktera med maränger i ymnighet. Om härvid theatem och mimisk konst jemväl utgjorde föremål för samtalet, var detta mindre underligt. Efteråt, bäst det var, afiägsnade sig emellertid Sjöberg ifrån sällskapet och lemnade salongen, men blott för ett ögonblick. Han kom hastigt tillbaka med hatten på sned och spelade rolen af full bonde så ypperligt, att det väckte den högsta både förvåning och beundran hos de öfriga, hvilkas förmåga och kompetens att bedöma sådana saker icke torde kunna bestridas, hvad Fahlgren och hans Fru beträffar. — Dettayar enda gången, dottern såg Vitalis, men hon bibehåller deraf ännu ett kärt och angenämt minne; och något vidare exempel på, att Sjöberg uppträdt såsom Skådespelare, är mig icke heller bekant. •

En annan egenskap, hvaruti han deremot hade rikligt tillfälle att vinna öfning, tillhörde honom också i ovanligt mått Den är likväl icke att räkna till den klass af förmö-genheter, som skänker nöje, vare sig åt andra eller åt den, hvilken är deraf i besittning. Det var tåligheten i de kroppsliga plågorna. Naturligen härledde den sig ifrån den styrka i själen, genom hvilken Sjöberg utmärkte sig. Alldrig hördes han klaga, än mindre kom ifrån honom något ljud af jämmer, hvari de fleste finna likasom en lättnad i lidandet. Han bar plågan med tystnad och stilla undergifvenhet, visande i handling, att det var utur hjertats innersta djup, den herrliga sången flutit:

y>Hvi skulle jag ej möta glad min plåga? y>Hon är en engel, sänd ifrån min Gud.

»Hvi skulle jag den gode Fadren fråga, i>Hvarför han valde henne titt sitt bud?»

Med så svagt bröst, som Sjöberg ägde, skulle man icke tilltro honom att hafva varit en stark fotgångare. Men han var detta i ovanlig grad. Att tillryggalägga till fots 5 och 6 mil på dagen, var för honom icke någonting afskräckande. Otvifvelaktigt var det saknaden af tillgång på skjutspennin-gar, som föranledde hans långa fotvandringar, och han visade äfven häruti, att hvad som för menniskor i allmänhet utgör hinder för resors företagande, icke gällde för honom, äfven då afstånden voro rätt ansenliga; hvarpå hans sommarbesök hos sin moder kunna tjena till bevis. Till och med då han en gång feck gå sex mil förgäfves, w det icke sjelfva den långa promenaden, hvaröfver han kände ledsnad och förtrytelse; utan det var förlusten af ett förväntadt nöje att få träffa tvänno högt värderade vänner, Nicander och C. O. Berglund, af hvilka han stämts att på viss dag och timme infinna sig i Mariefred, men som uteblefvo af någon orsakoch icke voro att finna på mötesplatsen; hvarföre Sjöberg nödgades vända tillbaka med oförrättadt ärende.

Till gestalten var han lång och mager, såsom han af Geijer beskrifvits, men icke egentligen af spenslig kroppsbyggnad. Och ansigtet ägde visserligen icke den fägring, som sällan förfelar att på andra ntöfva en tilldragande verkan, men att i hans utseende låg något motbjudande eller frånstötande, såsom af en och annan yttrats, är i alla fall för mycket sagdt Han hade, såsom lungsigtige i allmänhet, en rödlätt ansigtsfärg och deijemte ett silkeslent, föga tjockt guldgult hår, men saknade markerade ögonbryn, hvilka alltid gifva åt ansigtet ett bestämdt uttryck. Näsan rak, men föga framstående, var icke fint formad, utan tvärtom litet klumpig och köttig. Den afbildning af författaren, som åtföljer närvarande upplaga af hans samlade skrifter, är icke fullt tillfredsställande i afseende på likheten« men i alla fall i detta hänseende ojemförligen bättre än de porträtter af honom, som tillförene varit synliga i det offentliga. Och tillkomsten af denna bild har äfven sin historia, som kan förtjena att omtalas.

De, hvilka med Vitalis' person icke äga någon annan bekantskap, än som står att hemta ifrån hans skrifter samt de karaktersskildringar, hvilka tid efter annan inför allmänheten öfver honom framlagts, torde dock af den här nu offentliggjorda prospekten till hans “RunorM kunna sluta, hvilka tankar Vitalis hyste om sitt porträtterande, samt att han i lifstiden alldrig sutit för någon porträttmålare. Förslag derom kunde icke heller till honom göras, så länge han hade själens spänstighet och kraft ännu fullt i behåll. Men under de sista dagame af hans leinad, då jag efter vanan besökte honom å Serafimer-Lazarettet, framställde jag till honom min önskan att få taga med mig en målare vid något tillfälle för att rita utaf honom. Jag föreställde honom, att, då han stod färdig att snart gå ur tiden, det vore för de efterlef-vande vännerna önskligt och kärt att icke blott bevara hans bild i sina hjertan, utan ock att kunna äga den framför sina ögon; och efter en stunds motstånd gaf han omsider vika ochlemnade sitt samtycke till min begäran. I följd häraf vände jag mig genast till en målare bland mina bekanta, af hvilken jag hade sett åtskilliga särdeles väl träffade miniatyrporträtt utförda, samt vidtalade honom att någon af de närmast följande dagarne göra mig sällskap till Serafimer-lazare tte t, för att också taga Vitalis’ porträtt. I anseende till hinder, dem jag nu icke kan erinra mig, kunde detta icke ske någon af de aldra närmaste dagarne; men jag ansåg detta icke hafva något att betyda, emedan, så vidt jag kunde döma, den sjukes tillstånd icke förrådde annalkandet af ett så hastigt slut på hans lidande. Ännu aftonen, förr än det inträffade, anade jag ej, att det var så nära. På natten blefvo dock plågorna så våldsamma och symptomema så betänkliga, att både han sjelf, den tillstädesvarande läkaren och sjukbetjeningen insågo, att döden var för handen. Sjöberg önskade då, att bud skulle skickas till mig med underrättelse härom; och enligt hvad mig efteråt sades, hade äfven ett sådant verkligen blifvit af-färdadt, dock utan att till mig framkomma, ehuru min bostad i Storkyrkobrinken icke bordt vara svår att träffa. Jag kom således icke till Lazarettet förr än klockan omkring 9 påföljande morgon, och då var kampen lyktad. Den så högt värderade vännen låg der såsom lik, känslolös för hvarje jordisk omsorg, saknad eller önskan, så väl för egen del som hos de efterlefvande. Jag skyndade att underrätta målaren om hvad som händt, och bad honom att icke dess mindre begifva sig till stället, för att, så godt sig göra lät, afteckna den hädan-gångnes drag. Huruvida då fanns i hufvudstaden någon gips-gjutare, som kunnat taga hans masque, minnes jag icke, men det säkra är, att tanken derpå icke hos mig uppstod. Målaren skyndade att efterkomma min begäran; men på Lazarettet göras inga långa ceremonier med dem, som der aflida; och när målaren kom dit, var den döde

redan utflyttad i likboden och der upplagd på ett bord. Att i vinterkylan, på ett sådant ställe och i ett sådant läge afrita en person, hvilken man på köpet aldrig sett under hans lefnad, är i sanning ingen lätt uppgift; och att den icke kunde på ett tillfredsställande sätt

Vitalis. Samlade Skrifter. Vlösas, bör icke väcka någons förundran, ännu mindre kunna framkalla klander, helst döden gemenligen gör de för karak-teren bestämmande delarne af ansigtet tunnare, skarpare eller infallna. Den bild, som på detta sätt tillvägabragtes, är en profil, tagen ifrån venstra sjdan och i vissa delar märkvärdigt väl träfiad, utan att dock det hela återgifver hvad det borde — Vitalis lifslefvande. Det är likväl icke denna bild, som har nu framlägges, enligt hvad man kan se; och för tillkomsten af det förevarande porträttet bör alltså äfven lemnas en redogörelse.

Ej utan skäl önskade förläggaren att kunna få pryda denna upplaga af Vitalis’ Samlade Skrifter med en afbildning af dessas författare; och det ifrågasattes fördenskuld, huru sådant skulle kunna ske. Det nyss omtalta porträttet fram-togs, och efter af mig till en af våra skickligaste artister framställda anmärkningar försöktes att åstadkomma en korrigering af felen den, under jemförande tillika af ett ibland de förut i stentryck utgifna porträtterna, som visserligen är tillkommet på fri hand samt allenast efter beskrifning, men i alla fall äger en smula likhet i vissa drag. Hvad som icke kunnat nöjaktigt rättas, är thyvärr just den del af ansigtet, som gifver detsamma sin egentliga karakter, nemligen näsan, hvilken är för hög och tunn; men osäkerheten att genom fortsatta ändringsförsök komma till ett bättre resultat, än som redan uppnåtts, jemte fruktan att möjligen förlora något af den likhet, som i verkligheten och obestridligen finnes i det åstadkomna porträttet, bestämde så väl artisten som mig att afstå ifrån vidare bemödanden att korrigera, hvad som ännu icke kunde anses tillfredsställande. En af Sjöbergs alldra äldsta ännu lefvande bekanta, för hvilken detta porträtt uppvisades, sådant det nu är, igenkände i alla fall genast, att det var Vitalis; och detta bör kunna vara allmänheten en borgen, att likheten är så nära uppnådd, som det utan en särdeles lyckträff sannolikt är möjligt. —

Vitalis, som i lifvet så ofta hade känt sig ensam, var, såsom af nyss lemnade berättelse kan inhemtas, också på sin dödsbädd i enahanda belägenhet. Vid sin sida eller sin huf-vudgärd ägde han icke någon, vare sig kär anförvandt eller förtrogen vän, som kunde tillsluta hans ögonlock. Af de tränne systrar, som öfverlefde honom, hade ingendera utväg att vara närvarande ens vid hans begrafhing *); och den sista tjenst, hans vänner voro i tillfälle att bevisa honom, bestod uti att, så många som funnos i hufvudstaden, följa hans stoft till sitt hvilorum samt deltaga i kostnaden för hans likbegän-gelse. Sjöberg feck sin graf Hi hög-jord“, enligt den då varande benämningen, på östra sidan om kyrkan; och efter fyratio års förlopp restes öfver honom der, äfvenledes genom 8ammanskjutna medel**), den minnesvård, hvaraf en afbild-ning ses här framföre, och som utgör den förnämsta prydnaden å Kungsholmens kyrkogård. Den är af finhuggen granit ifrån Hufvudsta och omgifves af ett prydligt staket utaf gjutet jern, förfärdigadt vid Herrame Bolinders närbelägna verkstad. Å framsidans midtelplan, som är poleradt, synes öf-

*) Af dessa systrar lefver ännu den äldre, Anna Ulrika, såsom enka efter Fjerdingsmannen Olof Sandström, och bor vid Stensjö i Stora Malms socken af Södermanland. Hon är född d. 12 Febr. 1797. — Den andra systern, Eva Christina,' född d. 5 Maj 1804, afled år 1829, gift med då varande drängen Adolf Pehrsson vid Husby Oppanda prestg&rd.

**) Förslaget till en sådan allmän subskription utgick ifrån Fil. Doktorn O. Eneroth, som äfven var särdeles verksam till penningars insamlande. Svenska Akademien deltog med 10 0 R:dr R:mt, och i sin helhet. inbragte subskriptionen, med inberäkning af räntemedel, en summa af R:dr 931: 50 B:mt, hvaraf 50 R:dr kunde öfverlemnas till Kungsholms församlings Kyrkoråd, såsom fond för grafvårdens framtida underhållande. Hos Kyrkorådet förvaras tillika de subskriptionslistor, hvarå bidragen tecknats, äfvensom redovisningen för kostnaden vid arbetets utförande; och beviset öfver emot-tagandet af så väl det ena som det andra, meddeladt genom Utdrag af Kyrkorådets protokoll, innehafves af undertecknad, men skall blifva öfver* lemnadt till någon offentlig anstalt att förvaras, med ändamål tillika att Öfvervaka monumentets underhåU och vård. — Här må jemväl anmärkas, att, emedan sjelfva platsen för Vitalis’ graf numera icke låter sig med ofelbar noggrannhet

bestämmas, hans stoft möjligen icke täckes af denna minnesvård. Men, enligt hvad Utgifvaren tillförlitligen erinrar sig, kan det ställe, hvarest monumentet blifvit upprest, icke med mera än ytterst litet kilja sig ifrån den verkliga grafplatsen. I alla fall bör med trygghet kunna antagas, att stoftet får hvila i fred, alldenstund sedan åtskilliga år tillbaka jordfästningar å denna kyrkogård icke vidare få äga rum.yerst en stjerna och derunder en strängad lyra, båda de-larne i stark förgyllning. Inskriften, jemväl i förgyllda bok-stäfver är:

ERIC SJÖBERG

VITALIS

14 Jan. 1794-4 Mars 1828.

--

Vänner

af

den fosterländska dikten reste vården 1868.

Den sida, hvarå detta läses, är vänd åt kyrkan, och motsidan vetter åt närmaste gata — Kaplansbacken —, hvar-ifrån monumentet är fullkomligen och väl synligt. Denna sednare omständighet föranledde ett förslag att jemväl å baksidan anbringa en inskrift, som skulle kunna läsas ifrån gatan af der framgående, med följande lydelse:

VITALIS

in vita, post mortem usque VITALIS.

Men förslaget, som med bifall omfattades af Kyrkorådets ledamöter, rönte motstånd, särdeles för det främmande språkets skuld, hos så väl Svenska Akademiens som Witterhets Historie och Antiqvitets-Akademiens Sekreterare, hvilka derom rådfrågades, och förföll.

Hvilken plats Vitalis intager inom den Svenska vitterheten, och hvilka hans utmärkande egenskaper äro såsom skald, hafva särskilda författare sökt att framställa uti om-fattande och utförliga kritiska uppsatser. Att här ytterligare ingå uti någon undersökning af denna fråga, kan således icke vara af nöden. Det är i alla fall individuell känsla och uppfattning, i förening med innehafvande allmän bildning samt mera eller mindre vidsträckt och djup insigt i wden glada vetenskapen“, som bestämmer omdömet härutinnan. Och ut-gifvaren gör icke anspråk på att vara en ledstjema för andras tänkesätt samt ännu mindre att utgöra någon auktoritet i ämnet. Den anmärkningen bör han likväl icke tillbaka-hålla, att då man uti en och annan af Vitalis’ dikter velat spåra ett slägttycke med den s. k. Nya skolans poetiska alster, samt nästan räknat detta såsom en böjelse för härmning, så har man förgätit, att äfven det största snille likväl alltid är barn af sin tid, och att sjelfva tidens anletsdrag helt naturligen måste återspeglas uti allt, hvad af densamma frambringas, utan att sådant kan räknas för en brist i sjelfstän-dighet hos individen.

Att dömma endast efter måttstocken af dessa föreliggande “Samlade Skrifters“ volym, var icke Vitalis någon produktiv författare. Men om man tager hänsyn till de yttre vilkor, hvaruti han ständigt lefde; om man afser hans sjuklighet ifrån tidigare år jemte den ålder, hvaruti han bortgeck, samt slutligen den myckenhet af handskrifter, som han offrade åt lågorna, torde omdömet om hans *produktionsförmåga-utfalla mindre ogynsamt. Under de år, då han ifrigast beredde sig till sina tentamina för filosofie kandidatexamen, afhöll han sig med uppsåt ifrån Sånggudinnornas sällskap, emedan deras glada lekar skulle störa honom i de allvarsamma studier, hvaråt han med afseende på sin framtid då måste egna sig. Att, efter aiiemnandet af sina bidrag till 1822 års Kalender för Damer, “Vitalis de närmaste åren iakttog en orubblig tystnad“, härledde sig således icke, på satt en författare yttrat, deraf, att "hansproduktionsförmåga nu började svika honom* *), utan ifrån hans egen viljekraft. Och knappt hade han, i början af 1824, för en tid öfvergifvit

*) “Om Vitalis, hans lif och diktning“, sid. 21.tanken på ernåendet af den filosofiska Graden, innan lyran af honom återtogs. Den, som skrifver detta, feck under Mars och April månader samma år i särskilda bref ifrån

honom emottaga åtskilliga skaldestycken, som voro ämnade att tryckas hos Bruzelius i Upsala, men hvilka först sednare utkommo i tidskriften “Brage“; *) och det här framföre återgifna bref-vet rörande bidrag till tidskriften “Odalmannen14 tjenar likaledes till bekräftelse på hvad nu yttrats. En författares värde och förtjenst ligger i alla fall icke uti myckenheten, utan i den inre halten af hvad han producerat; och i detta hänseende bibehåller Vitalis alltid sitt rum i snillets Pantheon, huru till omfånget inskränkt hans litterära qvarlåtenskap än må vara.

Efter hvilken plan denna qvarlåtenskap blifvit ordnad i nårvarande samling, faller visserligen af sig sjelft temligen lätt i ögonen, samt antydes derjemte till sina hufvuddrag genast i begynnelsen af detta förord. Men utgifvaren bör icke dess mindre lemna en närmare redogörelse derför, helst under sjelfva tryckningen handskrifter kommit i dagen, om hvilka utgifvaren icke derförinnan ägde någon kännedom, eller hvil-kas efterspanande dittills varit utan framgång.

Den indelning af författarens egna skaldeverk uti: Allvarsamma och Skämtsamma, hvilken antogs vid det första ut-gifvandet af “Samlade Dikter af Vitalis“, har det icke synts vara skäl att frångå. Deremot har inom hvardera af dessa hufvudgrupper ordningsföljden blifvit i någon mån förändrad, jernte det nya stycken här och der intagits. Den ledande tanken härvid har, hvad beträffar de aAllvarsamma“ Dikterna, varit: att efter “Tillegnan« och “Prolog*, återgifva i första rummet stycken, hvilka äro egnade åt mera allmänna

*) Denna tidskrift utgafs af Herr P. Götrek; var helt och h&llet dennes enskilda företag samt stod alldrig under ledning af n&gon Direktion, hvaraf Vitalis var medlem. Uppgiften hos Herr östergren (sid. 35) att Vitalis redan före samma tidskrifts upphörande “utträdt ur Direktionen“ äfvensom att han “till en början hade s& godt som ensam m&st sörja för inneh&llet“; Baknar alldeles grund. Han uppbar sitt betingade honorarium för bidrag, som han lemnade. Detta var allt. N&gon delaktighet eljest i utgifvandet hade han ej.föremål; dernäst sådana, som behandla fosterländska ämnen; sedermera dem af erotiskt innehåll, samt slutligen återspeg-lingarne i öfrigt af skaldens inre lif — hans strider med hänseende till den yttre verlden, hans religiösa stämning och hans tillkämpade frid inom sig sjelf, hvarigenom han kunde finna Lifvet och Boden lika sköna, känna Försakelsen och plågan med glädje samt i Grafven se ett fridens hem såsom efterlängtadt mål. I afseende åter på de ÄSkämtsammau Dikterna, så, emedan några lika bestämda grunder för en viss klassindelning här icke erbjödo sig, har ordningsföljden blif-vit mera godtycklig; och endast de, hvilka behandla ämnen ur den Bibliska historien, äfvensom de, hvilka hafva en polemisk syftning, bilda mera tydliga serier. Bland öfverscUtnin-game hafva de ifrån Grekiskan erhållit första platsen, i betraktande af Originalets ålder; och de öfrigas rum har bestämts efter tiden, då de tillkommit eller blifvit först offentliggjorda, hvilken sistnämnda grund också följts vid de Polemiska skrifternas återgifvande.

Men utom dessa nu upptagna hufvudafdelningarne innehåller närvarande samling ännu något mera. De uFörsök i poesien*, hvilka, såsom här framföre berättats, blefvo af Sjöberg år 1816 öfverlemnade till hans Laura, hade af mig särskilda gånger förgäfves efterforskats hos hennes efterlemnade barn, och hoppet att återfinna dem hade af mig alldeles öfvergifvits, då de af en händelse kommo i dagen. De innehades sedan längre tid af hennes broder. Dock voro åtskilliga blad, motsvarande en fjerdedel af det hela, på obekant sätt förkomna. När upptäckten af denna, förlorad ansedda samling skedde, var tryckningen af skaldens öfriga litterära qvarlåtenskap redan fullbordad. Nästan vid samma tid hade Utgifvaren vidare den lyckan att, dels genom Herr Expeditions-Sekreteraren och Riddaren Claës Otto Vougt och dels genom Herr Boktryckaren Adolf Berglund *) komma i besittning af så val åtskilliga poëmer ifrån Sjöbergs tidigare år som ock ett antal bref ifrån honom, hvilka belysa vissa hans yttre förhållanden och gifva en god inblick i hans ka-

*) Son af ofvan omförmälde Domkyrkosysslomanhen C. O. Berglund.rakter. Af dessa fynd äger icke allt ett sådant värde, att det borde öfverlemnas åt offentligheten. Men under erinran, att dessa poesier måste betraktas såsom Skaldens lärospån, har det synts vara skäl att af dem göra ett urval; och sammanförda under den af författaren sjelf antagna benämningen : Försök i poesim utgöra de således, i förening med utdrag af några författarens bref, sista afdelningen af dessa “Sandade Skrifter af Vitalis“, hvilka nu Öfverlemnas i allmänhetens händer.

Stockholm i September 1873.

C. A. Forselius. ALLVARSAMMA DIKTER-Till Englarne.

Tillegnan.

En kyss er äldre broder skalden sänder Uti de milda sångers ljud till er.

1 edert öga han den fackla tänder,

Hvarvid han skönheten på jorden ser. Medborgare i diktens ljusa länder!

Kikt blommar känslan, saligt ögat ler,

Då jag hos er i palmens skugga sitter Bland Pisons sorl och ömma dufvors qvitter.

Sen! jag är ock ett barn. Som Eder like, Med eder mildhet blott jag in kan gå I sångens ljusa sköna himmelrike,

Der endast frid och kärlek harpan slå.

Ack, ljus och skönhet jag så ljuft predike Med sång, som I med edert öga blå,

Och när de stora sig i hat förtära,

Må vi kring jorden oljoqvistar bära.

På eder mun, att sig med mig försona,

Steg ödet och jag kysste bort dess tal.

Jag återtog min barndoms blomsterkrona,

1 hög förklaring såg jag berg och dal.På jord och himmel såg jag ljuset throna, Och all naturen var en högtidssal.

I toner och i kyssar dog min smärta,

Och lyrans klang var mild, som edert hjerta.

Om Gud en droppa utaf skönhet gjutit På dessa blommor, som min blyga hand Vid foten af den helga Pinden brutit,

Och som till krans åt er min tjusning band, Då tagen vänligt hvad mitt öga njutit Hos er i morgonrodnans fosterland!

Nog lön, då icke mig er famn förskjuter,

Jag i er oskuld och er skönhet njuter.Prolog.

Framåt, o Diktens skepp, på etherns vågor! Mig helsar Vestan ljuft, mitt hemlands vind. Fromt tiga åter hjertats vilda frågor,

Ej tårar vattna liljan på min kind.

Lugn blickar ned ur fromma stjernelågor,

Och kärlek doftar utur blommig lind.

Vid lutans*ljud de barndoms-drömmar sköna Ur grafven gå och mig på nytt belöna.

Ty Tron, den milda stjernan, vänligt blänker Utöfver konstens lagerkrönta lund.

En droppa sjelf från ljusets brunn, hon sänker Sin blick med ljus på rena hjertans grund.

Den gåta, snillet aldrig genomtänker,

1 toner löser hon på skaldens mund.

Hvad han har lidit, sig i skönhet kläder,

Och lifvet 30m en ros ur knoppen träder.

När soln sin blick från klara fästet sänder,

Ur köldens boja springa jord och haf.

Det skönas amma, vårn, med milda händer Nedskrifver blomsterord med magisk staf;

Och när hon den mot luftens rymder vänder, Uppväckas näktergalarne deraf.

Så ock en högre Sol i skaldens hjerta Till harmoni försmälter köld och smärta.Mitt hjerta, höj dig till de ljusa under,

De klara perlor, nattens mantel bär,

Och sväfva drömmande bland ros och lunder! Känn i din salighet, att Gud är när!

Vid vestans balsamkyss, i qvällens stunder,

Låt vid Naturens famn hvart fromt begär I toner mot hans stjernebana svalla,

Och hjertat8 dagg bland blomstrens perlor falla!

Ty än du lefver, fromma barndomssinnel Med tro och kärlek uti skaldens brÖ3t De sköna drömmar slumra än derinne;

De vakne opp och skaffe sig en röst!

Ur tårar, som en morgonblomma, minne!

Du mot mig ler, och ljuf är dock din tröst,

När du och hoppet edert blomdoft mängen På hjertats grund, den friska blomstersängen.

Så åter till mitt bröst, det varma, unga,

Jag himmelen och jorden trycka må.

O sänk dig, himmel, ned uppå min tunga,

Att derifrån i harmoni uppgå!

Min själ är glad. Den älska kan och sjunga, Han lefver evigt i Guds himmel blå,

Och lifvets moln, de vandra långt inunder:

De kasta nedåt blott sin blixt och dunder.

1820.Skaldelifvet-

Var du mig helsad, säilhetens mor, och gyllene harpa!

Ömt, som du vore mitt barn, bär Dig min älskande arm.

Måtte jag länge få leka med dig på den saliga jorden,

Der du mig öppnat en väg, full utaf blommor och ljus?

Vänskap, du heliga blomma, hur skön du spirar ur stoftet Och som en svalkande palm strafvar mot himmelen opp!

Skulle du också fort ej växa i höjd och i skönhet,

Ofta med ögonens regn har jag ju vattnat din rot!

Troheten sitter, till dufva förklädd, i din grönskande krona Och i oskyldiga ljud evigt besjunger dig sjelf.

Eros och Anteros famna hvarann i doftande skuggan,

Och deras tanke och lif är en oändelig kyss.

Skalden, vorden ett barn, med dem på blommorna leker: Begge de smyga sig tätt till hans förtjusade bröst.

Glade de låna sin jordiska bror de snöhvita vingar,

Då efter sferernas klang harpan han längtar få stämd.

Ljuset strömmar från himmelen ned; den gyllene harpan Dricker, med evigt begär, gudomens strålar som vin.

Ljuset klingar ännu ur harpans hjerta, som fordom Det utur Memnons stod högt uti dagningen klang.Hymn.

Lugn jag lutan fattar:

Hon är ensam qvar Af hvad hjertat skattar,

Och dock nog jag har. Nattens ångest vike!

Uti konstens rike Herrskar Pho&bus mild. Kommen själ och luta!

Må i er han njuta Kent sin sköna bild!

Öfver myriader Stjernor throncn står,

Der all skönhets fader, Ljusets konung, rår.

Sång skall honom väcka,

När som moln betäcka Mina stjernors lopp.

Mildt hans kraft mig stöder, Ljuft hans öga glöder,

När jag dit ser opp.

I sitt luftskepp seglar Maj så skön och mild.

1 all skönhet speglar Han sin andebild.Skönt le blommans knoppar, Då han penseln doppar Uti ljusets brunn.

Förr'n hon är försvunnen, Vill jag hvila munnen På min blommas mun.

Flyktigt är mitt väsen:

Snart skall jag förgås, Blomstren lik och gräsen, När en höstvind blås.

Derför skall min tunga Lifvets skönhet sjunga, Förrän stoft hon blir.

Derför utan hvila Hän min sång skall ila,

Som en mild seiir.

Nej, jag icke drömmer:

Jag är gudars vän;

Deras gäst, jag tömmer Deras nektar än.

Ingen slöja täcker Hebe; skön hon räcker Mig pokalens guld.

Vänligt ler den höga,

Och med mun och öga Är hon skalden huld.

18*20.Parabel.

En Pilgrim kastas af väldig ström;

Vildt vågorna kring honom brusa.

Från den grönskande strand, som en salig dröm, Väl de doftande blommor förtjusa;

Men fjerran dess rosor och myrtenträn Han kastas af storm utåt djupet hän.

Då blickar han till det förlofvade land.

Der de eviga stjernorna tåga.

De lefva i kärlekens heliga brand;

Derföre så stilla de låga.

Men när molnen öfver hans hufvud gå,

Deras tröstande blickar ej mer honom nå.

Då ser han i djupet förtviilad och stum,

Der mysteriens nyckel bevaras.

Då går Soln ut ur morgonens rosenrum,

Och det höga och djupa förklaras.

Och han störtar med lugn uti djupet ner,

Der en bild af den vänliga Solen han ser.Gratiemas tempel.

Grusad är i Hellas' myrtendalar Gratiemas sköna helgedom.

Andan, som ur nya templet talar,

Är ej skön, men gråtande och from.

Derför sörjer månen blek om kinden, Brinner älskogsstjernan utan glöd,

Rasar stormen, suckar vestanvinden,

Ty det sköna dött en evig död.

Om ock i naturn de milda vårar Åter, som det skönas skuggor, gå,

Bada deras blomster sig i tårar,

Och solblommorna mot himlen trå.

Och det mål, för hvilket Psyche glöder, Skall hon i den mörka grafven nå;

Döden, som allt skönt för oss förödeis Är den Amor, som vi tro uppå.

Sjelf vid gratiernes öde bunden,

Fröjden, då de flydde, tårar gjöt.

Tog med ångst i famn sin moder, stunden, Som invid sitt bröst dess lik snart slöt.Men Aglaja hördes: Blicken höje Du till Laura opp! Der finnas vi I de sköna rosenläppars löje,

I de milda toners harmoni.

Der föryngrad Pythia förklarar Gåtorna, som uti grafven bo.

Med två ord hon på hvar fråga svarar, Och de orden heta: Älska! Tro!

1X19..Den nye Naroissus.

Sköna bild, som flammar i mitt hjerta, Huru lifvar du, liksom en vårvind,

Upp kring mig den i3ade naturen!

Du är enda palmen, som mig svalkar:

Du är enda solen, som mig värmer.

Du är jag, så skön, jag af naturen Ämnades att bli, så skön jag blifvit,

Oin ej stormen brutit liljans krona I den spädes första blomningstim ma.

O, hur har jag irrat! och hur sträckte Suckande jag armarne i rymden, Längtande att trycka mensklig skönhet Till mitt unga, rena, varma hjerta! Liksom Noachs dufva utur arken Flög min längtansfulla blick kring jorden, Att en syn af mensklig skönhet njuta, Men för högt låg ännu syndafloden.

Trötta dufvan återförde ingen Qvist utaf oliven till mitt hjerta,

Ty du fanns ej i den yttre verlden.

Ack! när efter dig mitt hjerta suckat,

Då var du min suck, och när jag gråtit, Att mig ingen älskat, ack! då låg du,

Som en morgondagg, på kindens rosor.

Nu välan! jag vill ej mer försmägta,Då du, engel, är min famn så nära.

Jag vill kläda dig i konstens former. Venus, himmelska! dig konstnäm nalkas, Lik Pygmalion, med varma böner,

Att du måtte lif i bilden gjuta.Blomsterfesten.

Formosum pastor Corydon ardebat Alexin.

Half än syntes solen uti vester;

Milda logo hennes afskedsstrålar,

Som den fromme Christnes sista blickar, Då han sjunker uti dödens armar.

Klar låg insjöns tatia, skönt infattad I de gröna stränders blomsterramar.

Och der stodo bergens gröna jättar Upp och ned uppå den blå grunden.

Blå och ren, liksom en skönhets ögay En ny himmel uppstod utur hafvet.

Men när soln sjönk bakom gråa bergen, Var som Venus Anadyomene Rodnande sig speglat uti vattnet.

Nu upplätos vesterns rosengårdar,

Och der gingo menniskornas andar,

Löste från sin kropp af sömnens engel, Drucko kraft att, när som solen uppgick, Härda åter ut en dag på jorden.

Tyst smög Zephyr fram, liksom han varit Rädd att störa menskans sköna drömmar. Lik ett bi han förde skatt från blomstren; Men det var ej honung, utan vällukt,

Icke, som han ångar från en blommaMen från tusende, soni dofta ljufvast På den gröna blomsterrika jorden.

Intet var det andra likt bland blomstren: Systrarne i ett blott sammanstämde,

Att de alla, alla voro sköna.

Men en blomma öfver alla blommor Är dock menniskan, när oskuld strålar Utur hennes öga, fröjd och skönhet Saligt blomma uppå hennes kinder,

Ljuset lik, för^n nog det hunnit jorden, Att sig bryta der i dunkla färger.

Derför älskar jag så varmt det unga,

Ty mitt hjerta vet, att det är närmre Gud och himmelen, när det sig sluter Till en jordisk engels rena hjerta.

Derför lade jag den skönsta blomman,

Icke ros, ej lilja, utan begge

På en gång, den sköna Florens närmast

Till mitt hjerta under rena himmeln.

Nej, det var ej blomma, blomstrens fader Maj på skämt klädt ut sig till en menska. Och då vidgades mitt slutna hjerta,

Liksom liljans hvita knopp för vårsoln. Och som bien uppå skaldens tunga,

När han drömmer uti lagerns skugga, Sätta sig och gjuta ut sin honung,

Kyssens sötma låg på mina läppar.

Ja, ty kyssar äro bin, de flyga Fjerran bort till Edens blomstergårdar, Dricka salighet ur blomstrens kalkar,

Men när älskogsstjernan tindrar, komma De belastade till jorden åter,Och på raenskoläppar, dubbla rosor,

Hvila sig och spilla af sin nektar.

Hvilket offer kan väl skalden bära Fram åt Maj, de ljufva rosors fader,

På naturens stora gröna sabbat?

Blod försmår den milde på sitt altar.

Dock ej blodet af den milda drufvan,

Af den vänliga, som villigt offrar

Upp sitt sköna blod for menskans glädje.

Med hvad sång, hvad spel skall Guden prisas? Icke älskar han sitt lof att höra Utur döf metall, ur döda lutor,

Som ej njuta sjelfva, då de spela.

Nar den lefvande, när menskans hjerta

Uti harmoniens milda vågor

Höjer sig och sänker, bäst han dyrkas.

Nar jag derfore nu såg, hur vinet Brann, som droppar utaf eld, i glaset,

Skönt liksom en majdags morgonrodnad,

Tog jag glaset och för mensklighetens Och naturens blommor drack en skål. —

Skön min hydda var, lik den, som Petrus Ville bygga på förklaringsberget.

Himlen var mitt tak; den unga jorden,

Grön och blomsterrik, var templets golf.

Och Gud sjelf var hos mig Djr ett hjerta Älskar uti oskuld, är hans himmel.

Och nu stego uti ljufva drömmar Euglar ned, och uti skaldens öga Speglade sig af, och ned med blicken

Vitalis. Samlade Skrifter. 2Deras skönhet sjönk uti mitt hjerta.

Först jag drömde ljuft med vakna sinnen, Men när sömnen sänkt sin vallmospira Öfver mina ögon, sent på natten,

Lefde drömmen än, dock blott eu skugga Af den saliga, jag drömt som vaken.

Så låg Jakob ock i Bethels ängder:

Han såg upprest emot et herns klarhet Fantasiens stege, såg Guds englar Vandra mellan himmelen och jorden,

Men, som sjelf han sade, såg han endast Himlens port; jag var i himlen inne. —

Men när Maj regerar uppå jorden,

Sofver icke solen mer så länge.

Bittida hon uppstår, på det längre Hon naturens skönhet måtte skåda. Skadelysten log hon nu i öster:

Liksom fordom hennes morgonstrålar Föllo brinnande på underträdet,

Hvilkets skugga svalkade profeten. Afskedsstunden kom; allt skönt förblommar På en natt: som aloe det blommar k En gång kanske i en menskolefnad.

Och jag ryckte mig ur piltens armar,

Men mitt hjerta var dock qvar hos honom. O, sad' jag, att Gud mig slog med blindhet Denna stund, att jag ej måtte skåda,

Hur din skönhet offer blir åt Kronos.

Heligt ville jag din bild bevara,

Så, som ljuf och skön du står framfor mig Ack! i dag, i dag. O, att du döddeDenna stund, pä det ej andens skönhet Måtte Häckas hos dig! Lugn jag ville På din graf blott gråta stilla tårar,

Om du bar din oskuld, sköna liljan,

Till vår Fader hem i samma renhet,

Som i dag hon blommar i ditt hjertaTill Skönheten.

0 skönhet! jag är blott en blomma: En blyg förgät-mig-ej jag är.

Jag icke kan från jorden komma, Fast bojan jag med smärta bär,

Fast henne under vindens sus Jag skakar i det gröna hus.

1 nattens stund jag stilla gråter,

Då jag din ljufva bild ej ser.

Min sol! då helsar du mig åter:

Ditt öga nådigt mot mig ler.

Din stråle kysser bort min tår:

Din värma till mitt hjerta går.

Igenom dig jag lifvet skattar:

Din blick är paradis, är vår.

Jag dör, om jag dig mera fattar. Lugnt i din tjenst min dag förgår: Så ljuft, så stilla från en ros Det sköna blomdoft flyr sin kos.

Ack! skiftvis växa, skiftvis falla Vi blommor uppå jordens barm,

Men du oss öfverlefver alla,

Och evigt lika mild och varm,

Mer sköna blommor på vårt stoft Du bjuder sprida kring sin doft.

1X20.Klarhet.

Uti den gyllne vårens stunder,

Då solen väcker, klar och varm, Upp blommor i de gröna lunder Och blonnnor inom menskans barm; Då endast Sångens fåglar sjunga En sång, som till vårt hjerta går.

Ej skönhet bor på sångarns tunga. Fins ej för ögat sol och vår.

Förutan ljusets milda strålar Ej blomman utur jorden går.

Om ljuset blommans kind ej målar, Hon evigt blek och färglös står.

Ljus evigt Phcebi panna kröner På Pinden, som på himlen blå.

Hvi skulle icke då hans söner Till ljusets helga skönhet trå?

Den himmelburna sången böjer Ej för de höga molnen knän.

Ej engeln hos oraklen dröjer Ibland Dodonas dunkla trän.

Djerft lyfter han de unga vingar, Och rakt mot himlen går hans lopp. Till andeverldens sol han svingar Sig, som en vingad solros, opp.Min själ, flyg ljusets far till möte Och häll dig vid hans hjerta fast!

Hur ljuft man h vi lar i hans sköte!

Hur vänligt är hans ögonkast!

Som hymner tidens vågor svalla Mot fridens palmbevuxna ö,

När ungdomsguden låter falla Sin blick uti den stilla sjö.

Derför din nåd, o sköna engeL,

Jag i min själ må fatta opp Så mildt och rent, som liljans stängel Emottar ljuset i sin knopp!

Så rent som lugna källan målar Vårhimmelns skönhet klar och blå,

I sköna former dina strålar Emot mitt hjerta brytas må!Natursonen.

Oändligen stort mitt rike är Och mäktig min herrskarestaf.

Med stjernor prydd är den krona jag bär Och min moder i födseln mig gaf

Som solen man ser öfver molnen stå På etherns förklarade fält,

Så högt öfver tidens dårar också Min moder Naturen mig ställt.

Bland dvergaätten jag står så allen Med kraft och med mandom full,

Som bland ättehögar med död mans ben En skyhög klippa med gull.

Ty mig naturen tog på sin arm,

Sin jernmjölk hon gaf mig att di.

Hon ammade mig vid siu egen barm,

Att jag en man skulle bli.

När de andre, som asplöf, darrande stå,

Står jag så fast, som en ek.

Jag bjuder mitt bröst mot livad komma må, Som en klippa mot böljornas lek.En man jag var i min ålders vår,

Och joller jag aldrig förstod,

Och förvandlar tiden an hy och hår,

Han förvandlar ej lynne och mod.

En vekling ordar om nödens band,

Jng kläder och föda har,

Och högre vinst af krona och land Den största monark ej drar.

Säg mig det palats, som skönare är An det höga, stolta gemak,

Som blommor och gräs till golfmatta bär Och den blåa himlen till tak.

Der kring mig träden, som tjenare, stå Och svalka och vällukt strö,

Och fåglarnes toner i luften blå Omkring mig af vällust dö.

Hur ljuft att störta kring dal och kring höjd, Den mäktiga stormen lik,

Och slumra derpå, mot gräset böjd,

Som en vilde vid bäckens musik.

Natur, ack lyft den slöja du bär Och mildt mot din sångare le!

Min vällust är att vara dig när Och ditt sköna anlete se.Anderöster.

Ufver blomsterdalar, öfver klippor,

Öfver stranden utaf silfverströmmen Följde lilla Florens dystre lärarn,

Liksom morgonrodnan följer natten. Lärarn sorgsen, ty naturen gifvit Honom kunskap i de dunkla språken, Hvilka taltes, förr'n en menskotunga Yppat än med ord sin fröjd och smärta, På en mossklädd sten sig satte neder. Ned på jorden såg han, som en hjelte, Sårad sjelf och redan död till hälften, Blickar efter striden på ett slagtfalt,

Der hvar vän, han hade älskat, fallit. Pilten satte sig vid lärarns sida Uppå blomsterbädden: skön som löjet, När det sätter sig på Hebes kinder.

Och naturens anderöster höjde Sig i natten kring den glada engeln,

Som ej än förstod dem; än ett genljud Af det rena språk, han hört i himlen, Mäktade dem alia öfverrösta.

Klippan sade: Snart ock du, o! gosse, Från din sköna litenhet skall växa.Sättet lär af mig, hur meuskan växer!

Rosor blomstrade omkring mitt hjerta;

Men de vissnade och mull de blefvo.

Denna mull sig lade kring mitt hjerta Och förhärdades. Så hög jag växte,

Och nu lyfter jag mig högt från jorden, Jättelik, med molnen kring min panna.

Och den yra floden högljudt ropte:

Jag var ock, som du, uti min barndom. Lugn i öknen stod jag såsom källa.

Trötte vandrarn gladdes, då han såg "mig, Liksom nu han glades af din åsyn.

Och jag speglade den höga himlen,

Liksom du, uti mitt lugna hjerta.

Nu har jag ej tid dertill; jag växte,

Kom i bäckars sällskap, som mig förde Från mitt ursprung och den stilla friden, Och jag gick i verlden ut att handla.

Ser du, när som mest jag sträfvar, skummet Kring mig höja sig och straxt försvinna?

Det är min bedrift! ack svag, förgänglig, Som ett menskoverk: jag ro ej finner,

Förr'n jag till mitt mål, till djupet hinner, För att störta mig deri och dö.

Gråtande till gossen blomstren sade,

Der de stodo, vissnande, på marken:

Liksom du vi voro i vår barndom:

Slutne inom knoppen skönt vi drömde Om det ljus, vi skulle snart få skåda.Ingen storm oss rörde; vårans vindar

Ljuft, som menskans hopp, vi endast hörde Susa smekande förbi vårt Öra.

Solen mildt, som menskans första kärlek, Vederqvickte oss och icke brände.

Dårade vi sågo upp mot ljuset,

Och nu bränner solen, frosten mördar,

Biet kommer, njuter af vår skönhet,

Dricker honung ifrån våra läppar Och flyr bort, se'n det till lön oss sårat. Kort är blommans lif, dock vi förgingos, Ack, långt förr, om icke vi om natteu Vederqvicktes utaf våra tårar.

Lärarn tänkte på försvunna dagar,

Tänkte på sin egen blomsterålder Och, vid minnet af hvad han förlorat, Krossade en perla i sitt öga,

Tryckte pilten fast intill sitt hjerta,

Liksom rädd att än en gång i honom Sina barndoms-drömmars fröjd förlora.

Och han lyfte, gråtande,* mot himlen Sina ögon i den stilla natten;

Men de höga, klara stjernor sade:

Hvarför blickar, ljusets son, du sorgsen Ned till stoftet? Hvarför står ditt öra För det lägre lifvets röster öppet?

Se, du är som vi! Din höga bana Ofvan molnen högt och ofvan solen Strålar leende i lugn och klarhet.

Se, du är som vi! Du är ej tidensSlaf, du är tvertom, som vi, hans herre. Och från dig har han sitt enda upphof. Derfor lyssna blott till gud arösten,

Som din genius uti ditt hjerta Utan ord till dig i välljud höjer!

Derför följ din andes lag och ljusets! Sträfva uppåt mot ditt höga urhem! Vandra lugn, som vi, din höga bana! Vandra lugn! du är, 90m vi, odödlig.Noll tangere.

En herrlig blomma rann jag opp i dagen. På höga färger och på vällukt rik.

I vällust-tårars bad min kind blef tvagen Vid myrtenskogens trollande musik.

Och palmens nymf mig vänlig skugga sände, Att soln ej bränna fick min sköna barm.

Maj kärleksfull till mig sitt öga vände,

Och lät mig sofva på sin gröna arm.

Han gaf mig nya, gröna bröllopskläder:

Min krona var en enda skön klenod,

Min mantel präktig, väfd af vestanväder,

Att rodnande af afund Rosa stod.

Najaden ned vid miua fotter lade En klar krystall, som undersåtlig skatt,

Och skogens skalder gåfvo, livad de hade, Sin skönsta sång uti min skönsta natt.

Den dystra himmelen sjelf ung var vorden: Han lade af molnkappan, tung och grå,

Såg åter vänligt på min moder jorden.

Min brudgum Maj försonade de två.Och drottning bland de sköna blommor alla Min blomsterspira förde jag i fred,

Då röfvare, som menniskor sig kalla,

Till lugna daln från bergen drogo ned.

Min öppenhet uti förderf mig förde,

Jag vänligt log mot deras stolta rad.

Men ej den tår, mitt öga gret, dem rörde:

De trampade mitt hjertas friska blad.

Derför min kind har mist den fordna flamman. Och när sin hand de mot mig sträcka, fort Inom mig sjelf jag drager mig tillsamman,

Ack! hvad jag i min ungdomstimma bort.

18*20.Till vestan vinden.

Kom, sköna engel, att dig sätta Bland blommorna vid källans rand.

Och mig ett saligt ord berätta,

Ack, om det fjerrblå sagoland!

Behöfver ensam du ej b vila?

Sjelf soln ju tröttnat i sitt lopp.

I morgon må du åter ila,

När Eos rosen k rön t går opp.

Jag känner dig se’n förra åren:

Varmt jag dig alltid älskat har.

Ty skön du var, o son af våren,

Och skön din maka Flora var.

Jag drack, när huld du tor mig trädde, Din andedrägt som gudavin.

Skön var du, skönt du ängen klädde 1 guld och blommande rubiu.

Jag låg i skuggan utaf linden:

Ljuft du i gräsets vågor sam.

Du kom, du kysste mig på kinden,

Och äfven der en ros rann fram.

Hvar ton, som öfver fröjden råder,

I hjertat vaknade till sång.

Och lifvet spratt uti hvar åder.

Likt yra silfverforssens språng.Nyss vaknad på den gröna sängen Såg Flora vänligt mot mig opp,

När jag i kapp med dig på ängen Uppå den fria banan lopp.

Då hörde modrens fröjd jag tona Från tusen munnar, varm och öm;

Mildt log hon i sin gröna krona.

Som barnet i sin morgondröm.

Hur ljufva stå de rosentrakter,

Der först du dagens skönhet såg!

Der sömnens vallmokrönta makter Mildt lugna hvarje hjertats våg;

Der ljusets fader sjelf sig räddar Trött utaf himmelsfärdens qval Och slumrar uppå purpurbäddar Hos Thetis i den blåa sal.

Kom snart, när resans gräns är hunnen.

Och till en bättre vår mig bjud!

Tryck mig en stilla kyss på munnen,

Med hälsning från all skönhets Gud!

Och fri, som du, skall Psyche fara Till andeverldens ether blå.

Väl skön den gröna jord må vara:

Guds himmel är mer skön ändå.Vårsolen.

Hur du framgår skön, i gyllne kläder, Firmamentets drottning! blomstrens moder, Färgernas och ljusets höga ursprung!

Ack! hur skön du är, när du förmäler Dig med blomsterguden Maj på ängen,

Och när skogens sångarskaror alla På grön qvist det sköna bröllop sjuuga, Till hvars firande de blifvit bjudne Fjerran ifrån söderns myrtenskogar.

Edra späda döttrar, ljufva blomstren,

Rifva gröna bindeln från sitt öga För att se, hur jord och himmel fröjdas, Och uti hvar åder lifvet spritter,

Och då gråta blommorna af tjusning. Också jag, én högre blomma, delar Mina yngre syskons fröjd om våren,

Och när deras blick, i ljuf förtrollning. Offrar perlor åt den sköna solen,

Stiger känslan opp uti mitt hjerta Och sig sätter i dess fenster, ögat,

Och sar ut i all naturens vår fröjd. Enslingen mad sina tårar öker Daggen i den blomsterrika lunden.

Fastän, är jag ensam, när allt lefver ?

Vitalis. Sunlade Skrifter.Träd och blommor — Och de klara -floder Sjunga, vandrande, för ros och lilja,

Som stå* undrande, på deras stränder Och sin skönhet se i deras spegel,

Hur den milda solen dem förlossat,

Och försatt uti sin gamla frihet.

Djupet bryr ej deras raska vågor, Öfverdådigt de från klippan hoppa,

Och som yra barn utÖfver fälten Springa de i kapp och kyssa blomstren, Men ha icke tid att hos dem dröja.

H varje andedrag, som in jag andas,

Ljuft är, som en kyss af den jag älskar. Allt omkring mig lefver, blommar, sjunger, Som uti min egen blomsterålder.

Allting älskar mig; ur purpurkalken Gjuter blomman ut åt mig sitt rökverk. Mellan himlen blå och gröna jorden Sväfvar lärkan tvekande och vet ej,

Hvar det skönast är, hvar hon skall flyga, Och mig helsar vänligen i toner.

Och Zefyren kommer och besvarar Hvaije bön, som fromt jag bedt om kärlek, Och han kysser mig så varmt på kinden, Och ban gjuter ut sin friska anda I mitt bröst, och helsan spiller åter Sina färger på den bleka kinden.

Engel! som så ljuft och vänligt spelar På mitt hjerta, fromma iEolsharpan,

Du, som fröjd och harmoni och kärlek I min själ med nektarkyssar gjuter,

Engel! säg, hvi anlet emot auletJag ej dig får se och dö af skönhet?

Och nu vill jag glädjas, hjertligt glädjas,

Då naturen fröjdar sig och älskar,

Och med tusen, tusen blomsterhjertan Andas upp mot himmelen sin kärlek,

Och med tusen, tusen blomsterögon Ser ur tjusningstårar upp mot himlen. Herrlig är du dock natur, min moder!

Derför med ett hjerta, varmt som solen,

Jag mig sluter till ditt moders-hjerta.

Moder! se din son, och du, o fader!

Höga himlafader, se din son!

Sol i andeverlden du ej speglar Majestätet af din gudapanna Uti oceanens vida spegel.

Dess omätlighet är dig för liten;

Men det fröjdar dig att stilla blicka Ned i fromma, rena menskohjertan,

Och der älskar du att se din bild.

Låt också min själ din spegel vara Och låt snart mig hem till dig få komma, Der en evig vår är kring dig, fader!

Och de sköna former, evigt unga.%

Vår-fantasi.

Det finnes kärlek. Ifrån alla läppar Han brusar fram i underbara toner.

Han uppenbarar sig i ljud och färger,

Och lika skönt likväl på alla språk.

I lunden, i den gröna helgedomen,

Zefyren smyger sig och kysser jorden,

Och vid hans kyss hon föder ljufva blomstren. De äro barn af en platonisk kärlek.

Och sjelfva träden med de gröna tungor Bekänna uti qvällen för hvarannan,

Ljuft hviskande, sin underbara kärlek,

Och böja sina hufvuden att kyssas I qvällens skymning, när som ingen ser dem. Och blomstren älska ock, fast de ej tungor Ha fått, för att det säga för hvarannan.

De tyst med tårar på hvarann blott se Och, fastän stumma, de hvarann förstå.

Ett språk, mer skönt, på jorden icke talas Än det, som af de älskande uppfunnits:

Då varma blicken företräder tungan.

Sjelf bäcken, slutande med trogna armar Intill sitt bröst Lemoniaden gröna,

Klädd uti guld och lefvande rubiner,

Om kärlek suckar uti brutna toner.

Natur! jag fattat väl ditt hjertas mening,Din blomsterskrift och dina fåglars språk.

Till dem du skref med eld en skön förklaring Uppå det rena bladet, på mitt hjerta,

En helig flammas ord, som, länge qväfda — Likt fågeln, då han släpps ur burens fängsel, Högt svingar sjungande i fria luften Och glömmer, huru bojan trängt tillsamman Till smärta sångens lust uti hans hjerta — Fritt klinga

opp till himmelen, sitt rike.

Fast på den vida jorden oförstådde Dock deras mening fattas utaf Gud.

J blomster! ljuft jag vill bland eder drömma. Jag vill ett menskohjerta eder gifva,

Att 1 må'u kunna älska mig tillbaka.

Så ljuf, liksom det sköna barnets oskuld,

Er blick emot mig ler i ljufva tårar.

I englar! blommande i evig ungdom,

I öfverlefven ej er första skönhet,

Men sköna ären 1 ännu i döden.

Fastän, I dön ej; I gån bort till hvila,

När som de vilda nordanstormar komma.

I viljen ej se lifvet uti uppror,

Blott när, harmoniskt uti vestanvinden,

Det, som ett barn, uti naturen leker.

Men när förgängelsen, till kamp mot lifvet, Framträder på de friska, gröna fälten,

Då sluten I ert öga till och somnen,

Och sofven vid er sköna moders hjerta,

Tills striden är förbi, och lifvets seger I sång och ljus sig åter uppenbarar;

Då väcker Gud er åter upp ur sömnen.

Han skickar Maj att hviska i ert öra,Att våren blommar ren på höga himlen,

Och att det ock är tid för er att blomma I från ert anlet viken gröna slöjan,

Och när I kännen, huru vårljuft lifvet Sig sprider på er kind, som blygsamt täilar Med rosorna, som morgonen planterar I österns lustgård, när som soln skall komma, Då mera herrligt blomma edra former.

Så jag ej dör; blott menskan det så kallar, Men flyr blott hem till harmoniens fader,

Som bor der borta, der vid horisonten Skönt himmelen och jorden sammanfalla.Blomsterklagan.

Uppå ängen stod en blygsam blomma Längtande att skåda solens skönhet.

Steg så solen på den blåa vägeu,

Och på blomman föllo gyllne blickar.

Ljuft var solens morgonsällskap. Helsan Gjöt sin färg på blomsterengelns anlet. Snart likväl Majbarnets hjerta tändes Af en innerlig och dunkel kärlek,

Som dess gröna väsende förtärde.

Men bon såg, att hon af jord var kommen, Kände, att hon bunden var vid tufvan Och ej kunde sig till solen höja.

Re’n satt soPn på blåa middagshöjden,

Och forgråtna voro blommans ögon,

Och dess hjertblad grönskade ej längre. Länge såg vältaligt fromma ögat Upp mot solen, som, så hög och fjerran,

Ej den längtan fyllde, som hon tände.

Dock när länge tyst hon bedt till solen, Uppbröt hon omsider ordens fängsel,

Och den fromma rosenmunnen sade:

Sol, hvi leker du så med mitt hjerta,

Som en tiger leker med sitt offer?

Fins ej, mera dyrbar än mitt hjerta,Nfigon leksak i ditt stora rike?

Verldar äger du ju till vasaller!

Tag en verld och kasta ur sin bana Till det djup, dit tanken ej kan följa.

Mer det dånet vittnar om din allmakt,

Än de stilla suckar från mitt hjerta.

Ack, hvad dyrt du låter dig betalas För den droppa färg, du på oss stänker. Derför gråter hela blomsterverlden,

När som Eos strör din väg med rosor;

Ty då veta vi, att snart du kommer,

Och vi dina blickars eldregn minnas. Lyckliga I syskon der i skuggan:

Er har aldrig solens glans förtrollat,

Ty Dryaderna med kärlek hålla Gröna hjelmar öfver edra hjessor,

Att dess ögas lansar er ej träffa.

Här en källa rinner med kristaller,

Bjuder sig att ge mitt hjerta svalka:

Men min brand läks ej af jordisk balsam. Ljuft uti mitt grannskap näktergalar Gjuta ut sin vårfröjd uti toner;

Men, der elden fattat huset, menskan Ej stort frågar efter sång, om äfven Englar uppå himlaharpor spelte.

Drottningen från österlanden sade: Orättfärdig, blomma, är din klagan. Hvilken trollade dig fram ur mullen Till det himmelska och sköna ljuset?

Var ej lifvet skönt omkring ditt hjerta, Då allt sken utaf min morgonrodnad,Och du lutade dig mot hvar blomma Och en engel i hvar blomma drömde,

Och du säg med glädjedagg i ögat All min skönhets rikdom, och jag stänkte Ungdomsrosor uppå dina kinder?

Jag, men icke du, är än densamma.

Du mig ville i min glans omfamna,

Och du vill dock ej förgås i lågor,

Som när Semele sin Zeus omfamnat.

Död är det gudomligas omfamning.

Dock din mördare är ej min stråle:

Det ditt hjerta är, som sjelf sig bränner Med sin längtans underbara flamma.

Hvem gaf dig väl rätt att mer begära,

Än de andra blomstren, dina bröder?

Brinn då på det bål, som sjelf du byggde, Och, när så den sköra formen krossas,

Blir gestalt, hvad här var dröm och skugga. Phcenix blir ej aska. Men, på nytt född, Skall han uppslå sina sköna

ögon I min famn, uti den rena ethern.Höstbetraktelser.

Natur! du kämpar, och din höga smärta I stormen yrar öfver land och bölja.

De friska färgerna uppå din mantel,

Din sköna brudskrud uti vårens timma, Förblekna småningom, och dina kinder,

De ljufva tvillingsrosor, le ej mera.

En Hicka lik, då hon sin skönhets liljor Mot dödens kalla grymma liljor byter,

Du sköna, rena tafla, der Guds finger Har målat af sig sjelf och himmelriket 1 tusen färger på den gröna grunden,

I blomstrens färgspel, underbara bilder,

Som salighet predika med sin skönhet,

Af färger har nu dödens blekhet ensam, Som kylande sig smyger till ditt hjerta Och släcker minnet utaf solens kyssar.

Den varma kärlek, hvilkens sköna drömmar Till ögon vaknat upp och sett mot himlen I sköna, himlaljufva blomsterformer,

Nu sorgligt gräfver sig en graf af snö. Majdöttrarna, naturens ljufva helgon,

Som Niobe, du ren för dig sett falla.

Natur! du också mister hvad du älskar,

Ty 8ol'n ej mer så varmt emot dig blickar, Men låter barnen af den sköna hymen,

Som våren vänligt stiftat er emellan,Förgås af köld, som lmn dem icke kände,

Och hastar till en annan älskarinna,

Att lösa hennes hjerta upp i tjusning,

Och kasta blomster uti hennes barm.

Gråt, sköna moder, mera stilla tårar!

Lär af din son att älska och ej älskas,

Och alltid iinna i ditt eget hjerta

Det ljus och värma, dig på himlen nekas!

Jag ock har klagat, ty på dig jag bråddes,

När nordan kom och helsade från grafven,

Det trånga hemmet för all jordisk skönhet De sköna drömmars blomster jag planterat Med barnslig lit längs utåt pilgrimsvägen,

Och blomstren fällde sina gyllne kronor I ödmjukhet ned till den grymmes fötter.

Då bådo de till solen uppå himlen,

Men han ej syntes, han var ijerran borta Och svarta manteln höll han för sitt öga,

Att han de skönas död ej skulle skåda.

Då kom en engel ifrån solens uppgång,

Den högre solens, hvilkens rena strålar Blott för trons öga ned från himlen falla Han trampade ned alla jordens blommor,

Med dem jag lekt, af dem jag gjort mig kransar. Men vid hans sköna fot vid marken rörde,

I deras rum ur mullen vänligt logo Med himmelskt ljufva, milda, fromma ögon Små blomster fram och sågo uppå mig.

Jag sporde dem: hvad heten I, små englar?

Då sade de: Vi äro diktens blomster;

Vårt frö är taget ur Guds paradis.

Der under lifsens träd vi växt i skuggan;Och denna sköna engel, som planterat Oss på din väg, på det ined fromma ögon Med dig i qvällens stund vi skulle gråta Och säga med vårt doft, hvad ej med orden Förtäljas kan, hur skönt i himlen är —

Han är din goda engel, som du drömde Att famna uti stundens sköna former.

Som blickat jerat med kärlek i ditt hjerta Och varit med dig, fast hans etherskönhet Ej kan sig spegla i ett dödligt öga,

Och 30m en gång för dig sig uppenbarar I all sin skönhet under namn af Dödeu,

Och kysser själen ut ur stoftets tangsel,

Och trycker dig uti sin famn och fröjdas,

Att han omsider kunnat dig befria.

Då sade jag: I blommor, blifven mina!

Jag vill med milda tårar eder vattna.

När jag min Laura mins, den ljufva blomman, Jag sjelf blir blomma och får dagg i ögat Och blomsterenglarne nu uti vinden Sitt hufvud böjde, som till vänligt bifall,

Och solen sken med samma ljufva klarhet,

Som in uti mitt barndomsöga blickat.

Ej mera doftar dina blommors ljufhet,

Natur, och rifven är din gröna mantel,

Och ej mer skalkas vänliga Zefyrer Omkring mig, utsträckt vid en källas blombrädd. De gunga icke mer på gröna qvisten Och kasta ned sjelfsvåldigt utur gungan De hvita äppelblommor på mitt anlet.

Om nu jag stannar under höga appeln,

Der första gången jag en Majqväll skådatDen ljufva. utur hvilkens tjusnings bli ekar Mitt ödes ta tia sina färger hem tat,

Och än ned på mig falla hvita blommor.

Är det blott snön, den bleka vinterliljan. Natur 1 för dig ock kommer solen åter Med vårens värma uti gyllne blickar,

Och vestanvinden, lekande med blomstren,

En ljuf harmonisk sång å nyo sjunger.

Och från sitt hvita örngott utaf snö Uppvaknar blomman ur den långa hvilan, Och dottren Najas åter fri sig känner,

Och dansar sjuugande och leker barnsligt Med gröna lockarne utaf ditt hår.

Och dottren Dryas sträcker gröna armen Och vinkar luftens boningsmän att komma Och fira våren invid hennes sköte.

Hon gläds, då hennes skönhet de upphöja, Och kronan grönskar stoltare än förr,

Och gläds, då tvenne älskande sig samla Inunder skuggan och sitt hjertas flamma I kyssars himmelskt ljufva nektar släcka. Natur! du glädje har af dina barn:

I lif och död de hylla varmt sin moder.

Med dig de svärma ljuft i vårens stunder, Hvar andedrägt är en oskyldig fröjd;

Men när, om hösten, du begynner sörja,

Då brista deras hjertan utaf sorg.

Men skalden går, den trognaste bland söner, Med alla årets tider i sitt hjerta;

Dock konstens vår står ofvan. Hoppets träd Slår oförgäuglig blomma ut i tiden,

Fast frukten mognas först af evig sol.Sånger till mannen i månen.

Första Månskensstycket.

Om inför himlens Gud jag yppa vågar Hvar bön, hvart hopp, som vaknar inom mig, Hvi skulle du försmå en själ, som lågar Med stilla offerflamma inför dig?

Nej, jag vill öppna mig för dig i sången,

Lik en Förgät-mig-ej, när första gången Hon öppnar blyg för solens ljus sin knopp. Min själ skall icke mer sig sjelf förtiga,

Men till ditt bröst, lik vårens lärka, stiga,

Då hon i toner flyr mot himlen opp.

Ack, Alvin, hör hvad dig mitt hjerta säger: Liksom din egen själ hör min dig till.

Det enda hopp, jag än på jorden äger,

Är att du icke mig förskjuta vill.

Jag älskar dig; för dig jag älskar lifvet.

Ditt namn med eld utaf mitt öde skrifvet,

Så skönt i djupet af mitt hjerta står.

Jag älskar dig också, om från ditt hjerta Du mig fördömer till min fordna smärta,

Om ock du grymt en helig bön försmår.

Förskjut mig ej, fast du i lifvet träder,

Så stolt och glad, liksom en segersång,

Då lik ett moln, som drifs af stormens väder, Jag gråtande går fram min dunkla gång.Får jag mig endast till ditt hjerta närma, Och älska dig och af din blick mig värma, Mitt qvai försmälta skall, som vårens snö;

Ej sorgen mera till mig väg skall finna,

Men mina stunder skola ljuft försvinna,

Ljuft, som min harpas bästa toner dö.

Förskjut mig ej, fast ödet icke gjutit Omkring min gömda vagga namnets glans! Dock äran ej min hyllning har förskjutit: Hon vinkar mig från fjerran med sin krans. Ack, Alvin, vill du kärlek med mig byta, Skall jag med kraft min äras perla bryta, Utur det skal, der nu hon ligger skymd,

Och från ditt bröst pånyttfödd af min låga, Som Phoenix, vill jag mig mot solen våga, Mot ärans och bedriftens

himlarymd.

Jag älskar dig; en bön min kärlek föder,

Lik den om ljusets fröjd den blinde ber.

Jag flyr till dig, som fågeln Hyr till söder, Der han ej finner någon vinter mer.

Ack! unna mig till hämnd emot min smärta Den stilla himmelsfärden till ditt hjerta Utur det lif, mig omger mörkt och kallt! Hur ödets nyck din lefnad må förvandla, Allt, allt för dig jag lida vill och handla,

Så sannt af dig mitt hjerta hoppas allt.

Ifrån din kind, när du af smärtan pröfvas, Min trohet sorgens perla kyssa skall.

Utaf min harpas makt ditt qval skall söfvas, Som vilden söfves in af forssens fall.Om plågans bittra kalk en gång du smakar,

Som minnet vid en hjelteurna vakar,

Hos dig jag vakar, stilla till dig böjd.

Njut ensam sjelf din lycka och din ära!

Ack, kunde jag din smärta ensam bära.

Hon vore ljuf mer än min egen fröjd!

Om före mig dig grafven innesluter,

I sången dock du lefva skall med mig.

Visst ej förgås den tår, som.sångmön gjuter Uti min 8kaldetimma öfver dig.

Fast i det djupa mörkret man dig sänker, Odödligt klar, som kärleksstjerna blänker Din sköna bild på minnets himlarund;

Ty vid din graf jag vill med harpan vaka,

Tills i en dröm om dig jag fiyr tillbaka Till kärlekens och harmoniens land.

Der skola dock omsider våra själar I en tillsammansmälta, om ej nu.

Det usla lif, hvari min ande trälar,

Som dröm, som moln, som vind försvinner ju! Der skall bland nya syners fröjd mitt sinne Afkläda trött hvart jordiskt hopp och minne, Blott icke dig: du ej till jorden hör;

Och klart, som af en genomskinlig källa Skall djupet af miu 3jäl jag for dig ställa,

Den trogna spegeln der din bild ej dör.

Min kraft dör bort; af törst min själ försmäktar, Knappt mäktar sången från min tunga gå.

Ack, vederqvick du mig med lifvets nektar,

Hvars fröjd de höga själar blott förstå!Ack, att min själ med din sig finge gjuta Tillsamman så, som droppar tätt sig sluta 1 källans sköna spegelklara ro!

Ack, att mig ödet unnade den lycka,

Att kunna lifvet ur mitt hjerta rycka,

Och fly till dig och i ditt hjerta bo!

Kom, Alvin, följ mig uti konstens lunder, Hvars himmel lifvets moln ej nalkas få!

Hon vigt oss begge in i sina under:

Hvi skulle vi hvarannan ej förstå?

Vi vilja evighetens skönhet måla

Med färg och ord, att hennes bild må stråla

1 lifvets natt, på tidens kalla ö.

Ack, låt oss fast foreningsbandet vira.

Ack, låt oss ädla själars hymen fira.

Och ej min suck om kärlek ohörd dö!

Den sången dör, som jag i ord dig bringar:

I känslans stilla böljor dränks min röst. Dock hög och ren och oförgänglig klingar Om dig den ljufva sången i mitt bröst.

Jag lyftat har för dig min andes slöja:

Kan i hans drag din själ ej frändskap röja? Du ser min bild, som hopen den ej ser:

Vet du ej svar uppå mitt hjertas fråga,

Ack, Alvin! aldrig, aldrig skall jag våga Till lifvets barn en bön om kärlek mer.

Vitali*. Samlade Skrifter.Andra Mänskensstyoket.

Mitt hjertas öde vecklas stilla Liksom en segerfana ut,

Och drömmarns mörka, grymma villa Med hjertats vinternatt har slut.

Jag ser den förlåt sönderbrista,

Som himmelriket for mig slöt.

Min bön, den heliga, den sista.

Har dött i segrens ljusa sköt.

Förtjusning perlar i mitt öga,

Som daggen i en rosenknopp.

Min genius stiger från det höga Och lyfter i sin famn mig opp.

Med nektar vill jag mig förguda;

Min ande, som en offerprest,

Går rörd att Gud och englar bjuda Som gäster till sin högsta fest.

Kring dig min ban är evigt dragen, Liksom kring solen jordens gång,

Och liksom fågeln helsar dagen,

Så helsar dig min själ med sång.

Uti en evig hymn förklingar Det lif, som mig din kärlek skänkt. Din kärlek har min andes vingar Med ljusets högsta färg beständt.

Blyg, som i lifvet, jag mig sluter Också i sången i din famn,

Och kring ditt englahufvud gjuter Den späda glansen af mitt namn.Hur skönt han går att sig förlora Uti det ljus, som omger dig,

Som morgonlågan af Aurora

1 dagens famn förlorar sig.

Ej vill jag uti sången dölja Min fröjd, att mer än jag du är.

Får jag dig endast troget följa,

Din skuggas plats jag blott begär.

Hur ljuft, om så, i alla öden,

Jag tiek med dig i lifvet gå!

Hur ärorikt, om efter döden Mig minnet ville ställa så!

Den sång, som kring sin gudapanna Ditt sköna namn, som gloria, bär.

Kan inom dagens rymd ej stanna;

Han stolt ett längre lif begär.

Helt visst bland lyrans krönta söner En thron han 3kall förvärfva sig,

Om tiden på hans anlet röner Ett drag, ett enda drag, af dig.Till mina vänner.

Strid heter, I männer, det skönaste lifvet;

I grafven den värdiga friden först fins.

Blir vårt namn med vårt hjertblod i häfderna skrifvet, Det lyser som stjernor, och äran det mins.

Hvad öde benämns, kan ej oss förfära:

Uti våra svärd vårt öde vi bära.

Ty jern ha vi ärft af våra fäder Och vi veta, hvartill det nyttigt är.

Och åskans sång vårt hjerta högst gläder;

Ty faran åskådligast målas der.

Hon ur molnen må eller malmen ljunga,

Dock bo kraftiga ord på hennes tunga.

Ej stort det ett manligt sinne kan båta Att sitta och höra, hvad fädren ha gjort.

Och kunde vi tårar af blod ock gråta,

Det skulle dock icke båta stort.

Ej ur blod, som vi gråta — ur blod, som vi gjuta, Skola ärans unga rosor uppskjuta.

Vi vilja ej sitta mer och beundra,

Något herrligt att göra väl än är qvar,

Som en rensande åska vi fram skola dundra:

Våra svärd utdela orakelsvar.

Vi hafva mycket, mycket att hämnas:

Nu vilja vi åter med fruktan nämnas.Och skalden skall åter låta fara Sina känsloblomster, sin qvinnoflärd.

Och sjelfva hans sång en bedrift skall vara,

Och Saga skall bli den verkliga verld.

I herrliga bragder vi fram vilja ljunga:

De fordra ej sång. De sig sjelfva besjunga.

Misströsta ej, Svea! Vi se med smärta:

Till minnet är gammal och stor din skuld.

Dock för dig vi enhvar ha arm och hjerta,

Och jern har du sjelf. Vi behöfva ej guld.

Ett herrligt byte ur striden vi bära,

Och det bytet, o moder, heter din ära.Sverige.

Varmare väl mångstads lyser solen,

Än hon lyser öfver polen,

Der till sömn hon fordrar längre natt. Ty när Gud planterat Söderns lunder, Har han, skiftande i sina under,

Till en ros i skapelsen dem satt.

Men hans lilja är den höga Norden,

Der, som jättefästen, fjällen stå,

Och den sköna, evigt hvita jorden Famnas utaf himlen, evigt blå.

Rikare, än bergen uti Norden,

Blomstrar väl den södra jorden,

Ty der står den ljufva Floras thron, Lifvets dagar löpa der, som drömmar; Vällust utur purpurdrufvan strömmar, Och hvar vindflägt är en Kupidon;

Men den höga kraften lins der icke; Hon är vinterblomma: Hon är vår.

Jern vi in i sjelfva vattnet dricke,

Och i klippan det i blomma står.

Skönheten man der som luften njuter: Konstens rosendröm mer herrligt .skjuter Sina knoppar i en evig vår:

Der i Romas underfulla rike,

Mellan jord och himmel, utan like.

Som en medlare Sankt Peter står.Dock i våra ljusa vinternätter Står, åt Gud, ett högre tempel: fjalln.

Sjelf han tusen klara lampor sätter 1 dess blåa tak i stjerneqvälln.

Den som sett, livad stjernor Norden hyser, Och hur hjeltenyet lyser På dess rena himmel, skönt och klart: Huru fädrens skuggor drabba samman,

Och uti den höga norrskensflamman Hjeltedramat spelas underbart:

Han ej mera längtar till de sköna Land, der Maj for evigt bofäst sig. —

Afrå du sist min varma tro belöna,

Sverige, Moder, med en graf i dig!Få ättestupan vid Hälleberg.

Här stod mannen uti fordna dagar Med förakt för lifvet och dess Härd,

Och, till trots utaf naturens lagar, Hängick dristigt till en annan verld.

Tideu sträckt sin jättearm kring Norden: Kraften, åldrad, tynar på dess berg;

Och snart finns en skilnad ej på jorden Mellan Nordens man och Söderns dvärg.

Höge fäder! uppå edra grafvar Hören eden, som eu ättling svär:

FÖrr’n ert Manhem trampas utaf slafvar, Vill jag dö, som eder värdigt är.

Och när bojor andra skuldror trycka, Deras jem skall studsa från min arm. Frihet! Frihet! mannens första lycka!

Dig jag äga skall vid grafvens barm.

När en ättling vandrar se’n på fjällen,

Af hvars boja klippan genljud ger,

Skall han rodna vid en blick på hällen, Som påminner veklingen om er.Och måhända, fäder, skall ert minne Stiga opp kring branten af en graf, Och ge styrka åt hans dufna sinne Till att kasta slafvens boja af.

1815.Trollhättan.

En gång voro vi ett folk af ära,

Då hos oss var Carl den tolfte Kung. Men vi tröttnade att henne bära;

För de veka skuldror är hon tung.

Äran vek ined Carl. Odödlig smärta En odödlig äras vålnad var.

Och af Carl, det största Svenska hjerta, Blef hos folket blott en saga qvar..

Men i djupet kraftens ande sitter Och ler bittert öfver tidens prål:

Ser sig icke blind på guldets glitter,

Allt hans husgeråd är jern och stål: Språkar med de gråa minnens skara Och sig solar uti deras blick:

Och de toner, från hans hjerta fara. Sjunga, hvad af dem han veta fick.

Sjung, att himlen rodnar sjelf i qvälleu, Om den tid, som ej mer komma skall! Och, när du dig störtar utför hällen. Sjung, uti ditt eget, hjeltens fall!

Och, när se’n du öfverlefvat natten,

Och på rena himmeln solen går,

Carl den Tolftes minne kring ditt vatten I en evig skön regnbåge står.Högt är himlen öfver oss belägen:

Der bor äran: väl han visste det.

Utaf eld är Bifrost, guda vägen,

Der han trädde 3ina hjeltefjät.

Änn’ de ljuda sorgliga och dofva.

Uti minnets echo, från hans grift,

Men — der Carl och der vår ära sofva, Skrifs blott med vårt blod en minnesskrift.

18 1 fiBraut Anund.

Och soln var ny uppgången öfver Norden, Ty kronan satt på Anund, landets far.

Hans högsta kärlek var den Svenska jorden: Af honom blomstren i sitt hår hon bar. Svärdsklingan till en plogbill ombytt vorden Förundrades, att ej mer svärd hon var.

Soln såg igenom den uthuggna skogen Med vällust uppå hjeltarne vid plogen.

Med feghet de sin härkomst ej förnekte;

De vände mot en annan makt sitt mod.

En vild natur till lydnad de bevekte,

Intogo land med svett och ej med blod: Men de med mödan, som med faran lekte. Och berg och skog i sädens guld nu stod.

Ej mer de samma väg som vilddjur tåga, Och öfver Hoden spännes bryggans båga.

Uti Kung Anunds dagar uppå fjällen God årsväxt lekte med den sköna fred.

For Kungen så en gång i stjerneqvällen Med sina männer öfver Himlehed.

Och herrlig Svea satt på klippehällen:

Det höga hjertat utaf längtan led.

Hon sina armar ut mot Kungen sträckte Och med sin klagan all naturen väckte.Ocli all naturen upp ur sömnen sträfvar;

Liksom en klagan vågen slår mot strand;

Och vinden som en suck, i början bäfvar;

Och himlen rodnar utaf hennes brand.

Snart ljudlig sång ur furuskogen sväfvar:

Kom Anund! Kom! Knyt med mig närmre band! Och stormen högt utsade vigningsorden,

Då Kungen sjönk till hjertat utaf jorden.

Så slumra ljuft invid den högas sida!

Din brud är ock vår kärlek; hon är skön.

Men vägrar hon i ljuset skörden skrida Och kläder hon om vårn sig icke grön:

Då, Kung och far, med barnslig lit vi bida,

Att du förenar så med vår din bön,

Och så, med värma, dig till henne vänder,

Att hon oss svar i gyllne skördar sänder.

18U*Prins Gustaf.

I häktets natt, der lmmudens offer bäfvar, Der evig tystnad genom hvalfven sväfvar, Blott stundom störd af midnattsstormens hot Och bojans dån, som slumrar kring min fot;

Der ångrens tår på tunga fjettrar rinner;

Der hjertats suck biott svar af muren finner; Der sömnens vällust brottens boning skyr,

Och ingen morgon utur natten gryr;

Med heta tårar smärtans källa strömmar,

När själen leker med de fordna drömmar.

Af dem jag vaggades bland glada hopp:

Ack! hoppets skörd blef bruten i sin knopp.

Knappt solen helsade min födslotimma,

Förr’n molnen gömde hennes sköna strimma. Den spira, börden lofvade min hand,

Blef, grymma lott, blef endast slafvens baud.

En trolös bror sin Kung i bojor sänker;

Nu sjelf han i dess stulna purpur blänker; Men — är man sall med tusen kronors lott. När vägen dit bereddes genom brott?Lågt, som Tartaren, är tyrannens sinne,

Der fruktan gjort förbund med brottets minne. Hvart stjernfall bildar, for hans häpna syn,

En blixt från hämnaren, som bor i skyn.

I vindeus fläkt, som spelar kring hans Öra.

Tror han sig gny af upprorsskaror höra:

I aftonpurpurn invid vesterns rand

Ser han det blod, som gjöts utaf hans hand.

Han hör i lunden, der han tankfull sitter, Trumpeters klang i näktergalens qvitter:

Och minnet af de missdåd, han begick,

1 stum förtviflan talar ur hans blick

Då eger jag, af mina hopp bedragen,

Och fjerran skiljd från menniskor och dagen,

Ett evigt lugn och bytte ej min lott

Emot hans thron, hans fruktan och hans brott.

Man är ej slaf, fastän i bojan grånad,

Och ej en bof, fast med dess öden hånad.

Uti mitt bröst, fastän bland tusen band.

Dock brinner friheten med himmelsk brand.

Blott den är slaf, som ej förmår att styra Sin känslas utflygt och begärens yra —

Och köper — utaf deras bud en träl — Minutens njutning för en lefnads väl.I fosterfjäll! der lifvets morgon grydde,

Och der min barndom bort, som tanken.. Hydde! I skolen aldrig i er frusna famn Förvara mig, min urna och mitt namn.

Nej, fjerran, fjerran, uppå Wolgas stränder,

Der vantron blott ett sken från bålen sänder Uti den natt, som öfver nejden rår,

Måhända der min urna huggen står.

Mig ock en gång skall efterverlden dömma.

Den skall for mina vreda öden ömma.

Jag väntar den. Hvad vittna dessa band Om ej om kärlek for mitt fosterland?Till Konungen ooh Fäderneslandet.

Ej kan jag i mitt hjerta eder skilja,

I höga namn af oförgänglig glans!

Får jag ock fiäta in min trohets lilja Med edra stjernor, i gemensam krans?

Vid eder tanke öppnar sig min tunga,

Liksom en blomma, då hon solen ser.

Jag kan ju icke blott om eder sjunga,

Odödlige, jag kan ock dö för er.

Tron ej, att svaghet ammar konstnärns toner! Han har den högsta kraft, som lifvet vet.

Hans ljud till hyddor går, det går till throner, Och sätter kronan på all mensklighet.

Hans blick, som fridens blommor ler till möte, När molnen komma, skall en ljungeld bli.

Att utaf kärlek dö i ärans sköte, —

Att dö för er, — är sång och poesi.

O! Svea, af demant, på ärans grunder,

Din tempelhjessa ofvan molnen står,

Och minnets näktergal, i dina lunder, Odödlighetens rena toner slår.

Du spänner kring dig himlens stjemebälte Med dina ädla Carlars namn uppå.

Se i ditt sköte ned! Gläds åt den hjelte,

Du ser i dag på din triumfvagn stå!

Vitali*. Samlade Skrifter. 5Han fann dig gråtande med bleka kinder:

Hans kraft har åter helsans rosor väckt.

Hans vishet dig olivens krona binder,

Och virkar blommor på din hogtidsdrägt.

Han är ditt hjerta. Liksom ljusets strålar Från höga solen gå, din glans han gör,

Och på den ban, med bragders ljus han målar, Han dina söner, såsom örnar, för.

Om faran åter oss ett budskap skickar Och med de skarpa ögon ser på oss,

För deras svärd hon sänker sina blickar, Liksom man bländas utaf solens bloss.

Liksom en ek skall stå din äras fana,

Som bergen skola dina härar stå.

Hon kan planteras fram på segrens bana,

Men hennes lejon ej tillbaka gå.

O! Konung, djerf liksom sitt ursprung, träder Den Svenska konstens genius för dig.

Ditt guld hans stolta öga icke gläder;

Blott i din storhet vill han sola sig.

Väl känner han, att ej han kan dig gifva En lön. som värdig är hans moders skuld;

Med helig vällust dock han går att skrifva Din äras rosor uti minnets guld.Oscars fest i Upsala,

d. 1 December 1819.

Hell, Oscar! Rörd Din Nord till Dig sig vänder, Du skönsta blomma uti hoppets lund!

Ett tempel gifs, ej bygdt med menskohänder,

Och Tro och Ära heter templets grund.

Derinne vid den eld, vår kärlek tänder,

Vi offra oss åt Dig i farans stund.

Vid Oscars namn vi fästa våra öden,

Går vägen se’n till lifvet eller döden.

Allt fritt är skönt. Derför vi ville draga Ut till det fria fält, der Odin bor.

Den eden skulle minnet mer behaga,

Som kärleken, invid dess altar, svor.

Der skulle Du de trognas hyllning taga,

Der rymden är, liksom vår kärlek, stor.

Dock sluter trängseln, hvari vi nu vandra,

Som faran, Prins! oss närmare hvarandra.

Också vårt bröst, ej högen, Odin gömmer.

Den svage letar uti rnulln hans spår.

Och en bland oss ej minnets dyrkan glömmer, Fast tjust i qväll, vid hoppets fest, han står;Fast hoppet i hvart bröst så saligt drömmer,

Att minnet sjelfmant ock åt sidan går.

Hell Oscar! Varma hjertan Dig omringa:

Vårt hjertas eld kan yttre eld betvinga.

Då nu Din trogna Nord sig till Dig sluter,

Och du kring Dig det unga Sverige ser:

Är ej hvar tår, som vår förtjusning gjuter,

En ädel sten i furstekronan mer?

Vet Prins, när flamman skön från facklan skjuter, Hon dock förgänglig är; hon brinner ner:

Men ingen makt det fins, som öfvervinner Den högre låga, i vårt hjerta brinner.Skalderne.

Ej jag på understol ju sitter, men endast på domstol?

Undren ej, menniskors barn! Tiden har tagit mig fatt.

De begge Skolorna.

Kräken biand himmelens stjernor en dag beslöto försöka Att med den herrliga sol täfla i skönhet och ljus,

Derför i vintergatan de tätt tillsammankröpo,

Och uppå himlen alltse’n lysa de präktigt som mjölk *).

Leopold.

När uti aska förbrann Carthago, det herrliga, gamla,

Och öfver himmel och haf spriddes det rysliga sken,

Scipio skådade det, den ädle, på stranden af hafvet,

Tänkte på menniskoverk, höjde så rösten och gret:

“Engång kommer den dag, då det heliga Ilion faller,

Och uti stoftet förgås Priamos’ blommande ätt.“

Atterbom.

Alskogsstjernan du är bland Diktens odödliga stjernor;

Helig du strålar och skön, då du ej skymmes af moln, Mången oskyldigt förvexlar dig dock med den slemme Saturnus, ögat förvillas så lätt uppå drabanternes mängd.

*j Via lactea.F.

Soln framvandrar sin herrliga ban i förklarade rymden, Menskor och blommor och djur dricka dess saliga ljus. Högt hon hyllas af sferers musik; sjelf hör hon den icke. Ljusets vidtblickande mor sjelf för sin skönhet är blind.

Geljer.

Räfvens hustru sade en gång till ädla lejinnan:

Mängd utaf foster hvart år bringar till ljuset jag fram,

Du uti hela ditt lif blott ett: Mja ett, men ett lejon“,

Henne, stolt blickande, gaf lejonets moder till svar.

Tegmér.

Visst du föraktar, o skald, i din krans min färglösa blomma?

Kasta då den för din fot, trampa då gerna på den?

Nej, vid skönheten! ej det skulle mitt hjerta förtryta:

Sådan skald väl är värd att uppå blommor få gå.

Ling.

Svea förvexlade du i en helig forirrning med sångmön.

Hell dig! din lager ju är endast af eklöfven skymd?Den första kärleken

eller

Inbillningens verld.

Romantisk, paradiset lik den dagen,

Då Eva blef, att kröna skapelsen,

Jag ser en verld, bebodd utaf behagen.

Min Hilma thronar der med kärleken.

Blott sång och löje genom rymden ljudar, Naturen ser sig öfverallt och ler,

Och vintern kläder sig i blomsterskrudar, Och sjelfva hoppet kan ej dikta mer.

Der aldrig sorgsna älskarns luta klagar Uppå en evig trohets nekta lön,

Blott hulda löjen blomsterströ hans dagar: Hans Hilma är så öm, som hon är skön.

Der leker Cupidoners lätta skara Med återkärleken. Ur blommig lind När qvällens vindar älskarns suck besvara, Då rodnar kärlek på huldinnans kind.

Sin Hilma sjunger han i aftonstunden,

Och kärleksguden lånar honom röst.

Då tystna näktergalarna i lunden,

Och kärlek darrar på huldinnans bröst.Hvad kan hon mer, då blickarne förråda Den hemlighet, som hjertat ensamt vet! Hon älskar, och i myrten rista båda Hvarandras namn och sin lycksalighet.

Lik morgondaggen ijuf på rosenlunden,

Af ömhet född den ljusta tåren står.

Han kysses bort af englarna i vinden,

Som sväfva broderligt i hennes spår.

När till sitt bröst huldinnan honom trycker Och svär: jag dig i döden älska vill,

Han uti dans kring sig naturen tycker,

1 hennes blick ser han en himmel till.

Sig tjusta tankar lyfta öfver tingen,

Med sinneverlden under sig i band. Inbillningen dem bär på djerfva vingen,

Att fånga doft från hoppets blomsterstrand.

Der vecklar hoppet ut sin duk, den vida, En trollverld skapar sig för deras blick,

Sig sälla teckningar på duken sprida, Hvartill det ämnen uti himlen fick.

Der sippan uti eternell sig byter,

Och lifvets öcken i en myrtenlund,

Och lifvet lugnt som silfverkällan flyter,

Och plågan räds de lyckligas förbund.Der ieker hymen med en präktig fackla,

Med flamma, tänd i evigheten opp:

Omkring dess thron, hvars grunder aldrig vackla, Stå myrtenkrönta minnen, sällhet, hopp.

Der stod jag. Drömmar lekte vid min 8ida.

Lik Venus, höjd ur fosterböljans skum,

Du log emot mitt hopp, du englablida.

Och tog mig upp i ditt Elysium.

Då var jag hög — min ringa lott du delte.

Och älskvärd — ty jag älskades af dig,

Och säll, då du på cittrans strängar spelte;

Sjelf hänryckt smärtan stod och glömde mig.

Du sjöng: och sfererna omkring mig spelte;

Du teg: och himlen var på välljud tom;

Du kom: jag ägde allt; du gick: allt felte;

Du dröjde: hyddan blef en helgedom.

När Östern med din rosenhy sig målar,

Då vandra mina tankar bort till dig.

När himlen i sin aftonpurpur prålar,

Då dröja mina tankar qvar hos dig.

Hvarthelst min blick jag kärleksdrucken skickar, Jag kärlekar i myrtenskuggan ser.

De skapades utaf min Hilmas blickar;

Än hennes Ömhet blott dem lifvet ger.Förr’n Amor än min cittra myrtenkrönte,

Ur cittrans silfvertoner klang ditt namn; Förrän din ömma blick min sång belönte,

Min sånggudinna lånade din hamn.

Och nu — uti den paphiskt sköna ängen,

Der minnets blomma hviskar Hilmas namn, Min kärlek suckar Hilmas namn från strängen Och skrifver det uti dryadens famn.Mina önskningar.

Efter Grekiskan.

Fromt tiger den bön, som bland tomma Skuggväsen förirrade sig.

O Laura! O drömmarnas blomma!

Nu söker min längtan blott dig.

Och ofta jag ville mig önska Att vara den lyckliga vind,

Som tyst, genom buskarnas grönska,

Sig stjäl för att kyssa din kind.

O vor' jag de lyckliga gräsen,

De blommors mångfärgade tropp,

Som under ditt himmelska väsen Nedböja sin doftande knopp.

Min anda med din skulle blandas,

Kring dig jag min vällukt förströ:

Du skulle mitt blomsterdoft andas,

Och vid dina fötter jag dö.

När 8tjernorna himlen förklara Och mot mig ur midnatten le,

O kunde jag himmelen vara,

För att med fler ögon dig se!Och kunde den spegel jag vara, Som skådar din skönhet hvar dag, Jag skulle, som grafven, bevara Det himmelska anletets drag.Amors råd.

Sorglös skalden satt en afton, Skönt han speglade sitt anlet I det nektarfulla glaset.

Och jag tog den sköna Amor På mitt knä och kysste honom. Liksom framför andra Gudar Jag den ljufva pilten hyllar,

Han mig älskar framfor andra; Ty när skälmska fågelfängarn Sig på fågelfångst begifver,

Jag hans moders dufvor lockar, Ej med pipa, men med lyra. Vänlig var den lilla Guden,

Och när nu, som andra menskor, Jag drack vinet, smålog Guden, Och de tvillingsrosor sade:

“Illa, skald, du lärt att dricka! Vet du ej, hur i Olympen Zeus den ljufva nektarn dricker? Tror du ej, att Guden bättre Uppå salighet förstår sig,

Der den sköna Ganymedes Eller Hebe, ljuf om kinden. Skänker i den gyllne bägarn?När nu Guden ser den sköna, (Hvilkendera helst må komma)

Faller han i djupa tankar;

Ty han^ser den gyllne bägarn Och han ser de friska läppar,

Också sköna nektarkalkar:

Vet ej, hvar han först skall dricka. Men när nu hau sig besinnat,

Ler han outsägligt vänligt,

Talar till sin sköna munskänk:

“Drick nu först ur bägarn, munskänk, Att du pröfva må, om nektarn Är tillräckligen gudomlig !u

Och då märker Guden noga,

Hvar de ljufva läppar kysste Gyllne randeu uppå bägarn,

Och der hvilar se’n han sina,

Att uppå hans sälla läppar Måtte vänligt sig förena Kyssens salighet och nektarns.

1 b‘20.Till Laura.

Ora till dig på Sylfidens vingar, Som leker fromt uti ditt hår,

En sorglig andestämma kliugar,

Som ensam aningen förstår:

Det är en ton från fjerran strand, Af lutan i din äsklings hand.

Och rör till vemod opp ditt hjerta Den fångna fågelns sång i bur’n, Hvars toner lefva blott af smärta, Fast vårfröjd leker i natur’n:

För dig hans sällskap vare kart, — Han har den sången af mig lärt.

Om du ett dunkelt irrbloss finner, Som mellan stumma grafvar far Och, när du ilande försvinner,

I dina spår sin bana tar:

Det, sköna, är min tankes bild, Alltse’n jag blef ifrån dig skild.

Om på din väg en bleknad blomma Med lutad stängel ensam står,

Och om du skådar hos den fromma På kindens guld en stilla tårHon efterbildar dig min blick,

Ifrån den stund du från mig gick.

Så du naturen dig förklare,

Hvarhelst för dig i sorg hon står. Mitt bud hon till ditt hjerta vare I vestans suck, i blommans tår; Liksom for mig, hvad skönt hon bär, En stråle från din skönhet är.Till Laura.

Sköna Circe! Sköna Circe!

Feg m& du mig icke kalla.

Emot män jag lärt att kämpa, Men förstår mig ej på trollkonst.

Ägde jag deri ditt ögas Kunskap, hvilket bättre vore, Hörde jag i dag, som fånge,

Ej min dom från dina läppar

Ty fem tjenare mig svikit,

Som allt godt utaf mig njutit. Tog jag byte utaf lyckan,

Tog jag blott för att dem gifva.

De utaf min svett ha lefvat; Sömn har jag för dem försakat. Hvilken herre må väl längre Vara god, då han det spörjer?

Mot trollvapnen af din skönhet Tänkte ridderligt jag strida,

Men så öfverlöpte synen För en blick från blåa ögat.

Vitali*. Samlade Skrifter.Hörseln följde genast brödren För en ton ifrån din tunga.

För en kyss från läppens rosor Längtar munnen sjelf att rymma.

Och de andra svigta alla.

Ve, att jag dem nå'nsin trodde! Dåren olja för till elden Och förundras, att hon brinner.

Och re'n föra de, o jemmer,

Mitt förnuft i band och bojor Öfver till den skönas läger.

Ack! hvad kan jag arme göra?

Med din trollkonst jag försonas; Ty din trollkonst är din skönhet. Jag förlåter mina sinnen:

De på skönhet sig förstodo.

Fånge må jag gerna vara, Fängslas blott jag vid ditt hjerta, Och min mun vid dina läppar, Att på deras rosor hvila.Till Laura.

Re'n aftonsolen sjunkit. Månen står,

Blek, som försakelsen, på himlarunden,

Lik segrarn på en valplats, stormen går;

Han plundrar alla blommorna i lunden.

Natur'n mitt inres trogna spegel är;

Mitt lif också ej någon blomma bär.

Re'11 slocknar ock det matta, bleka ljus,

Som månen, drömmande på liljor, tänder,

Som sista lampan i ett sorgehus,

Och som den blick, en döende oss sänder.

Så mörkrets makt mig fattar, från dig skild: Knappt minnet genom tårar ser din bild.

Mildt, som en blomkrönt bäck, Höt lifvets våg, Då, engel, jag din stämmas ljufhet hörde: Musikens sköna engel fången låg,

Men när din hand nppå klaveret rörde, Förlossad steg han fram i milda ljud,

Skön, som din själ, och flög så hem till Gud.

Liksom en murgrön jag mig till dig slöt De sköna stunder, mig din åsyn skänktes.

En himmel ur ditt öga kring mig flöt,

Då mot ditt bröst mitt hufvud stilla sänktes. Allt saligt hastigt med dig flyktat hän,

Som vestans aftonsuck i myrtenträn.Mig förde hän till konstens lagerlund Din milda blick, de vises understjerna.

Der unnar du mig än en herdestund.

Der flyr du ej, der följer du mig gerna.

Hvar kyss, hvar blick af tjusning, mången gång Omlefver skalden uti dröm och sång.Speglarna

Till Laura.

När som ensam, utaf sorg betagen,

Ned på flodens blåa duk jag ser,

Darra dystert mot mig bleka dragen: Ingen ros på bildens kinder ler.

Mellan spegelväggar många timmar Vandrar jag uti din faders borg:

Ren och klar krystallen mot mig glimmar; Men dess klarare syns bildens sorg.

Och han ser på mig så full af smärta Mannen, som i glaset fången står,

Att ur djupet af mitt eget hjerta Qväller medlidsam en stilla tår.

Men liksom en engel från det höga,

Nalkas du min famn, så ljuf och mild. När mitt öga kysser så ditt Öga,

Ack, hur saligt målad är min bild!

Åkermannen Kronos upphör plöja På den sälles panna för en stund.

Ater rosor, Amors barn, sig böja,

Som en morgon, uppå kindens grund.Derfor, som en morgonstjerna, tindre Mildt ditt öga på min dunkla stig!

Ej ditt ögas ljus deraf blir mindre,

Att det genom natten lyser mig.

Ty ej solen på sin ban, den höga,

Lider ändring af så ringa lån,

Som när blomman, med ett törstigt öga, Dricker lif och skönhet derifrån.På en födelsedag.

Jag skådar blott en enda sol, Liksom en efemer.

Min sång är doft af nattviol,

När vid ditt bröst jag är.

Der blir en blomma hvarje stund Så skön, som på din kind Hon uppväxt. Lifvet blir en lund Af lager, palm och lind.

Guldkrona bär bland mina dar Den dag, dig lifvet skänkt.

En evighetens son ej har Mer skön ur östern blänkt;

Ty uti dig den andra gång Mer skön ju föddes jag Derföre vare skön min sång Liksom min högtidsdag.

En sol mitt snille icke är,

Det är en stjerna blott:

Den minsta uti ljusets här Dock rum på himlen fått.

Min stjerna skall ej vilse gå,

Hon väl sin himmel vet:

Hon hvilar på ditt öga blå Uti all evighet.Till en violblomma.

Efter Zappi.

Gom, o blomma, i lilla silfblå kalken Dessa tårar af vemod, tills den hulda Denna källa besöker och från tufvan Dig till skönare hem i barmen flyttar;

Då smyg närmare hennes hjerta, hviska Att de perlaude droppar i din blomskål Från den trognaste ynglings hjerta flutit, H vilkens ensliga lif i gråt förrinner!Under en qjukdom.

Till Laura.

Se! vissnande de unga rosor luta:

I dem mitt öde förebildadt är.

Till afsked klinga då, min fromma luta! Ännu en gång mitt skönaste begär En tår skall öfver dina strängar gjuta.

Det är ett regn, som hjertat svalka bär.

Jag många tårar utaf ömhet gråtit:

Det var den skatt, natur’n mig öfverlåtit.

Af dödens kyssar re’n min panna svalkas; Med öppen famn min moder, jorden, står.

Ju närmare jag hennes hjerta nalkas,

Dess stillare mitt eget hjerta slår.

Om ej bland kindens rosor löjet skalkas,

När ned jag i det stilla djupet går,

Dock döden skönt min vestra himmel färgar Med rosorna, som på min kind han härjar.

Ett ögonblick jag äfven glädje kände:

Jag den, o Laura, vid ditt hjerta fann.

När du din ömma blick ned till mig sände, Min lott af guld och silke Parcen spann.

På dina läppar låg, hvad helst mig hände, Och i din blick min varelse försvann.Som hamnar förbifiögo lifvets öden;

Ty i din famn jag re’n var bortom döden.

Du danat mig med dina blickars flamma, Till hvad som helst ditt hjerta mig beslöt. Jag älskat dygden, ty du var densamma: Din kyss på mina läppar sången gjöt.

Från dig, från dig de blyga liljor stamma, Som sig den unga fantasien bröt,

Då för min själ naturn, med mystiak tunga, Om qval och nöje började att sjunga.

0 jord, låt i ditt sköt en flykting finna Det lugn, som åt hans irrlif blef förnekt! Tag mig i famn du dystra fostrarinna!

Nog lifvets drömmar med mitt hjerta lekt. Du på din barm känt mina tårar rinna:

Ha de ditt modershjerta ej bevekt?

Mig vämjes vid det usla lifvets skiften:

Har du tillreds, o moder, åt mig griften?

Dock skall jag icke din fullkomligt vara. Tag ditt! Det hindrar mig att vara fri.

Mig lyster till de ljusa verldar fara,

Der hvarje andedrägt är harmoni.

Der himlen härlig skall sig uppenbara

1 högre skönhet, än min fantasi

Uti min Maj, i lifvets diktningstimma,

Dess guldport sett i aftonsolen glimma.

Om du, o Laura, närmar dig till linden, Hvars skugga svalkar stoftet af din vän.Och då eu himmelsk rodnad höljer kinden, Det är din älsklings kyss, som färgar den.

Det är min sång, som klagar uti vinden,

Det är min själ, som går till dig igen Och uti dina läppars rosenkalkar Ännu en gång den sköna törsten svalkar.

När med mitt stoft de leka himlens väder, Och lifvet intet mer har qvar af mig.

Om dig din älsklings minne sorgligt gläder Och i en tår det vaknar opp hos dig, —

Min anda, när du till klaveret träder,

I en af dina toner gömmer sig,

Och, tröstande, när du din stämma höjer,

På dina läppar bland de sista dröjer.Till den frånvarande.

Om din bild i rosor målad Icke mötte jemt min blick,

Om ej af ditt ljus bestrålad Fram min törnestig jag gick;

Väckte du på lutans strängar Kj min barndoms minnen opp, Liksom Maj på gröna ängar Kysser lif i blomstrens knopp;

Log du ej från himlen höga Mot mig i den djupa nöd;

Kysstes tår'n ej ur mitt öga Med din kärleks heta glöd;

Svalkade du ej mitt hjerta Med din skönhets ljufva syn,

Gret jag mig till döds af smärta. Som den dystra sunnanskyn.

Allt hvad skönt på jorden blommar, Dock för dig en ringhet är.

Alla diktens rikedomar Du, liksom en mantal, bär.

Ej som du sig blomman kläder,

Som nyss knoppens boja bräckt. Rosen, kysst af vestanväder,

Äger ej din andedrägt.Hör jag näktergalen sjunga I Dryadens gröna faron,

Drömmer jag, att på din tunga Sången nämner mig vid namn.

Ofta tycker jag dig 9väfva Med en kyss förbi min ldnd,

När som trädens kronor bäfva I en stilla aftonvind.

Ofta går jag uppå stranden Af den silfverklara sjö,

Blickar mot den blåa randen,

Mot lycksalighetens ö,

Der mig fridens palm skall kransa, Der vår brudfest 3nart skall stå, Der de milda stjernor dansa Uti bröloppssalen blå.

Och när nu jag ensam tänker På de fordna drömmars fröjd,

Och mitt sorgsna hufvud sänker, Lik en rö, af stormen böjd,

Då, när ljusets makter spilla Purpur i sitt nedertåg,

Gråter jag så stilla, stilla Ned uti den milda våg.

Om ock dig din kärlek leder Till dess andra blomsterstrand,

Ser du i dess spegel neder. Drottning uti diktens land!O! så låt en tår ock qvälla >ied uti det djupa haf,

Att åtminstone de sälla Hvila må i samma graf.

Ack! kanske de skola blandas Uti djupets blåa land.

Fjerran dig jag måste andas På min blomsterJösa strand, Tills min själ ifrån mig flyter I mitt ögas sista tår.

Och den kalla jorden byter Emot evighetens vår.

Ofta i den mörka natten Drömmande din bild jag ser; Ser, hur du i djupets vatten Sjunker undan solen ner.

O! hur glad jag då mig kastar Efter i den djupa sjö,

Och mitt sälla hjerta hastar Att invid ditt hjerta dö.

Ofta ock mitt sinne drömmer, Hur i strid, med manligt mod, Som din Riddare jag tömmer Leende mitt unga blod,

Och du i din famn mig sluter Hugnande min sista stund,

Och min ande sig utgjuter I en kyss uppå din mund.När, bland blomsterdoft från linden, Denna dröm emot mig ler,

Ack! en stilla tår på kinden Faller, som ett majregn, ner,

Och mitt hjerta saligt bäfvar,

Liksom hörde jag din röst,

Och, liksom en majvind, sväfvar Sucken utur drömmarns bröst.

Uti lifvet är jag fången,

Som cypressen på en graf,

Men den milda, trogna sången,

Som du vid vårt afsked gaf,

Flyger som en snöhvit dufva; (Hjertats kärlekspost han är).

Och att skaldens sorg förljufva,

Dina svar ur fjerran bär.Till den vissnande rosen

Ros, min fordna ögonfägnad,

Säg mig, livi ditt anlet bleknar! Se*n jag skildes från den hulda, Också dina sköna systrar Uppå skaldens kinder blekna,

Der, som drottningar i purpur,

De dock herrskat i hans barndom. Frisk och skön du stod i lunden, Liksom byn på Lauras kinder. Sorglös liksom barnets oskuld.

Kom den sköna så till lunden,

Bröt dig från den gröna qvisten.

I en dal af rena liljor Hon omplantade din skönhet,

Och mer himmelsk blef din rodnad. Ros och lilja vinna begge.

Då de stå bredvid hvarannan.

Men som sig en ros i tårar Stundom böjer ned till stoftet,

När den vilda stormen kommer;

Så. när afskedstiniman inföll,

Såg den skönaste bland rosor Ned uppå den arma skalden,

Ur sitt ögas blåa himmel:

Gret så tyst liksom en blomma.Då från Eden, liljebarmen.

Gråtande jag stal dig, blomma!

Ack, hvar skulle sen du trifvas,

Då en gång du saligt hvilat På den ljufva liljesängen?

Regn har eljest dig ej felat.

Ur de moln, som kring mitt öga Dystert sväfva, när det icke Längre hennes skönhet skådar,

Ofta uti purpurkalken Mina tårar sig utgjutit.

Hvad förkunnar mig din blekhet?

Ros, du bådar mörka öden.

När på himlen aftonrodnan Skingras efter solens bortgång.

Det ett tecken är, att natten Bryter in med allt sitt mörker.

Ros, du ock den sköna saknar,

Och du sörjer och du bleknar,

Derför att från dig hon skildes.

DerfÖr mera kär du blir mig,

Ty oss samma öde fattat.

Kom, du ljufva, till mitt hjerta!

(Det är ock en ros; det vissnar Liksom du) på det J mågen Begge ljufligt dö tillsamman.

Vitali*. Samlade Skrifter.

7Erotiska Sänger.

1.

Ännu du hör, i sångens helgedomar,

Mitt hjertas första bön.

Din bild bland mina minnen skönast blommar: Dess skönhet är min lön.

När hoppet målar på siji duk, den vida, l)u främst på duken står.

Till all den salighet, sig der ses sprida.

Af dig det färger får.

Ilvad jag en gång intill mitt hjerta trycker. Behåller hjertat q var.

Porr ödets makt mig sjelf ifrån mig rycker,

An hvad jag älskat har.

När aftoneu de klara stjemljus tänder,

Min tanke gär till dig;

När dagens kung till oss sitt anlet vänder.

Blir tanken qvar hos dig.

Se! Vill också utur mitt Öga komma,

1 minnets lund, en tår.

Han är en dagg, hvari, o sköna blomma.

Mer skön din krona står.Fast ej mitt öga mera återstrålar Din engelsköna bild,

Dock ur den sång, der jag mitt hjerta målar. Han blicke ren och mild!

2.

Min är du, min. I lifvet och i döden .jag lefver uti dig.

Jag trampar stolt på alla lifvets öden.

Men böjer knä for dig.

Om dig jag kämpar med de vreda makter

1 geming och i sång.

För dig jag misskänd går på jordens trakter.

I usla bojors tvång.

Dock dig jag älskar, derföre mitt hjerta De dagar anser få.

Ljuf bojan är, jag känner ingen smärta,

Då du lagt henne på.

Snart mina dagar såsom moln försvinna,

Och jag går hem till dig.

IJLt vid ditt hjerta mig den kärlek finna.

Som jorden nekat mig.Epigrammer.

1.

Amor i himmelen satt, han satt i min Lauras öga Och med sin öfvade hand sköt mot mitt hjerta en pil.

Genast den leende skalken jag grep och en glänsande fjäder, Trots hans böner, med våld utur hans vinge jag drog.

Henue jag spetsat och droppar den nu i den purprade saften, Som för hans gyllene pil fordom ur hjertat mig Höt.

2.

9 «

Tvenne hamnar jag vet, dit ödets stormar ej hinna:

En är den grönskande graf, en är den älskades faran.

3.

Fordom från Leucas’ brant förtviflande älskare störtat Att uti böljornas famn släcka sin tärande brand.

För min låga likväl är hafvet för litet. Hon icke Skulle der släckas; långt förr brände hon verldshafvet ut.

4.

Styfmorsblommor kallar man er, lycksaliga blommor!

Hvilka med hägnande hand Laura har fäst vid sitt bröst.

Aldrig naturen dock födt mer gynnade döttrar. Det finnes Icke i skapelsens krets skönare lustgård än er.

5.

Till Laura.

Skön som en engel du är, dock du jag ville ej vara — AckI jag kunde ej då sluta dig uti min famn.ö.

Icke omätelig himmelen är, ty när jag dig famnar,

Hela dess saliga rymd mäter jag blott med -en famn.

7.

Tusende Yänner dig älska, likväl med tusende hjertan Dig de ej älska så högt, som jag dig älskar med ett.

8.

Nar på ängen min Laura går, sig böjer i vinden Hvarje blomma, som opp slagit sitt öga för vårn.

Jordiska blommor hylla med rätt den himmelska blomman Och för Tjuserskans hand, offra sitt doftande lif.

9.

Ej på grund utaf snö de glödande rosorna lefva:

Yppiga slägten ej tål vinterns förbleknade verld.

Ofta har fenomenet jag sett, men hvadan det under,

Att på din härliga kind blomma de midt uti snön?

10.

Finge din tjusande bild framför mina skrifter jag sätta, Bättre än hittills har skett, köpte publiken dem visst.

11.

Xär i de ljufva armarnes band den älskade slöt mig, Evigheten sin ring skönt kring mitt väsende slöt.

12.

Icke förundrar det mig, om stundom i spegeln du blickar: Ägde ditt hufvud jag blott, evigt i spegeln jag såg.13.

Rodnar du än, då jag kallar dig skön i dristiga sanger,

Föga det hjelper din sak, skönare blir du deraf.

14.

Harmas dock ej på min jollrande säng, fast spegeln och källan Om din skönhet för dig tala med skönare ord!

15.

Till Hiima.

När från mitt suckande bröst sig Hilma gråtande skiljde.

Icke jag dog, men min själ skiljde sig dock irån mitt bröst.

16.

Skild från ditt hjerta jag är en stum och hvilande harpa,

Hvilken med lifvande hand konstnärn ej mera berör.

17.

Gråtande ögon sluten er fort i evinnerligt mörker!

Sen jag från Hilma blef skild, ej jag behöfver er mer.

18.

Genomskinlig du är, som källans glänsande spegel.

Skönheten uti din själ lyser igenom din kropp.

19.

Fjerran du är, men i Diktens palats med hundrade armar Liksom Briareus än famnar mitt hjerta dig dock.20.

Vänner! Sångarens krans är flätad at' blommande törnen. Rosorna skänker jag er, törnet behåller jag sjelf.

21.

Klaga ej bittert min själ, men när dig lidandet träffar.

Låt på jorden din sorg blott som en blomma stå qvar, Liksom Phoebus på älsklingens graf hyacinthen har plantat. Och på bladet ännu hviskar hans eviga sorg.

22.

När det en gång toll regn om våren, jag leende sporde: Maj, hvi gråter du så midt uti blomningens stund?

Och mig svarade*Maj: Säg skald, hvi perlas ditt öga Under fortjusningens stund uti den älskades famn?

23.

Maj, skönlockiga pilt, o! dröj på den sorgliga kullen Och till prof utaf gunst föd några blommor derpå!

Ty den yngling, hvars stoft vi gråtande gömde härunder. Var, då han lefde en gång, vänlig och skön såsom du. Men ock lika förgänglig som du försvann han från jorden. Ack! förgäfves af oss fängslad med kärlekens band.

24.

Grafven är trång; allt lefvande der dock samlas till frihet. Men vår rymliga jord kan icke rymma en fri.

25.

Pehr Hörberg.

Diu fortjenst erhöll ingen lön af lyckan. Naturligt!

Kunde den blinde förstå sig uppå färgernas konst?26.

Till Henrik.

Solen mig brände en dag; min ande i lagrarnes skugga,

Från sin oroliga fård, ville jag hvila en stund.

Då med rosornas anda, med fiät af en lekande vårvind,

Skön som den yngsta Charit, trädde din sångmö till mig. Och uti handen hon bar en pokal; likt guldet i solen Blänkte, i lagrarnes natt, härliga bägarens guld.

Fylld med nektar han var; jag drack, men törsten ej släcktes;

Ty på de saliges dryck aldrig otörstig man blir.

Djerf af skuggan, jag trycker en kyss på fortjuserskans läppar, Och min mun, som ett bi, honung från rosorna drar.

Skönt som himlen, när solen gått ned, den sköna väl rodnar; Icke hon kålle dock mig, utan sin skönhet, till doms!Barndomsminnen.

Låt upp din port, du minnets underverld!

Jag iiyr till dig uti en salig smärta.

Låt upp din port, om än jag är det värd.

Att hvila må hos dig mitt trötta hjerta!

Jag minnas vill, hur jag en engel var;

Hur syskonenglar mig bland blommor smekte: Båd’ vår och vinter glädje åt mig bar:

All verlden, som ett barn, omkring mig lekte.

Der flög min flicka som en vestanvind,

Som hvilat nyss i famnen på en blomma.

Då lade jag mot gräset néd min kind Och låtsade ej höra lienne komma:

I)å sitter hon inunder lummigt trä Med morgonrodnan uppå sina kinder!

Hon ordnar vårens håfvor på sitt knä Och, lekande, mig till en kraus dem binder.

Men när hon kransen på min hjessa satt.

Ej tid till sömn jag längre vara tyckte.

Den sköna flyktingen jag snart tog fatt Och genom list en kyss från henne ryckte.

Då svagt mot hennes ogunst hjelpte mig Min nyss i sömnen vunna sköna krona;

Men första kyssen lät dock slutligt sig Utaf de efterföljande försona.Än sträckte täflande vi ut vår hand Till skogens fulla röda smultrontufva,

Och bären lågo i sin sköna brand,

Uti vår skäppa, doftande och ljufva,

På blomsterbord, inunder himlens tak,

Uti naturens sal, der tvång ej binder,

i Mer ljuf likväl var hennes kyssars smak.

Mer skön var färgen uppå hennes kinder.

Och ofvan oss låg himlen skön och klar Uti sitt ljusblå, silfverprydda siden;

Ett återsken från den all jorden var:

1 intet urverk bodde ännu tiden.

Ett Eden var den vildaste natur.

Der jag ej nödgades den hulda sakna,

Och höga solen var mitt enda ur,

Då hon mig bjöd att hvila eller vakna.

Än lutande emot livarandras famn,

Vi språkade om hvad vår oskuld visste,

Och, i de unga trän, hvarandras namu.

De skönaste för oss bekanta, riste.

Der växte se’n mitt namn och stort det blef. Ack, om det så växt i min flickas hjerta! Men lönnens tårar, då hon namnet skref,

De voro profetior om min smärta.

Och när om våren grönskade den ek,

Som svalkande vår lekplan öfverskyggde. Utaf ruiner, i förtrolig lek.

Vi små palats i hennes skugga byggde.Min flicka troget mig tillhanda gick Och byggnadsämnen flitigt till mig torde;

Och kraft och mod från hennes mun jag tick, Då jag min konst berömd af henne hörde.

Var borgen färdig efter några dar,

Hur glade in i vårt palats vi gingo!

Ej brydde oss, att trång dess omkrets var: Dess närmare hvarann vi sitta fingo.

Ack! ofta se'n har ynglingen med qval l>e präktiga palatsen trängre funnit,

Och längtat till sin barndoms riddarsal,

Den enda egna, han på jorden vunnit.

Så mången salig blomsterstund jag njöt.

Frisk, som en vårvind, i det fria, gröna.

För mig sjöng fågeln, rosen vällukt gjöt;

För mig var himlen klar och log den sköna. Men tiden kom och blåste med sin mund Och grumlade för mig min bild i floden.

Och tårar q vällde ur mitt hjertas grund.

Tills ödet gjort mig kall och hård som stöden.

Ack! fort, som fågeln, flög min barndomstid. Den ingen bön till återkomst beveker.

Papilio fladdrar nu med kärlig id Och jollrande omkring den sköua leker. Lättsinnigheten speglar sig så skönt Uti de stjernor, rika manteln hyser.

Har hon då ej den ömma trohet rönt,

Som skönare uti mitt öga lyser?Nu lifvet, vredgadt, manar mig till strid.

Och dödens engél dröjer att mig frälsa.

Min sköna Hicka och min barndomsfrid Blott stundom på mig uti drömmen helsa.

Dock från det trädet, som mitt hjerta mins, Der våra namn i barken sig förmäla,

Vill, när i lifvet ingen blomma fins,

Jag med en tår de vissna bladen stjäla.

1S19.Tabula votiva.

Den 17 Augusti 1819.

O lif! jag har dig åter. Ljus! du gläder Den pilgrim, som nyss satt i skuggors land. Den sköna jorden tacksamt jag beträder,

Och villigt bär mitt hjerta lifvets band.

Hur fullt af fasa är dock djupets möte, Tartaren höljd af evig natt der låg, ftn vattenlilja i najadens sköte Af ångest blek dess öppna port jag såg.

Omkring mig gråa murar utaf vatten Tillsammanstörtade, liksom en graf Så stum jag låg uti den dystra natten.

Som fosterfolket i det djupa haf.

Liksom en qvist från moderstammen bruten, Var skalden ifrån menskligheten skild.

Från vänners hjerta var min själ förskjuten: För mörker såg jag endast dödens bild.

Men bedjande för Gud min engel trädde;

Af sorgen för sin bror mer skön han var. FÖr min skull himlen lemna honom glädde; Han kom mer hastigt, än som ljuset far.

Han sina armar vänligt mot mig sträckte, Och mot hans sköna hjerta sjönk jag trygg. Hans kyss ifrån de döda mig uppväckte: Pånyttfödd satt jag uppå böljans rygg.Knaot mig kommu sommarns varma andar:

Sin rika högtidsdrägt naturen drog.

Den sköna sol, som sina färger blandar Till lifvets målning, vänligt mot mig log.

Jag fröjdades med alla mina sinnen.

Ur ögat bröt de ljufva tårars ström.

Ack, allt var skönt, som mina barndomsminnen. Allt skönt, som om den älskade en dröm!

O Fader! som, högt öfver smärtans boning.

Har satt din thron i oförgängligt ljus,

Till dig, som skänkt från dödens kalk försköning. Mitt lof jag sända vill med qvällens sus.

Emot det ljus, den berrlighet dig kröner,

Natt är allt menskligt snilles högsta prakt.

Dock, du, som ej torsmår de fromma böner,

Tag an den blomma, för din thron jag lagt!Till ett skönt barn.

Venus kom en gång på ljusa dagen,

Då på blommor leende du låg,

Trots sin gudom blef hon ljuft bedragen Utaf synens skönhet, som hon såg.

Med en kyss hon i sin vagn dig höjde. Troende, att hennes son du var,

Och Gudinnan först sitt misstag röjde,

I)å hon fann, att du ej vingar bar.

Hvem fördömer då min Psyches villa.

När hon trött, uppå sin öde stig,

Mot ditt sköna hjerta lutad stilla.

Vid sin Amors hjerta drömmer sig?

Ingen båge i din hand man finner,

Intet koger du på skuldran bär.

Du har högre makt. Du hjertan vinner. Kast du utan list och vapen är.Till en vän.

Uti ditt barndomseden jag dig gerna Liksom en eugel slöt uti min famn.

Kom, l&t vid ljus af himlens älskogsstjerna

I lagerns stam mig binda våra namn.

Med frågor jag till stjernorna mig vände.

Som ofvan molnen gå i ljus sin stig,

Och tvänne sköna stjernor Gud mig sände, Och dina ögon blickade på mig.

Som morgonrodna'n syns, förrn solen blänker, Så före dig naturen lif mig gaf.

Jag dör med dig, som aftonrodnan sänker Sig efter solen i det mörka haf.Till floden.

Flod! Ditt hjerta svallar Väl i höga vågen.

Sköna svar dock kallar Du från stjernebågen På mitt hjertas frågor.

Himlens stjernor svara På din höga smärta,

Och ditt lif förklara Sjunkna till ditt hjerta.

Stum för mig är himlen.

Flod! Du fjerran rinner Med ditt djupa vatten.

Mellan blommor finner Du din väg i natten,

Till det stora djupet.

Mig den fläcken fäster,

Der mitt lif upprunnit.

Ofta jag åt vester Sett, men väg ej funnit Till min längtans trakter.

Vitalis. Samlade Skrifter. 8När, som du, jag hinner Lösas opp i tårar,

Kanske väg jag finner Till mitt hjertas vårar,

Till min barndoms palmlund.Minne ooli tro.

Till en förlorad vän.

Mins du den stund, som broderbandet knöt? En enda själ i tvenne väsen gjöt:

Då vi beslöto genom lifvet gå,

Som på ett stånd två blomsterkronor stå. Mins du den stund? Mins du den än,

Du älskade, sä kom till mig igen!

Mins du den verld, som då framfor oss låg? Mot oss en Engel ur hvart öga såg:

Men stormen kom och drömmarna förtog, Och i hvar andedrägt en Engel dog.

Mins du den verld? Mins du den än.

Du älskade, så kom till mig igen!

Tror du det land, min längtans ljusa sfer, Der ej af ord, men kyssar språket är;

Der kärleken med öppna armar står,

Och hvarje själ rum vid dess hjerta får.

Tror du det land? Tror du det än?

Du älskade! Der blir du min igen.Enslingens säng i den stora öknen.

Allt skönt, som uppblommar på jordens rund, Skall i dag eller morgon dö,

Och der rosen rodnar i denna stund,

Snart tumlar sig stormen i snö.

Hvad med kärlek jag slutit tätt till mitt bröst, Derifrån, som en bölja, flytt hän,

Eller liksom löfven i stormig höst Uti gula hvirflar från trän.

Eu vän jag hade: jag gjutit mitt blod,

Om hans blick det begärt af mig;

Men mitt hjertas värma han ej utstod:

Måste bort för att svalka sig.

Då gret jag högt och ropte hans namn:

Min hade han varit en gång.

Hans minne jag endast slöt i min famn,

Och då blef all verlden mig trång.

Då kom jag till Sirenarnas kust,

Till kärlekens rosenlund.

Der var en blomma min ögonlust,

Men endast en liten stund.Sä herrlig blommade upp miu ros,

Ocb doftet blott kärlek var,

Men en röfvare bladen tog sin kos Och lät mig taggarna qvar.

Och min varelse blef så stum och kall, Som om döden lagt handen derpå.

Dock försmår jag trösten af tårars svall; Nog gråts det på jorden ändå.

Men mitt öga ler matt, som hostsoln ler Öfver öknens ensamhet.

Ny vår man ofta på jorden ser:

Min sjal ej af vår mer vet.

Men när stormen himmel och jord upprör, Har jag än åt lifvet min lust.

Den, som ingenting på jorden tillhör,

Han lider ock ingen förlust.

Nu går jag på verldens marknadstorg,

Der hvar vara en leksak är,

Jag kan ej få Solen på himlens borg,

Och jag derför intet begär.Enslingens klagan.

Jag trampar hvar blomma i lifvets lund;

Ack! ingen bär sanningens namn.

Och, som irrsken på grafven i midnattens stund, Det sköna Hyr undan min famn.

O! främling, en menska, som jag, du ej är.

Att ej du så är, dig gläd!

Den höga Atlas himmelen bär,

Men han bär dock ej helvetet med.

Loths hustru! din rysliga lott jag förstår.

Jag såg mig tillbaka, som du.

Derför som en saltstod i öknen jag står,

Jag skall stå der länge ännu.

Jag såg försvinna hvar barndomsfröjd Och hvar Engel, som hjertat har,

I flammor och rök mot himmelens höjd,

Och blott aska de lemnade qvar.

Och röd, som afgrunden, stod himmelens rund,

Ack, det var af mitt hjertas blod!

Af min drömverlds brand var han röd. Den stund Förstenades jag till stod.Ack! ohörd förklingar min bedjande röst,

Och osedd faller min tår.

Jag förgås, som en blomma i stormig höst,

När af Soln ej mer lif hon får.

Mig törster! men djup är sanningens brunn.

Jag det svalkande vattnet ej når,

Och när ned jag böjer min brinnande mun,

Som för Tantalus, undan det går.

Dock, bristande hjerta, hvi klappar du så?

Du på jorden till svar får blott hån.

Du tänker att höras till himmelen blå;

Men långt är ditopp härifrån.Den kampandes säng.

G& ned min sol och da, o hoppets strimma, Fördölj ditt trollsken på min öde stig!

Stolt vill jag vandra fram bland natt och dimma, Tills under föttren grafven öppnar sig.

Fröjd! jag dig saknat från min barndomstimma: Härefter ock min själ föraktar dig.

Gack, falska barndomsvän, att barnen smeka:

En man blott värdigt kan med blixten leka.

Kom Öde, starka Lejon! om du vågar,

På lifvets ö med mig en holmgång gör!

Den man, af gudaeld för frihet lågar,

Din hyllning ej på fega läppar för.

Jag föga efter dina åskor frågar,

Och din Sirensång jag förtörnad hör.

Eldprofvet jag bestått i marga öden:

Jag är en man i lifvet och i döden.

Det fega hopp ej mer mitt hjerta känner.

Att linna kärlek uppå jordens rund.

Engång jag drömde ock en dröm om vänner:

Ljuf var han, nedsänd ifrån Edens lund.

Välan! jag vaknat. Ingen längtan bränner På hoppets graf, på hjertats marmorgrund.

Hon somnat i de blomsterlösa lunder Vid vaggesång af storm och åskans dunder.Hvar vänlig engel vikit från min sida;

De trifvas ej i lifvets dunkla sfer.

Blott ljus kring mig de höga blixtar sprida På törnestigen, som till grafven bär.

Följ mig den stund ännu jag måste strida,

O mannakraft, som sköld och svärd mig ärl Tills jag i hög, frän lifvets valplats gången, Som segerherre, för min ovän fångenSkaldens tröst.

Till B**

Förundras ej, om i min blick du röjer.

Af längtan född, en oförgänglig tår;

Om ungdomslust uppå min kind ej dröjer, Der grafvens tusenskön i blomning står;

Om mina läppar törstande jag böjer Dit, hvarifrån all hjertats svalka går,

Till sångens källa, lifvets helsokälla,

Der lugn och kärlek utur djupet qvälla.

Ty öfver allt du denna längtan finner, Hvarhelst ditt öga lifvet genomser.

Ej förr'n i vester solen hvila finner;

Den unga blomman sjelf ur tårar ler:

Med vingad åtrå flodens svall försvinner Till det oändliga i djupet ner.

Naturen skapat mig utur sitt bjerta;

Jag är en suck af hennes egen smärta.

Jag vet ett land, der lifvet ej mer prålar Med rosenfärgad lögn uppå sin mund.

Sin blomsterdröm den sköna vårn der målar Inunder evig Sol, på evig grund:

Till jorden falla endast matta strålar På sångarns luta i hans skaldestund,Men ohörd sången bort med stunden sväfvar, Och dödens aning genom tonen bäfvar.

I dag! .. . Se?n skall du ej den röst mer höra, Som sjöng så svagt min vällust och mitt ve.

Ty längre lif dagsländorna ej föra:

Med soln framkomma och försvinna de.

När aftonvinden sörjer kring ditt öra,

I den en bild af mina öden se!

Så kring min graf far vemodsfull Sylfiden,

Och blåser bort mitt minne utur tiden!

Dock klaga ej, när Engeln vill mig båda Och himlens eld sitt offer snart fortär!

Der borta, der de sköna former råda,

Går salighet emot hvart fromt begär.

Här gafs mig skönheten i bild blott skåda:

Der skall jag skåda henne, som hon är,

Och, som ett töcken, lifvets korta smärta Uppklarna underbart vid hennes hjerta.

I81i>En suok frän altaret.

Kung i törnekroua Och blodspurpurn höga! Jesu! sänk i stoftet Ned till mig ditt öga.

Ty du ock har lidit; Sjelf du menska var, Sjelf en trampad drufva I Guds vredes kar.

Sjelf i Örtagården,

Lydig fadrens vilja,

Föll du ned till jorden, Som en bruten lilja,

Och du låg i stoftet I din blodsdaggs bad, Fromt till Gud i himlen, Som ett barn, du bad.

Du till Gud är vägen, Sanningen och lifvet, Fridens evangelium Ur din själ är skrifvet Jesu, sköna lifspalm Uti öknens brand!

Jesu! du, som sitter På Guds högra hand!Sol, som aldrig nedgår,

Dig i nåd förklara!

Ofta på ditt Tabor Låt mig hos dig vara!

Fräls mig, när jag kämpar I Gethsemane,

Och i dödens skymning Låt ditt ljus mig se!Sanot Johannis död.

Redan länge var det, se'n Johannes Låg vid Jesu bröst. Af helig längtan Brann hans själ att till den Gud få komma, Som en gång på jorden honom älskat.

Ofta såg hans öga upp mot himlen Tårfullt, fastän tåligt, som det velat Klaga, att hans vän så länge dröjde Att intill sitt hjerta honom sluta,

Då de andra heliga apostlar

Till sin himmel re’n han hemförlofvat.

Men omsider, klädd i ljus och skönhet, Nedsteg dödens engel Paracletus Mild, liksom det budskap, som han förde, För att hämta, utur bräckta musslan,

Till Guds himmel opp den sköna perlau.

Der hon skulle som en stjerna lysa.

Men när nu den gode herdens hjerta Skulle skiljas ifrån sin församling,

O, då steg en tår af himmelsk kärlek 1 hans öga, en utaf de sköna,

Som Gud gerna samlar i sin lägel.

Ty han såg ej blott den sköna himlen,

Jesu öppna famn och segerpalmen,

Men han såg också de Christnes tårar,

Då ej längre från hans trogna läppar Evangelium de skulle höra.Och ej blott af sina sköna bröder,

Englar i den höga empyréen,

Han de ljufva välkomsttoner hörde,

Men som svärd hans fadershjerta kände Barnens klagan vid den mörka griften,

Der den milda tungan, som dem tröstat. Skulle ligga stum och kall i stoftet.

Men till Herrans hus han lät sig föra,

Och när nu han upphof sina händer Sista gången ibland sina bröder,

Då af det evinnerliga lifvet

Uppgick morgonrodnan på hans kinder,

Och han sade med en blick af kärlek,

Sådan, som han lärt ur Jesu öga:

“Älsker, mina barn, hvarannan alltid,

Så som Herren Jesus oss har älskat!“

Och han böjde hufvudet tillbaka Stilla, som en lilja för en vårvind.

Och han slöt sin blick för detta lifvet Ljuft och mildt, som blommans sköna öga Stundom sluter sig och ler i sömnen. Paracletus med en kyss tog själen Till den milda, sköna Menskosonen,

1 hvars kärlek hon så länge brunnit Varmt och saligt på den kalla jorden.Invigning.

När, som moln, de vises villa Döljer himlen för din jord,

Herre, låt mig hvila stilla Invid dig och vid ditt ord,

Och mitt hjertas djup förklara,

Att ditt tempel der må vara!

Låt din helga ande komma,

Som en vårvind öfver mig,

Att som palm jag måtte blomma På den heta öknens stig,

På det jordens barn må känna Svalka bland de qval, dem bränna.

Herrans stora dag sig rande Ur den mörka nattens sky!

Jordens vishet, tidens ande Må för evigheten fly,

Liksom stjernans sken försvinner, När på fästet soln upprinner.

Herren sändt mig. Jordens söner Hören himlens sändebud!

Bären kärlek, tro och böner, Liksom rökverk, till er Gud!Vandren ut ur syndens näste Upp till trons och hoppets fäste!

Bröder, hvar som helst I finnens, Blödande i lifvets strid,

Eder första kärlek minnens!

Minnens eder första frid!

Kommen bröder, kommen åter Till vår Fader, som förlåter!

1820.

Vitati». Samlade Skrifter.

9Den högre kärleken.

Tungt mitt lif jag bar* liksom en boja,

Och hvar tanke, i mitt hufvud uppsteg,

Var en demon, som steg ned i hjertat,

Och han drack derur det varma blodet,

Och min hand, som stödt på menskokärlek, Genomstungen var, som af en rörstaf. Dyster natt låg alltid på mitt hufvud,

Som en frostnatt ligger på en blomma.

Men utur det moln, som, likt en svepning, Mina ungdomsfröjders lik betäckte,

Bröt sitt sken en salig älskogsstjerna.

Det var samma stjerna, hvilken fordom Lyst till Bethlehem de vise männer,

Och hon nedgår ej i tidens böljor Evighetens klara morgonstjerna,

Leder än de vise, tills hon stannar Öfver rummet, der oss Jesus bidar.

Och i mantel blå, som i en himmel,

Stod en himmelsk yngling for mitt öga, Och en dufva satt nppå hans skuldra,

Och han bar en palmqvist uti handen. Mörkt, liksom en natt, flöt hårens bölja öfver dagen af hans liljepanna. Gudomskrafben hade pA hans anletBlygt och stilla gömt sig bakom skönhet, Liksom klippan under blomsterytan.

Och, som dagg på blomman, på mitt hjerta Föll hans helsningsord: Frid vare med dig!

Och på blomstren, som i spåren växte,

Der hans helga fot vid jorden rörde,

Böjde jag mitt knä för Fridens Förste Och jag sade: Säg, o himlens Konung!

Hvad kan jordens son dig återgifva För den skatt, som verldens stolte herrar Ej för allt sitt guld sig kunna köpa?

Och hans stämma tycktes till mig hviska,

Som en vårvind spelar uti linden:

Arme broder, gif mig blott ditt hjerta!

Och jag gaf mitt hjerta. Ur hans händer Mottog jag förskönadt det tillbaka.

Ur den blick, hvarmed han det begärde,

Tändes det åt honom till ett offer,

Och ur glorian, som kring hans panna Strålade, der törnekronan sutit,

Nedföll ljus på mig och mina vägar.

Derfor fröjda dig i Gud, min ande,

Och dig höj mot himlen, som en ceder,

Full med näktergalar i sin krona!Den bäste vännen.

Min vän är ljuf, min vän är mild Och trofast i all lifvets smärta.

Ej jord, ej himmel har en kild Så skön, som hans uti mitt lijerta.

Liksom en stjerna mig hans röst Igenom tidens mörker förer.

Jag döljer mig invid lians bröst, Der jag ej lifvets stormar hörer.

Der hvilar jag i salig ro,

När qvalet andra lijertan bränner, Och sviker än all jordens tro,

Min vän i himmelen mig känner.

Min vän är min, och jag är hans, Och än vår kärlekslåga brinner, När solens eld och stjernans glans I rymden slocknar och försvinner.

När han vid målet väntar mig,

Jag lugn fullborda vill min bana. Mitt kors skall en gång byta sig, Som hans, uti en segerfana.Jag tänka vill uppå hans namn,

När tungans bruk är hämmadt blifvet,

Och sjunka så uti hans famn,

Som är Uppståndelsen och Lifvet.Den frommes lit

Evig tomhet, evigt mörker breder Sig kring djupet, förr'n i vestans sus Herrans ande stilla sväfvar neder Och förklarar natten med sitt ljus.

Men när Herrans ande ned sig sänker, Bildar lifvet sig till skön gestalt.

Då först solens prakt på fästet blänker, Doftar blommans ljufhet, lefver allt.

Menskans själ den Högstes anlet röjer Utan slöja. Som sin längtan fri Öfver tid och rymd sin fiygt hon höjer Och förnimmer sferers harmoni.

Leende hon sér, hur former falla,

Liksom löf om hösten falla af:

Lugn hon hör, hur tidens vågor svalla, Lugn hon ser sin egen hyddas graf.

Aldrig mer, som under fordna drömmar, Lockas hon af sina sinnens röst.

Det är Guds musik, som genomströmmar 1 hvart andedrag den frommes bröst.Tecknad står hon med sin Guds insegel, Sjelf den Högstes milda återsken,

Och ser Gud, liksom uti en spegel,

1 sitt hjerta, salig, skön och ren.

Som en droppe uti hafvets sköte.

Som i solen strålen, förr'n han far Neder, darrande, till jordens möte,

Så sitt lif i Gud den froimne har.

1 »2f>.Aftonpsalm.

Nu komma nattens stunder Och hölja sjö och lunder Med dimmans dystra skrud. Trons fromma, klara öga Allena i det höga I bönen skådar än sin Gud.

På fästet månen blänker,

Men solen honom skänker Den klarhet, som han Ijär.

Så ock det ljus, vi finne Uti vårt dunkla sinne,

En gåfva ofvanefter är.

Hvad.i det svaga skimmer Vårt öga ej förnimmer,

Men dunkelt för oss står,

Skall evigt ej så vara,

Men Gud skall allt förklara, När evighetens sol uppgår.

En natt är menskolifvet,

Ett högre ljus blef gifvet Blott åt en högre verld;

Men der den fromme träder, Han som en stjerna gläder Sitt slägte på den dunkla färdDen, som Guds vägar följer,

Hur mörker än dem höljer,

Han iinner Fadrens hus,

Der solen ned ej skrider,

Men evig klarhet sprider,

Ty Gud är der de frommas ljus.Lifvet och. döden.

Stål* jag 0111 en morgon på fjällets topp, Med sin grönskande Majkroua krönt,

Och ser dagen i guld cch purpur gå opp, Jag ropar: Hvad lifvet är skönt!

Liksom uti lunden fåglarnes röst,

Då ljusningens timma är när,

Uppvakna till sång i mannens bröst De mäktiga' hjelte-begär.

Då känner min själ en osläckelig lust Att fjerran från hem^oeh från hus,

Som solen, vandra från kust till kust Och skapa blommor och ljus.

Står jag om en afton på fjällets topp, Försjunken i andakt och bön,

Och ser natten i silfver och purpur gå opp. Jag tänker: Hvad döden är skön!

Och nalkas en smekande aftonvind Med blommors doft i sin famn.

Då tror jag naturen kyssa min kind Och med kärlek hviska mitt namn.Ser jag den oändliga himmelen stå Med stjernor, som barn, i sin famn,

Alla menniskobragder tyckas mig små,

Blott stort den Oändliges namn.

Ack, hur de förlora sin trollande röst,

All jordens fruktan och hopp,

När de eviga tankar i skaldens bröst,

Som stjernor på himlen, gå opp.Försakelse.

Hvi skulle jag ej möta glad min plåga? Hon är en engel, sänd ifrån min Gud.

Hvi skulle jag den gode Fadren fråga, Hvarför han valde henné till sitt bud?

Som fågeln under modrens vingar hvilar, Intill hans bröst jag lutar mig i ro,

Och kommer döden än med tusen pilar, Jag segrar dock. och segren är min tro

Liksom en dufva mild sig bönen höjer Emot min Faders stjernefäste blå,

Och när min Fader i sitt ljus hon röjer, Hon hviskar stilla i hans öra så:

Låt offret af min vilja dig behaga,

O du, som djupet af mitt hjerta ser!

Jag vill af dig min kalk med kärlek taga, Liksom du honom .utaf kärlek ger.Grafven.

Så stolt i morgonpurpurn, sol, du lyser; För mig är du blott skön, då du går ner. Hur starkt du bränner, dock mitt hjerta fryser; Hur klart du strålar, jag blott mörkar ser. Hvar stjerna flyr, och hvarje blomma gråter, När du, som en despot, går opp i blod. De dristiga stormfåglar nalkas åter Hvart skepp, som gungar öfver tidens flod.

Men ned till grafvens djup ej stormen hinner: Lugnt är det trånga, torfbetäckta hus. Det arma bjertat, läkt från lifvet, finner Den äkta ro först fjerran solens ljus. Ty grafven är en sköld, som emottager Hvar pil, hon sänder emot hjertat ned. Den bleka gästen gröna täcket drager Utöfver sig och slumrar uti fred.

I grafvens kamrar, sköna hviloställen, Magnetiskt dragen I min själ till er! Hvar är min längtans vän, den lugna qvällen, Då soln för mig går sista gången ner? Då uti jorden sluts med skalden inne Den luta, som hans tröst och rikdom var, Och ofvan jorden står blott till hans minne En blodig ros med törnen kringhvärfd qvar?

Men till dess aftonklockans toner klinga, Framåt jag blicka vill med stilla mod. Fritt må mig törnen uti öknen stinga: Fritt ligge uppå dem, som dagg, mitt blod. Snart skall jag vid min moders hjerta svalkas: Som kläder skall afläggas lifvets tvång. Ack! redan dig min fromma längtan nalkas, O helga graf! och helsar dig med sång.

Graf, lugna hamn för alla stormens ilar! Jord, hvarest fridens helsoörter gro! Oas, der ljuft man uti öknen hvilar. Der jag en gång skall under gräset bo! Sig lägga åter hjertats vilda vågor, Som trotsigt upp mot himlen reste sig: Som månljus, milda, brinna lifvets lågor, O graf, hvar gång jag tänker uppå dig.

1820.

SKÄMTSAMMA DIKTER.**Till Fullmånen.**

Dedikation.

Min vackra bok jag under armen tager, Audiens, o Måne, jag begär! En hemlig sympati mig till dig drager, Emedan du så rik på silfver är.

Upplyste gynnare! Säg, vill du gifva Hvad någorlunda skäligt vara kan, Emedan jag dig eljest låter blifva, Och dedicerar verket åt en ann.

Nej! Artigt skall du dig mot jorden vända, Der from jag står med hatten uti hand, Och ned från höjden skall du till mig sända En liten, liten silfverblick ibland.

1819.

Orden.

Små troll vi äro. Svart är ansigtsfärgen Och kunna vi försätta hällebergen. Att fara kring, det göra vi så gerna; Men ingen vet, hvartut vi månde ärna. Vi veta det ej sjelfva. Då vi vandra, Vi ofta stå och gapa på hvarandra. Hvar och en på sig en liten bjellra fäster: Då ringer det i öster och i vester. Och folket öfver berg och dalar springer, — Det måste veta, hvad det är, som ringer. När då det ser de sällsamma figurer I luften göra underliga turer, Det kan ej veta, livad det skall oss kalla, Men löper kapp, hvarthelst vi må befalla.

Det kan väl ingen på vår uppsyn märka, Hvaraf det sker, att sådant allt vi verka; Ty oftast, när vi vandra ut i verlden, Vi glömma att ta själen med på färden. Men oss små ringare på vägen möta, Ta oss i famn och mycket vänligt sköta. Hvar en af dem gläds högt, när oss han skådar: Då fäster han vid våra fötter trådar Och rustar ut oss till små marionetter, Och drar och drar, till oss i gång han sätter.

Men frågar du vårt hem, kan jag ej svara; Ty hvar som helst vi månde hemma vara. Förr'n vi utbrista i de höga toner, I tomma hjernor först, som embryoner, En stund vi ligga. Derifrån upprunna, Vi sedan berga oss, så godt vi kunna. Vi ofta in i små brochurer drifvas Och der vi mycket, mycket gerna tvifvas. Der bo vi grannt. Ej kan regnbågen hysa Så många farger, som då kring oss lysa. Men fastän våra kåpor äro granna, Dock frysa vi, att blodet månde stanna. Ty som man ej hos oss kan hjerta finna, Så vet ej blodet, huru det skall rinna. Vi kunna af oss sjelfva oss ej röra: Beskedligt folk skall oss på händren föra. Så få vi skörbjugg, hvilken ej försvinner, Förr'n

vårt lekamliga å båle brinner.

Och rang vi ha ibland oss. De, som varit Vid hofvet och i fjerran länder farit, För dem vi andra göra reverenser. De franska orden äro excellenser. De herrar månde vara mycket stränga Och ville oss från sjelfva luften stänga. De åka icke fort. Då qvällsoln skiner, De dragas makligt af Alexandriner. Men när det lyster deras nåder vandra, Liksom betjenter efter gå vi andra. Med kall förnämhet ned på oss de blicka Och oss i allehanda är'nden skicka.På Bröllop, Dop och Ting de aldrig fara: De vilja ej med bönder gerna vara. Och ofta gamla barn, som männer heta, Vid Hippocrene sätta sig och meta. De längta ej till vattnet, som förfriskar: De vilja äta, vilja hafva fiskar. Men i den natten de visst intet fingo, Om ej på skämt vi uppå kroken gingo. Då mycket, mycket tunga vi oss göra Och springa kring och uppå refven röra. De rifva sig i hufvudet och klaga: Se på hvarann och, hvad de mäkta, draga. Men när de slutligt oss ur djupet dragit, Och fjellat oss och hufvudet aftagit, En underlig pastej de af oss göra, Som hårdsmält är, att han må själn förstöra. Och som de nu af oss sig ätit mätta, Så slå vi ut och oss i pannan sätta, Der till en krans vi oss tillsammanleta; Men hur vi kommit dit, blott få det veta.

Och stundom underliga tal vi föra Och mycket ha med stjernorna att göra. Då vilja vi till vintergatan fara Och stjäla bort, hvad der kan grannast vara, Och stjernor på den blåa himlamarken Bortplocka, liksom liljor uti parken, Och knipptals dem i korg till jorden föra. Då tränger en musik fram till vårt öra, Och matlukt kommer ifrån himlaköken, Ty Ormkarlens kusin, en sirlig fröken,

Står brad. Vi träda in i högtidssalen, I samma ögonblick man öppnar balen. Der en rubin, på jorden kallad flicka, Går kring och bjuder Ormkarlns gäster dricka; Der spar man ej de gamla stjerneviner: De smaka sött, och bålen herrligt skiner. Då börja våra sockerhjertan sjuda. Vi Ormkarlns döttrar upp på polska bjuda Och dansa så, tills vi bli bufvudyra; När då vi fotterna ej kunna styra Och vilja ut, men ingen utväg veta, Det är fatalt, och då *bombast* vi heta.

Men detta heter *raptus*. Vi ej göra Det sjelfva, utan andarne oss föra. Ty, när vi följa få vår egen vilja, Vi obs från jorden icke mycket skilja. Och liksom ugglor se vi bäst i natten: Då råda vi utöfver land och vatten Och hafva mycket lyckeliga öden, Men solen hata vi långt mer än döden Och kunna henne icke alls begripa: Om dagen kan man hundratals oss gripa. När då vi fångade i buren sitta Och hvarken äta eller dricka gitta, Då äro vi till uppsyn mest besatta, Och den oss känner, kallar oss för *platta*.

————————Men, när en man står fram, med kraft och anda, Och griper oss med mäktig skaparhand, Sig töcknet kring vårt chaos börjar randa; En själ framblickar ur vårt ögas land. Till friska ungdomsfärger vi oss blanda, Och konstnärn gläds åt våra färgers brand. Så ordnade vi utur dunklet sväfva Och menskohjertan saligt genombäfva.

Och diktens skepp, det ingen storm betvingar, Der styrman sitter sjelf så lugn och fri, På lifvets bölja formar klara ringar, Och himlens stjernor spegla sig deri. Vår röst utur dess framstam tjusfull klingar: Vår barndoms-oskuld heter poësi: Och Psyche sjelf, som uti stoftet trånar, Blott utaf oss odödlig ungdom lånar.

Ty, med vår balsamvinge vi beröra Dess hjerta, trånande i lifvets tvång. Hon glömmer allt, och hennes tjusta öra Indricker oss i saga och i sång. Hon följer rösten och, ej mätt att höra, Hon vill oss evigt höra än en gång. En mystisk färgglans breder sig kring jorden, Hvar gång hon hör de underbara *orden*.

1819.Komiska fantasier.

1.

Från himmelen faller regn och snö,

Och stormar de bleka löfven förströ:

Då min slägting, inånen, på himmeln jag minnes, Än hvilken ingen sensiblare tinnes,

Som brandvakt uppå himmelen går Och ej alltid på rosor hvila får.

Om han en åkerbrukare blifvit,

Det hade hans by mer rosor gifvit.

Om han vaktat sig för sirenernas smek,

Så hade han icke blifvit så blek.

Han hade mer ekonomiskt handlat,

Om himlen till åker och äng hau förvandlat.

Väl stjernehimmeln är grann och blå;

Men en koja mot kölden månd' mer törslå.

En ordentlig byggnad nu ej honom hyser:

Han sitter ute på himmeln och fryser.

Han i blänkande silfverlivré sig klär:

Då tycker han, att han vacker är.

Dock kan det honom föga båta,

Att damerna se på honom och gråta;

Men vor' deras tårar, som Frejas, af guld,

Han kunde dermed betala sin skuld.

Han kan ej 1 mörkret sittande blifva Och, fast han ej kan någon säkerhet gifva,Han glans på borgen af solen tar:

Dock solen har lika mycket qvar.

Så länge krediten ej månd' honom brista,

Han lyser, som hvar natt vore den sista,

Hvarför honom ock, i tidernas lopp,

Advokaten Fenrisulf äter opp.

Han plägar sig stundom för sol förklara Och blygas att längre måne vara;

Men planeterna ändra dock ej sin ban,

Och soln blir sol, som hon är van.

Då vredgas det himmelska erkesnille

Och uppträder med horn, som han stångas ville.

2.

På jorden ett underligt slägte är,

Under namn af vänner det komma plär.

Vill efter ett kännetecken man fråga?

Det brinner en eld, heter vänskapslåga,

Uti deras hjertas trånga trakt,

Som de mig sjelfva hafva sagt.

Den elden dock hvarken värmer eller lyser,

Och i dess grannskap man darrar och fryser. Man vet, som om vinden man anmärkt har,

Ej hvadan den kommer och hvart den far.

De vänner månde rätt tappre vara:

De sällan fiy, förr’n de se någon fara.

Men eljest ha de en underlig sed:

När ovän förföljer, förfölja de med.

De sist mig med lust till grafven föra:

En mer eller miodre kan ingenting göra.Dock vet jag: de mena mig mycket väl, Emedan de icke slå mig ihjäl.

Kring mig de ofta församlas i skara,

Som skulle det uslas magnet jag vara. Men frågar man, hvi på två ben de gå, Så kan jag väl också svara derpå;

De vilja dermed mig öfvertyga,

Att menniskan icke är skapt att flyga.

3.

Och hjeltar slå läger uppå ett bord:

De tala icke ett enda ord.

De ha ej tid att dermed sig befatta:

De vilja så gerna hvarann beskatta.

De ha om ädla röivare sett,

Hur de i romaner sig betett:

Nu vilja de ädla röfvare vara,

Att de må röfva förutan fara.

Af köld man på landsvägen illa far: Förtret man också af lagen har.

Då fram de brokiga Konungar komma, Det nya chevaleriets blomma.

Med hufv’en i begge ändar de gå:

De hafva ock mycket att tänka på.

Och Vishetsgudinnan, den herrliga Pallas, Hos oss nu Spaderdame månde kallas.

På Pinden fins ingen societet,

Och lifvet är ledsamt, som man vet.

Då månde hon sin mening förklara:

Hon ville ej längre jungfru vara.Kom så Konung David med harpan i hand: Han kom direkte från Judaland.

Hon ville den husliga sällheten smaka Och tog Konung David till äkta maka.

Han hade ännu idyller qvar,

Alltse’n lian en fåraherde var.

Han nu med sin slunga från Pinden stänger Ho utan pass dit uppåt tränger. -Men esset likasom ödet står:

Det öfver Gudar och menniskor rår.

Kung David och Pallas skälfva och bäfva, När esset böljar öfver dem sväfva.

De brokiga konungar stupa i strid,

Att de ädla röfvare blekna dervid;

Åt mörka fantasier sig leinna:

Konung Davids iall de måste hämna. -Den femte akten sin början tar,

När man spelt bort så mycket man har.

4.

Af naturens ålderdom komma lär,

Att allt så kär^ngaktigt på jorden är.

Vi vilja dermed ej nöjde vara,

Men hädan till Schlaratierna fara. Schlaraffeland är det idylliska land,

Der fröknar, med doftande blomsterband,

De rosenulliga lammen föra.

De hafva intet annat att göra.

I klippta myrtenskogar de gå:

Med konfekt uppföda de lammen små.De sitta i fröknarnas knä och beta Och ej af verldens ondska veta.

De aldrig nå nsin slagtade bli:

De nyttjas blott der till poesi. —

Man krig hos Schlarafferna icke känner:

De äro alla menniskors vänner;

Om ej en herdinna, med förklädsband,

Sin älskare stuudom slår uppå hand.

Då blir älskarn rädd och böljar att gråta,

Tills dess hon månde honom förlåta.

Och de konstälskande lammen stå Och se med många tårar uppå;

Och hade de fått poetisk tunga,

Så skulle de sjelfva börja att sjunga. — Konserter anställa fåglarne små,

Och Schlaraffern sitter och hör uppå:

Och, rätt som han der i skuggan sitter,

Hör bäckens sorl och näktergalns qvitter, Komma stekta kapuner till myrtenlund Och fråga ödmjukast efter hans mund;

Och om då Schlaraffern är rätt benägen,

Så visar han dem, hvar hans mund är belägen.

5.

Men Sverige ett underligt rike är:

Margfaldiga trän och örter det bär.

Väl nordens palmer, ormbunkar, uppskjuta Ur jorden. I skuggan spela vi luta.

Ljung växer på fjällen i öfverflöd,

På mossa lida ej heller vi nöd.Vi kunna snö till de Romare exportera,

Som den med förtjusning konsumera,

Men att en lager vi vinna må,

Vi utomlands måste till Tyskland gå.

Granträdet bär kottar, såsom vi veta:

Det är deras namn, och så de heta.

När vår Herre dem skapat, re'n trött han var, Eller ock när södern, den gröna, han skapat, Någon imitatör honom efterapat Och frambragt Sverige i sin anletes svett;

Derför är det här i landet så ledt.

Regnbågen väl stundom i luften prålar:

Då klippa med sax vi af hans strålar,

Och sätta med bläck dem på papperet fast,

Då blir det en sängkrans, en blomsterqvast.

Men hur konstigt med dem, vi vårt papper brodera Förstår ej vårt folk att oss nog värdera.

Ett slags 8ol vi äfven i Sverige ha:

Om sommarn skiner hon skäligen bra,

Men om vintern, som björnen, hon ligger i ide, Hvaröfver vi särdeles våndas och q vide.

Ty gick man, som Väinämöinen klädd,

Man behöfde för kölden ej vara rädd,

Men den menska får ej vara liten och späder,

Som skall draga ett sådant lass af kläder.

Väl morgonrodnan om midda'n går opp,

Men släpar af moln en lång salopp.

Syns 3olguden stundom i vackert väder,

Pro forma han endast på himmelen träder.

Som praBses vid en dissertation

Han sitter en timme blott på sin thron.Se'n far han åstad, som druckna bönder, öfver stock och sten, att hans vagn går sönder. Han tappar i vester sin mössa så röd;

Bringar menniskors barn i mörker och nöd. ögon tjena till intet; i Sveriges länder Man då ej ser sina egna händer.

Man kryper som snäckor in i hus,

Och nyttjar talg, såsom solens ljus.

Men medan vintermånarne vara,

Dryaderne ständigt lefva i fara.

Så månge, som töras åt skogen gå,

De äro gudinnornas fiender då.

De dem lemlästa och på eldstaden bära;

Der offras de guden Januarius till ära. Dämagogiskt sinne dock stormen har:

Som ett ovettigt dagblad ikring han far.

När Dryadernas pudrade peruker han'ruskar, Då blir det uppror bland trän och buskar.

Men det afiöper på samma vis Som det uti Neapolis.

6.

Men sorgliga toner ur hjertat stiga Och rida, som qvinnor, på min giga.

Det är ett omäteligt hospital,

Som plagar benämnas ärans sal.

Jag plär genom nyckelhålet titta.

Då har jag sett, hur de skalder sitta Och härma hvarandra i ärans sal;

Som fiskar i hafvet är deras talVor' jag trollkarl, jag skulle in tili dem fara

Igenom nyckelhålet och vara

Rätt mycket odödlig, så väl som de.

Nu måste jag utanföre le.

Om de kunde, de vore sin egen skugga.

Som en pannkaka himlen i tu de hugga.

De vinna ock dermed mycken pris,

Att de sätta sig vid sprakande spis,

Och torka så snö vid konstens ilamma,

Och sälja för socker ut densamma.

De narra ned månen från himmelens rund: På visit kommer månen ner på en stund. Men, hvi deras nödrop månen lyder,

För mig jag på detta sättet uttyder:

En måne trifves bland månar bäst,

Derför är han ofta skaldernes gäst.

Och när han månde till bröderne vandra, Han funderar med lutan, som de andra;

Och, som mycket rik på silfver han är,

Han silfversträngar då förär Åt sina bröder, att sätta på lutan.

Vor’ månen ej till, så blefve de utan.

De silfvertoner, ur lutan gå,

De också till skänks af honom få;

Hvarför de ock honom i sånger upphöja Och dyrka, näst den så kallade Fröja.

Och när de i myrtenlundarne gå,

Som i norden vi hafva öfverfiöd på,

Och rifva sig sönder på njuponbuskar,

Som naturn i stället för myrtnar framfuskar,Då vinkar dem månen från himmelens rund; Men skalderna fråga

från myrtenlund:

Hvad få vi till bästa så midt i natten?

Då svarar månen: jag har rent vatten Uti den stora beryktade så,

Som Adam och Eva bära på.

Då svara de skalder i samma stunden:

Då gå vi icke ett steg utur lunden;

Ty vatten, så mycket vi vilja, vi få I Aganippen, den eviga å.

7.

Och molnen på höga himmelen gå,

De äro både stora och små.

Af många färger månde de vara,

Men ha ingen lust att blifva klara.

Som gesäller de stryka kring himmelens rund Och hafva fri Måndag hvar timma och stund; Äro skapta af skalden Ymers hjerna;

Ty vistas poeterna der så gerna.

Och visligt, när sjelfva de hjerna ej ha,

De vilja den uti molnen ta.

Men när som de fara dit opp att ärfva,

De slå sig i backen och benen förderfva.

Och de sig i hast nu öfva få,

Allt huru de utföre tiyga må.

Molngubbame ha ambition i sitt hjerta.

Att solen skiner, det gör dem smärta.

Att hon ej må drifva med dem gäck,

De stoppa henne uti en säck,Att hon ej mer må värma och lysa Och menskorna, bäst de vilja, må frysa;

Dock finner den lysande arrestant Ej säcken det minsta intressant.

Då spottar hon flammor, och säcken brinner, Förrän man honom rädda hinner,

“Och brännes så till asko och glöd,

“Och derför ftr lågan så röd.w Molngubbarne sentimentala då blifva Och många tårar ifrån sig gifva.

Som om de fallit ur skyn, de stå:

Det kan ingen men niska undra på.

Och de befiita sig så att gråta,

Att på jorden de resande blifva våta.

Och likväl lemna de soln i fred,

Ty regnet ej faller opp, utan ned.

Men molnen de gråta i hast sig ibjäl,

Och på deras graf växer rågen väl.

%

8.

Men blomstren en underlig sedvänja ha, Hvari de sig skilja från molnena.

De stå på ett ställe liksom soldater,

När de stå på post och utföra dater,

Ithy de på ett ställe stå:

Vill fienden slåss, får han till dem gå.

När molnen nu springa på azurn så snälle, Stå blomstren trogna uppå ett ställe,

Och deri på Erik läspe de brå,

Att de med Tornej ej mycket umgå.Dock flygande blommor jag äfven känner *); De äro blommornas adelsmänner.

De göra i luften blonisterhopp:

Tre tum ifrån jorden flyga de opp,

Men högre kunna de icke komma,

Och fjäril heter den fågelblomma.

Men solrosen blifver i solen kär:

Det bevisar, att solrosen galen är.

Tror hon, solen skall ned till jorden komma För att kurtisera en tokig blomma?

Den himmelska lagman har annat att göra Än att kärleksintriger på jorden utföra:

Ty solen är på himmelen satt Till att hålla styr uppå dag och natt Och att mellan öster och vester spatsera En gång om dagen, men icke flera. Solblommorna gråta och bedja naturen Att få resa till soln, som bor på azuren Då svarar naturen, när de gråta och be.

Så länge jag lefver, skall det ej ske.

Men fick jag blott stundom ur stoftet komma. Jag hade väl lust att blifva en blomma.

Ty blommorna prunka i sammet och guld Och hafva dock aldrig hört talas om skuld.

De kunna dock hvarken sy eller spinna,

Så litet som jag eller som en grefvinna.

) Fjärilar äro flygande blommor. Steffens. Vitali. Samlade Skrifter.Af naturn de ock virkade mössor få,

Som grannlåten sjelf har sprungit uppå.

Men hellre än lefvande jordfast vara,

Som de, vill jag låta all grannlåt fara.

9.

På Parnassen stå lagerträden i blomma,

Och skalderne, inspirerade, komma,

Stå q var, fast dertill de veta ej skäl;

De stå der både länge och väl.

Då vinkar en qvist i de heliga lunder,

De komma och sätta hufvudet under.

Då bryter sjelf qvisten sig lös derifrån Och kastar sig ned på Apollos son.

Så går han nu på den lagrade jorden Och gråter, en evig friare vorden.

Tror, Pallas skall blifva i honom kär,

För han under ögonen fager är.

Tror Muserna skola till honom smyga;

Men ack! de Muser, de äro så blyga,

Och aldrig en kyss han af dem månde få: Han kan ej de himmelska qvinnor förstå. Men, som det aldrig närmare blifver,

Han i myrtenskuggan sig sätter och skrifver, Till Laura vid namn, en elegie,

Med tusende ack! och o! uti,

Och illa uppå sin luta låter.

Den har öra af sten, som då ej gråter.Men hvad som fordras for en poet,

TÖrhända mången ännu ej vet.

Dertill först fordras en älskarinna,

Som hvarken skall kunna sy eller spinna,

Men endast klaga öfver sin lott,

Som om hon en sticka i hjertat fått.

Om föremålet för hans flamma Ej fins på jorden, det gör detsamma.

Och dernäst en måne med blanka behag,

Som är full hvar tjugonionde dag,

Som mycket väl med de älskande menar,

Och tittar på dem genom trädens grenar.

Hur om qvälln de kyssa hvarann, han ser.

Dock tiger månen med hvad som sker.

Han vill dem ej i förlägenhet sätta;

Han låter skalderna sjelfva berätta,

Hvad de haft för sig i myrtenlund.

Fast ingen dem frågar, de svara på stund. Gåspennor ock fordras för den, som vill skrifva,

Om än af sig sjelf han måste dem rifva.

Men ock, om poetiska banan skall pröfvas,

Månd’ ett bläckhorn, det är: Mimers brunn, behöfvas. För ett öga månd’ Odin visdom få.

Men om vi pantsatte begge två,

Så torde vi ock förståndiga blifva;

Ty den, som är blind, låter bli att skrifva.

Men papper fordras också dertill,

Hvars historia i korthet jag omtala vill.

1 sin barndom är det ett htet frö,

Som man i jorden månde utströ.

Men efter några dagars förlopp Gör det sig grönt och kommer opp.Så står Herr Linstängel, stackars skälm,

I grön uniform och ljusblå hjelm,

Och när Vestan kommer, den franska sprätt, Och vill lära honom att buga nätt,

Så säger han intet, men bugar sig,

Ty han tycker icke om trätor och krig.

Men fast han är så ödmjuk och from,

Blir han rådbråkad utan ransakning och dom. Att räkna bråk är icke så lätt;

Men att bråkas sjelf, det är svårare, det!

Men Herr Linstängel får ingen ro i sin kropp, På spinnrockens torn nu fästes han opp;

Der görs han så mager, subtilig och lång;

Han blir det ej gerna, han blir det med tvång. Dock får han ännu ej vara i fred:

Han åker uti den skrällande sked.

Men går han nu af, subtil som ett hår.

Snart läks med en knut ihop hans sår.

Se’n måste han ock mycket ondt stå ut Utaf synålar, damernas spjut.

Se’n ställa sig pigor vid en å:

De orena linntyg de skölja och två,

Att hvita de bli, som narcissor små.

Men förut få de stryk af den klappande mö; Fick en menska så mycket, så skulle hon dö. Men när han kommit i de år,

Att af honom en trasa blott återstår,

Han sig uti Andans tjenst beger:

Hans regeneration vid Tumba sker.10.

Till mitt sällskap ödet förordnat har En mycket smal, men resliger karl.

Och skulle någon hans namn vilja veta,

Så månde han Monsieur Skugga heta.

Han med mig i sjelfva faran går,

Emedan han ej bättre förstår.

Ju längre soln sig åt vestern begifver,

Dess mera lång den karlen blifver;

Men hur lång han mot qvällen blifva må,

Kan han dock aldrig himmelen nå.

Han månd’ min Praefectus morum vara,

Han följer mig städs i månskenet klara,

Att tillse, att allt anständigt går till,

När med Laura åt lunden jag vandra vill.

Men vore månsken ej till i verlden,

Så kom ock herr Skugga ej med på färden:

Ty utan månsken dör han på stund:

De äro intima af bjertans grund.

Hvi också vred jag alltid blifver,

När natten Q på himmelen skrifver,

Eller som det Turkiska vapnet (T På himmelen månen sig månde te.

Men Skugga ingen nöd dock känner,

Ej längtan den svarta menniskan bränner,

Och hur skulle den må annat än väl,

Som både är utan kropp och själ?

Jag har ej mer kropp,/ än jag sjelf kan behöfva; Dock vill han mig gerna så ädelt röfva.

Sitt lilla väsen han af mig har,

Liksom Eva af mannens refben var.Mer pris och ära han alltid vinner,

Och, hur jag springer, jag honom ej hinner. Jag på brokiga Pegasus rida må.

Dock vill ej min fart mot Skuggas förslå,

Om ock recensenter i alla gränder Förtviflade stå, med piskor i händer,

Och gifva honom uppmuntrande slag,

Till att springa med mer etheriskt behag.

Sig Skugga stundom sätter att skrifva.

Det kunde Skugga låta blifva.

Han skrifver helst hvad han sjelf ej förstår Och i verserna liksom i fåror går.

Han skrifver endast en rad i sänder;

Han rättar sig efter mina händer.

Men när som han slagit knut på sin rad,

Det är, när hau rimmat, då blifver han glad.

Du kära Skugga! tjensteanda!

När på Stygens cypresskust jag kommer att landa, Der blir jag en skugga, så väl som du,

Fast jag förhäfver mig öfver dig nu.

11.

Och skalderne satte sig ned att gråta,

Så elegiskt det mände i lunden låta.

Men denna gången hade de skäl;

Ty de höllo på att svälta ihjäl.

Då ropade skaldernes myriader Upp till Apollo, sin gamle fader:Vi vete ej, huru vi bröd skola få;

Och se’n han länge funderat derpå,

Så svarade han och sade: jaså.

Men skalderne öppnade liljemunden Och ropade högt i skaldestunden:

Nu vilja vi slå oss p& röfveri,

Och du! — du skall vår Gonzalov bli.

Då sade han: Jag har sjelf ju händer,

Trän växa på Aganippens stränder,

Och alltid har jag ju tillfälle till Att hänga mig sjelf, om jag så vill.

Derför mig ej lyster till skogs mig begifva Och på tistel och törne mig sönderrifva.

Och de svarade: Hänga behöfva vi ej,

O! rimmens herrlige fader! o nej!

På hvarann vi oss länge i hemlighet öfvat Och i skaldestunden mång purpurlapp röfv at, Och likväl hafva vi icke än Med rep kommit närmare himmelen.

Då ordade rimmens herrlige fader Till skaldernes hungriga myriader:

Hvi gån J ej ut för att plöja och så,

Att I ärligt måtten er föda få?

Men skalderne öppnade liljemunden Och ropade högt i skaldestunden:

Det har sina helt naturliga skäl Till åkerbrukare passa vi väl,

Och skulle jorden, liksom mullvadar, Uppgräfva förutan plogar och spadar;

Men ett svårt problem det vara må:

Vi ha ingen täppa, hvari vi må så.Då ordade rimmens herrlige fader Till skaldernes hungriga myriader:

Det är ej värdt att om jorden sig bry;

Man kan ju så i himmelens sky.

Då öppnade skalderne liljemunden Och ropade högt i skaldestunden:

Nog kan man väl så i molnens sfer,

Men att skörda der, det är mera besvär.

Fast molnens färgmusik månd oss förnöja Så stå vi ej ut att der länge dröja,

Och en timme förr kommer hufvudet ned,

Än den öfriga kroppen kan följa med.

Det är en naturlag, den är för alla,

Att det tyngre till jorden mer fort skall falla; Och som hufven vi ha cum preiixo pund,

Så falla vi fort af hjertans grund.

Då ordade rimmens herrlige fader Till skaldernes hungriga myriader:

Mina fogdar I mån på parnassen bli,

Jag förstår mig ej sjelf på ekonomi.

Och om I rödjen dess blomstersängar Och huggen bort lagrarna på dess ängar,

En bördig åker skolen I få,

Der båd’ råg och rotfrö I kunnen så,

Och när I de rofvor se’n viljen upprycka, Skolen 1 edra hufven er hålla tycka;

Dock löper ert tycke då utom all ban, Emedan I inga hufvuden han.

Och skalderne blefvo i hugen så glade;

De lånte af Boileau yxa och spade;

De gladdes att få en uppodling göra,

Och der förr man flugit, med plog få köra.Dock, sad’ de, ett heligt rum detta är,

Ty vi få något att äta här.

De upp till Parnassens lagerlund drogo Och blomstren till foder åt boskapen slogo — Och i de förhärjade blomstrens rum Kålhufyudens form sig höjde så dum.

12.

Jag plägar ofta i lunden att gå,

Och månen bespeja i rymden blå.

Då plägar jag mycket fantisera:

De vise kalla det filosofera.

Då resonerar jag stundom så här:

Förvisso en grön ost månen ej är,

Och gör man sig endast mödan att -sinnaft, Man kan det snart nog af färgen finna.

Det är ock ett af de nyares lund,

Att botanisera på himmelens rund,

Och månen de dristigt förklara vilja För andeverldens stora Lilja.

En lilja dock måste sex ståndare ha.

Hvar vill man dem uti månen ta?

Der stå väl figurer af mörkare farg,

Och somliga säga, att det är berg,

Men andre saken så förklara,

Att Adam och Eva det månde vara.

Det låter ock hårdt, forr’n man blir van,

Att jorden är en omätlig tulpan;

Men skalden kommer det ofta till måtta,

Att ha himmel och jord i en blomsterpotta.Dymedelst de äro närmre till hands.

När skalden sitter med •*Linda, min Linda!

I gröngräset neder och börjar att binda Utaf det poetiska snäljgräs sin krans.*1 Men om man detta tillgodo ej tar,

Man också en annan utväg har.

Vill man sig nemligen föresätta Att riktigt hjelpa månen till rätta,

Man vinner deraf sjelf ära och pris Och blir hållen för filosof och vis.

Då skall man saken så förklara,

Att månen en intelligens månde Yara.

En intelligens är ett underligt djur,

Och mycket eget till sin natur.

Det varit en tvist, vill jag berätta,

Och den var icke ibland de lätta,

Den räcker i mina barnabarns tid;

Ty sanningen tages tillfånga i strid.

Skall Intelligens, när vi rätt vilja skrifva. Med ts eller z stafvadt blifva?

Först när en Vitterhets-Akademi Med sitt guld framlockar något geni,

Vi skola med tillförsigt afgjordt hafva,

Hur intelligens vi rätt skola stafva.

Det kommer, det bör märkas också,

Af ett verbum, som betyder, förstå.

Då skulle, om vi det öfvereätta,

Intelligens betyda med rätta

Ett förståndigt väsen, men föga man har

Bevis på förstånd hos stjernornas skar.

Det kan från sitt hedersnamn dem ej skilja, Ju menskan har också förstånd och vilja,Och dock, hur äro de menniskor få, Som man skall kunna märka det på?

Emedan något jag måste skrifva,

Så vill en vink jag läsaren gifva,

Hvarföre det sannolikt har skett,

Att sådant namn åt månen man gett.

Ty om jag allt ej kunde förklara,

Så skulle ej filosof jag vara.

Ariosto är en beryktad poet,

Som mången läsare icke vet.

Han mycket sublimt om månen talar,

Som andra skalder på jordens dalar.

Han säger: det bor i månen en man,

Och mycket möjligt det vara kan,

Ty bebodd är månen och alla planeter,

Och med mindre folk går det ej an.

Ariosto nämner dock ej, hvad han heter.

Vi vilja kal la'n Fulgentius.

Han har också ett präktigt hus.

En utmärkt samling Fulgentius äger,

Som Croesi skatter öfverväger.

Han samlar ej piphufven, mynt och sigill,

Han samlar förstånd; det är hans grill.

Det förstånd, som measkan på jorden för slöser Han upp i sin silfverkruka öser,

Och tappar det se'n på stora och små Buteljer med ägarens namn uppå,

Och mången narr uppå jorderike I vishet vore Kung Salomos like,Om icke förståndet han hade mist Igenom Fulgentii arga list.

Dock hvarför skulle jag andra skylla?

«lag sjelf har en ilaska uppå hans hylla,

Se'n Phoebus satte mig harpan i hand,

Och jag musikus blef i de lom hördas land. Häraf det faktum sig låter förklara,

Att unga skalder, bleka om hyn,

När de blonda Intelligensernas skara,

Med månen i spetsen, gå fram i skyn,

Så hjerteligt upp till månen blicka,

Som om han vore en vacker tlicka.

Det kommer deraf, att deras förnuft Deruppe thronar i blåan luft.Allmänheten.

Satir.

Den kära allmänheten läg en dag Uppå sin soffa, sträckande sig makligt,

Och till en stor del var hon ännu vaken, Jag menar uti ekonomisk måtto;

Ty hon som Argus är precist beskaffad,

Att hon oräkneliga ögon äger.

Och deri Argus liknar hon också,

Att hon i sender sofver blott med tvenne, Och det de tvenne är, med dem hon läser. Och när hon läste nu de onda orden,

Som jag, förledd af falska theorier,

Om månen, allmänhetens gunstling, yttrat, (Ty theorier äro linealer,

Som pläga hindra barn att skrifva snedt, Om sjelfva, nemligen, de äro räta);

Och när hon också vidare betänkte.

Att månen för de sofvande blott lyser,

Och tänkte på, hur gerna sjelf hon sofver, Hvem kan väl undra på, att allmänheten Tog mån’s parti och vredgades på mig?

Är månen icke en imitatör,

Som går, lik publikum, den breda vägen, Och närmre stoftet, många mil från solen, Spatserar, mörk uti sig sjelf, och läserI solens klara, sköna, varma hjerta,

Men lika kall i evighet förblifver?

Sjelf kan nu allmänheten icke se På solen, ty då blir hon liksom blind,

Och önskar således helst ur andra handen, Ur månens nemligen, mottaga ljuset;

Ty månen värmer ej och lyser lagom.

Det derför är rätt rörande att se,

1 h vilken endrägt publikum och månen

I våra dagar lefva med hvarannan,

Ett mönster just för alla äkta makar,

Blott ej deri, att månen hafver horn.

När som jag stundom saken rätt betänker» Som jag numera mycket sällan gör,

Att nåd jag vinna må hos allmänheten;

Men när jag stundom mot min vilja tänker, Jag finner, att det måtte vara svårt Att vara allmänhet i dessa tider.

Att vara allmänhet är visst ej konstigt;

Men epithetet: läsande, som tilläggs,

Det förutsätter, som vi tydligt finna,

Att allmänheten någorlunda skall Förmå att ta sig fram med innanläsning;

Ty eljest kan man läsande ej vara.

Och alla tjugusju bokstäfverne

I alfabetet måste vara kända.

1 fordna tider gick det ändå an,

Ty runorna ej voro mer än sexton.

Visst kanske till bokstäfvernes beröm Man måste medge, att det är ett stilla Beskedligt slägte, som ej springer undan. Likväl är allmänheten att beklaga.Är Z ej en alltför sällsam bokstaf,

Fast lyckligtvis han nyttjas mycket sällan!

Än £? är det då bättre? nej, tyvärr!

Det som två C ser ut, som ryggen vändt Emot hvarann och blifvit genomstungna Med ett långt spjut, af en osynlig hand.

Men detta är blott bokstafstheorien.

Den del, som praktisk är, skall också kännas, Och det är till exempel icke lättlärdt.

Att man skall gapa, när man säger A.

Men hvad du fruktar mest, o allmänhet!

Så väl som jag, du vet, vill jag förmoda.

Dock nu, i fall du det ej skulle veta,

Ty allmänheten kan ej veta allt,

Det tillhör mig, som dina känslors tolk,

Att uti toner för dig uppenbara,

Hvad i ditt eget inre föregår.

Ty hvarför håller du dig eljest brandvakt,

Om ej derfpr, att du skall sjelf få sofva?

Du fruktar barbarismens återkomst.

Yet du, hvad barbarismen då kan vara?

Nej allmänhet! hur skulle du det veta?

Du har ju aldrig någonsin studerat?

Och om än sjelfva lifvet är en skola,

Du aldrig kommer dock ur primaklassen.

Allt hvad som du ej mäktar att begripa Med dina sinnen, hvilka äro fem,

Och heta: syn, lukt, hörsel, smak och kansel, Är barbarism. Mins ock, att skaldens toner Utaf dig icke njutas må med örat.

Du har ju smakens herrliga organ?

Och hvad som icke smakar som söt-gröt,Det kan ock aldrig vara poesi.

Men smakar någonting dig just som malört, Så att du tvättar dig om mun och spottar, Liksom en flicka, när hon får en kyss,

Då kan du vara säker, att det kommit Från mig, hvars hjerta gjord t af malört är. Men snart skall barbarismen bli än större; Ty jag ej döljer mina onda planer,

Att du må taga dina mått och steg Och få försöka, att det icke hjelper;

Jag ger mig endast ut för hvad jag är Och gör ej pretention uppå godt hjerta.

Jag tänker stifta en barbarisk skola,

Och skolan tänker jag barbarisk kalla; Förthy jag stiftar den ibland barbarer,

Och till min fästmös, klockarns dotters, ära, Som heter Barbara, och har så hetat,

Allt sedan hon blef döpt, som jag förmodar. Och som jag äfven i mitt äktenskap Är sinnad att få barn och namn dem gifva, Jag Barbarus hvarenda son vill kalla Och hvarje dotter Barbara; och så Skall barbarismen komma just i blomma;

Ty han igenom menniskor införes.

Derför kan aldrig bättre han befordras,

Än då man barn till detta lifvet bringar,

I synnerhet med sådant namn, som mina.

fij undra, mitt geni! om allmänheten Förstår, att detta stycke är satir,

Då sjelf du ofvanföre det så kallat;

Liksom en gång en målare, som målatEn tupp, skref ofvan: detta är en tupp, Förmodligen ej så sig sjelf till minnes,

Som på det allmänheten skulle veta.

Du eljest kunde icke det begära.

Ty som när Gerdi lyfte sina händer,

Båd' luft och vatten återsken deraf,

Och hela verlden glänste, liksom guld;

Så äfven när jag sänker mina händer Och uti dem min trollstaf, pennan, håller, Blir mörker öfver allt Egypti land,

Att publikum ej vet, hvar det är hemma.

1819.

rit alu. Samlade Skrifter.

12af Gudinnan Yenus, då hon lemnade vapen till ain son JSneas.

Mitt barn, tro mig, det icke meriterar Att emot fienden sitt land försvara!

Land har man allestädes, hvart man kommer,

Så vida man ej ger sig ut på sjön.

Du är kosmopolit, min son, och vapnen Vid Trojas nöd du visligt kastat bort.

Men du har röfvat kämpen Tumis fästmö.

Det är väl möjligt, att han manar ut dig:

Då går ej gema an att säga nej.

Jag för dig vapen nu, i deras ställe,

Som du vid Troja kastade åt fanders.

Men, barn, som vapen är ett farligt ting,

Jag några ord om krigets konst vill tala,

Att vapnens rätta bruk du måtte veta.

Här är då svärdet! Vackert skall du taga I det, att du dig icke skär derpå.

Du kan ju det ändå, för syn skull, draga.

Om än i fält du aldrig skulle gå.

Dock råkar du pultroner, mera svaga,

Än du är sjelf, dess egg du pröfva må;

Men komma männer, stick då in din klinga!

Väl stär den man sig, som är snäll att springa!Och här är skölden! han ditt värn skall vara,

I fall nog fort du icke springa kan.

Håll den framför ditt bröst i måttlig fara!

Men när du flyr, så kan det ock gå an Att annorstädes dig dermed bevara.

Men eljest är Pardou en hygglig man,

Som frälsar dig, om du på knä vill falla Och inför fienden hans namn åkalla.

Lull, lull, min son! Här står, hur jag på Ida,

En qväll, när det på dagsljus var stor brist,

Bort^ till Anchises’ fabod månde skrida.

Den, som oskyldig är, ej fruktar list,

Men går, se’n solu gått ned, i marken vida En menlös blomma, en polyandrist.

Och hvad sig tilldrog se’n i myrtenlunden,

Har konstnäm framställt skönt på gyllne runden.

Men flyende som fana deplojera

Hvad som en gång din moders kjortel var.

Svår är den konst att kunna retirera,

Dock är den lättare, än att stå qvar.

Skäms ej för det min son! Så göra flera,

Och det bevisar, att man vighet har.

Och när åt fienden du ryggen vänder,

Han visst förstår, att af förakt det händer.Siegmunds Idéer.

Förnämast Siegmund var bland Arnolds svenner, Rädd om sin hy och i sin klädsel grann.

Men riddarn sade: handling egnar männer;

Ej äran bakom ngnen vinnas kan.

Ett tecken gifs, hvarpå man riddarn känner: Lägg uti hast de gyllne sporrar an,

Att du må draga ut och namn förvärfva:

Det är den skönsta rätt, som du fått ärfva.

Dock måste först en natt du vapnen vakta I närmaste kapell, som seden är.

Symbolen må du ej förnämt förakta,

Som tidens skröplighet så allmänt plä’r.

Vill du i honom nedgå och betrakta,

Du från dess botten denna kunskap bär,

Att riddarns lif är evig hjeltevaka.

För sin idé skall han sig sjelf försaka.

Då sade han: det må en ann’ försöka.

Det sker så mycket ondt vid midnatts stund.

Det kunde börja uti kyrkan spöka,

Och mörkrädd är jag utaf hjertans grund.

Eld är det alltid, der det plägar röka,

Och mycket har jag hört af ammans mund.

Det vore ju precist att våga lifvet!

“Gud skall du icke fresta“, står det skrifvet.Men om ej trollen något ondt mig göra Och hafva för mitt tappra blod

respekt,

Kan dock den stränga kölden mig förstöra: Jag är sensibel för hvar väderfläkt.

Men jag ett roligt lefveme vill föra,

Och vårda så stamträdet i min slägt,

Att ej dess sista löf med mig försvinner:

Se’n får jag se, om något mer jag hinner.

Men om blott pageme så vilja laga,

Att all min vapenskrud hit upp blir bragt, Så vill jag mycket gerna på mig taga Att här på kammarn hålla vapenvakt.

Och ser jag, att jag ej det kan fördraga,

Så har jag der ju sängen i min makt,

Och, att jag der må uti ro få vara,

Förut jag inga mått och steg vill spara.

Ty jag med lås och riglar tänker stänga Båd’ dörr och port och allt, hvad ingång är, Att ingen iiende må till mig tränga Och göra mig för vapnens skull besvär.

Jag kan ju mot min skugga svärdet svänga, Om seden prof af tapperhet begär;

Men ej jag vill i aftonsången vandra: Kyrkvaktartjensten lemnar jag åt andra.

En hög idé sig månde uppenbara, Alltverkande, i hvarje stor mans själ.

Jag har ock en, för det att så skall vara: Hur jag må länge lefva och må väl.Ej n&got argument kan krig försvara,

Ty man deri slår menniskor ihjäl. —

Gör någon mig förnär, vill jag förlåta,

Och ingen enka skall för min skull gråta.

Det kan jag aldrig fä uti mitt sinne,

Hvi man berömmer så den gamla tid.

Man kan ju rysa för dess blotta minne;

Ty såg man ut om dörra, man hade strid.

Der hade jag fått evigt sitta inne,

Ty ingen lag än gafs om qvinnofrid.

Min tids esprit kan jag med vördnad fatta, Och lag och samhällsordning vet jag skatta.

Då sade riddarn: du kan sjelf ej veta.

Hur ypperligt du talar, unge man!

Ej liljor nå*nsin, menar du, arbeta,

Dock mer än Salomo är liljan grann.

Du ej behöfver efter ära leta;

Ty du så mycket har som mången ann*.

Och, om du ej får lust att mened svärja,

Så kan du henne mycket säkert berga.Prolog till tragedien Väinämöinen.

Författaren.

Ack! hur besynnerligt är skaldens kall!

Och derpå har jag hittills aldrig tänkt.

Man är en riktig magus och skrifkonsten Kan svartkonst kallas, tills man lägger af Att skrifva med svart bläck. Emellertid,

Om man ock nyttjar bläck af annan farg,

Blir skalden dock i evighet en magus.

Men om jag lefde uti medeltiden,

Förteg jag det helt visst; så klok är jag,

Att ej jag känner någon lust att brännas,

När som det ej behöfs. Visst medeltiden Var mycket bra, som hvarje annan tid,

Så snart man nemligen förstår sig på den, Som sällan händer, förr’n den är förbi.

Men att man brände folk, det var ej bra,

Och kanske minst ändå för den, som brändes. Ja! skalden är en magus, hvilken kallar Opp andar i det mödosamma lifvet,

Som i sig sjelf är temligt andefattigt,

Och anden springer, att han måtte stupa,

Som om han hade bromsar uti and’,

Och bugar sig och frågar: hvad vill herrn?Men det är felet, att herm sjelf, som oftast, Det icke vet. Dock kallar skalden flera,

Men slutligt ängrar han, hvad han har gjort, Och ropar derför: Slån ihjäl hvarandra,

Och så är tragedien genast färdig.

Hur lätt är skaldens kall! Han endast sätter Sig till sitt skrifbord ned, som jag nu gör. Och ej så många anstalter behöfvas Som fordom, när Zevs sjelf det infall fick Att föda barn på egen hand, och sände Mercuriu8 till den himmelska jordgubben Vulcanus, hvilken kom och med sin hammar Slog Zevs i hufvudet, så att han tänkte Han skulle dö, fastän han var odödlig,

På samma sätt som när en tjur man slagtar; Och, som man känner, var han sjelf en tjur,

I hvilken egenskap han gick och sprätte 1 Asien och blef kär i Europa.

Han tog derpå Europa uppå hornen Och bar sitt byte öfver sjön till Kreta. Härvid, förskräckta allmänhet! väl märk,

Det var vår verldsdel ej han tog i Asien;

Det var fastmer en guldlockig prinsessa:

Ty menskor heta underligt ibland,

Och hvarför jag en gång ej sjelf är fri.

Visst är det sannt, att, skulle någon Pallas Ur våra hufvu’n komma, i full rustning,

Så tålde de att hamras länge nog.

Derur framkomma endast små, små barn,

Som se i allmänhet förskräckta ut Och äro blyga för herr recensenten,

Som deremot för dem ej är så blyg,Men, som en sträng stjuffader, ger dem ris, Att de rätt ofta genast dö deraf.

Men dock förut de fålla många tårar;

Ty ej de äro utaf Spartas barn,

Som sågo döden lika lugnt i synen,

Som den dem piskade, såg ttder ni vet.“ Kropp ha de sällan; men det skyles öfver Utaf de granna frasers purpurslöja.

På själ är mycken brist i våra tider,

Ty vi i allmänhet ej hafva mer,

Än som vi sjelfva stå ut med att bära,

Och som vi sjelfva kunna lätt använda,

Att räkna pengar med. Hvarför jag tänker Att icke stort anstränga mina krafter,

Då jag författar denna tragedi:

Det kunde skada lätt min svaga helsa.

Jag vill dessutom ej en Saul vara,

Som var ett hufvud högre än allt folket. Det vore oanständigt gjordt af mig,

Som är så ung, så länge äldre iinnas.

Ty anciennitet går framför allt,

I synnerhet uti de vittra saker.

Men förr’n jag längre går, jag måste se,

Om re’n personeme sig ha infunnit,

Som ödet eller prädestination Bestämt att leka i min tragedi.

Åskådare bryr jag mig ej stort om;

Ty sjelf är jag en mycket liknöjd man,

Och de personer, som jag vill framställa,

Än mera, och de lätt sig låta nöja,

Allenast de utaf hvarann åskådas. —

Välan Genil du ock ett upprop hålle!Väinämöinen? adsum.

Apollo? adsum.

Papageno ? adsum.

Fåren? adsum.

Författaren.

Fi donc! ha’n J ej läst grammatikan?

Och veten J ej, att J ären flera?

Och hvar som tvänne eller trenne samlas, Utaf hvad skäl som helst, är straxt pluralis.

Fåren.

Det bryr oss ej; vi säga som de andra.

Författaren.

Och nu jag borde kanske också fråga Dig, mitt geni! om också du är här.

Ty hur det är, du kommer slutligen Ej från att spela hufvudroln i pjesen.

Du tiger, men jag hört, att den som tiger Samtycker, derför är du väl tillstädes.

Apollo.

Men säg, hvi ur din hjerna du oss kallat,

I hvilken från din födelse vi sofvit?

Författaren.

Om J ej haden gjort så mycket buller.

Så haden J kanske fått längre sofva.

Men slogs du icke sjelf med Väinämöinen,

Med kindpust och med hugg i nattens timma; Att jag ej sjelf för er fick någon nattro?Fåren.

Men hvarför hafva vi då blifvit drifne Utur det lugn, som vi ofödde ägde?

Vi äro exemplariska ocli fromma.

Författaren.

J ären fromma. Det är allmänheten Också, bland hvilken jag i vall er släpper.

J skolen mycket visst sympathisera.

Så länge J uti min hjerna legat,

Det kunde ju ej någon menska finnas,

Som kände edra lysande talenter Att äta gräs, när som J haden något,

Och springa, när som vargen er förföljde.

Ty värr! går alltid det så med oss, menskor, Att vi ej vinna ära, förr'11 vi födas.

Sjelf är jag ej idyllman; kan således Ej göra er all rättvisa, jag önskar.

Ty voren J af kött och ull så visst,

Som J till jordens får urbilder ären,

Så skulle knuten af vår tragedi Upplösas af sig sjelf: jag uppsteg straxt Uppå den höga tragiska kothumen Och sloge er ihjäl och kokte köttet,

I fall jag kunde mig en gryta skaffa.

Att koka köttet i, och åt se'11 opp det Och klippte af den varma ulln och sände Den till min fästmö Barbara, att hon Mig deraf ett par strumpor måtte sticka.Apollo.

Ja! vore dessa djuren verkligt får,

Och icke gyckelbilder utaf moln,

Som ingen rätt vet, huru han skall äta,

Jag mot dem vore tolerant, ty nyttigt Det är att hafva får, och nyttan är Den sköna konstens allrahögsta mål,

Liksom det är den enskiltes att äta.

Dock skall då fåret vara riktigt får,

Och icke någon vålnad ufaf får,

Som går igen uti inbillningen,

Se’n man allre’n en gång har ätit opp det, Att jag och alla andra christna själar Straxt hölja täcket öfver hufvudet Och töras ej se upp, förr’n tuppen gal.

Författaren.

J fantasiens söner! då jag kallat Er fram utur min hjernas dunkla kamrar, Och det min afsigt är att er begagna Personligen uti en liten dikt,

Så vill jag veta, i hvad skaldeslag J tron er om att lyckligast brillera.

Väin&möinen.

Jag for min del, jag röstar för ett sångspel Att föras upp på kantele af fiskben,

Att föras upp på klangspel af fiskrefben.

Apollo.

Jag är en gud för hela skaldekonsten;

Dock blänker jag som värst i operan.Firen.

Vi dö af sorg, om du oss ej bönhörer,

Om du ej låter oss inackorderas Uppå idyllens gröna betesmark.

Der äta fins, der är vårt fosterland,

Så vida, nemligen, der ock fins dricka.

Författaren.

Min egen tanke är, att vi uppfora En tragedi. Väl får omkring mig finnas Tillräckliga för en idyll, och funnos De ej, jag kunde lätt ju rekrytera Bland allmänheten; men här fins ej herde.

Vi äro sjelfva får förutan herde.

Och kanske, om vi spelte en idyll,

Så ginge fåren sjelfva vall med oss,

Ty mer de äro hemma uti skogen Än som vi stadsbor.

Apollo.

Väl en gång jag varit Vallpojke, men det var ock blott för nöd skull, Ty jag blef kastad ned ifrån Olympen Och hvirflade i luftens rymder, tills Fotfäste först jag uppå jorden fick.

Der var det annat lif, än dricka nektar.

Ty allmänheten då, som nu för tiden,

Gaf djefvulen min sång och strängaspel.

Och stod hon någonsin ock upp att leka, Hvartill likväl hon sällan hade tid,

Hon roade sig merändels med dans,Att dansa, nemligen, kring gyllne kalfven, Som Judar gjort för henne. På det jag Nu ej förhungra skulle uppå jorden,

Jag måste lära något nyttigt haudtverk.

Jag anság herdalifvet då som lugnast Och som oskyldigast; ty lätt man undgår Att bli förargad, när man lefver ensam Och går och larfvar för sig sjelf i skogen. Och har blott sina får att göra med.

Då blef jag vallpojke hos kung Admetus; Förtjenade mig något ock dessutom;

Ty jag den bästa spelman var i trakten. Dock vill jag ej ånyo herde bli;

Ty än jag mins, att jag slet ondt i skogen. Dessutom ha' herms får så långa hora,

Att jag är nästan rädd för dem. Jag röstar Också för sorgespelet.

Författaren.

Papageno!

Du är ju min imitatör! du reser På min bekostnad uti diktens verld.

Så öfvergif mig ej i vådans timma!

Papageno.

Säg, pläga väl lierrns fotter gå åt öster,

När viljan deciderat sig tor vester?

Väinämöinen.

Väl ville jag utaf nyfikenhet Se hur det tillgår uti tragedien;

Men jag är rädd, att man skall slå ihjäl mig.Ty Tragici ska vara grymma menskor,

Ty Tragici ska vara elakt folk.

Författaren.

Nej! om allenast du beskedligt uppför Dig uti tragedien, så segrar du Så väl i den, som hvarje stackare I menskolifvet, hvaraf tragedien Blott är ett litet mattadt återsken.

Yäinåmöinen.

Men jag vet icke alls, hvad jag skall säga? Men jag begriper ej, hur jag skall tala?

Författaren.

J fantasiens söner! som min hjerna Till vagga i er späda ålder nyttjat,

Jag har ej hjerta att i vida verlden Er släppa ut, förutan råd och stöd.

Att på kothurnen gå, är gå på styltor:

Är man ej van, så faller man omkull. Derför vill jag er hålla under armen,

Då fram J vandren uppå törnebanau,

Och jag vill vara eder käpp och staf.

Men framför oss en liten kärrsjö ligger;

På strandeu bor en karl, som heter Tiden, Han rår om kärrsjön. Gå nu Papageno Till Tiden in och helsa ifrån mig,

Och säg, att jag har lust en liten stund Att låna kärrsjön till att ro uppå.

Papageno.

Ja, jag vill springa som en jagad hind.Författaren.

Emellertid, J hulda varelser,

Min fantasis förstfödde! fromma får,

Som menen väl, för det J intet menen; Mig lyster att från edra rosenläppar Få höra mitt beröm. Förträffligt är Att bli berömd utaf berömde män;

Och J, o får! J ären vidtberömde.

Er har Theocritos och Gessner prisat,

Ja ock Virgilius på sätt och vis,

Ty han skref af den förre. Nu välan! Uppstämmen till er fosterfaders ära En liten sång och väljen sjelfva versslag. Men Väinämöinen stå du straxt bredvid Och spela ljufligt på ditt strängaspel Och låt harmoniskt uti toner strömma Mitt lof utur din kantele af fiskben,

Mitt lof utur ditt klangspel af fiskrefben.

Fårens sång.

Flyg, snille! högt upp till solens bloss, Och helsa himmelens får från oss,

Så vida får i himmelen finnas Och sina bröder på jorden minnas. Åtminstone, enligt ryktet, skall,

En vädur i zodiaken gå vall.

Vi äro helt naturliga får.

Vi bära ulls vi den nyttja som hår.

Vill en skälla under vår hals man bringa, Så låter det vackert, när vi springa.

Vi menskorna vida öfvergå;

Vi ha fyra fötter; de hafva blott två.Blott ett ha vi mot dig, du stora geni,

Att du vill ej menskorna låta bli.

Ty tänk, om spaderknekt nu inträdde

Med spjut och med svärd, det visst litet dig glädde;

I synnerhet om han slog dig ihjäl,

Hvartill han väl också kunde ha skäl.

Dock framför Don Quixote prisa vi dig,

Emedan du ej emot oss för krig.

Din häst heter Pegasus, hans Rosinante,

Och begge äro de interessante;

Ty de äta klöfver och annat gräs Allt uppå denna verldenes näs.

Författaren.

Jag är förtjust, och om jag hade pengar,

Så ville jag er visst drickspengar gifva.

Men nu jag inga har. Vår Herre gaf Mig inga, ty han visste väl, att jag Ej nå'nsin skulle kunna lara räkna;

Ty en poet, tron mig, har annat göra Än att studera på intresseräkning.

Dernere dock bor källarmästarn, floden,

Jag menar fårens källarmästare,

Till den en gratulation jag skrifvit.

Om J till honom gån och helsen från mig,

Så fån J dricka ur den djupa bålen Af kreaturens vin. Ett kraftigt vin!

Men skynden, skynden som en blixt tillbaka,

Att läsarn ej må allt för länge vänta Uppå vårt stora sorgspel Väinämöinen.

1820.

Sång och uppmuntran till det arma kreaturet Pegasus.

Min grönskande häst! blif ej illa vid. Parnassen är ej mer berg, utan äng.

Hej! Hej! är du spökrädd i midnattens tid, Du kunnat bli hemma uti din säng.

Hej! stallbroder hoppsan!

Så hoppa nu öfver tidens elf,

Du kolorerade kreatur!

All ära behåller jag for mig sjelf;

Gräs passar bättre for din natur.

Hej! stallbroder hoppsan!

Väl finnas ock menskor, som ätit hö.

Kung Nebukadnesar sju år gick vall.

Men då var han uti hugen slö;

Ty eljest han ätit hö på stall.

Hej! stallbroder hoppsan!

Hvi, Pegasus, är du så styf i ditt knä?

Och hvi är du grön med blå prickar ibland? Det kommer deraf, att du är utaf trä,

Och att jag dig målat på egen hand.

Hej! stallbroder hoppsan!Nu rida vi rakt till himmelens port,

Så snart vi få veta, hvar himmelen är.

Väl mången sämre hafver det gjort,

Fastän han haft intet att göra der.

Hej! stallbroder hoppsan!

Välan! du Trojanska, grönskande häst,

Ej Greker mer rida i magen på dig.

Må jag bli en menska, och du bli en häst, Om jag ville dig nyttja att fly på, i krig. Hej! stallbroder hoppsan!Den 4 December 1820. Dithyramb.

Barbara, min fastmö!

När på dig jag tänker, Föga då jag frågar Efter rim och meter.

Hvad i dessa själens Ljusa intervaller Från mitt hjerta kommer. Det är icke qvädens,

Men oqvädins ord.

Föga då mitt sinne Med din fader, klockaru. Fruktar ärlig tvekamp På enfaldig prosa.

Barbara, min fästmö!

Den, som är förståndig, Älskar ej i luften.

Slamret utaf mortlar, Grytor, pannor, stekspett Äro för hans öra Sferers harmoni.

Bland de sköna former,

I sin själ han skattar Bakelseformer högst, Fastän han materien Älskar mer än formen. —Se’n min tjenst jag lemnat I din faders hus,

Jag till förbild tagit Lifthraser och lifnärt Mig med morgondagg. Stundom jag med mina Naglar rifvit bark Från de helga lagrar,

Uti hvilkas skugga Jag min luta piskar.

Se’n har jag af barken Preparerat bröd.

Men mitt arma hjerta Lider också hunger. Barbara! den hungern Mäktar du ej stilla,

Om du än i bref Mig pannkakor sände.

Skål, o Barbara!

Ty din namnsdag tiras I mitt ringa tjell.

Jag dig häftigt älskat Se’n den sälla tid,

Då din broder Anders Jag med hugg och slag Genom det latinska Språkets trånga dörr,

Som Comenius gjorde*), Indref som ett ök:

) Joh. Comenii Janna Lingmt Latina.(Huset re’n var ruttet Då Comenius gjorde Denna vackra dörr);

Se’n den sälla tid,

Då du mystiskt fäste Dina blickar på mig, Madame Potiphar!

Då du mig om qvällen Med en kyss hemsökte, Och jag kröp i vrån, Och jag satte handen För min arma mun.

Liksom en ekorre, Springer fantasien Lustigt i kunskapens Träd på godt och ondt. Skål, o Barbara!

Liksom laxen Loke I Franangers fors,

Då de milda Asar Ville honom tiska, Hoppade behändigt öfver deras nät; — Likså miua fem Öfver sorgens garn Hoppa högt i luften.

Det är nordens vingud, Bacchus, han, som rider Uppå fotlös häst,

Uppå fulla tunnan,

Som så artigt omskaptDem till små, små iiskar. Vatten var för simpelt Element för dem.

Derföre han gjorde Dem ett särskildt haf Af nordmannavin.

Re’n det börjar dagas. Ack! en morgonrodnad Tycker jag mig se 1 det röda skenet Af nordmannavin,

Som i lerskål glödgas. Bacchus stiger neder, Sätter sig i lerskåln,

Och en himmel blå Hvilar på hans vingar. Skål, o Barbara!Julkalaset.

Hen Hector af Cyniska skolan oss glädde Med tjutande välkomst, förutan all list Ja, sjelfva herr prosten till möte oss trädde, Med sammetskalott, i förstuguqvist.

Der stod han och buga, må läsaren veta, Och ödmjuka tjenare tingo vi heta.

Vi kröpo ur skinnet; men när vi befria Oss hunnit ur pelsames hämmande band, Som grisar sig tränga kring

modern att dia, Så vi kring värdinnan att kyssa på hand. Men prosten läst Josua; der fick jag höra, Hur Israels barn man till Canaan skall föra.

I spetsen högtidligt gudsmannen sig rörde Med pustande mun, uppå stackiga ben.

Han oss till ett bord uti hörnet förförde,

Der flaskan hon blänkte, den stumma Siren. Hon började gråta för presten, men tyste Vi tårarne bort från forförerskan kysste.

Att damerna ej något våld måtte röna,

Nu högtidens hjeltar med trånande blick Den ene sin fula, den andre sin sköna Till matsalen förde på riddareskick,Der bordet står rikt uppå mat, käre bröder, Fast tiggarelikt det på träben sig stöder!

Som djuren till arken, den Noach beredde,

De månde nu parvis till matsalen gå.

Just ridderligt ej jag dervid mig betedde:

Jag ensam gick efter och motade på.

Omsider oskadde till matsaln vi lände,

Och ingenting märkligt på resan oss hände.

Vi herrar oss bugade, damerna nego,

Och, enligt värdinnans förnuftiga ord,

De fogdar och länsmän till högrummen stego; Jag också fick äta vid herrskapets bord.

I anletes svett, som den svenska soldaten I Götha kanalen, vi gräfde i faten.

Snart månde herr prosten sig låta förnimma Och vred sin kalott något litet på sned.

Go’ herrar, man sagt mig att fisken vill simma, Och ej må vi hindra hans lofliga sed!

Då fyllde man glasen, och gästerne glade Fromt lade på sinnet, hvad presten dem sade.

Hvem räknar de alla uppbyggliga orden,

Som foro i vädret, än hit och än dit?

Ej skapt af vår Herre till talare vorden,

Jag gjorde dess bättre med maten min flit,

Och såg så fundersam i tallriken neder,

Som när ett problem ur Euclides jag reder.Men bäst som jag slutat, J männer och bröder, Och midt öfver bordet min tjusblick sig smög, Och ögat, som svalan från norden till söder,

Helt lifligt från Tant till Fortjuserska flög: laglste» skär grisen; det lät öfver bordet,

Och aldrig jag glömmer det gräsliga ordet.

Han låg uppå knä, (ack mitt hjerta, det rördes!) Lik älskaren uti poeternas land.

Jag gråtögd grep knifven, och af mig han fördes, Som tveäggadt svärd i en skräddares hand.

Se’n satt jag vid hörnet och njöt af min ära Och gladde mig åt, att jag slutat att skära.

Som Bonaparte bland sina vänner och fränder Fördelte Europa, jag delat min gris.

Som konstverk mottogos utaf mina händer, Stekstycken, ej skurna på menniskovis,

Fyrkantiga några, åttkantiga andra,

Att granskas och ätas de kring månde vandra.

Omsider vi upp ifrån stolarne stego,

Och knäppte ihop våra händer, så små.

Vi herrar oss bugade, damerna nego;

Se'n månde vi alla ur matsalen gå.

Så dyster, liksom jag begrafvit min maka,

Jag följde den makliga likfärd tillbaka.

Nu sömnen mig lat sina lockelser röna,

Dock höll jag mig rask för anständighets skull. Vi drucko vårt kaffe, och, mellan de sköna, Länsmännerne mådde som perlor i gull.Omsider vi fikne till spelbord oss vände:

Då strålade krouan på dagens elände.

O, hören, J männer, hvad jag eder säger.

Emedan jag sjelf det skenbarligen sett!

Två hufvu'n hvar konung i kortverlden eger,

Då jordens regenter bestå sig knappt ett.

Här lyster mig deras historia förklara:

Hon tör nog så märklig som gästernes vara.

Först må Alexander erhålla sin visa!

Hon skall på min heder dock icke bli lång.

Hvad lönar det mödan de döda att prisa,

Ty icke de kunna betala vår sång?

Han bodde i slott efter fädrens exempel.

Men, när han blef rik, lät han bygga sig tempel.

Kung David var också en konung i tiden,

Och lefde han ännu, han vore ej ung.

Med stenar i skräppan han gick ut i striden Och stenade Goliath, men se'n blef han kung, När Samuel olja i halsgropen hällde,

Och, fast han var liten, han kom till stort välde.

Och Caesar är chef öfver Ruternas stammar,

Han aldrig blef kung, men han ville det bli. Cléopatra han i Egypten anammar:

Den damen var icke för spökrädsla fri,

Och aldrig hon tordes bli ensam om natten,

Men Caesar, han låg såsom draken på skatten.Den 13 Mars, trots en dröm af sin sköna,

Till r&d8tufvan gick han att guldkrona få.

Brutalt skrek herr Brutus: jo, vi ska dig kröna, Och dolkarne höjdes. I närmaste vrå Stalp kronpretendenten mot väggen tillbaka,

Och naggad han blef som en knäckebrödskaka.

Det är ock min pligt, att kung Carl ej förglömma; Jag gör det ej heller, när allt kommer kring.

Vi högligen vilja den kungen berömma:

Han var litet tokig, det gör ingenting;

Ty skulle vi skalder de visa blott välja,

Vi tinge i sanning ej stort att förtälja.

Frun gjort honom tokig. Det bör man besinna Och aldrig i verlden sig taga en fru.

De kloke då kortspelet månde uppfinna,

Och att honom göra mer tokig ännu,

Hvar dag och hvar natt, som vår Herre tilldelte, Stortoker med tokiga kungen se spelte.

Nu vishetens bok uti handen vi togo,

Med brokiga bladen, en hvar i sin stad,

Och mynt utur dem mina motparter drogo,

Som bien dra honing ur blommornas blad.

Jag passade tappert, men lyckan mig felte,

Och lialfva min årslön på qvälPu jag förspelte.

Då.talade prosten till råga på qvalen Och vred sin kalott något litet på sned:

Min gunstige herre, re'n öppnad är balen,

Och damerna otåligt vänta herrn ned.Och neder mig dref den förskräcklige presten, Liksom man ett offerdjur motar till festen.

Och ödmjukt jag nederst vid dörren mig ställde, Der Linus och Orpheus stampade takt.

Som syrsor de begge fiolerna gnällde,

Men länsmännen, gripne af tonernas makt,

De struttade kring i den granna salongen,

Likt rimmen i denna gudomliga sången.

•

Likt trollet i Ljungby en hedersam qvinna,

Till mig, som stod dörrvakt, nu närmade sig. Hon talade till mig — det var min värdinna — •*0 ungersven kom och tråd dansen med mig.“ Jag stretade mot, amazonen dock rådde.

Och dansen med gråtande ögon jag trådde.

Men, när min kometbana ändat jag hade,

Ur högsätet steg i högvördig gestalt

Vår öfverste prest och qvickt skämtande sade:

Go herrar! jag rädes,~vårt bränvin blir kallt.

Då fyllde man glasen, och gästerne. glade Fromt lade på hjertat, hvad presten dem sade.

Vår Herre sjelf kunde vår bordsbön ej höra, Förty den var utan båd' tankar och ord.

Men sedan vi ätit, som gäster det böra.

Så drucko vi skålar vid herrskapets bord.

Se'n länsmän och fogdar vi ärona gifvit.

Dracks äfven min skål, sedau druckne vi blifvit.Vi kysste värdinnan på hand, kära vänner!

Och hem till vårt land så vi drogo igen.

Så gjorde ock fordom de tre vise männer,

Och alla vi äro ej tokiga än.

Dock medges, att visheten längre kan drifvas, Om ej man far bort, der man icke kan trifvas.I en väns stambok.

Er ställen upp min hjernas invalider Och skyllren i min broders granna bok, Bevittnande for alla folk och tider Min trogna vänskap intill Ragnarök!

Ty, som han icke längre vill förhala, Men fordrar skrifteligt betyg derpå,

Så lemnas det härmedelst af Upsala December 1822.I en minnesbok.

En sångens fågel i en skog af lager Jag fordom sjöng uti en fri natur.

1 dag jag vänskapsband kring benet drager Och sjunger utaf artighet i bur.

Tänk då på mig, när du ej annat göra I känslans sköna månskensstunder har,

Och helsa på mig se'n och låt mig höra,

Om det ej öfvermåttan roligt var!Kung Pharao.

Kung Pharao satt på en stol utaf trä:

Så hett skiner solen på Nilvågen ner!

För honom kröp Israels barn på knä,

Och tygade till sig med murbruk och Ler.

Kung Pharao var ingen vän af de små:

Så hett skiner solen på Pharaos skägg!

Lät Israels barn uti arbete gå Långt upp uti luften och tälja på vägg.

Från början var herdelif barnenas kall:

Så hett skiner solen på Nilvågen ned!

Den ej hade får, med sig sjelf gick vall:

Kung Pharao lät dem ej lulla i fred.

Som myror de släpade stybbe och strå:

Så hett skiner solen på Nilvågen ned!

Och hvad som kanhända var värre ändå,

De hade ej bränvin att stärka sig med.

Herr Moses drog svarta byxor uppå:

Så hett skiner solen på Nilflodens slam!

Lik mig, då jag till en professor skall gå,

Han borstade af dem det svårast« dam.

Vitnlu. Samlade Skrifter. 14Med kungen var Moses ej särdeles känd:

S& hett skiner solen, min sång till behag!

Och fast af vår Herre som talare sänd,

Han kunde ej språka, men det kan jag.

Dock månde för kungen han dristligen gå:

Så hett skiner solen på Nilflodens bryn!

Han stammande bjöd honom släppa de små, Och blandade ruter för Pharaos syn.

Kung Pharao mellanåt nickade till:

Så hett skiner solen på Öknarnes ljung! Fördöme Kung Pharao hvilken som vill,

Men hufvu't var pundigt, och kronan var tung.

Kung Pharao ville ej lemna besked:

Så hett skiner solen på land och på haf!

Herr Moses han blef både grym och vred,

Han hötte och slog med sin trollarestaf.

Herr Moses han sträckte sin staf öfver by:

Så hett skiner solen på Pharaos skägg!

Och hagel så rundt utur himmelens sky Slog Pharao midt i planeten som ägg.

Och åter stod Moses vid Nilflodens bryn:

Så hett skiner solen på böljorna blå!

Med trollstafven höjde han paddor ur dyn,

Och paddorna gingo för thronen att stå.Som hofmän de kröpo kring Pharaos thron:

S& hett skiner solen p& Pharaos land!

Och Pharao gaf dem af nämnda reson På iskalla brösten små riddareband.

Nar Moses formärkte, att detta ej halp:

Så hett skiner solen! — han trollstafVen tog,

Af pest i Egypten all fanaden stalp.

Den gången dock icke kung Pharao dog.

Herr Moses gaf Pharao hufvudbry:

Så hett skiner solen på Pharaos thron!

Han lyfte sin troilstaf mot himmelens sky,

Och kronan blef full af små inhyseshjon.

Gör löss, sade kungen, J trollkarlar små!

Så hett skiner solen på Pharaos slott!

Herr konung, de trollkarlar svarte derpå,

Ni ar nog belåten med dem, som ni fått

Herr Moses han skickade mordengeln ut:

Så hett skiner solen på Nilvågen ner!

Bestryken med blod eder förstuguknut,

Sad' Moses till barnen, så rör han ej er.

När mordengeln kom till en förstuguknut»

Så hett skiner soln! — och han blodet fick se, Han tänkte: här hafver jag varit förut,

Och månde sig genast till grannen bege.Mordengeln sin lia i handen nu tog:

Så hett skiner solskenet ofvanifrån!

Allt förstfödt, som gräs, han i Mizraim slog Och topphögg kung Pharaos förstfödde son.

%

Men skulle jag sjunga, hvad Pharao slet:

Så hett skiner solen på Pharaos tjäll!

Så finge jag sitta i evighet,

Och dertill jag hafver ej tid i qväll

Herr Moses han lockade barnen ur sta'n:

Så hett skiner solen på Pharaos skägg!

Som Mars understundom midt på da'n Med guldstrålar lockar små barn utom vägg.

Herr Moses han gaf sig med barnen åt skog: Så hett skiner solen på böljorna blå!

Vid vägen låg värdshus, vid vägen låg krog: De sprungo förbi, fast det kostade på.

När kungen fick tidning om Israels flykt:

Så hett skiner solen i barnenas fjät!

Han larmade, liksom han varit förryckt. Sexhundrade vagnar han förspänna lät.

Hej! Pharaos fålar, i skyar af dam —

Så hett skiner solen på böljorna blå!

Som ljungeldar flögo mot hafsstranden fram, Ty Pharao tänkte att kyssa de små.Herr Moses han svängde sin trollarestaf:

Så ömt skiner månen på himmelens rand!

Då blef det en landsväg tvärtöfver det b af,

Och torrskodda larfvade barnen i sand.

Med gnäggande spann for kung Pharao ned — God natt, kära måne! — i nyssnämnda haf, Men landsvägen var ej till kungsväg nog bred, Och Pharao fann uti vattnet sin graf.

Kung Pharao omkom med hela sin tropp.

Hans trollkarlar stodo allt uppå ett skär.

De lätt kunnat trolla kung Pharao opp,

Men icke de ville sig göra besvär.Jeriohos eröfring.

När Moses var död, blef han ärhgt begrafven: Vår Herre lät sjelf på hans graföl sig se.

Då antog herr Josua faltmarskalksstafven Och hade bland barnen ett godt renommé.

Och se’n han förstört Amoreemes välde Och störtat kung Og från sin ebenholzthron, Han uppå en sten uti Sittim sig ställde Och höll infor barnen en grann oration.

Men Ruben och Gad och den halfva Manasse, Fast stadde i målbrottet, hurrade käckt För mannen på stenen. De kommo i masse Och svuro att knäppa all fiendens slägt

Lik Fabius, den Romerske sölarn, i snille Han uppsköt dock stormen mot Jericho stad. Förut några nyheter veta han ville Och sände två spejare genast åstad.

De spejare tvänne begynte att ila

Med tvänne par ben öfver berg, öfver hed,

Att mjelten dem högg, utan rast, utan hvila, Och kommo omsider till Jericho ned.Men tullnara i Jericho, såsom man känner,

Var barnkär och Hat — det gör rikens förderf — De blefvo med honom snart bröder och vänner, Och tullnären fick sig till tobak en skärf.

Att herberge söka från honom de gingo Till tjuserskan Rahab, som tulinärn dem lärt.

1 muren hos henne de nattqvarter fingo,

Och skökan emottog dem familjert

När solen sig började sminka i vester,

Satt tjusande damen, så lustig och glad,

Bland sina unga, vettgiriga gäster

Och rådslog med dem om sin fädernestad.

När solen med nattrock och purpur i öster Skälmskt ropte: god morgou! till dem i paulun, Förspordes vid stadsmuren manliga röster,

Som frågade efter den folkkära frun.

Den folkkära frun uti dörren sig tedde Med rodnande kind och med klappande bröst:

Men hastigt sig månsken på kinderna bredde,

När som hon fick höra polismästarns röst

Och medan han frågor uppå henne hvälfde Och på henne såg med sin embetes min,

Stod vänsälla damen för honom och skälfde Och tycktes fundera på spinnrock och lin.Han frågade efter de friare tvänne,

Som, utgångne uti politiska värf,

Misstänktes ha spelt under täcke med henne Till fäderneslandets totala fÖrderf.

Då svarade Rahab: de fryntliga gäster,

Om hvilka du frågar, ha redan gått ut,

Och om du blott spejar i öster och vester Och söder och norr, du dem finner till slut.

Polismästarn genast tog damen på orden Och spejade efter de spejare två.

Han spejade öfver all fädernejorden: Ogörligt! han fann icke barnen ändå.

Emellertid damen på taket dem följde Så snart, som polismästarn slutat sitt glam. Hon dem med de skönaste linstjelkar höljde Och bad dem att hålla sig stilla som lam.

Tre dagar de lågo på taket det höga Så tryggt, som dukater i gnidarens pung. Likväl uti linet de spejade föga.

Omsider kom skökan, så fager och ung.

Ett rosenrödt snöre hon hade i handen Och, enligt sin moget begrundade plan,

Hon hissade ned dem från öfversta randen; Och barnen, som tomtgubbar, gingo ur sta'n.Till Sittim de sprungo, så muntre och snälle, Som hjortar och r&djur vid vårdagens sol. Tänk! Sittim stod qvar ackurat på sitt ställe, Och Josua Nun son satt uppå en stol.

Liksom i en krona demanter, smaragder,

Så glänste figurer i barnenas tal.

Dock afhörde Josua bamenas bragder Med särdeles långmod och dolde sitt qval.

När talet dock föll på den sköna huldinna, Som tagit dem opp såsom barn i sitt hus, Begynte historien han artig att finna,

Och öfver hans anlete spridde sig ljus.

Herr Josua Nun son nu längre ej dröjde: Marsch, ropte han, marsch, mina krigare små! Först foten den venstra från marken de höjde, Se'n togo den högra de med sig också.

På stänger af furu de kankade arken Med klingande spel öfver floden Jordan,

Och Israels tolfmän de reste på marken Tolf domarestenar på gräsbeväxt plan.

Trumpeterne skrällde och fanorna höjdes,

Guds ark sken, som Majsolens gyllene klot. Men tvekan hos Jerichos borgare röjdes,

Hur Israels barn skulle tagas emotMed böner och hot ville kungen dem truga Att stadsmuren värja med mandom och list Förgäfves! hvar borgare lopp till sin stuga Att lefva och dö för sin förstuguqvist

Men lika förgäfves, må ingen det kränka!

Sex dagar gick barnskapet muren omkring.

Den sjunde grep fältherrn sig an till att tänka, Och utbrast: det faller mig in någon ting!

0 barn, vi ej kunna med skäl oss beklaga,

Att Jerichos faste har gäckat vårt hopp;

Ty när man en fästning med storm tänker taga, Man plägar ett härskri förut gifva opp.

Det hafva vi glömt: också bör man bekänna,

Att när man vill ge en afgörande stöt,

Man måste direkte mot fästningen ränna; t Ej kring henne gå, som en katt kring het gröt.

1 morgon, när dagen sin rosendefana Planterar i skyn, efter vilkor och rang J skolen gå fram uppå hjeltames bana,

Vid trummornas larm och trumpetemes klang.

Och barnen så gjorde. Knappt morgonens strimma Så bred, som en Westgöthes strumpeband, sken, Fôrr'n Israël syntes i vapenskrud glimma Och tågade fram på krigskonstiga ben.Främst Israels knektar i glans månde pråla Med påfågelspiymer och silke och gull.

På bröstet man himmelens stjernor såg stråla, Och hvem som dem mötte, han utbrast: iull! lulll

#

Dernäst togo bisparne del uti färden,

I mössor och chorkåpor tj enande Gud.

Helt säkert det fins mycken grannlåt i verlden, Dock fanns det långt mera på bisparnes skrud.

Vår Herre för dem icke skämmas behöfde,

Ty praktfull var Zions nattväktares drägt.

Den dagen de voro dock icke fullsöfde,

Ty Josua hade dem bittida väckt.

Dernäst till att märka sju hjelpprester voro,

Som måste basuna för Israels barn.

Guds ark uppå svigtande skuldro^ de buro,

Meu tumlade stundom i vägarnes skarn.

Se'n följde den öfriga talrika skaran,

När hären bröt upp emot Jericho tull.

Den förde ej svärd för att delta i faran,

Men medföljde endast för härskriets skull

Men när de sju gånger, i hoppet förnöjde,

Kring muren sin vanliga pilgrimsfärd gjort,

Ett härskri mot himmelens azur de höjde,

Att maken till barnskri man aldrig har sport.Kantänka, ett sådant clamamus de höllo, Och gjorde i luften så stark compression. Att murar och torn uti Jericho föllo,

Och kungen på näsan föll ned af sin thron.

Kälkborgarne också i dödsångst anställde Med qvinnor och barn en besatt symfoni. Men voro af skri än stadsmurarne fällde,

De kunde dock åter ej resas med skri.

Och Israels barn uti staden inträngde; Förgäfves föll konungen sjelf uppå knä.

De glimmande sablarne modigt de svängde, Och gjorde ej skilnad på folk och på fä.

Som, enligt hvad nyss jag haft äran berätta, Re'n staden är tagen med buller och bång, Vill genast ett lås uppå munnen jag sätta Och utaf barmhertighet sluta min sång.

18*25.Konung David ooh Bathseba.

Bland purpurskyarne månen loppi Mången stjerna på himlen vaknade opp, Mången stjerna gömde sig samma stund I sömnens moln uppå jordens rund.

Konung David satt på taket allen:

Hans harpa präktigt i månljuset sken.

När han på henne knäppte ibland,

Han störde nattron i hela sitt land.

Men när musiken ej mer ville gå,

Han ropade: Selah! — hans munskänk het så. Han sprang uppå taket, som en Zefir,

Och bar uti handen af guld från Ofir En mycket rymlig och kostlig pokal Med droppar mot konungens hjerteqval. Konung David pirrögd mot bägarn log,

Och riksklenoden af Selah han tog.

Han kysste densamma båd' länge och väl,

I spiritus lade han in sin själ,

Och det hon förtjenar, när allt kommer kring, Så väl, som andra sällsamma ting.

Fru Bathseba lopp så munter och glad,

Till lustgårdens dam att taga ett bad.

Dock lustgård månde då först han bli,

När den tjusande frun steg in deruti.I purpurslöja, lik månen, hon skred,

På grönskande tufvan hon satte sig ned,

Och, liksom solen ur morgonskyn,

Ur kjorteln hon gick inför konungens syn. Som en törnros röd, som en tömros hvit,

Nu Bathseba stod i oskuldens habit.

Hon såg uppåt taket på kungen och log;

Då spelte konung David, som orre i skog.

v

Konung Davids tankar b åd' stora och små De togo nu resekläder uppå.

Konung Davids tankar de stego till häst,

Och ilade bort, dit dem syntes bäst Men, lik en snögubbe vid solens brand,

Stod konungen sjelf på slottstakets rand: Hans hjerta smälte allt mer och mer,

I skägget tillrade tårarae ner.

Bekajad med kärlekens brinnande qval,

Han tog uti handen sin gyllne pokal Och ropade ut med sväfvande mål:

Jag har äran att dricka fru Bathsebas skål. Derpå sin harpa i handen han tog Och ljufiiga toner ur henne drog,

Så ljufva som kyssar i månskenets stund, Dem kärleken lockar från skönhetens mund. Hvad sedan om natten tilldrog sig Det stöter på prosa och angår ej mig,

Men det kan jag säga och säger försant Att icke Uria, kung Davids sergeant,

Var nöjd med den bragd, kung David gjort. Ehuru han hedrad sig finna bort:Han stångades flinkt med de horn, han f&tt: Derfor blef också tragisk hans lott Ty kungen, om rättvisans skipande mån,

Skref bref till Joab, Zeruja son.

Slå ihjäl Uria! — så stod deruti —

Jag kan ej tåla hans fysionomi.

Och en dag, då sergeanten var stadd i lek Med Ammons barn och ej drömde om svek, Från lifvets bekymmer befriad han blef,

I kraft af konungens nådiga bref.Holoférnes.

Den mäktige kejsaren Nebucadnesar,

I spetsen för sina Assyriska knesar,

Drog ut i ett härnad, på kejsaresätt,

Och slogs, som hin håle, på Ragau slätt

Då månde i gräset hans fiender bita:

Sjelf konung Arphaxad, så hvit såsom krita, Fann rådligt att gångaren sporrar ne ge,

Men dog uppå flykten utaf diarrhé.

Nu sjöng man Te Deum, man firade fester:

Ej kejsarn fick rum mellan öster och vester,

Så uppblåst af seger och ära och makt På thronen han satt uti herrskareprakt.

Vid psaltares ljud och vid ljud af trumpeter Och harpor och gigor, och hvad det allt heter, Utfärdades straxt det förståndiga bud,

Att kejsaren Nebucadnesar var Gud.

Och stackare kommo från öster och vester,

Och alla de kände stor lust att bli prester.

Så rikligt de månde sin rökelse strö,

Att kejsarn, som Phoenix, deraf kunnat dö.

#I grannlanden uppkom nu ångest och oro;

Men Israels barn dock så bange ej voro,

Helt dristigt till thronen de larfvade fram Och pekade fingret och sade: fy skam!

Det ordet lät sällsamt i kejsarens öra,

Och genast, att barnen gudfruktige göra,

Begaf Holofernes med hast sig åstad Och lägrade sig för Bethulias stad.

*

Men barnen försigtigt sig månde betrygga

Med torn och med skansar. De lärt sig att bygga!

De Pharaos fogdar, med käpp uti hand,

Till mästare haft uppå Nilflodens strand.

Härförarn sitt manskap vid brunnarne lade,

Att Israels barn intet vatten mer hade,

Dock gåfvo de vatten och kejsare hin,

Till dess uti staden blef brist uppå vin.

Nu sin nationaldrägt uppå sig de togo:

De aska som puder i hufvudet slogo;

De sminkade sig uti synen med träck,

Och ända till halsen de kröpo i säck.

Den drägten var präktig, det kan man straxt höra, Dock var det ej lätt att i henne sig röra,

I synnerhet uti kapplöpning och dans,

Ty hål uti säcken för benen ej fanns.

Vitalis. Samlade Skrifter. 15Men Judith sig klädde i sammet och siden:

Med spann hon sig prydde och gyllene smiden. Hon påtog sig hufVa och kostelig skrud Och stod ibland Israëls barn som en brud.

Hon sedesamt månde till stadsporten stiga, Ledsagad af Abra, sin kammarepiga,

Som bar i en säck både fikon och mjöl.

I handen hon hade en kruka med öl.

Då sade Ozia: du Israëls lilja,

Må himirielens Herre fullborda din vilja,

När nattén uppstiger på himmelen blå,

På det bland de heliga räknas du må!

Men Judith och pigan, så nätta och sippa,

Nu månde med grace genom stadsporten trippa, Utöfver kornåkrar och blomstrande fält,

Bort till den Assyriske höfdingens tält.

Der satt han, så mätt uppå ära och bragder, Bland purpur och guld och de gröna smaragden För honom föll Judith, den fromma, på knä,

Då sad' Holofernes: parles vous françaisŸ

Fram sattes nu russin och pepparekaka;

Men Judith ej ville det ringaste smaka.

Hon satt vid ett bordshörn, rödblommig och täck. Och ärtmjöl och tikon hon åt ur sin säck.Men Bagoa sängen med omsorg beredde,

Ett täcke af purpur deröfver han bredde, Guldpottan han satte på tillbörligt rum,

Och lemnade kammaren, ödmjuk och stum.

Men ack! Holofernes, i gästabudssalen För ofta i botten beskådat pokalen:

Han skönhet och kärlek och Judith förgät Och somnade in. — Då blef frun desperat.

Helt tappert hon fattade hjelten i lufven,

Som låg i sitt purpur, så drucken och dufven ; Och grym och förfärlig, som Parcen, med sax Hon klippte utaf honom hufvudet strax.

Assyrierne nu utan hufvud sig kände;

Som halshuggne tuppar kring fältet de rände, Men Israël efter de flyende sprang,

Och likspalmer för dem i fjellmarken sang.

1824.

»Jerusalems skomakare.

Det bodde en gäng i Jerusalems stad En högvis skomakare, ättling af Gad:

Han m&nde så starkt sig på statssaker slå,

Att frun midt i vintern fick barfotad gå.

Mång källare fans i Jerusalems stad,

Der mästare stafvade tidningars blad;

De läste sin Argus ocb tömde sitt glas,

Och dagame spilldes, som vin på kalas.

Derfrån gick han ofta med vin i sitt skägg Och stångades grymt emot plank och mot vägg. Men när han kom hem uti svindlande rus,

Blef demokrati uti skomakarns hus.

Och kråmande sig, som en tupp när han gal, Höll mästarn för bröderne kostliga tal,

Och bröderne lånade örat så glade,

Ty mästerligt var allt, hvad mästaren sade.

En afton, när punschen var stark med besked, Från thronen de störtade kejsaren ned;

Men kejsarn, som länge ej visste sin dom,

Satt lugn, med sin spira och krona, i Rom.Omsider, när händelsevis han försport Den bragd, som med tungan skomakaren gjort, Han skickade genast en karlig invit Med ilande bud till vår Israelit

Och in steg gevalgern med staf uti hand,

På mästaren lades båd* boja och band.

Då gömde hans barn sig, hans hustru hon gret, Och skomakarn gjorde, hvad läsaren vet

Nu satt han en tid uppå vatten och bröd: Vältalighet bragte vår man i den nöd;

Men när som hans fasta var lupen till slut,

Han kröp, som en mumie, ur fängelset ut

Men uti den tiden var högst uppå mod,

Att lägga sig i hvad man icke förstod.

Han hade nu hågen för statssaker mist,

I stället beslöt han att bli Atheist.

Då sålade mästarn i hast hop en bok,

Der Gud uti himlen från thronen han vrok.

På storverk blott lekte vår mans fantasi;

De mäktiga kunde han ej låta bli.

En dag, då han djupt spekulerande gick,

Han hastigt en brånad i fotterna fick,

Och började skala allt öfver den slätt,

Som fan kommit efter med hela sin ättJag vill ock förtälja, hur dermed var fatt Han hörde ur klippan ett hånande skratt,

Och fåglame sjöngo, som de kunde bäst,

Och sade: Skomakare, Uif vid din läst!

Ku stridde väl andar mot hans theori,

Dock kunde han ej från sin ångest bli fri;

Ty hvar han än sprang, öfver berg, öfver fält, Det gyllene ordspråket klingade gällt

Skomakarn än löper, och år ifrån år Lästknippan på ryggen hon danglar och slår. Förgät mig ej! ropar hans lästknippa så,

Att ryggen blir, liksom förgät-mig-ej, blå.

En rådman i Strengnäs på ära och tro Bedyrar sig sett vår skomakare gno Rakt landsvägen utåt på mosslupna ben Vid m&nens och stjernornas tindrande sken.

1824.Runor. Runan Frej.

Fornforekaren.

En man utaf den Götiska skola.

Att med gammalfrun Antiqvitas bola,

Gick genom Svea och Göta land,

Och hade en runostaf i hand.

Ett hundhufvud han till käppknapp hade:

Man många under om runstafven sade.

Val Sejd och Galdrar tro vi ej på;

Men menigheten mumlade så,

Att honom han månde som slagruta bruka, Att finna jordgods, till exempel en kruka, Med brända ben och aska uti.

Vi tro, att det skedde af sympathi.

Kring grafställen månde han idligen spöka Och, liksom svinet, i jorden böka.

Om han en liten mullvadshög fann,

Straxt grep med förtjusning han verket an. Han tänkte kunna i kullen råka Någon kruka, hvarom han se'n kunde språka, Någon liten stridsyxa, med runor små,

Som han kunde visa sin konst uppå Och uti Iduna vidlöftigt beskrifva,

Och förnuftet ett hugg med stridsyxan gifva. En dag, då han gick utöfver en höjd,

Några stenar han såg, sig till stor fröjd;Ej någon en sådan glädje erfarit.

Som sjelf ej Antiquarius varit De stenar stodo uti en rad:

Deraf blef mannen hjertinnerligt glad.

Han tänkte uppå, hvad det kunde vara.

Och huru de stenar han skulle förklara,

Om det, måhända, ett kummel var Ifrån högålderns gyllene dar.

O nej, vid geten Hejdruns spenar,

Utbrast han, det är ju domarestenar.

Med makt sin plånbok ur fickan han tog, Och der en trogen teckning uppdrog.

Ja, temligen trogen, det kan jag berätta, Dock månde han något mossa tillsätta,

Ty mossa på stenar man anse kan På samma sätt, som skägg på en man. Bevis om högre ålder det gifver,

Hvaraf man vördig och ansedd blifver.

Men bäst i sin ritning fördjupad han står, Så kom der en man med silfverhår.

Sitt hufvud ned på bröstet han sänkte; Fornforskaren då i sitt sinne tänkte:

Helt visst en domares ande jag har Framför mig, som uti fordna dar,

Har skipat lag uppå dessa stenar,

Om icke jag allt för vilse meuar.

Han vände sig då till den gamle man,

Och sporde honom dristligen an.

Han sade: Du man ifrån Sagas tider,

Som kring den märkvärdiga platsen skrider,Säg mig hvad de stenar betyda må,

Som här i en fyrkant på kullen stå?

Då talade häradsdomarn — och värre Det lät än en dödsdom: “Min gunstige herre! På denna plats, i min ungdoms dar,

En liten badstuga uppbygd var.“

1824.Runan Naud.

Nordens Gudar.

I fall det roar eder, ja ock i annat fall,

Jag alla gamla Asar för er uppräkna skall.

De upp ur grafven komma, med buller och med bång, Allt för att figurera uti de Göters sång.

Bland dem är Odin ypperst; han blott ett öga bär:

På källam Urdarbrunnen det andra pantsatt är. Slarfaktig i affärer är visst den Ase båld,

Han eljest långt for detta löst det ur Mimers våld.

Frig är hans fru. Hon äger en vacker ask af träd. Hon känner allas öden, dock tiger hon dermed,

Och deri gör hon klokast Om hvarje spåmadam Tog henne till sitt mönster, så kom hon ej på skam.

Och Auku-Thor med bockar igenom luften far, Bergresame de känna, när han i Mjolner tar.

Utöfver Uplands gärden med ångst de skala så,

Att benen som trumpinnar dem uti ändan slå.

Dock frukten ej för guden, J läsare så små,

När han med hammarn kring sig i luften månde slå: J ären inga resar, och den er kallar så,

Han äger inga ögon, men Thor han har dock två.Härnäst nu guden Balder i Nyrups Edda står:

Hans kind är morgonrodnad och solsken är hans hår.

Vill någon honom träffa, bor han i Breidablik.

Ibland hans faders söner är ingen honom lik.

Och blåstens gud är Niord, som skiljdes vid sin fru. Kanske han ännu lefver; nog blåser det ännu.

Den guden hade fötter så vackra och så små.

Hur han såg ut i synen, har jag ej reda på.

Och Frej har tagit åker och äng uti sitt hägn:

Hvar gång han kastar vatten, får åkermannen regn.

Han satt en dag i Lidskjalf, så lätt uti sin håg,

Då han en liten lysmask på jorden blänka såg.

Ack, ack! det var hans fästmö; hon sken som bara gull. Då gick han hem till Trymheim; men för sin kärlek skull Han dödt hart när på vägen. På nio solehvarf Han åt ej, drack ej*, sof ej, och gjorde ej sitt tarf.

Guld gråter Asynian Freja af aderton karat,

Och fick jag sådan fästmö, min frihet jag förgat.

Sträng blef jag emot henne, jag skulle henne slå,

Att till så sköna tårar hon måtte orsak få.

Det finnes ock en Ase, som plägar kallas Tyr.

Den guden är så tapper, så att han aldrig flyr:

Är ock berömd för vishet, ty han stack in sin hand

1 Fenrisulfvens käftar, när han blef lagd i band.Se'n kominer guden Brage, med säng och harposlag,

En mästare i skaldskap, fast det är äfven jag.

Dock fins en märklig skillnad, ty Brage har en fru:

Jag ensam går och trallar på lifvets stig ännu.

Fru Idun hon har äpplen uti en liten ask.

Den, som af dem får äta, blir åter ung och rask.

Vi mena ej Iduna, som här i norden går,

Ty hon är sjelf obotlig och börjar få grå hår.

Se'n kommer Asen Heimdall, så helig, hvit och stor;

Han hör hur ullen växer och huru gräset gror.

En ann' har flere fäder; han flera mödrar har,

Och nio mör de äro, om Eddan ej bedrar.

Vid Himingbiorg han sitter allt i ett väktartorn,

Och oftast gjallarhornet gör tjenst som dryckeshorn. Mjöd han med spända kinder derur helt gladligt dir,

Men uti farans timma basun det åter blir.

Väl mig, att ej, som Heimdall, jag tänder har af guld, Ty som jag är bekajad med en ofantlig skuld,

De kreditorer komme med en chirurg till slut,

För att de gyllne tänder ur munnen bryta ut.

Berserkarnes Cupido nu kommer, liten kind:

Han heter eljest Höder, på begge ögon blind,

Är ock berömd som bågskytt, och det med mycket skäl; När andre hjelpa måtta, så träffar han rätt väl.Den tyste Asen Vid ar går klädd i strumpor och skor: Hans sko på ena foten är märkelig och stor.

Kär ulfven slukat Odin och redan han är mätt,

Man skon i honom trugar allt som en efterrätt.

Om Ali eller Vali, om Uller och Forsete Vi öppenhjertigt tillstå, att vi ej mycket vete,

Och heldre än att ljuga ihop om dem en historia,

Vi här nu sången sluta med:

Soli Deo gloria.Promotionen.

1824.

Vid Solons tid man hade uti Grekland, Dock inberäknadt alla öarne Och hela mindre Asien, *Sju* Vise; Men år ett tusen åtta hundra tjugu Och fyra, uppå Fyris nakna stränder Framkommo ur sitt intet *Sjuttisex.* Man ser deraf, liksom af mycket annat, Hur högt upplysningen i vår tid stigit!

Vi hade redan våra lexor uppläst. Den ed vi svurit, mera ljuf att svärja, Än den en Celadon, i sin förtjusning, Vid älskarinnans bröst om kärlek svär, Och kanske ändå mera ljuf att hålla, Den ed, att ej mer undergå examen. De professorer suto mäkta dystre, Att de ej mera skulle få det nöjet Att höra, huru väl vi intet visste. Vi hade också redan undergått Det verkeligen svåra kunskapsprofvet, Att gifva ut ett litet verk på trycket, Som professorer skrifvit i vårt ställe, Och från kathedern vi det ock försvaratMed granna floskler, för hvars skull, på sin tid, Då språket redan var uti förfall, Skolmästaren Qvintilianus gifvit En primagosse handplagg.

Den dag var inne, då vi skulle lönen För dessa märkliga idrotter skörda, Den samma lön, som Roms imperatorer, Vid slutadt fälttåg, då i stor batalj De slagit fiendernas här och vidgat Med härliga provinser rikets gränser, Mottogo af ett tacksamt fosterland; Densamma lön, som äfven sedermera, För oförgätligt sköna snillebragder, Blef ämnad åt den ridderlige Tasso, Dock ämnad blott, vid aftonen af lifvet. *O tempora,o mores!* och du Phœbus, Som låter så förnedra snillets krona. Dock — du är icke heller mer densamme, Ty från att vara Gud för skaldekonsten, Du sjunkit neder till ett fel i henne *).

Re'n högt stod solen på sin blåa bana Och, vid kanoners dunder, dagens hjeltar Sig drogo på sin underliga rustning. Först skjortan, utaf hvad beskaffenhet Det är likgiltigt, ty i våra dagar Man lägger ej så stor vigt på det inre, Är endast ytan, ytan grann och präktig. De smala ben i hvita strumpor glänsa.

*) Phœbus-Bombast.Till ärans höjder går hvar kandidat,

Så 8ilfverfotad, som Homeri Thetis,

Och der de korta byxor nått sin gräns,

Oss röda rosor uppå knäna växa.

Men ofvan kring de lärda kroppar hänger En sällsam jacka, fordom svart till färgen, Och här och dér beströdd med ljusa fläckar. Åskådaren deröfver ej må undra,

Ju äfven solen sina fläckar har.

Men öfver henne rosenröda skärpet Kring lifvet sitter, liksom ett mirakel, Liksom om midt uti en vinternatt På himlen morgonrodnan skulle skina.

Men uppå detta allt en kappa sväfrar,

Och fläktar uti vindens direktion,

Liksom den vise ägaras egna tankar.

De unge männer gå med blottadt hufvud; Åskådaren erinrar sig dervid,

Hur icke heller i det gamla Rom En hatt fick komma uppå trälens hufvud.

Så gingo vi med stolta ögonkast Uppå den stora, undersamma mängden,

Vid klockoringning, likasom vår skyddsguds, Apollos, likbegängelse vi firat.

Dock lefver Guden, fast med litet lif.

Uti tre hela år han sitter kulen Och larmar högt och lamenterar öfver Vårt lands geniers armod på genie.

Men när fru Tellus har for tredje gången, Allt efter gammal utnött slentrian, Fullbordat, till de astronomers nöje,

Sin långa resa i den toma luftenOch kommit, efter hvarje års förlopp,

Precist till samma punkt, der högstdensamma Befann sig vid sin vandrings forsta början,

. Deri en metaphysicus ej olik,

Då slår sig solens gud och snillets lös,

Och är den dagen vid förträffligt lynne:

Förty han firar då, med hög effekt,

På Fyris platta mark en parodi (Jppå de sinas kröning uti Delphi.

Vi hunnit målet, trädde in i templet Uppå ett berg af trä, som het' Parnassus. Apollo rätt oartig var emot oss,

Och bjöd oss ej en gång att sitta ner.

Vi stodo hela dagen på ett ställe,

Som om vi rötter fått och blifvit trän,

Som gudens första älskarinna Dapbne.

Vi törstade och med begärligt öga Vi kring oss sågo efter Aganippen,

Men ej det minsta spår af henne funno.

Apollo mera sparsam var på vatten,

Än som hans söner, rimmarne i norden.

Men dagens bard, en fjäril ifrån Pinden,

Steg fram och höjde opp sin silfverstämma.

Han sjöng, hur kärleken, när han vill knyta Sig kransar, vandrar ut i månens sken,

Och bryter lönligt sig, med hvita händer,

En doftfull myrtenqvist, i dunkla gränder.

Han sjöng om ärans högre heroism,

Som tager kransen midt på ljusa dagen,

Och klart beskref han hennes fosterland.

Vitalis. Samlade Skrifter. 16Det landet är ett strandlöst haf af ljus,

Der äran, som en fisk i vattnet kilar.

Men myrten, mente han, och lager var Båd' A och O i lifvets gudasvar.

Se'n han beskref den solens attributer,

Som kallat oss till sina tempelsvenner.

Det var en sol, som på ett helgons graf I palmens krona strålar, men derjemte Uti det vida, ljusblå haf sig speglar,

Och menskans hy med ros och lilja målar. Det var en sol, som ej går upp och ner,

Men ljusets dryck ur fulla kalkar gifver,

Och bjuder den, som törstar, evigt mer.

Nu utfore Parnassens berg af trä Slog karlen en daktylisk kullerbytta,

Och uti fagra ord för oss han mälte:

»Hur eldströmmar ned ifrån himmelen svalla, »Och bortskölja prunkande blommornas prakt, »Hur dånande, ljungande åskviggar falla »Och klyfva de trotsiga ekar med makt»

Se'n sjöng han uti konstiga rulader,

Hur menniskan, när hon är ren och fri,

Ser uppå nära håll det sannas sol 1 anletet och icke annorstädes,

Och hur hon lefver midt i solen forst,

Och elden släcker fromma själars törst

Men snart derpå kanoners dunder bådar,

Att lagerns ära delas ut for intet,

Och lagerkransen, kommen sjelf af träd,

Med månget hufvud sig beslägtad känner.Lärdomens rot är bäsk, men frukten söt.

I skolan, vid de första steg vi togo P& vishetens och snillets ljusa bana,

Vi sjelfve, luggade utaf magistern, Capitationsafgift erlägga fingo.

Nu luggas Phcebi egen älskarinna,

Att vi m& få en reparatio damni.

Då vigdes först vi in uti hans tjenst Med späda qvistar utaf Betula,

Som applicerades å annor ort

Vår krona är i dag af bättre trädsort,

Och sitter äfven på ett annat ställe.

Ej ärans krona bärs på ärans säte:

Hon sitter uppå »årans pannas glans. >

Men det är mina värda landsmäns sed,

Att ingenting af vigt sig företaga,

Hvaraf ej magen har den högsta vinsten.

Ty uti ätande och drickande Är än uti vår tid en gnista qvar Af götisk kraft och utaf forntids allvar.

I gomen sitter detta slägtes känsla:

Dess värde uti titeln och i rocken;

Och dess förnuft? jag vet ej, hvar det sitter. Den dagen låg dock i vårt ätande En hög begrundningsvärd symbolisk mening. Det låter nemligen sig lätt begripa,

Att icke vi för vetenskap och konst,

Men endast för den ädla matens skull,

Ha fiskat glosor uti Aganippen.

Vi äro icke några svärmare.

Bevare himlen nådigt vårt förstånd!Vi mycket ha, så är det svårt att vakta.'

Vi äro vise män, som tänka för oss.

Vi lefva icke mer i Paradiset,

Der Adam promenerade helt naken Och lefde endast utaf frukt och grönkål, Och låg fyrfotad vid den klara källan,

Och läppjade sin morgondryck ur henne.

Vi tempelsvenner suto nu förtroligt, Utpyntade omkring det rika bordet.

På bordet stodo sköna sinnebilder:

Der stodo krukor, skuggade med lager.

Der stodo äfven många läckra rätter.

Och som det händer clairvoyanta pigor,

Att sig ett ljus kring deras maggrop breder, Och att de tingen blott med magen se,

Så äfven nu det hände dagens hjeltar.

Vi läto läcker mat och ädelt vin Trumpetas in uti oss. Skålar druckos,

Och larmet störde Epikuri gudar,

Ehuru långt de bo från Fyrisvall.

Man gladde sig omkring det långa bordet, Liksom man glädes uti skördeanden,

Och som man glädes, när man skiftar byte. Men derpå gingo, liksom fröken Dina De andre ut, att skåda landsens döttrar, Och ännu mer att låta sig beskådas,

Så mycket mer, som deras högtidsdrägt,

Så brokig som den svenska poesien,

Och lånad ifrån flera håll, som hon,

För dagen, liksom hon, allenast gäller.

Och mindre lätte, än de blifvit funnePå snillets våg, de viste sig i dansen.

Men jag gick hem och sof på mina lagrar,

Se’n jag med fröjd min kortkungsprakt lagt af, Liksom en fjäril flygande ur puppan.

Jag vill ej nyttja solens gyllne vagn,

För att uti djurkretsen köra gödsel.

Jag redan löst min Pegasus från plogen;

Hans klippta vingar börja åter växa.

Må andre gräfva ned sig uti mullen!

De äro döde; det är deras hem.

Jag lefva vill i sångens gudalif:

Jag sitta vill i forskningens demant-torn,

På hvilkets spira morgonstjernan glänser,

Och der med frihet läsa och begrunda De kolossala gyllne hieroglypher Uti naturen och mitt eget hjerta.

Se! Phoebus sänker sig på silfverskyar Och i en mera värdig skrud mig kläder.

En krans han flätar in i mina lockar,

Utaf den lager, hvilken ej förvissnar.

Han vid min skuldra fäster gyllne bågen,

Hvarmed han fordom ormen Python dräpte,

Till tecken, att en skald skall vara hjelte.

Han sätter i min hand den gyllne lyran,

Vid hvilkens klang, ifrån sitt höga hemland,

Den Eviges förstfödda dotter, skönhet,

Med stjernor krönt och klädd med morgonpurpur, Liksom en brud intill mitt hjerta sjunker.Dödsbetraktelse,

Mars 1824.

Så farväl med allo Mensklig mat och dryck! I apthekarburkar Kommer jag att slicka, Liksom kon ödumbla På den salta sten.

Ack de piller, pulver Och allt annat namnam, Som jag i mig sänder, Äro endast kryddor, Hvarutaf mitt kött Skall för dödens tunga Mera läckert smaka. Länge jag min hjerna Här i verlden bråkat, Som jag ser, förgäfves, Hvilket lefnadssätt Jag mig skulle välja. Sanningen att säga,

Har det varit brydsamt, Liksom för Marcolphus Att sig välja träd,

För att deri hänga.Om deraf det kommit,

Att mitt snille passat Till så många platser,

Eller ock till ingen,

Må af mig bli osagdt!

Nu jag lindrigt nog Kommer från den saken. Lycka, att man slipper Ha så mycket bråk För att välja dödssätt.

Lik den lilla fågel,

Som på gökägg ligger, Hvarur ungar komma,

Arga, leda ungar,

Som den arma mörda,

Som dem kläckt och fostrat, Så min ande rufvat -öfver gamla böcker,

För att vishet kläcka.

Svarta döda glosor,

Rysliga vampyrer,

Som mig lif och blod Utur hjertat sugit!

Kunde er jag drifva Ur den arma hjernan,

Skulle än jag andas Friskt som vestanvinden, Skulle mina kinder Än bli rosengårdar,

Skulle kring mitt hjerta Flyta än en gångTidens stilla flod,

Prydd på sina bräddar Utaf jordens blommor, Prydd uppå sin spegel Utaf himlens stjernor.

Arma, trötta ande,

Hoppas och förbida!

Bortom tidens gränser Mot dig le, som brudar,

Ljus och kraft och skönhet, Och en evig ungdom.Svenska Akademien.

Fragment.

Men högt uppå fjällen det ståndar en sal,

Der temperaturen är nästan för sval;

Ty talares ord kring munnen förfrysa Och i talarens skägg som takisar lysa,

Men aldrig de hinna åhörarens själ;

Om det skedde, skulle han frysa ihjäl.

Der sitta kring salen aderton männer,

Deras namn — af statskalendern man känner. Men midt uti salen der ståndar ett bord På rankiga fötter i högan nord.

När om vintem det börjar mot julen lida,

Och solen ej mer något ljus kan sprida,

Gå de Aderton upp i sitt afgudahus Och sprida i norden ett underbart ljus.

Milton talar om mörker, som är synligt, Deremot är detta ljuset osynligt. —

De Aderton sätta sig nu till bord,

Ej att äta, men tala konstiga ord.

Samma verkan som fysisk köld de föröfva Att alla, som känna deras verkan, söfva. — Det bordet, som midt i salen står,

Nu namn af smakens domstol får. —Visst kan ett bord, det finna vi alla,

Med rätta man smakens domstol kalla,

Men något, som duger att äta också,

Bör då visserligen finnas derpå.

Men sådant snömos, som här man tillagar,

De nordiska gommar icke behagar.

Ty enligt kon ödumblas diet

Man trakterar med rimfrost vår allmänhet.

Den frost, som kring skaldernas läppar rimmar I deras så kallade skaldetimmar.

Men Direktören står upp från sin stol,

I synen så ljus som en morgonsol,

Och sig till den samlade skaran vänder Med en penningpung i sina händer,

Och säger: Efter rättens beslut Komma skottpengar här att delas ut,

I fall några skyttar finnas bland eder,

Som lagt någon forntida hjelte neder Ty en hjelte på denna här veridens ö Ej måste blott på slagfältet dö;

Vi här beslutit, att andra gången Han också måste dräpas i sången.

Då fram en man utur hopen steg,

Med fryntliga ögon på pungen bleg,

Och sade: Jag hafver manligt spänt bälte Med Baltzar Horn, den beryktade hjelte,

Ty som han ej drunknade i Svensksund,

Så har jag hittat uppå det fund

Att i min Aganippe honom försänka

Och i diktens säck som en kattunge dränka. —Då sade den vördige direktör:

Stor heder och tack skall du hafva derför —

Du riklig belöning derför skall njuta;

Vi betala kontant och aldrig vi pruta.

Här gifVer jag dig en gyllene slant;

Om du den på en källare sätter i pant,

Man långt ädlare dryck skall fram åt dig ställa, Än Oden bekom vid Mimers källa,

När han engång i en törstig stund Satte ögat i pant för att läska sin mund.

Höj derför dina tankar från gruset,

Och var hos oss såsom barn i huset —

Många hedersbänkar i templet stå;

Vi borde väl någon finna uppå,

Der du på ärones säte kan sitta.

Men, som du ej sjelf tör vägen hitta,

Så vill jag sjelf, som är gammal och van, Ledsaga din fot på ärans ban. —

Och talarn sig reste så stolt ifrån stolen Som en furu under den kyliga polen Och förde med ståt och ceremoni Som en brud det underbara geni Fram till den odödlighetsgifvande stol,

Att af skaldelifvet representera Dess lekamliga del, om icke mera. —

Men åter den akademiske kung Höll högt i vädret sin penningpung Och ropade högt till den meniga skara:

Om någon mandråpare än månde vara,

Vill jag ej statens skottpengar spara:Jag dervid intet intresse har,

Helst jag dem ej af mitt eget tar. —

En man nu månde med makt sig armbåga Ur högen fram och till tronen tåga.

Han sade: jag dräpte nyss på stund Den vikingen Jorund i Öresund.

Han enligt sagas dom skall hänga Och som lindansarn i luften sig svänga,

Och som ingen snara jag hade till hands,

Att visa min fantasi i sin glans Jag i procedurn en förändring har vågat Och kämpen med träsåg söndersågat. Direktören genmälte: Det var rätt bra,

Stor heder och tack derför skall du ha.

Att ej du må blifva i synen mulen Och säga, att du gått ut med Julen,

För ditt arbete jag dig en guldpenning ger; Ingen dödlig skulle betala dig mer.

Det fattades intet i din ära,

Om honom du fick i knapphålet bära.

Men guldet, gömdt uti klippans vrå,

Dock är och förblifver guld ändå. —

Nu ej du behöfver dig mer besvära,

Ty du gjort mer än nog för din ära,

Men här på hedersbänken i frid Du sofva kan din Öfriga tid. —

Nu reste sig Direktören i salen Och, som en dame man uppbjuder på balen, För den store skalden han bugade sig Och bad om hans sällskap på ärans stig.

Och bägge anträdde resan tillsamman;

Af hvarandras sällskap de hade stor gamman.Men när de kommit, det lyckliga par.

Der en gammal bänk af idegran var,

Bänksatte sig skalden så hårdt uti brädet,

Att ännu hans bild synes qvar uti trädet.

Och åter den vördige Direktör

Sig med penningpungen skaffar gehör —

Ty penningar, har jag kunnat märka,

Långt mera än klubba och spira verka —

Och sad': Jag har flere guldpenningar än — Fins här kanske någon mer god vän,

Som sölat uti svart blod sina händer,

Det honom till mycken ära länder.

Då steg utur hopen en liten Seigneur Och läspade ljuft: Herr Direktör!

Jag har hört utaf dem, som drömmar uttyda, Att det förargelse skall betyda,

Att drömma om pengar, och det jag förstår. När man vaknar och inga penningar får.

Men när jag vaknar ur mina drömmar,

Som enligt ordspråket rinna som strömmar Och det af klaraste vattenslag,

Och genast får i en guldpenning tag,

Så stod' det illa till med mitt snille,

Om jag mig derför förarga ville.

Nu till den bragden, som jag utfört — Direktören om Blanka visst talas hört,

Fast många Herrans år före oss båda Hon månde i Svea Rike råda. —

Hon utförde en mycket poetisk bedrift,

Ty hon dräpte sin son, Konung Erik, med gift,På det hon ensam måtte regera.

Hon for långt lif honom ville kurera.

Och den, som lifvet oss gifvit har,

Med rätta det också ifrån oss tar.

I strid mot denna tappra hjeltinna Jag beslöt min första lager att vinna,

Och på skådebanan i ridderlig glans Jag bjöd gumman upp till Hiljlurs dans,

Men var det icke hin håle till qvinna!

Jag förmådde ej seger på henne vinna.

Men som enligt den store Boileaus ord

Ett sorgspel dock alltid skall slutas med mord,

Är en större hjelte i pjesen förgången,

Jag sjelf, ty jag dräpte mig sjelf uti sången. — Direktören genmälte: din blygsamhet Är stor, men menar du, jag ej vet,

Att alla, som kommit att pjesen skåda,

Du också dräpt fast det skett af våda.

På samfundets vägnar jag dig beskär En guldpenning. Se hur blank han ärl Om lyckan, som stora män förföljer,

En gång ock för dig sig i molnen döljer;

Då, leende åt den trolösas svek,

Tag din guldpenning fram och dermed lek!

Men för att uppfylla all rättvisa,

Så måste likväl du öronen visa,

Förrän du kan skottpengarna få

Och ditt rum i det svenska Pantheon nå. —

Knappt sista orden han utsagt hade,

Förm skalden stack fram sina öron och sade: Jag menar de här skola räcka till,

Om Herr Direktöra dem mäta vill.Se'n konstdomaren öronen noga betraktat Och högsta priset dem värda aktat,

Gaf han skalden sin penning med mycken tack; Han, den genast hos sig i byxsäcken stack. Derpå förde han honom så huld som en fader Till de stora skaldernas myriader, —

Så vann han, bänksatt på store mäns vis,

Om icke stor ära, likväl stort pris.

Och åter den vördige matador

Unga snillen fram ur sitt mörker besvor;

Som i den magiska medeltiden,

Då upplysningens sol i moln var skriden,

En prest med silfver och guld i sin hand Drog själar fram utur skärseldens brand.

Mången man, som alltsedan han skriflärd blifvit, Blott protokoller och räkningar skrifvit Och aldrig förut i sin lefnads dar Så noga betänkt, hvad rimkonsten var,

Om icke i spekulationens timma,

Hur debet och kredit sig skulle rimma,

Nu, när han penningepungen såg,

Blef alldeles omvänd i sin håg Och af dukaternas skimmer sig lärde Erkänna skaldekonstens värde.

Men vid Direktörens förförande tal Steg åter en skald allt midt i den sal,

Och sade: Jag gick uti lagerlunden,

När månen lyste på himlaranden.

Der kom utur buskarna fram en man,

Hvilkens uppsyn jag något misstänkt fann,Som sade sig g& uti lunden och spöka Att i lagerskogen en krans sig söka.

Han hade i lifvet deraf offert,

Men döden kom på honom litet för tvärt Jag ville så ogeraa menniskor döda,

Derför jag månde mig nu bemöda Att, förm jag tog till den starka ton,

Bringa mannen med goda ord till reson.

Och sade till honom just med de här orden:

Vi ha ej mer lager här i Norden,

Än som konsumeras till eget behof,

Vi hafva ej flere lagerbärsträd,

Än vi sjelfva behöfva att kröna oss med.

Och att jag må rena sanningen säga,

Vi här myriader af skalder äga,

Som uti den Svenska Akademien Vunnit pris för sin rimkonst i Poesien,

Och mången bland dem dock lagern brister,

Om han ej är filosofie magister;

DerfÖr min kära herr Silfverskägg Gack du i ro och i mullen dig lägg!

Då den ädle Torqvato Tasso Höjde sin silfverstämma i Basso,

Och sade: Håll du din vältaliga trut!

Jag vinner ändå en lager till slut,

Fast jag ej är filosofie magister,

Trots dig och Toscanas akademister.

Då tyckte jag, det var något för hvasst,

Och i stället för svar i största hast

Med snillrik kämgkrok vrok jag omkulTen, —

Som en tomdyfvel låg han och sprattla' i mullen.Och genast glänsande fraser en corps Sig snodde omkring hans armar och lår. — Då yrade Tasso, och frasernas skara Laocoons ormar tyckte han vara.

Han kämpade tappert, Herr Direktör!

Jag honom denna rättvisa gör.

Men han var ensam och fraserna hundra,

Och att han strök åt, må ingen förundra!

Direktören genmälte: Du brutit, min son!

En ny väg till ärans Pantheon.

De, som före dig guldpenningen anammat, Hafva vanligen någon hjelte gastkrainmat. Men du har en skald i sången förgjort,

c

Åtminstone så med bläck besmort I synen, att bland hans gamla vänner Knappt någon fins, som honom känner.

Med en simpel skald du bälte har spännt, Att näsan i vädret han genast vändt. — Dock skall din ära deraf ej lida,

Om saken jag litet får vränga och vrida; Förty två sidor hafver hvar sak,

Att vi skola den se både fram och bak.

Nu är, om man djupare penetrerar,

E:i skald ock hjelte: han kommenderar Af mångtusende rim en oräknelig här,

För livilka kommandostafven han bär,

Jag menar pennan, hvarmed lim dem ställer Två man uti ledet upp, när d?t gäller.

(Ha ej verserna ofta fotter också.

Fast i denna sången på träben de gå?)

Vitalis. Samlade Skrifter.Och som det går till i andra strider,

Anföraren bort ifrån slagfältet rider Och stannar först på långt håll att se på,

Hur hans trogna hus truppar låta sig slå.

Och fast hans verser sig innesluta I en bok, såsom fästning, att trygghet njuta, De recensenter, Belials barn,

Inkasta i fästningen bomber af skarn.

Och att mina ord må trodda blifva,

Jag vill dig en liten guldpenning gifva.

Han kallas den stora. Men uti vårt lif All storhet är endast relativ.

I anledning deraf du dig också påminne,

Om högmodet skulle anfäkta ditt siune,

Att ingen så stor man vara kan,

Att icke han träffar sin öfverman.

Ser du? Din öfverman sitter derborta,

Den med honom täflar kommer till korta.

Han heter Lindvurm, det är hans namn;

Se hur sött han slumrar i Blankas famn!

Jag vill dig genast presentera,

Att med honom du connaissance må formera. Får din Pegasus stå ett par dar på hans stall, Öfver skacklorna aldrig han skena skall.

Som färjkarlen Charon från jordens länder För öfver de döde till Lethes stränder,

Se’n man stuckit en penning i deras mund,

Så Direktören i denna stund

Den odödlige skalden i handen tager

Och med sig till hedersbänken drager.Hedersbänken var gjord af bara träd,

Och hedersmännerna äro så med.

Knappt Direktören hjelpt denne till rätta,

Förrn sitt gamla spörsmål han månde framsätta,

Och sade: J se'n hvilken pung jag bär;

Ej desmans-bockens så dyrbar är.

Och ej för girighet vill jag beskyllas;

Och som J behöfven väl att förgyllas,

Hvar mandråpare i den höga Nord Framträde till detta smakens bord,

Att honom jag må en guldpenning förära,

Och han framgent sin ära på fickan må bära.

Och Snö den gamle, Drifvas son,

Förnam det långt bort i den skamliga vrån,

Der blygsamt den sanna förtjensten sig ställer Som tiggaren uti ett gathörn och gnäller.

Men nar Direktörens röst han förnam,

Trots all sin blygsamhet trädde han fram.

Han fram för den höga domstolen steg Och vördsamligen för guldpungen neg,

Och sade: jag lärt mig i detta gille,

Att ett akademie-mässigt snille,

Hoc est: som förmedelst rimmade tal Håller själamessor i denna här sal,

Då de döde kämpar vid juletiden Stå ruskiga fram utur sina iden, —

Att, med ett ord, hvar man som på denna här orten Vid smakens tempel klappar på porten,

Om med heder han admitterad vill bli,

Skall ej gifva ut sig for ett genie,Men frankt och uppriktigt skall han förklara. Att en dummer Jöns han blott månde vara. Då fröjdas de herrar i ärans sal Och upptaga honom bland skaldernas tal;

Ty dumheten aktas bland folken ej mera — Blott genier förstå att henne värdera — Derför jag förklarar mig till stort pris,

Att jag är så dum som Gud är vis.Fantasterna på Sångens ö.

Fantasi på Ny-Svenska.

1 oss är Febus. Af marter vi krympas,

Att rosor pä lifvets stångel må ympas;

Vi phosphorister, med idog hand,

Göda späda bildningens blomsterrand;

Men småhet vill oss i grund förlora,

Ty ack! vi äro så stora, så stora.

Sårad fåfänga stinger oss i vår häl Och menniskohatet, det menar ej väl.

Vi såras af tömen på loppets bana;

Då draga vi ut till den ö, som vi ana. Uelgonstjernor försköna der hoppets färg: Minnets harpa susar genom ben och märg.

Då möter oss klangens vemods fulla tjusning:

Vi dricka de trollblida blickars ljusning,

Vår galenskap vi hämta utur En till våldsamhet rustad sinnesnatur,

Mången man, som oss hör, då betänklig blifver Och med jämmerlig mine sig i hufvudet rifver.

Der gå vi nu, skalder af ädlare gry;

Vårt snille det vaggas i drömmarnes sky.

Barn äro vi, derför vi vaggade blifva:

Till vaggvisor nyttjar man hvad vi skrifva;En hastig och ljuflig sömn det ger,

Och under sömnen skrifva vi mer.

Men, när vi vakna i mörka natten,

Vi gjuta den heta smärtans vatten;

Vi gjuta det ut i rim och i meter:

Kalender det nattliga bäckenet heter.

Vi värpa med ögonen hjerpägg små *).

Så kallas tårarne ännu rå;

Men kokar man dem i kulturens gryta,

De hastigt i perlor sig förbyta.

Men, som det kostar smärta och qval,

Att på allvar vara sentimental,

Så lägga vi oss åter att sofva

Och Sankt Bombastum drömmande lofva.

Nya Verlden den 16 Augusti 1821.

*) 'Wainämöinens Harpa i Poetisk kalender för &r 1820.Nattvakan.

Efterbildning.

När andra sofvo som folk uti sin säng,

Jag enslig måne helt melankolisk satt Skall jag så vaka långa nätter,

För jag är kär i klockarns dotter?

Så sporde jag mig harmsen, men fick ej svar: Jag sprang från far mins gård till min käresta, Och till en krans jag bröt mig blommor: Oxlägg, kärngtänder och kattfotter.

Och när jag lopp i susande lundens sal,

Det stundom prasslade af min egen gång,

Då blef jag rädd och sprang än värre Och föll omkull mot sten och stubbar.

Jag föll, stod upp och sprang se’n åter igen Och fann min tärna i backen, som aftaldt var; Jag föll på knä framför den sköna,

Af dyrkan ej, men utaf trötthet.

Och in gick Barbara uti skafferit Och bar till mig en tumlare bränvin ut.

Jag drack den ut, och straxt derefter Jag blef en tumlare sjelf i gräset.Ty sömnen tung, som han varit gjord af bly, Kom på mig. Sade jag så till Barbara:

Jag tror, jag lägger mig att sofva,

Ty sömn är lifvets högsta handling.

I blommande sal, bland doftande löf och gräs, Mitt hufvud tappade jag till marken ned.

Jag får väl rätt på dig i morgon,

När som jag vaknar, sad’ jag till hufvet.

Olyckligtvis jag valt mig till hviloplats En plan, som mycket nära en myrstack var, Och kommo så de grymma myror Och kröpo in i mina byxor.

Då ref jag af mig byxor och väst och — allt Och ryckte af från närmaste björk ett ris,

Att sopa bort de svarta drakar,

Som mig bespottade med sin humor.

Men pä den kyska lagande tärnans kind En längtan spred sin flamma så svärmodsfuU, När, som en narr i Östanskogen,

Jag naken sprang bland trän och buskar.

Men som om Eos en morgonbrasa tändt,

Så rödt, så rödt det i himmelriket vardt,

Och tuppen gol i klockargården;

Då sad’ jag: Trollens tid är kommen.Om pappa spörjer min färd, så får jag stryk. Den ömma klagan, som mig hans björkar lärt, Jag sjunga får. Aj! Ajl omqvädet Är i den rörande elegien.

Utöfver berg och blommande dal och skog Jag »sprang sju mil och en fjerdingsväg dertill, Och hemkom klockan tolf på dagen;

Ännu dock sofvo och drömde alla.Amen.

En Parodi.

I det höga tempeltornet Stod Pehr Klockare och ringde. Klockan gjuten var i Tyskland Af klockgjutarn Kosegarten.

Klang gick från klockan, tyska, Som när bjellermannen Blaren Rister på sitt krönta hufvud,

"Och sä ljufligen sang Mockan Som till säng hon läsarn följde.* Men när som nu Callovai,

Ifrån tyskeriets tornspets,

Der till tupp förbytt han thronar, Värpande åt snälla barnen,

Hörde klockarns fromma bingbong, Ville i Sanct Phosphors orden Han den goda klockarn uppta. Dag och natt på brödrens lärdom Lyssnar han med nitisk vilja,

Men af allt han kan dock fatta Blott ett ord, och det är Amen. Dagligen han se’n sjöng Amen Uti Svithiods-

konstens tempel.

Sist, när klockarn gick till hvila Uti skötet af den vallmark,Hvilken han, beprydd med träskor, Uti lifvets dagar trampat, —

Uti skuggan af det granberg, Hvarfrån han i barnaåren Yr och wFröjdiga kottar rifvit, — Utur grafven, der han gömdes» Fridsäll uppkröp en blå klocka. Med författarsvett på bladen Skrifvet stod ett sirligt Amen.Gengångaren.

En Legend, nyare än den nyaste.

I en väldig friförsamling,

I de Phosphoristers kyrka,

Till dödgräfvare jag nämndes,

Ty jag var rekommenderad Af Pehr Klockare, min svärfar. Men satirens pestilentia Inbröt häftigt i vår socken. Socknemän, som ena dagen Talte högst på sockenstämman, Dagen efter på paradsäng Lågo tysta, såsom mörtar.

När en hvar sin syssla sköter,

Går allt väl, ehvad oss möter. Derför gick jag mecl min spade, Gräfde grafvar, djupa grafvar; Ingen rast och ro jag hade.

Villigt redde jag i stoftet Husrum åt de Phosphorister. Svärfars complexion var sådan,

Att han lätt tog åt sig smittan. Han gaf från sig kyrkans nycklar, Ty han fann väl, att de icke Dugde att uppläsa himmeln.Och en graf jag honom gräfde. Djupare än alla andra.

Präktigt graföl lät jag också Till farsgubbens minne hållas. Dannemän från norr och söder Pimplade och blefvo sälle Utaf nektarns glada gåfva.

Illa dock han blifvit jordfäst.

Än en gång får jag begrafva'n. Kistan re’n han sparkat sönder, Mull han kastar upp i skyar Och med munnen under jorden Mull han tuggar, svär och grälar. Och om riktigt opp han kommer, Tänker han mig låta veta.

Hvad mitt nya namn*) betyder. Kära svärfar, ligg dock stilla! Passar det en död så väsnas?

Mull du kastar upp ur grafven Mig, din måg, direkt i synen,

Så att mina ögon svida.

Ack snart börjar jag att gråta. Ligg dock stilla, håll dig fredligt! Låt det stackars gräset växa! Sparka ej blåklockan sönder,

Som jag satte vid din urna!

Rider “Fannen“ dig, min svärfar? Högt bedyrar jag min oskuld.

Ej derfor jag honom ropat.

Kära svärfar, ligg då stilla!

*) Mortalis.Har jag efter dig ej kastat Eld och aska, då du utbars? Stackars svärfar! På ditt samvet Har du något, då du icke Får, som andra, ro i grafven.

Ack jag trodde på din fromhet! Svärfar! Nar du tog dig före Till att spöka, ett du glömde.

När du mina bragder täljde,

Hade du ej ett i minnet.

Fastän lat jag många nätter Byxlös sprang i östanskogen, Hvilket du så skönt besjunger, (Högt var ämnet, stor

var skalden) Dock den sköna, fria, konsten Till att ringa, du mig lärde.

Har du sjelf med klockekläppen Bragt till ro de barska grannar; Skulle jag ej tysta munnen,

Vore det på sjelfva klockarn? Derför, svärfar, trät ej längre! Synda ej emot naturen,

Som till fredlighet dig kallat.

Se, du går ej mer i skolan,

Går ej mer i nya skolan, — Hvarför stimmar du då, svärfar? Har man ock sjelfsvåldigt lefvat, Hvilket ej med dig var fallet,

Bör man höra opp i grafven. Svärfar! Hör då klockans toner I de dödas regioner!

Var anständig! var harmonisk!Re’n jag fattar klockesträngen.

14Ljuft och skönt nu Mockan sjunger,

Som en vän till säng hon följde Bing bong, bing bong, säger klockan.

Må du tiga i det tysta,

Dina ben få ro i grafven!

Zephyrus i blåa klockan Ringer äfven: *Små lyktgubbar Uti barnsligt fjäs“ på grafven Glädtigt dansa, till ett tecken Att min svärfar varit barnslig,

Barn på nytt på ålderdomen.

182*2.Epigrammer.

i.

Till *i*a*.

Ack, du kommer då åter, o skald, med extaser och phraser! Undrande tittar en hvar ned från den heliga Pind.

Skönare röst vi aldrig ha hört, om icke när räfven

Stundom, i backar och berg, höjer sin stämma till sång.

2.

Till Ctr.

Hittar du väg till (let dråpliga land, du säger dig känna, Drage du genast åstad: Lyckosam resa, min vän!

Var sA beskedlig och tag, under livardera armen, till sällskap C, den förträfflige bard, * Y * Q *, den ublomsteroffcem*.

Tag Sylvester också på din rygg! Det *purpumea korset Svaje som hufvudbanér framför er lysande här.

*y*Q* är med stjcrnor besatt: en bär han i ändan:

Hon ledstjema skall bli uppå er nattliga färd.

Frukten för röfvare ej på de farliga vägar och stigar:

Den som är fattig som J, intet att mista ju har.

1*21.Visioner.

Ut vidi, ut perii, nt me mal ur abstulit error!

Virg.

Jag såg ett tempel, bygdt på lösa sanden,

Grannt, som de hus af kort dem barnen bygga.

Af fårgadt glas det templets fönster voro. Månungen Phosphorus, uti sitt nedan,

På fönstren lekte, uti sällsam glans,

Så rosenröd, som om han i förtviflan Höll på att gråta blod. Af spegelglas Hvar mur var gjord i templets helga hallar,

Att presterne, hvarthelst sin blick de vända,

Må se sin Gud, den äiskansvärda Ego.

Uti det allrahelgaste af templet Rann, rik på vatten, deras Aganippe:

Odödlighet tros finnas på dess botten.

Hvar prest, af ärans helga törst förbränd,

Sin lilla strålkalk håller fram att fyllas, '

I hopp, att när de vattnet riktigt tömt,

De källans sköna botten måtte finna.

De hemta stundom vattnet upp med pipor,

Och blåsa ut det uti granna bubblor.

En allmänhet med händer utaf mjölk Står utanför: men, hyllande förtjensten,

Hon klappar dem i hast helt rosenröda.

Vitali*. Samlade Skrifter. 18På post vid tempelporten såg jag stå

En af naturens underbara andar

Uti röd mössa, skyllrande med halmstrå.

Han Fride het och var en tomtegubbe.

Och när den lille sfig en öfvermäktig Till templets helgedom fiendtligt nalkas,

Då gaf han upp ett Fridsrop.

Jag såg också *den verkligt starka Nordbo> Furst Amadis uppå sin thron, den höga.

Som thronen vacklade, man anbragt stöd Af bråkad rö uppå dess alla sidor.

Fastän han insvept var i moln af rökverk, Min blick dock trängde fram till segerförsten. Han hade ett obändigt folk att styra. Vanmäktig satt han nu; han bad en annan Att spänna de studenters unga bågar Och äfven sin, som slaknat i bataljen.

Men underskön, från bädden, der hon drömt, Nu uppstod hans huldinna, Drottning Edda. Mot henne drotten *med de gula loclcar»

Helt kärligt log, utropande betagen:

Hvad vill hon mig? Då svarade gudinnan:

Jag vill dig ingen ting.

Jag såg små barn helt nära Lethes brädd Uti sin oskuld gå, och högt jag ropte:

Barn! barn! gån fjerran bort från denna flod, Att ej dess falska Necke eder griper:

Det vore skada på så vackra plantor.

Men jag med otack löntes för min omsorg. Jag såg dem än en stund bortåt på strandenAddera rim, fast facit blef

orimligt Liksom halshuggna tuppar kring de sprungo Att söka kransar uti lagerskogen.

Men hvad skall den med krans, som ej har hufvud Att sätta honom på? De tåligt drogo Det kors, Minerva lagt på deras skuldror.

När kors de satte under sina sånger,

Betydde det dock äfven andlig död.

Men Rättare för dem var Callovai,

Han på sin karfstock skref hvart ökdagsverke,

Som de, i sin anletes svett, på Pinden,

Hos den ogena fru Minerva utgjort.

Jag såg också min gamle Tyske farbror,

Vitalis nämnd, den förste af det namnet Han okänd var uti sitt eget hus,

I Tyskland nemligen. Fast stapplande,

Han lumrade framåt bland Pindens tömen. *

Jag tror, det är en arfsynd i vår slägt Att råka i disharmoni och grubbel,

Ty samtiden är eljest mycket frisk.

Bäst mannen gick och uppå Pindens tömen Ref sönder sina byxor, föll hans tanke På gåtan af tillvarelsen, och fann den Helt outgrundlig. Svart blef för hans ögon. Hvarföre är jag till? Han sorgsen ropte.

Så vis fanns dock i himlen och på jorden Ej någon, att han derpå svara kunde.

Då greps hans själ af en oändlig längtan Att kasta sig uti det mörka djupet Och göra en visit hos Lethes Necke,

Helst ock han sjelf en vattenande var.Men en barmhertig Samarit från Sverige Gick samma vägen fram och frälste honöm. Liksom en fisk ovilligt lemnar vattnet Oeh sprattlar, dragen upp i dagens ljus,

Anfäktar sig ännu på strand den gamle.

O! du mitt bättre jag, min gamle farbror,

Lef länge än till ära för vår slägt!

Men om det icke mer står i din makt,

Som icke heller jag otroligt håller,

Elia, gif mig då i arf din mantel!

Jag kan behöfva den till djeknekappa,

Se’n en skolgosse, utaf nya skolan,

I dessa dagar mig till djekne gjort.

Gif mig också, i dubbelt mått, din anda,

Att nåd jag hos mitt publicum må vinna!

Men jag ej endast såg: jag äfven hörde "Det mäktigt brusade ur Gauthiods ekar*

Sitt pappersbo en svärm af getingar Rätt trefligt byggt uti de murkna stammar.

Jag såg också, fast det var mycket mulet,

En vacker pilt, som vandrat öfver villgräs,

Vitalis nämnd, den andre af det namnet.

Han med sin lilla käpp i örlog drog Mot de inhyseshjon i Gauthiods ekar.

Men stridens utgång eder må förtälja Hans biograf, den ädle Callovai.Rustningar till Ragnarök.

En budbärare.

Tai strid, Einheriar! Nu är det förbi att hålla dom vid Urds brunn. Muspels söner hafva ridit sönder bron Bifrost, öfver hvilken vi dagligen krallade dit. De tre färgerna, af hvilka hon var gjord, ligga i stoftet, liksom skärfvor af en gammal kruka. Skeppet Nagifare, som är gjordt af alla de författares naglar, som vi försmädat, har likaledes kommit löst, och en jätte sitter vid styret. Menniskohataren Vitalis har, i sin lilU provins, gjort uppror och uppretar de enfaldige, allt hvad han förmår. * Surtur är kommen från Söder: hans ypperliga svärd skiner klarare än solen, och honom lyda de alle.»

Lorenzo.

Men huru hafva Muspels söner kunnat så öfverraska oss ? Hvi hafver icke Heimdal, med Gjallarhomet, uppbådat de Einheriar till striden?

Budbäraren.

Då de Einheriar, för några år sedan, ville upphöja sin gode vän Pehr Klockare, afsatte de Heimdal och lemnade Gjallarhomet i Klockarns händer. Men klockaren tyckte, att det lät vackrare att ringa, än att blåsa på horn; dessutom trodde han det sednare vara ett hedniskt bruk, som ickekunde anstå oss, som tillbedja Jungfru Maria och all helgon. Han lofvade derföre att ringa samman, så snart några tecken skulle visa sig till Ragnarök. Men olyckligtvis hade han glömt att sätta någon kläpp i klockan, och när han sedan i farans stund ville ringa, kom intet ljud fram. Deröfver funderade han först mycket, och sedan tog han sig tjugufyra timmars betänkningstid. Emellertid utbredde sig Muspels söner på slätten Vigrid; hvarpå Klockaren öppnade fredsunderhandlingar.

Lorenco.

Och fredsvilkoren?

Badbäraren.

l:o Att öfverstarne i Svenska språket: Purpurtjusning, Andesusning, Ljusning, Berusning och Andetoning jemte en hop mindre berömde herrar, skola, för den villervalla, de åstadkommit vid sina regementen, insättas i lifstidsfängelse.

Loren«).

Förnedrande!

Bndbäraren.

2:o Att 165 Tyska Rekryter, hvaribland Fack och Spass st& ibland de främste, skola drifvas i landsflykt.

. Lorenso.

Afskyvärdt!

Callovai (fr&n spetsen af tornet).

Hvilken kan höra sådant utan »missmod*.

Lorenzo.

Nu vilja vi icke höra flera punkter. Vilja vi nu behålla namnet Einheriar, så gäller det att manneligen slåss. Bröder! Vi äfventyra icke ett ringa lif. Vi äro den rosenfingrade morgonrodnans spann. Huru skönt hon framstrålar i öster! Likaså for Frankernas Konung fordom, i lysande majestät, till Majförsamlingen, släpad af hvita dragare. Men om vi blifva dräpne vid våra första steg på ljusets östanfalt, måste Eos vandra till fots, och huru skall det gå,

då hon icke har några fötter? Men hvilken skall anföra oss i striden, sedan vår beherrskare klenmodigt tagit till fotters.

Alla Einheriar,

Du och Callovai, emedan J ären de yppersta i hären, J kunnen föra befälet hvar sin dag, såsom det var brukligt bland de Romerske Konsuler.

Callovai (som flyger ned ifr&n tornspetsen).

Jag är mycket trött; jag har på en tid värpt så många vindägg. Men man måste *försaka; man måste uppoffra sig for det stora hela,* nemligen nya Skolan.

Budbäraren.

Befälet skall ombytas hvar dag? Men huru viljen J hafva reda på dag och natt nu, sedan ulfvame uppslukat Solen och Månen.

Callovai.

Detta påminner mig om de tvenne principerna i Perser-nes religionslära och om boken Mohabharot. — Hvad den befarade tvisten oss emellan angår, dermed är det ingen nod. Lorenzo och jag äro ett hjerta och en själ; det den ena icke vill, vill den andre. Svårare torde det blifva att, vid Poetiska kalenderns utgifvande, i brist på Sol och Måne, kunna få ut honom, såsom hittills varit vanligt, i de rätta starbraksdagarne.Budbäraren.

Solen har fÖdt en dotter, likaså skön som modern. Det kommer nu an på, om hon i början går lika ackurat som den gamla.

Lorenzo.

Om Lycksalighetens ö nu vore färdig, der jag fått löfte att blifva Guvernör, hade vi dock, i händelse af nederlag, en säkerhetsort, der vi, i mandelskogen, efter beqvämlighet kunde sjunga våra serenader. Sancho Panza hade ock, af sin riddare, ett dylikt löfte; men deraf blef ej heller någon ting. Store män lofva mycket, men de hålla litet

C&llovai.

Visserligen har i en olycklig stund denna bardalek kommit oss på halsen. Huru få äro de, ibland »det gryende tide-hvarfvets kämpar», som för ögonblicket kunna göra krigs-tjenst. Poeten Gumal reste till Tyskland, för att der hos gummorna hämta nordisk kraft, men råkade i sin tiggpåse taga mer, än han orkade bära, och ligger nu, efter så svåra strapaser, i matthet försänkt, liksom Ephemeren, när han fullgjort sin äktenskapspligt. Carl har koncentrerat sig i en korp. Vår Tartarkhan har blifvit en blåfågel och sitter och snyftar i de höga pinjer. Poeten med stora korset har drunknat i ett solbestråladt haf af lugn och brusning. Hvar skola vi taga mynt? Våra mynttecken hafva förlorat förtroendet, och Hoppet hafva vi redan längesedan gifvit ut. Nu vilja vi först sätta oss här bakom stenen och dricka Lejonmärg. Ack! Huru väl tarfva vi i dag att upplifva resten af vårt fordna Berserkerwuth!

Lorenzo.

Att de vidtberömde skaldeme blifvit förbytte till fåglar och djur, bör icke kunna frikalla dem från fälttågets mödor.I sådant skick gingo äfven fordom Olympens gudar emot Titanerne och vunno seger. Det forsigtighetsmåttet torde dock böra tagas med fåglarne, att vingarne åfklippas dem, på det de icke, i farans stund, må flyga ifrån oss.

Gallovai.

Jag är blott en tupp; jag kommer icke så högt ifrån jorden. Om jag vill fly, kunnen J ju taga mig med bara händerna. De öfrigas vingar ansvarar jag också för, utom blåfågels och den glada lärkans, som flyger vid hans sida. — En sak rinner mig i sinnet. Skulle icke vårt svarta blod kunna sparas, i fall vi utfärdade, ett patent, hvaruti vi kort och godt förklarade Muspels söner, att hvad vi säga är rätt, om det vore aldrig så rasande; och att

vi dessutom äro deras lagliga öfverhet och skola behandla dem såsom rebeller, när vi åter samlas på Idavallen.

Lorenzo.

Ho vet, om någon af oss kommer dit? Dessutom är detta medel redan förgäfves försökt.

Gallovai.

Några komma visserligen dit. De skola sätta sig hos hvarandra, samtala och erinra sig fordna händelser. Då skola de finna i gräset de guldtaflor, som Asame ägt, och som äro så märkvärdiga derföre, att på dem finnas inristade några ord, som äro ren Svenska.

flnmal.

Härhöfvidsman! Det låter sig icke göra att dricka Lejonmärgen. Jag tror, att vi måste äta honom med sked.Oallovai.

Det är likgiltigt, blott J fän honom i er, så att J blif-ven »upprymde*, tills J skolen försöka eder i vapnens *fackz> Och sedan låtom oss täga emot dessa »berömda» nidingar, sädane vi äro! Laga du, o högt beskenade, att »filosofisk disciplin» må råda i de unga berserkarnes läger, ty det är vår krigsdisciplin. Våra fiender ega icke någon sådan. »Skaldisk instinkt», hvad är det för lappri ? Instinkt ega också djuren. Du, o Lorenzo, högtstrålande embetsbroder, har med ditt herrliga exempel kraftigt och oemotståndligt ådagalagt, huru mycket längre man kommer i konsten med en sådan disciplin. Derföre marschera också dina tungt rustade verser fram på banan och röra sig såsom väl disciplinerade soldater, såsom maschiner.

Lorenso.

Broder! Du har rätt. Jag är en utmärkt lysmask i den natt, som råder i Norden. Men denna gåfva hafver mig Phoibos Apollon förlänat. Derföre är jag, kanhända, något grym emot uselheten, ty jag tänker dervid alltid på min egen storhet. Dock äfven du, o Callovai, är en stor man. I din barndom älskade du Jungfru Maria på tyska. Sedermera då vi, efter en lång tids bråkande, kommo till den kunskap, att solen plägar uppgå i öster, vände du dina dgodmodiga» blickar emot Österlanden. Hvilken förmår dessutom, så väl som jag och du, med den kritiska filen, fila bort udden af Febi gyllene pilar!

Budbäraren.

Hvilken framgång bör icke de Einheriars sak vinna under så stora och så eniga anförare! Likväl, J Gudarnes söner, hafven anstånd med hvarandras pris! Den hotande faranfordrar hela eder uppmärksamhet Efter stridens slut kun-nen J sedan, med palmer i händer, sätta eder på Idavallen och lofsjunga hvarandra.

Calloval.

Välan, J Einheriar! Till strid mot Muspels söner! Alle! Alle! Både halte och blinde skola rusta sig till strid; skola ladda sina pennor med bläck. Du, o Gumal, är en siratlig Einherie. I dina händer öfverlemnar jag Phosphoristemes riksfana. Huru präktigt hon svajar! Alla de folkslag, af hvilka vi, under våra vikingafärder, tagit upp Julkost, hafva tillsläppt hvar sin lapp till henne; derföre är hon så brokig och så grann. Blifva händerna dig afskjutne, i slagtningens hvimmel, så bit i henne med tänderna. Och nu marsch! *Hierophanter!d slån med »lambföttema» på edra Theorber och Castagnetter, såsom J plägen, när J ären inspirerade, när sångens mara eder rider. Tappre äro försann Muspels söner, om de icke genast fly, då de få höra edra toner.

(De Einheriar aftåga, under krigsmusik på Theorber och Mandoliner, till Vigrids-slätten.)Tal till M&nen.

Et noctibus quidem ,plenam fulgentemque luuam invitabat assiduc.

Sukt. Caligula.

Till Allmänheten.

Att detta intressanta tal ej är någon imitation, härrör från min okunnighet i Kinesiska litteraturen. Jag är för sent född, att såsom originell imitatör uppträda i någon annan. En gång hade jag väl i sinnet att stifta en barbarisk

skola; men ser mig häruti af några förträffliga ynglingar förekommen, och tilltror mig icke att deruti med dem ingå i någon täflan. Sedermera var jag sinnad att med en Persisk blomsterqvast offentligen sopa Litteraturens gator; men äfven denna fröjd var mig förnekad. Men nu måste deu respektiva allmänheten ha tålamod med mig, till dess Ty-skarne börja öfversätta Kinesernes visdom, ty för det närvarande förstår jag icke Kinesiska stort bättre, än de öfriga skalderne, *mina bröder*, förstå det Persiska språket; emellertid torde jag böra påminna allmänheten, att Kineserne äro ett hyfsadt folk, och hafva de gjort thekoppar och spilkum-mar långt före Christi födelse.

Den respektiva allmänheten förstår väl, kan jag tro, utan vidlyftigt omordande, att jag verkligen har några anletsdrag, ty väl finnas författare utan hufvud; men något slags fysionomi måste man i alla fall ha. Jag har länge ömkat mig öfver dem bland mina läsare, som, boende i en af-lägsen landsort och hindrade af affärer, ej kunnat resa hit for att se, hur jag ser ut. Beklagligen har jag märkt, att stadens innevånare, som se mig nästan dagligen, icke veta nog skatta denna lycka, hvarföre jag också snart skall fara hän. Redan vid mitt första uppträde var jag betänkt på att meddela mitt porträtt; men då mina första dikter blefvo införda i Kalender för Damer, tillät mig icke mitt samvete att göra det, emedan jag har ett skönt och verkligen förförande utseende. — Ehuru trångt der var, hade jag visst eljest kunnat få rum bredvid gumman, som satt på stenen i Soissons. Då jag sedermera sjelfständigare uppträdt, har samma längtan alltid hos mig lifligt vaknat, och jag har talat med mina vänner derom; men de hafva allesammans tillstyrkt uppskof, såsom jag lätt insett, af falskhet och afund, i förhoppning att jag emellertid skulle hinna blifva fulare. Men som min egen målarekonst var otillräcklig (ty docti viri niale pingunt), och ingen ville hjelpa mig, beslöt jag dock att göra hvad jag kunde och uppsatte derföre en temligen trogen beskrif-ning om min ansigtsbildning och min klädedrägt, i den förmodan, att läsare med liflig fantasi skulle, medelst en sådan hjelpreda, någorlunda kunna föreställa sig, huru jag ser ut; men till min förskräckelse fann jag henne fullkomligt likna en allmän efterlysning. Jag Öfvergaf då min plan, ty som jag är försänkt i skuld, ingenting eger att betala med, och följaktligen med det första måste rymma, så kommer troligen landshöfdinge-embetet att efter mig utfärda allmän efterlysning, och hänvisar jag således de läsare, som längta efter någon kunskap om mina anletsdrag, till denna intressanta skrift.Tal till Månen.

Högborne Herre!

I djupaste underdånighet vågar jag infor Eders Himmelska Klarhets silfverfötter nedlägga denna eländiga bok, som jag sammanskref året, som hölls före vara det 5823:dje ifrån verldens skapelse och var det 8:de i Solcirkeln. Värdes E. H. K. förlåta, att jag, vid hennes framlemnande, ej kommer ridande på Pegasus, ty han har gått till sina fader, utan till fots (pedestri oratione), ehuru jag väl också stycktals flugit på fantasiens vingar. Min hustru Barbara, som icke visste, hvad gästerne skulle äta på bröllopsdagen, slag-tade det arma kreaturet och tillagade sedermera köttet med lagerbärsblad af den krans, som jag sjelf bröt och satte omkring min nattmössa; ty hvarföre skulle ej skalderne kröna sig sjelfva, då historien företer exempel på konungar, som med egen hand satt kronan på sitt hufvud. Mina afundsmän sade väl, att jag tagit mina lagerqvistar i min svärfars stora päronträd; men hvad säger icke afunden? Nu vill jag till Pegasi efterträdare, från den himmelska djurgården eller djurkretsen, nedtaga Kräftan. Henne skall man, i mitt förkonstlade tidehvarf, lätt taga för den åttafotade hästen Sleipner, och på henne vill jag rida i en verld, der allt för mig går kräftgången. Men vi lefva alle under ödets jernspira. Går det då det himmelska herrskapet bättre? Hafva icke försmä^dare upphäfvit hufvudet och påstått, att K H. K. är en mörk kropp, ehuru E. H. K. skiner så vackert Den vise skall dock aldrig af så orimliga påståenden låta sig missledas: den vises ögon sitta i hans hufvud, säger Predikaren, och mina sitta icke heller på något annat ställe; derutaf märker jag, att jag är vis. Låtom derföre bespottare recensera: låtom fritt Eddan säga:

Svart blifver solsken

Om sommarn derefter.

Solsken kan dock aldrig, hvarken sommar eller vinter, blifva svart, och månsken ännu mindre.

Sedan jag, på första sidan af mina ömkliga Dikter, satt mitt eget namn, har jag sedermera, på den tredje, ihflgkom-mit E K H., likasom, när, efter slaget vid Salamis, Grekerne skulle döma öfver sin tapperhet, hvar och

en satte sig i första rummet och Themistocles i andra. E. K. H. står också här så godt som i andra rummet, ty den andra sidan är alldeles tom. Häruti har jag på visst sätt velat imitera E. H. K. Liksom E. H. K. lånar af solen sin glans, så har äfven jag, arme stackare, af E. H. K:s namn, velat låna någon glans åt mitt arbete. Vet E. H. K. hvad ordet dedikation betyder? Jag har icke vågat lita derpå, och derföre i djupaste underdånighet begärt betalning. E. H. K:s fromma »godmodigax> uppsyn gifver mig ock det hopp, att jag, i mitt betryck, vändt mig till rätta man. Ofta har jag under min jordiska vandring uppslagit den enda bok, som fanns i klockarns bibliothek, Almanachan, och på hennes tredje sida, bland tecknens bemärkelse, på E. H. K:s anletes liljeskimmer hvi-lat mina ögon med förtjusning. Hvilken vällust skulle det icke vara, att, efter min lyckliga nedkomst, på E. H. K:s blänkande riksdalrar speja dragen af E. H. K:s förtjusande,ehuru af sorgens hvitmenande hand något åtkomna anlete; och huru skulle icke, af deras glans, sjelfva Barbaras ansigte förklaras, och hon tilläfventyrs nästa gång icke slå mig så hårdt?

Öfverallt måste en stackare vara förföljd af björnar, både på himmelen och jorden. På himmelen är det ändå skapligt, ty der äro de icke fler än två, nemligen stora pcli lilla björnen, och för dem, hoppas jag E. H. K. måtte taga mig i försvar. Mina björnar på jorden äro inga lagkarlar; de känna icke naturens lagar; de ligga aldrig i ide. Min hustru Barbara är dock den värsta; icke som skulle jag vara henne något skyldig: tvärtom är hon skyldig mig lydnad, såsom Sara var sin man underdånig och kallade honom Herra, fast hon är en trög betalare. Nej, jag kallar henne så för hennes styrka och mod, ty hon är tapprare än jag. Dagligen söker hon dock stärka min kropp genom gymnastiska öfningar, såsom brottning och kapplöpning, i hvilken senare jag dock mycket utmärker mig, emedan jag eljest af hennes eldgaffel kunde blifva dubbad till döds. Förliden afton satt jag i min kammare och spelte luta, och jag var ensam, hvil-ket ej var underligt, ty ingen menniska mer var inne i kammaren. Då ertappade mig min hustru å bar gerning. Jag bor i en vindskammare och nedanföre växer ett päronträd, hvari jag ofta tänkt att hänga mig, men uppskjutit det, emedan jag ej ännu anser grenarne nog starka. I detta päronträdet tänkte jag nu genom fönstret nedhoppa, men historiens genius höll mig tillbaka, öfverlemnande mig en tafla, som föreställde konung Måns Bryntessons olyckliga försök i konsten att hoppa i päronträd. Min hustru gjorde en för mig föga smickrande jemförelse emellan min och klockarens sångkonst. Derefter påminte hon mig, huru klockaren nyligen blifvit hugnad med titel af direktör, och lefver i anseendeoch ära, då undertecknad i sin födelsesocken allmänt är ansedd såsom en fantast. Ack! En profet varder icke liden i sitt fädernesland. Skulle dock icke E. H. K. med en nåd, den jag i det tysta ville besjunga, den jag i glömskans rike ville ihågkomma, vilja benåda mig med någon titel, till exempel af Skogs-Råd eller Sjö-Råd? Hvilken balsam skulle det icke gjuta i mitt blödande hjerta!

Täcktes E. H. K. också kasta en uppmärksam blick på mina skodon! Så stora remmar äro icke qvar af dem, att de längre kunna passera för sandaler. Lycklig, o trefallt lycklig, är dock Jerusalems skomakare, som, under sina vandringar i fjerran, sjelf kan lappa sina skor! Också ha vi på jorden ett läder, som är alldeles såsom fnöske, hvarföre jag äf-ven, i dessa för bistrade tider, alltid nyttjar fnösket att half-såla mina stöflar med, och lädret att slå eld uti. Behöfver jag väl vidlyftigt orda om mina byxor? Hvilken disharmoni emellan lapparne! Hvilket återsken af mitt eget jag! Huru lycklig är icke Ruter knekt, som icke behöfver några byxor! Huru lycklige äro icke de marmorbilder, som jag i Stockholm sett, och som, utan att man tillräknat dem det, kunna visa sig nakne för folket! Jag är en fattig stackare, som ingenting ärft och ingenting förvärft, utom min arma kropp, för hvilken jag är rådlös, ty i klockarens täppor växa inga fikona-löf och krusbärslöf förslå icke alls. Vore jag ett får, så hade väl ullen af sig sjelf växt på ryggen på mig, men nu har jag olyckligtvis blifvit ett geni, hvilket varit betänkligt både i gamla och nya testamentets tider, ja, är det ännu bland min upplysta samtids menniskor, som hvarken vilja höra talas om gamla eller nya testamentet, emedan vår Herre icke testamenterat dem några penningar.

Så länge min svärfader lefver och kan förrätta sin tjenst, bor jag i sockenstugan, så ofta jag törs vara hemma,

Vitalis. Samlade Skrifter. 10men när han dör, vill jag, i anseende till mina förtjenster i lärdom och vitterhet, söka ett ram i det svenska prytaneum. I händelse min ansökning beviljas, kommer jag då ej att flytta långt, ty fattigstugubbarne äro våra närmaste grannar. Sockenstugan är uppförd i Götisk smak. När man inträder i henne, blir man till mods, alldeles som när man läser Phosphoros. Ett heligt »magiskt halfdunkeh råder derinne, ty ljuset släppes till husbehof in genom en glugg. Taket är lagdt med torf, och det är en lust att se, huru det hvar sommar

står grönt och blomstrande, såsom en äng, fullt af gräs och de herrligaste örter, såsom sedum acre, sempervivum tectorum med flere. Klockaren, som nyligen blifvit upptagen i länets hushållssällskap och ville utmärka sig, författade en afhandling om sättet att föda boskap på tak, hvilken af sällskapet emottogs med mycket bifall och finnes införd i dess handlingar. Men då han sjelf, någon tid derefter, ville der-med göra försök, fick hans bästa oxe det förmätna infallet, att derifrån göra ett salto, i egentligaste mening morteUe, ty han tillsatte sitt dyra lif, som kostade klockaren etthundrade riksdaler. Förförde af hans exempel kommo klockarens tvänne får straxt efter och hade delat hans öde, om ej klockaren och hans hustru, såsom skickliga fäktmästare, emot-tagit dem i sin famn. Men vi hafva nu åter nebulistiskt utsväfvat ifrån centralidéen och retirera med blygd till vårt ämne.

Menniskan kan icke taga sina skatter med sig i grafven, ty arfvingarne tillåta det icke; och E. H. K:s arfvinge Hate Hrodvitnersson är åtminstone icke billigare, än vi dödlige. Många faror har visserligen E. H. K. underligen undgått, såsom när Atheniensaren Strepsiades ville stoppa E. H. K. i sin tobaksask, för att göra sina kreditorer månaderasande, eller, när i sednare tider Doktor Green ville putsa E. H. K.med ljussaxen, förmodligen, emedan han tyckte, att E. H. K. lyste nog klent. Men det kommer en vinter, Fimbulveter kallad, då snö faller ifrån alla kanter. Då höres icke längre i min födelsesockens kyrka min svärfader klockarens röst, och jag, allmänhetens klockare, bor då likaledes hos mullva-darne. Föga önskvärdt vore det ock att lefva i en sådan vindtid och vargtid, såsom Eddan säger. Ty Fimbulveter är en erkevinter; han är så lång som tre. Då hjelper det icke, att Bil sätter sig till motvärn med såstången Simul, när Hate Hrodvitnersson, efter en lång fasta, fattar, o himlalilja, din strålkalk med framtassen och slukar honom såsom en ostra.

Hvi belönar och hägnar icke E. H. K. de fromma skalder? Hvi gå de arme, midt i Thors månad, på Parnassen, i all sin nakenhets blygd? Hvi rifva de på de rikares egor nässlor och annat ogräs till den grönkål, hvarmed de lifnära sig? Huru ofta hafva de dock, under nattens heliga tystnad, lyftat sina azurfårgade ögon upp mot E. H. K;s thron, sjungit E. H. K:s lof och dock, mot morgonen, sömnige och obe-lönte, dragit sig tillbaka och, liksom Israels barn vid de elf-ver i Babylon, gråtande upphängt sina harpor i pilträd och vide? Främst af dem alla vågar jag dock smickra mig med rättighet till E. H. K:s nåd; en undransvärd likhet röjer sig nemiigen i vår lefnadshistoria, och intressant vore, om vi blefve jemförde på Plutarchi sätt. Jag går ensam på jorden och funderar, likasom E. H. K. i de högre regioner; begge köra vi nattens vagn öfver jorden och trifvas bäst i dunklet; björnar förfölja mig, liksom ulfvar E. H. K; när jag blifver dem varse »far äfven jag hastigt åstad liksom jag vore rädd», och när de kläder, som jag nu har på mig, falla sönder, vill jag äfven åtaga mig att skina i kapp med E. H. K-, åtminstone de nätter, då det är mulet.I fall jag nu ingen belöning erhåller, tänker jag att dräpa mig sjelf, ehuru mycket besvär det än kommer att kosta mig. Ty ofta har jag redan gått i skogen, för att hänga mig, men, liksom Marcolphus, har jag icke kunnat bestämma mig i valet af träd, emedan jag funnit dem alla nästan lika goda. Om jag utvalt ett, skulle jag ju hafva varit orättvis emot alla de andra? Ofta har jag också gått på stränderna af Mälaren, sinnad att kasta mig deruti, men vattnet har allestädes varit för djupt Med förgift tänkte jag också en gång taga mig af daga, men genom en underlig Försynens skickelse, lärer jag ha kommit att taga in socker, i stället för arsenik. Komme i denna händelse mitt blod öfver £. H. K:s hufvud och förvandle silfret till koppar! Måtte då Hate komma några timmar förr, än han skulle, och i farans stund alliansen uppsägas af de mäktige Einheriar!

Planxi.ÖFVERSÄTTNINGAR.Epigrammer.

Från Grekiska skalden fleleager.

1.

Ej Charidamus jag längre begär; till Olympen han blickar.

Munskänk tänker åt Zeus visst med det första han bli. Honom ej mer jag begär: Hur skulle med Gudarnes konung Utan formätenhet jag täfla om kärlekens lön?

Ett jag önskar mig blott: när ynglingen far till Olympen, Mina tårar han då nyttje till fotternas bad,

Såsom ett kärlekens minne: Han ljuft med försmäktande ögon Vinke och under sin flykt rycke en kyss från min

mun. Eljest Zeus tillhöre han fullt, som billigt, och vill han,

Skall kanhända ock jag smaka Ambrosia snart.

2.

Sedd Aristagoras blef, den sköne, af eder, Chariter!

Och upptagen af er huldt uti fostrande famn,

Derfor ock lågan blir tänd af hans skepnad, och ljufligt hans

tunga

Träffar: med ögonen tyst talar han tjusande ord.

Vike han fjerran från mig! Men hvad? Som Zeus från

Olympen,

Vet han fjerranifrån skicka sin blixtrande pil.3.

Fallen jag är. Så trampa mig nu hårdhjertade Eros!

Ej, vid Olympen, jag mer fruktar dig, fast du är grym. Icke jag fruktar din glödande pil, och når mig din fackla, Tänder ej mer du min själ, redan till aska förbränd.

4.

Endast vid dig min lefnads band, Myiskos! sig fästa;

I dig lefver den fläkt, som än af lifvet är qvar.

Ty vid ditt ögonpar, som ljuft till sjelfva de döfva Talar, o yngling! jag svär, och vid din leende blick:

Ser du med ögat mulet på mig, för vinter jag fruktar! Blickar du mildt mig emot, blommar den ljufliga vår.

5.

Grym är Eros. Hvad båtar det dock, att jag åter det säger, Och än åter en gång, klagande, Eros är grym.

Ty då ler den skalken! ju mer han bannas, dess mera Fägnar han sig, och af skymf växer han större äi»nu. Kypris! for mig ett under det är, hur sjelf ifrån hafvets Blåa kylande våg kommen, du elden har födt!

6.

Ljufvaste blomma, du sofver, Zenophila! O, att jag kunde Smyga, som tyngande sömn, uti ditt öga mig in,

Att ej denne en gång, som Zeus ock söfver, dig finge Nalkas, men endast åt mig vore din hvila förtrodd!

7.

Efter Eros härmed jag lyser, som bort ifrån hvilans Läger, på morgonen nyss, har sig på flykten begett.Pilten är skön, när han gråter, och snabb, mångtalig och

orädd,

Skälmigt han ler; på sin rygg koger och vingar han bär. Hvilken som varit hans far, det känner jag icke, ty ethern, Jorden och hafvet också neka förtrytsamt dertill.

Ty öfverallt och bland alla han är förhatlig; men forsken, Om han ej nu någonstäds ställer för hjertan sitt nät. Dock der ligger han ju i försåt! Du icke mig undgått, Bågskytt, der du dig gömt uti Zenophilas blick!Bruden i Corinth.

Efter Goethe.

Från sitt hem, Athen, en yngling lände Till Corinth, der än han okänd var.

Till en man likväl sin lit han vände,

Som i gästvänskap stod med hans far. Äfven dotterns hand,

Genom löftens band,

Honom tillhört från hans barndomsdar.

Men skall gunsten dyr ej honom falla, Om han vill bland dem, som vänner, bo? Han är hedning med de sina alla,

Och de re’n anammat Kristen tro.

Och så sällan mer,

Der ny tro sig ter,

Kärleken får blomma uti ro.

Re’n allt sof, som fanns i huset inne; Modern än satt ensam vaken qvar.

Gästen förde hon med fryntligt sinne Till ett rum, som rikt och praktfullt var. Vin och mat stå der,

Förrn han det begär,

Hvarpå afsked hon af gästen tar.Läckra, retande stå bordets rätter:

Deras åsyn ingen lust dock ger.

Trött han måltiden åsidosätter Och sig klädd på sängen kastar ner. Sömnen sväfvar ock Kring hans ögonlock,

Då en sällsam gäst i dörm han ser.

Ty en flicka, vid sin lampas skimmer, Hvitklädd sväfvar fram vid dörrens rand

1 hvit slöja. Kring dess hår förnimmer Han ett svart med guld invirkadt band. Då hon gästen såg,

Som på sängen låg,

Lyfte hon förskräckt en snöhvit hand.

Är jag främling då i fadershuset,

Att jag ej om gästen kunskap får.

Ack! så göms i celFn jag undan ljuset Och nu här för dig med blygd jag står. Friden lägre sig Kring din bädd och dig,

Och jag hastigt, som jag kommit, går.

Qvarblif, sköna! så han fattar ordet,

Och från sängen upp han kastar sig: Ceres’, Bacchi skänker stå på bordet, Och du, hulda, Amor för med dig.

Blek dig fruktan gjort:

Kom på stilla ort,

Dela milda Gudars gunst med mig.Stanna, yngling, dig ej närmre drista! Ty till glädjen hör jag icke mer.

Ack! min moder steget tog, det sista. Då en sjukdom lade henne ner. »Kommer jag härur,

»Ungdom och natur

»Jag åt himmelen till offer ger.»

Och de gamla Gudar flytt. Dem le des Vid det folk, som lifvets fröjd förstör. En osynlig ofvan skyn tillbedes Och en Frälsare, som korsfäst dör;

Och man offrar ej Tjur och lamm. Ack nej!

Man i stället men'sko-offer gör.

Och han frågar och han öfverväger; Honom ej ett enda ord undgår.

Är det möjligt, att vid hvilans läger Min trolofvade framför mig står?

Kom:*den ed, som dig Öfverlät åt mig,

Oförmodadt sin fullbordan når.

Mig, du gode, mig du icke vinner:

Åt min andra syster ger man dig.

Då mitt lif i dystra celln försvinner, Ack, i hennes armar tänk på mig,

Som af lifvet qvar Blott din tanke har,

Ack, och snart i jorden gömmer sig!Nej i jag svär dig det vid denna låga, Ännu du till mig och glädjen hör.

Hvem vill ur min famn dig rycka våga? Hem jag till min faders hus dig för.

Men tills morgon var,

Sköna, hos mig qvar

Och med mig vår bröllopshögtid gör!

Och, att tecken ej må uteblifva,

Hon en gyllne ked åt älskarn ger.

Han en silfverskål vill henne gifva, Konstrik, att ej fanns en sådan mer;

Den är ej för mig,

Och jag endast dig

Om en hårlock af ditt hufvud ber.

Nu slår andetimman. Och hans flicka Af en högre liflighet nu är:

Lystna hennes bleka läppar dricka Af ett vin, som dunkel blodfärg bär;

Men utaf det bröd,

Som han vänligt bjöd,

Hon det allraminsta ej förtär.

Och hon skåln åt ynglingen nu räckte, Hvilken drack, som hon, med lysten håg. Vinet dristigare längtan väckte:

Bedjande vid hennes fot han låg.

Dock hon emotstod,

Tills i tårars flod

Hon på bädden honom sjunka såg.Och hon sjunker ned uppå hans läger: Ack! hvad sorg ditt ömma qval mig gör. Men mitt famntag dig med fasa säger, Hvad ej hemlighet kan vara mer:

Hvit som snön, min vän,

Men ock kall som den,

Är den unga brud, du för dig ser.

Och han trycker nu sin älskarinna Med sin kärleks jättkraft närmre sig; Hoppas värma i min famn dock finna, Kom du än ur grafven upp till mig! Vexelkyssars glöd!

Kärleks öfverflöd!

Flyttar ej min låga sig till dig?

Kärleken dem sluter närmre samman, Vällust-tår'n från begges öga går.

Girigt från hans mun hon suger ilamman: En blott i den andra sig förstår.

Af hans glöd blir varm Hennes döda barm,

Dock derunder intet hjerta slår.

Men nu går, att hushållsvärfven sköta, Modern öfver gången sent förbi.

Ljud af sällsam art dess öra möta; Lyssnar så vid dörrn, att kunnig bli:

Utaf brudgum, brud

Klagan, vällustljud

Och allt fröjdens högsta raseri!Och hon sig från dörren icke rörer,

Ty hon först sig öfvertyga bör.

Hon de högsta kärlekseder hörer,

Och hyart smekord hennes harm upprör. Tyst! hör hanens ljnd;

Kom igen, min brud,

Nästa natt! Och kyss på kyss hon hör.

Nu kan hon sin harm ej öfvervinna,

Straxt det kända låset vika ger.

Finns då i mitt hus väl en slafvinna,

Som straxt gifver hvad en främling ber? Men, vid lampans sken,

Genom dörren re'n

Ser hon — Gud! — sitt eget barn hon serf

Ynglingen, som hennes hot förskräcker, Kring sin älskade dess slöja slår Och med sängens siden henne täcker;

Dock hon fram med andekrafter går:

Och ur älskarns famn

Hennes bleka hamn

Långsamt höjd utöfver bädden står.

Moder! Moder! doft dess stämma klagar: Missunns mig den sköna nattens lott?

Du mig från den varma orten jagar,

Är jag vaknad till förtviflan blott?

Månn' ej nog det var,

Att i blommans dar

Jag för din skull ned i grafven gått?Men ur trånga huset, der jag gäster,

Du mig oförsonad 9tigen ser.

Fåfängt psalmer skria edra prester:

De ej hinna till den döda ner.

Bot ej hjertats sår Af vigvattnet får,

Ack! och jorden ingen svalka ger.

Denne genom löften mig tillhörde,

Då än Venus tillbads på vår strand. Löftens helgd dock ej ert hjerta rörde, Moder, ty en annan ed er band.

Ingen Gud dock hör Hvad en moder gör,

Då hon ger till offer dottrens hand.

Lugn i grafven lät mig icke hvila Den förlust, jag lidit genom dig.

I min älsklings famn jag måste ila Och utaf hans hjertblod läska mig.

Och är det förbi,

Skall mitt raseri

Andra unga offer välja sig.

Sköna yngling! Nu är min du blifven, Och få stunder endast stå dig qvar,

Ty min guldked i din hand är gifven, Och nu bort med mig din lock jag tar. Grått blir nu ditt hår,

Förrän sol uppgår:

Först derborta blir du hvad du var.Moder! Hör den sista bön jag gjuter;

Res ett bål, gemensamt för oss två:

Öppna trånga hyddan, som mig sluter,

Och låt så i flamman ro oss få.

När då hon med fröjd Slår mot himlens höjd,

Upp vi till de gamla Gudar gå.

1819.

Vitalis, öamlade Skrifter. 20Perin ooh Paradiset.

Från Tb. lotrf.

En Peri vid porten till Edens lund Djupt sörjande stod en morgonstund.

Då hon hörde, hur lifvets vatten flöt Liksom musik på den saliga ort,

Och såg, hur från Edens gläntande port Ett högre ljus på dess vingar sig gjöt;

Då klagade hon med en bitter tår Sin eviga landsflykt ur Edens vår.

Och Etherns dotter talade så:

Hur sälle de andar här vandra få Bland blommor, som aldrig vissna och dö!

Fast min är hvar lustgård på jord och sjö,

Och hväije stjerna på himmelens rund För mig de skönaste blomster bär,

Mer skön än de alla tillsamman är En enda blomma i Edens lund.

Fast öppen för solen Cashmers sjö Afspeglar i lugn mången lönnrik ö,

Fast Sing-Su-Hajs vatten står klart som krystall Och klart är dess gyllene floders fallOch ljuf dess sorlande källors sång,

Dock den deras glans och skönhet försmår.

Som i Paradisets eviga vår

Sig speglat i lifvets källa en gång.

Gå, lyft din vinge så högt du förmår Från stjerna till stjema, till dess du står Vid verldens flammande mur, och der Mångdubbla igenom otaliga år Hvar glädje du såg på hvarje sfer:

En minut uti himlen dem öfvergår.

En engel, som stod med flammande svärd Att bevaka Edens förtrollande verld,

Såg Perius gråt, och då närmre han gick Och den klagande sången höra fick,

En tår i hans blåa Öga man såg,

Mer skön än nånsin en daggperla låg På blomman blå, som i Edens dal Blott blommar, enligt Brahminernas tal.

Nymf af en skön, men fallen ätt,

Han sade: att hoppas du än har rätt,

Ty skrifvet i ödets bok det står: *

Den Peri af Gud förlåtelse får,

Som till ljusets portar den gåfva bär,

Som i himmelens ögon mest dyrbar är.

Gå, sök den gåfvan och återkom fort,

Det är ljuft att få öppna himmelens port!

Som kometer ila i luften blå Att vid solens hjerta hvila få,06h liksom stjernor från himmelens rand.

När om natten de slungas af englars hand, . Mot andar, som resa mörkrets baner Att störta Guds thron i himmelen ner,

Kring blåa hvalfvet Perin flög,

Och, lyst till jorden ned i sin fård

Af en blick, som från morgonens öga smög,

Hon sväfvade öfver vår dunkla verld.

Men hvart skall den arma Perin gå,

Att en sådan gåfva åt himmelen få?

Jag känner, hon ropte, den lönliga ort Under Chilminars pelare, hvilkens natt Rikt strålar af dolda rubiners skatt.

Om rökelseöarne äfven jag sport,

Hvar, sunnan Arabiens solglänsta land,

Djupt, djupt de ligga på hafvets sand.

Jag vet, hvar genier gömt i en dal Sin konung Jamschids juvelpokal,

Som af lifvets balsam perlande står;

Men sådane gåfvor himlen försmår.

Hvar finns en juvel af så glänsande prakt. Som de, hvarmed Allah sin throntrappa lagt? Och lifvets balsam — hur foga värd I sjelfva det eviga lifvets verld?

Dock flög hon framåt himmelens rand Utöfver Indiens förtrollande land,

Der luften är balsam, och hafvets grund Af koraller och ambra en blommande lund. Der klippan blir bafvande med demant Af solen, som flammar öfver dess brant.Der, lik en rik, besmyckad brud,

Hvar vattnets genius bär guld i sin skrud. Hvars lunder af sandel och speceri För en Peri kunde ett paradis blil Men högröd flöt nu hvarje flod I solens land utaf meuniskoblod,

Och dödslukt, spridd utaf vindens fläkt, Förgiftade blommornas andedrägt Hvad fot har trampat, o solens moder!

Dina pelarsalar och dina pagoder,

Dina heliga grottor och kastat omkull Dina gudabilder och throner i mull?

Det är han från Gazna. Med vrede och makt Han kom, och diademer man såg Kring vägen strödda, som spår af hans tåg. Hans hundar glänste i halssmyckens prakt, Som med hån han af harems drottningar tog, Tyrannen dräpte med egen arm Det diande barnet vid moderns barm Och presten vid altarfoten han slog,

Och dämd stod den heliga källans kristall Af krossade guldkärl i templets hall.

Men ned den forskande Perin såg Och genom den blodiga dimma, som låg Kring fältet, hon märkte på Indi strand En tapper yngling allena stå.

Re'n klingan var bruten i hans hand,

I hans koger fanns blott en pil också.

Lef, sade eröfrarn, jag delar med dig De byten och kronor jag vunnit mig.Men tyst den unge krigaren stod,

Tyst pekade han på den djupa flod,

Som hvälfde röd af hans fosterlands blod, Och den enda pil, som ännu var qvar,

Mot eröfraras hjerta han sände till svar.

Nu äfven våldet segern behöll:

Tyrannen lefde och hjelten föll;

Men Perin bemärkte det ensliga rum,

Der han låg, och då krigets fasa blef stum. På den morgonstråle, som skönast log,

Hon sjönk och ur hjeltens hjerta tog Den sista heliga droppe, det gjöt.

Förrn den friborne anden sin boja bröt.

Den gåfvan, hon sade, ej himlen försmår, Med henne till ljusets portar jag går.

Det blod, som uti despotens sold I striden spills att befästa hans våld,

Det fläckar jorden, dock är det blod,

Som åt friheten offras med kärlek och mod, Så heligt, att icke det sätter en fläck På sjelfva Edens klaraste bäck.

Ack! om den fallna jorden än bär En gåfva, som himlen med vällust ser,

Det sista offerblodet det är,

Som det döende hjertat åt friheten ger.

Ja, sade Engelen, då sin gärd Hon lade uti hans strålande hand,

Välkomne äro uti vår verld De tappre, som dött för sitt fosterland.Och dock, o arma Peri, se!

Ej Edens krystallbom rörer sig.

Långt helgare gåfva måste du ge,

Om himmelens port skall öppnas för dig.

Så slocknade hennes första hopp Att i Edens skugga sig svalka få.

Hon sänkte sin flykt genom luften blå Mot månbergens snöhvitt glänsande topp,

Der Nilens källa, djupt bortglömd, står I skogar, dit menniskoblick ej når.

Der flodernas genier mången gång

Kring hans blomprydda vagga dansa med sång,

Och nyfödda jätten, när han dem ser,

Med kunglig blick mot de hyllande ler.

Se’n öfver Egyptens palmrika lunder Och grottor och konungagrafvars under Den suckande Perin stilla far,

Och än på älskande dufvopar I det varma Rosettas lustgårdar hör,

Och än hon ser en hvit pelikan,

Som vingar af månsken stilla rör Och med dem på Moeris azurplan Nedsväfvande, klara ringar gör.

Ett menniskoöga det land ej såg,

Der högre glans och förtrollning låg.

Som en konungabrud så rik i prakt

Stod jorden och glänste med frukter af gull,

Dit solen sitt skönaste ljus hade lagt.

Hon stod med vänliga palmer full,

Som lutade löfkrönta hjessor ner,

Likt sköna jungfrur, när sömnen dem gerEn vink att söka sin silkesbädd.

Och insjöns strand med liljor stod klädd. Som under den stilla nattens lopp Sin skönhet tv&dde i vattnets bryn,

På det de mer friska måtte stå opp,

När soln, deras älskare, syntes i skyn. Ibland ruiner af tempel och slott,

Hvars tid som en lysande dröm förgått»

Åf intet den ljufva enslighet störs,

Der endast nattfågelns läke hörs,

Der endast synes, när skuggorna gått Från månen bort och befriat hans ljus,

På en pelare fåglarnas drottning, som sitter Förutan rörelse, utan qvitter,

Likt sin egen bild i ett Gudahus.

Hvem skulle ha tänkt, att i denna lund,

Der skönhet och ödslighet stiftat förbund, Dock plågans dämon stänkt en glöd Från röda vingen, mer full af död,

Än nånsin kom med qväfvande brand Från den röda öknens flammande sand.

Intet menniskoväsen mäktar bestå,

Som härjarens lågande vingspets rör —

Som blomman, när Samum andas derpå,

Till jorden dignar, förvissnar och dör!

öfver mânget ansigte solen gick ner,

Som fullt af blomma och helsa var:

Nu redan förgängelsens stämpel det har Och aldrig skådar det solen mer.

Ack, hvilka hopar, som graf ej få,

Som det skygga månskenet darrar uppå:De vilda gamarne sjelfva fly Och for s& vämjelig spis de sky.

Den grymma hyenan ensam ströfvar Kring öde gator i ostörd frid Och der sin rysliga slagt föröfvar —

Ve den, som hon träffar döende på Med en blixt ur de stora ögonen blå!

J arme, så klagade Perins ord,

Edert första fall hårdt liden J för.

Några paradisblomster väl eger er jord,

Men ormen sitt gift på dem alla strör!

Hon gret, och kring henne, der tåren föll ner, Blef luften ånyo ren och klar,

Ty en magisk kraft hvar perla har,

Som en vänlig engel åt menniskan ger.

Just då under några orangeträd,

Hvars frukt och blomma vid vindens smek Med hvarannan skalkades, liksom med Ett barn den gamle sig blandar i lek,

Hon hörde en suck, i den grönskande lund Och nära invid den lugna sjö,

Af någon, som denna tysta stund Hade stulit sig dit för att ensam dö.

Det var en man, som, hvarhelst han gick I lifvet, tusendes kärlek fick.

Nu måste han dö i enslig smärta,

Som vore han dyr för inget hjerta.Det fins ej en vän vid den döendes bröst, Som räcker en droppe mot törstens qv&l Ur sjön, som glänser så lugn och -sval.

Det hörs ej hos honom en vänlig röst Att säga det sista aifskedets ord,

Som än det arma hjerta, som dör,

Lik stilla musik på afstånd hör,

När allting tiger i himmel och jord:

Det ömma farväl från den dimmiga strand,

Af detta lifvet, när allt är förbi,

Som stärker anden, som stiger uti Det skepp, som gungar till okända land.

Den öfvergifne! En tanke likväl Gjöt glädje i döden öfver hans själ:

Att hon, som han älskat och hoppats också Som brud till sitt hjerta sluta få,

För smittan trygg, i hans sista natt,

I sin faders furstliga hallar satt,

Der luften ur mången svalkande brunn,

Och kryddad med vällukt från härdens brand Af doftande träd från Indiens land,

Steg ren såsom anden ur hennes mun.

Men se, hvem är som i nattens stund Sig smyger till denna sorgliga lund Så skön som ett helsans sändebud?

Det är hon; vid månens matta sken Han forskar och känner på afstånd re'n Sin egen, egen älskade brud,

Som hellre vill dela hans sista färd,

Än lefva och ensam ega en verld.Sin arm hon kring den älskade slår.

Sin kind mot hans med kärlek hon sluter. Hon doppar i sjön sitt lösta hår Och svalka öfver hans panna gjuter.

Ack! fordom honom i sinnet ej föll,

Att nånsin den sorgliga dag kunde gry,

Då han med fasa den famn skulle sky, Som lika ljuf och helig han höll Som cherubers vaggor i Edens lund,

Der de hvila i lifvets morgonstund.

Han ryser, liksom förgift det var.

Som hon på läpparnes rosor bar.

Då bad bon, lutad ömt mot hans bröst: »Ack, unna mig dock till min sista tröst Att andas den luft, som sväfvar kring dig! Ehvad han än på vingarne bär Död eller helsa, dock han är,

0 älskade! ljuf och salig för mig.

Der — drick mina tårar, de falla ändå! Ack, att i mitt hjerta balsam flöt!

Väl vet du, att allt mitt blod jag gjöt,

Om ett ögonblick ro du deraf kunde få. Nej, vänd ej ditt ansigte bort från mig,

1 trohetens namn jag dig besvär!

Ty jag är din — min plats hos dig.

Vid ditt hjerta i lifvet och döden är.

Tror du, att hon, som sitt enda ljus

I den mörka verlden från dig har fått. Kunde bära det ödsliga lifvets lott,

Om du gick ner i skuggornas hus?

Att jag kan lefva och låta dig gå,

Som är mitt verkliga lif? — Nej, nej —När stammen dör, det löf också,

Som växt ur dess hjerta, mer grönskar ej Så vänd dig till mig, fÖrrn som du Af qvalets eld jag tärs och brinner,

Och dela det lif, som du ännu På mina friska läppar finner.»

Hon dignar — Som lampan, hvilken man för Bland giftigt qvalm i den djupa grifb, Utslocknar, i hennes öga dör Det milda ljus af hans andes gift.

Ack! blott ännu ett ögonblicks strid Och hennes älskade slumrar i frid,

Och hon, som sjunker till honom ner,

1 afskedskyssen sin ande uppger.

Sof ljuft, så hviskade Perins röst,

Då den sista afskedssucken hon stal.

Som nånsin värmt en qvinnas bröst.

Sof ljuft och hvila från lifvets qval I balsamluft, lik de välluktskyar,

I hvilka Phoenix sitt lif förnyar,

Hvars egen dödssång från bålet man hör,

Der uti musik och rökverk han dör.

Från Perins läppar ett doft nu flöt Så ljuft, att dess like på jorden ej fanns; Från sina strålande lockar hon gjöt Omkring de bleka anleten en sådan glans Och spred kring dem så himmelskt behag, Att lika de syntes ett helgonpar,

Som aftonen före domens dag

Af en engel tages ur grafvens förvar;Och Perin strålande jemte dem satt,

En skyddsengel lik, den hela natt

Men morgonen log från himmelens rand.

Och Perin flög till de saligas land.

Sorgfälligt bar hon uti sitt sköt Den skönaste suck, som trohet gjöt,

Och fullt af hopp hennes hjerta slog,

Att den himmelska palmen hon vunnit hade, Ty engeln vid Edens portar log,

Då gåfvan uti hans hand hon lade.

Och redan ur Edens lunder hon hör Ur träden klara krystallklockor ringa,

Ur hvilka förtjusande toner klinga,

När en fläkt från Allahs t hron dem rör.

Re*n stjernebägarn ser hon med hopp Kring lifvets brunn så glänsande stå,

Der andar, som tagas i Eden opp,

Den saliga välkomstdrycken få.

Men ack! förgäfves hon hoppet njöt.

Än ödet förbjöd, och åter igen Blef porten sluten. — Nej, icke än,

Sade engelen rörd, då för henne han slöt Den oförgängliga glädjens port.

Ja, trogen hon var; hvad hon lidit och gjort Öfver Allahs hufvud i ljus jag skrifver,

Der länge det läst af serafer blifver, —

Men dock, o arma Peri, se!

Ej Edens krystallbom rörer sig.

Långt helgare gåfva måste du ge,

Om himmelens port skall öppnas för dig.Ofver Syriens lustgård, af rosor full,

Låg stilla och blänkte aftonens gull.

Som en gloria soln i sin nedgång re’n Omkring det heliga Libanon sken,

Hvars hjessa smyckad med vinterns prakt Djerft blickar den blåa himlen emot,

Då sommarn i blommande dälders trakt På rosor sofver vid jättens fot.

Och Perin ned från luften såg

Det land, som under hennes fotter låg,

Med nejder sköna som barndomsdrömmar,

Med blomstrande lustgårdar, glänsande strömmar; Den klara floden stod yppigt klädd Med gyllne meloner på sin brädd,

Mer gyllne der solens sken dem förgyllde.

Och ödlor kring fallna Gudahus Klart glänste, som lefde de blott af ljus.

Och, än mer glänsande, dufvor fyllde De skyhöga klippor och sväfvade på Rikt prydda vingar i luften blå.

När vesterns stråle sig på dem lagt,

Då var deras glans demantens prakt Och Peristans tårfrie regnbågar lik.

Der ljöd ur skuggan en himmelsk musik Al herdars och vildbins ljud,

Som fira på blommor sitt gästabud,

Af Jordanens sorl genom blomstrande dalar Och qvitter ur träden af näktergalar.

Det släckte ej qvalet, som Perin led.

Dess själ var dyster, trött vingen var.

På Balbeks tempel hon fridlös såg ned;

Det var hennes eget i fordna dar:Dess höga herrliga pelare stä Och kasta skuggor kring dalens frid: Timmstenar, hvilka trollkarlen Tid Har rest att räkna sin ålder uppä.

Måhända dock der i nattens våld Under solens kamrar ligger fördold En amulet, bildad i etherns lågor,

En taña med Salomos namn uppå,

Som svara kan uppå Perins frågor,

Hvar i jorden eller på hafvets grund Den dyrbara gåfva finnes att få,

Som öppnar för henne Edens lund.

Då dit hon flög af det hoppet full,

Log himlens strålande öga än,

Ej hade aftonens blommor af gull I vester begynt att vissna igen.

Men då öfver Balbek hon sväfvade ned,

Dess öga en lekande pilt fick se Bland vilda rosor i qvällens fred Och lika så röd och vild som de.

Han ifrigt förföljde med öga och hand Mången skön och blå trollslända, som smög Från blomma till blomma och praktfull flög, Som en vingad safir eller flygande blomma, Och när han ledsnat att leka mer Och stilla sig lagt bland rosorna ner,

Hon såg en tröttad vandrare komma Och stiga af hästen vid källans rand,

Att släcka den plågande törstens brand.Derpå han vände sin pannas natt Mot barnet, som utan fruktan satt,

Fast solen aldrig förlorat sin glans På ett ansigte mera vildt än hans.

Det var ett rysligt åskmoln likt,

Tillika på eld och på mörker rikt.

Der dystra sagor upptecknade blifvit Om rysliga brott, som han bedrifvit,

Hur tempel han plundrat och oskuld kränkt Och eder brutit och tröskeln stänkt Med gästers blod! — allt, allt stod der Så svart, som hvar bokstaf i domen är,

Som förkunnas Öfver syndens vän,

Förr'n nåden har gråtit dem ut igen.

Fast lugn nu syndaren tycktes stå,

Som aftonvindens balsamiska smek Hans ande svalkat, och se uppå Det sköna blomstrande barnets lek,

Dock, hvarje gång som hans dystra blick Dess molnfria öga till möte gick.

Det var som, när i en afguds hus,

De facklor, som hela natten re'n Åt lastens fester lånat sin sken,

Bli mötta af morgonens herrliga ljus.

Men hör! till aftonbön tecken man ger,

När dagen sänker i vesterns rand Sitt gyllene klot, och i Syriens land Hvart troget hjerta till Allah ber.

Och, uti skuggan af doftande trän.

Från blomsterhyendet pilten spratt Och bad till himmelen lugnt och gladt Med ögat åt söder och böjda knän.Guds eviga namn från hans läppar gick Med oskuldens egna cherubsljud,

Och när han iyftade hand och blick

Mot de glödande skyar, till himmel och Gud,

Han tycktes en engel från Edens lund,

Som irrat och kommit just denna stund Till de blommande dalarne och från dem Nu letade efter väg till sitt hem.

0 denna himmel och denna pilt!

En syn så skön, att saknad hon väckt Hos sjelfva den stolta Ebli's slägt öfver Edens frid, som de förspillt!

Hvad kände då den arme man.

Då han tillbaka sände sin blick,

Och minnet en bana genomgick,

Der en enda solbeglänst plats det ej fann Och ingen qvist från fridens oliv?

Han sade: det var en tid i mitt lif,

Du sköna barn, då ren såsom du

Jag var och som du jag bad, men nu! —

Han sänkte sitt hufvud; hvart ädelt begär Och hopp och känsla, hans hjerta haft

1 lifvets vår och se'n slumrat der,

Nu vaknade opp med förnyad kraft,

Och en tår — en tår i hans öga blef röjd. Välsignade tårar, som ångern gjuter,

Den första, den enda sanna fröjd,

Som det skyldiga hjertat oskyldigt njuter!

En droppe, sad' Perin, från månens rand Nedfaller, vid Junii härjande brand,

Så ren och balsamisk på Nilens strand,

Vitalis. Samlade Skrifter. 21Att, när han faller, i samma stund Ur luften de smittade ångorna fly,

Och helsan nyfödes på jord och i sky.

O, är det ej så, du syndens man,

Som ångerns dyrbara droppar falla?

Af tusende qval ditt hjerta brann,

Men en himmelsk droppe har släckt dem alla. Och nu knäböjer han bredevid Det sköna barnet i himmelsk frid,

Och samma stråle från solen ner På den skyldige och oskyldige ler,

Och i himlen förkunna hymners ljud,

Att en själ förlåtelse fått hos Gud.

Då solen i hafvet sitt gullklot sänkt,

Och än på knä de lågo i bön,

Det föll en klarhet mer mild och skön,

Än nånsin sol eller stjerna skänkt,

På ångerns stilla och varma tår,

Som uppå syndarens kinder låg.

Uti det ljuset en dödlig såg En norrskensflamma, en ljus meteor;

Men sannt den ‘förtjusta Perin slöt,

Att ett saligt löje det var, som flöt Ur engelns öga att helsa den tår,

Som öppnat för henne Edens vår.

Frid, frid för evigt! jag irrar ej mer Och himmelens portar öppna jag ser.

Ack! Eden, mitt sköna fädernesland,

Hur dy stra mot dig, på jorden inunder Demant-tornen stå i Shadukiams land Och Amberabads ljuft doftande lunder!Farväl, J vällukter på tidens ö!

J dön som älskarens suckar dö.

Nu Edens evigt vårliga flägt

Jag andas bland andarnes saliga slägt.

Farväl, J blommor på jordens rund,

Som under min landsflykt glänst i min krans! Hvad är den skönaste jordblommans glans Mot Lotusträden i Edens lund,

Som höja, med själar till blomblad, opp Kring Allahs thron sin grönskande topp.

Frid, frid för evigt! jag irrar ej mer,

Och himmelens portar öppna jag ser!POLEMISKA SKRIFTER.Reoension.

Bikter af Titalis* Andra öfrersedda och betydligt tillökade upplagan.

Visserligen är kritiken en förträfflig konst och öfver alla andra konster, liksom domaren är öfver brottslingen, som han dömer till döden. Men vanligtvis kommer en utgiften bok ej så snart i recensenternes händer, stundom knappt på fyra år (se Svensk Litteraturtidning for 1821 N:o 15), och då de fleste läsare, ehuru icke heller de förhasta sig, likväl köpa långt förr, så nödgas de emellertid sväfva i ovisshet om hvad de egentligen böra tänka om boken. Visse författare hafva väl sökt förekomma denna skepticism genom så-kallade företal, hvaruti de beskrifvit sin egen svaghet, hvil-ken dock ofta icke låtit sig beskrifvas, tillika på ett visst mystiskt sätt antydande sin egen förträfflighet och öfverlem-nande saken åt den benägne läsarens afgörande; men genom sådana funder

kommer den benägne läsaren, om möjligt, i ännu dunklare labyrinther. Läsaren köper således boken blott för att sköta sin syssla (som är att läsa) och får sedermera, när recensionen sent omsider utkommer, veta, att han begått en dårskap, och måste sedan i hela sin lifstid ångra den tolfskilling, som han derföre bortkastat. Månge författare hafva dock vänner, som recensera sig, hvilket i sanning är en god sak i våra tider, då Herr Vitalis, hvilket är justjag *), ^ med dysterhet, hat, bitterhet, bitter galla, missmod och menniskoftendtligheh rasar fram pä Parnassen och nedtrampar den förhoppningsfulla ungdomens blomsterskörd. Författaren till dessa enfaldiga blad eger icke någon vän ibland den Svenska Poesiens förmyndare.

Månge låta dessa sina vänners gratulationer paradera framför sjelfva verket, såsom vi se i våra äldre akademiska disputationer och Hoffmanns Fantasistycken. Många recensera också sig sjelfva, men af en öfverdrifven blygsamhet förtiga de*för den vördade allmänheten recensentens namn. Om jag nu också ville vara blygsam, så vore det en fruktlös möda; det låter sig nu icke mer göra, sedan jag skrifvit så länge, ty i fall jag icke låter trycka denna djupsinniga recension, så hade det ju varit indrägtigare att under den tiden skära skopinnar. Och i tidningame trycker jag honom icke, ty der finge jag betala hvar rad med hela min egendom. Jag öppnar en ny bana. Hvar och en känner, att menniskan består af själ och kropp, samt att själen ytterligare styckas i förstånd och vilja; men då man är författare, består hon i stället af snille och smak, hvilka förmögenheter författaren är skyldig att rätt bruka. Men som jag, vid mina Dikters författande, olyckligtvis icke fäste tillbörlig uppmärksamhet på smaken (hvilken i nya skolans skrifter förekommer under namn af fil), så har jag velat sända honom efter i en kritik, liksom den »berömda» gumman, som kastade jästen efter brödet in i ugnen. Härvid vinner läsaren den fördel, att verket bedömes af en man, som verkligen genomläst detsamma; derigenom undvikes all

*) Betta anmärkes af delikatess, på det icke min Tyska farbror Vitalis må något lida af mitt vanrykte. Han bör icke med mig förblandas, liksom den »Shaktpeare», som skrifvit Magnetismen och det onda samvetet (se register öfver Svensk Litteraturtidning för 1820, artikeln Dramatik), är en helt annan karl än den Engelska.bitter skriftvexling, emedan man förutsätter, att författaren sjelf bäst vet, huru han vill recenseras; demäst, då i gransk-ningame ofta förekomma beskrifningar på författarens mage (se litteraturtidningen), på deras ögon (se Allmänna Journalen), m. m., så bör ingen kunna lemna sådana underrättelser tillförlitligare än författaren sjelf, och i fall exemplet kommer att imiteras, hvilket väl är troligt, då våra genier i allmänhet äro utaf vax och lätt emottaga intryck, så slipper läsaren hädanefter hålla sig någon Litteraturtidning. Dock, såsom denna recension icke torde blifva »utan blandning af den bittra galland, så har jag, för att icke skada förläggaren, ej velat införa recensionen förr än i bokens ändalykt, med den innerliga och uppriktiga önskan, att läsaren icke der måtte förr blifva honom varse, än han redan köpt boken.

Knappt är en tid af aderton månader förliden, sedan Herr Vitalis gjorde sina första trampolinsprång på snillets bana, och det är visserligen ett bland tidens föga tillfredsställande tecken, att en neuter och menniskoiiende så snart utgifver andra upplagan af sina skrifter. Den, som dock här väntar att finna den äkta Vitalis (så eländig än denne var), bedrager sig dock outsägligen, ty man finner här blott »en abbrevierad, apostropherad, stympad och hopkrympt varelse.» (Skulle möjligen det sista vara en följd af den poetiska diet, hvilken författaren så vältaligt beskrifver i Talet till Månen?) Författaren har uteslutit det ypperliga stycket Trollhättan, äfvensom den andra komiska fantasien. Men att den, som vill undvika Scylla, råkar ut för Charybdis, är af det stycke, som författaren lemnat oss i stället, ganska »inlysande». Det sednare stycket var, det är sannt, starkt »tingeradt» af menniskohat, och att den »hederlige Gyllenborg» skrifvit enlika bitter satir öfver .sina vänner, bevisar intet till författarens försvar, ty han lefde i en annan tid; men är det i alla fall icke drägligare än en fantasi under titel Sverige, som nu blifvit i stället upptagen, som är opatriotisk, ja, fäderneslandet förrådande, och som dessutom innehåller hädelse emot Gud?

När vår Herre dem (grankottarne) skapat, re’n trött han

var (?!!)

hvilket dessutom i vetenskapligt afseende är en stor lögn, ty det nämnes på intet ställe i Genesis, att Gud skapat

grankottarne. — Då denna fantasi skall innehålla en beskrif-ning öfver Sverige, så kunde en bildad läsare med rätta vänta att der finna några statistiska upplysningar om folkmängden i Sverige, äfvensom om fåglarnes antal. Dessa och andra intressanta uppgifter söker man dock förgäfves i denna nebulistiska diktning. Deremot får läsaren flitigt höra inskärpas om »Solen som åker öfver stock och sten, sä att hennes vagn går sönder.» Hvilken orimlighet först och främst att tala om stenar i luften! Är det, kanhända, stename ur

* Författarens luftslott, ur hvilket verlden dagligen borttager en sten» (se Svensk litteraturtidning för 1821 N:o 2 pag. 28)? eller kanske troligare det trä och den sten, hvaraf han i molnen, till förfång för andra nebulister, uppfört sin lilla stuga för sig sjelf, och öfver hvilka stockar och stenar väl solen (Febus, snillets gud) må sägas åka sönder sin vagn? Sedermera säger författaren om solen, att han tappar sin mössa så röd (?!!). Utom det högst orimliga föreställningssättet, att solen är en karl, då hon likväl är af genus femininum, så inser läsaren visst, att hvad författaren kallar solens mössa ingenting annat är än solen sjelf och hennes »eldigt himlaburna härlighet» Men så går det, när manränner åstad att skrifva lärodikter öfver ämnen, som man icke förstår.

Författaren har vidare uteslutit Bruden i Corinth, som han, eller rättare hans svärfar, klockaren, öfversatt, såsom han sjelf bekänner (se Vitalis Epistlar, tryckta i Mariefred 1814 pag. 194 v. 9, 10). »Detta vidunderliga, våmjeliga fantasigyckel» eller med andra ord, »den härligaste blomman i den nya konstens paradis» blef ju dock med allmänt bifall emottaget, ty de begge skolorna delade besväret sig emellan så, att den gamla berömde öfversättningen och den nya sjelfva originalet.

I stället har författaren tillagt en stor mängd af com-mata och andra onödiga skiljetecken, som det synes, med en dämonisk ironi, för att vid uppläsningen förbrylla den fromma läsaren, som ju har nog af bokstäfverna. De gamle nyttjade i äldsta tider icke några skiljetecken, utan skrefvo orden tillsamman ifrån höger åt venster, och vi finna intet skäl, hvarföre författaren sjelfmyndigt afvikit ifrån denna method.

De skrifter, författaren tillagt, äro, denna recension icke undantagen, foster af en låg själ. »Det är ytterst förmätet att sätta sig på skiljemuren och kasta sten på två tider.» Och hvad har denne författare gjort, som dertill gifver honom rätt? Hvar var denne »Philadelph», när vi stridde som tapprast mot åsnor? Författaren måtte väl icke vilja und-skylla sig dermed, att han då ännu var ett barn? Voro vi då så ålderstigne? Dessutom är det ganska lofligt att kämpa mot ett tidehvarf, men det förråder feghet och bemödande att ställa sig in, att emot två på en gång draga i härnad. Vi hafva förut vid så många tillfällen yttrat vår styggelse emot de neutrer, att det torde vara öfverflödigt att här vidare orda derom. Säkert är dock, att då Sankt Bombastirätte tillbedjare upprulla i majestät till Capitolium, får Herr Vitalis stå nedanföre och se uppå, och att, då de unga skal-demes sånger ännu lefva i folkets mun, hafva Herr Vitalis och öfrige neutrer med sitt pick och pack redan masat till det tysta. Det har hittills varit ett utmärkande drag i Herr Vitalis’ skämtsamma Dikter, att de icke haft någon koncentration omkring en grundidé, men i dessa tinnes hvarken koncentration eller grundidé eller ens idé. Detta tal förråder således mycken sinnessvaghet tillika med en här och der

*framspringande genialitet» (genialiteten plägar eljest sedvanligen krypa fram). Ryktet har eljest förmält, att Herr Vitalis har under händer ett tal till Skomakaren Anders Bergström, vid öfverlemnandet af ett par stöflor, for att half-sålas, och »vi väntat att der se vära theoretiska fordringar uppfyllde.» Huru naivt skall icke den vördade skalden der berätta om sina vandringar, under hvilka de gått sönder ! Huru hemskt-nordiskt skall han icke framföra helsningen ifrån Jerusalems skomakare Ahasvérus ! Huru tjusande måla sitt forbudna umgänge med Barbara i klockarens hage, der han tappade den ena klacken! Huru brinnande sin önskan, att snart fä sina stöflor färdiga! Men vi vilja icke inlåta oss i vidare profeterande, då vi deruti vanligen icke hafva någon framgång. Huru många gånger hafva vi icke förbryllat oss öfver författarens många * sinnesarter?* Säger man icke till och med, att oaktadt vår tillsägelse Kalender för Damer skall utkomma till julen och Klytia straxt derefter. Huru vågar nu Allmänna Journalen försmäda oss, om vi tro på spöken och gengångare!

Ich.Förf&ttarens svar.

Med nöje har författaren genomläst Herr Ichs recension och funnit den i värde skäligen jemngod med alla andra. Träffande har recensenten anmärkt, att författaren är en neuter. I egenskap af neutral makt föreslår han de- begge

Östgötame, som kifvas om envåldsmakten på sångens ö, sin beväpnade mediation. Det torde icke vara stort värdt for dem att tänka på upprättandet af något herradöme, ty sådant har ännu aldrig velat rätt lyckas de Östgöter. Theodorik var den största Östgöte, om hvilken historien förmäler, och dock varade den monarki, som han stiftade, knappt i femtio år.

Vitalis.

Eftertal.

Förläggaren tror sig icke med godt samvete kunna låta de sid. IX *) förekommande profetiska orden af Herr Ich utgå i verlden, utan en liten anmärkning — en »offentliggjord» reservatio mentalis, — så att han icke, under vissa omständigheter, genom stillatigande må anses hafva bidragit till utspridande af en lögnaktig uppgift till allmänhetens förvillande, som lätteligen kunde tillskynda honom vida högre böter än den vinst, han kan komma att hemta af närvarande snilleverk. Han har nemligen ännu i ganska lifligt minne de 100 R:dr B:ko, som han utbetalte i böter för hvarjehahda bemagogtjcfye Hmtriebe å omslagen till de bägge forsta häftena af Novell-bibliotheket, hvilka dessutom

) Pagineringen i 1821 års upplaga.

Utyifr. anm.redan genom sin färg erinra om carbonarism, jacobinism etc. etc. För att likna sina Tyska förebilder och medbröder i förläggareskrået kan han icke underlåta att begagna ett så godt tillfälle som detta, för att, o propos de bottes, göra den stora opinionsnämnden uppmärksam å handlingarne i detta mål, — märkvärdiga supplementer till vår tryckfrihetslag, — som han med allraförsta ämnar låta från trycket utgå, och hvilka, oaktadt sin volum, komma att säljas till 4 sk.; hvarvid han ändock icke tviflar, att ju det stora antalet af köpare skall ersätta honom åtminstone den hälft af böterna, hvilken det dömande Hofkanslers-embetet uppburit i egenskap af åklagare. Men det är tid att återkomma till det egentliga ämnet.

Det är icke utan en viss bäfvan, som förläggaren läst ofvannämnde yttrande af Herr Ich. Oaktadt det offentliga liktal, som rec. uti Svensk Litteraturtidning N:o 16 för innevarande år hållit öfver Kalender för Damer, hade han ännu något hopp om detta sitt barns lif, helst hvarken allmänheten genom de vanliga sorgbrefven uti tidningarne blifvit underrättad om dödsfallet, eller det förljudits, att kalendern, efter föregången citatio edictalis, blifvit dömd till poena prce-clusi et perpetui silentii eller juridisk död. Lyckligtvis var också kalendern i lifstiden för mycket eller för litet periodisk, för att såsom icke anmäld periodisk skrift ett tu tre blifva inhiberad; och utgifvandet kunde ej heller på något sätt blifva ett så kalladt ordningsmål, — en förträfflig uppfinning, i sednare tider gjord för att tillvägabringa och bibehålla litterär legitimitet (— en gammal surdeg; se nya prof-öfversättningen af Akter rörande kongressen i Babcl). Utom-dess skulle, i händelse af juridisk död, förläggaren, såsom kalenderns naturliga målsman, derom bort blifvit notificerad, — och han trodde sig vid alla möjliga dödssätt icke hellerböra till den grad betvifla allmänhetens skönhetssinne, att icke condoleancebref skulle i mängd inlupit — Nu deremot förespås Herr Ich, — och det ifrån kalenderns egentligaste födelseort, samma boktryckeripress, hvarutur den utgått, — att den skall komma att spöka, hvilket naturligtvis sätter dess förutgångne död alldeles utom fråga. — Förläggaren lemnar till en hvar att döma om sin oro vid den vågsamma ringränning, som en sådan gengångare skall anställa mot den ungdomliga »blomsterkransd, som för sitt upphof har att tacka snillen, hvilka äro en »koncentration af den koncentrerade naturen», och hvilka naturligtvis icke lära vilja afstå något af pertinentiema till den »spira öfver Sveriges vitterhet», som de, nu ensamme sjelfherrskare, bära. Men

habent et Numina legeml

Det är icke omöjligt, att »Ep hemer en» vågar att ännu en gång uppträda på samma falt med de himlaburna, eviga. Genom en uti ephemerernas verld vanlig metamorfos kan det dock hända, att kalendern för nästa år kommer att ut-gifvas under en annan skepnad än förr!

Då detta eftertal nu qvalificerat sig till ett slags företal, en mvantcoureur» för nästa års kalender, tror förläggaren sig böra tillägga, att den kommer att innehålla en lycklig öfversättning af Herdegossen, en dramatisk idyll af A. Oehlenschläger. I öfrigt skall förläggaren söka vidtaga sådana mått och steg, att kalendern, hvilken, att döma

efter allmänhetens bifall samt mängden och halten af de bidrag, hvarmed den blifvit hedrad, årligen ökat sitt intresse, icke heller för nästa år skall komma att stå efter någon af sina föregångare.Utdrag af en reoension i Svensk Litteraturtidning,

försedd med noter af Vitalis.

Recensenten säger om författarens förhållande i sjelfva recensionen, att det icke är roligt, utan tokigt, och i fall rec. deruti slumpvis skulle hafva rätt, så medgifver förf. gerna, att rec. har något skäl att högmodas, emedan hans recension i oupphinnelig grad förenar båda dessa »vackra dygder.» Han har skrifvit den på ett språk, som man icke borde vänta af en man, »som icke illa upptar, om man i sällskap räknar honom till de bildade.» Hans framfarande visar, att han, för att nyttja den berömda mannen W. F. Palmblads ord, varit »försänkt i yttre och inre förtviflan.v Att hafva bragt sin fiende i en sådan belägenhet måste naturligtvis för en »menniskohatare» vara »roligt.» Då Litteratur-tidningen, ehuru hon kallas Svensk, i alla fall skrifves på det rotvälska språket, hvilket Svenskarne i brist på lexikon icke förstå, och således finner få läsare, har förf. trott sig befordra rec:s afsigt, då han nu, i någon allmännare läst tidning söker skaffa rum åt några »gullkorm, hvilka han utur denna makalösa recension uppsamlat. Förf., som en längre tid varit nödsakad att sysselsätta sig med det rotvälska språkets studium till fördel för sina komiska försök, vill bifoga noter, men måste dock här och der, med beklämdt hjerta, lemna sina läsare på egen hand, emedan han, »oaktadt den bästavälmening», ej kan lemna upplysningar öfver ställen, som han sjelf icke förstår.

Rec. har, i sin nitälskan, strax i början gjort ett ypperligt bruk af Nya Skolans »framtids-sinne», då han sagt, att mina dikter äro tryckta år 1822. Sedermera, då han försökt att addera 78 med XIV, hafva åter de ironiska siffrorna spelt honom ett spratt; han har deraf fått summan 94. Detta påminner om Svea, 2:dra häftet, sid. 54, der den största räknemästaren i kristenheten således ådagalägger sin kunskap om quatuor species: »Denne (Nåreda) gaf sitt sammandrag tiU Sumanti, som ytterligare sammandrog dessa siad-gar tUl 4000 verser. Den kodex, som nu är för handen, består dock endast af 2685 verser och utgör således ej en gång tvåtredjedelar af Sumantis verk*; och sidan 136, der han genom att multiplicera 135 med 4, får summan 548. Denna något egna räknekonst har rec. äfven längre fram begagnat, der han uträknat, att förf. är tolf gånger mera excentrisk och superphosphoristisk än dem han förtyskar, såsom rec. orättvist påstår, ty hvar och en, som läst rec:s och hans själafränders skrifter, inser lätt, att de äro förtyskade af naturen.

»Rec. tror icke, att man bör stångas, derför att man är ett geni»; han tror icke, »att hvart och ett geni är förpligtadt att kasta småsten efter sig i ett hus, der man med välvilja och gästfrihet blifvit bemött; (rec. tror således, att några genier äro »förpligtade» till denna sällsamma idrott?); han tror icke, att man »om förmiddagen bör skrifva paskiller öfver ett sällskap, hvaruti man aftonen förut blifvit emotta-gen.» Jag har angripit rec. såsom författare. Dertill tror rec. mig icke hafva haft rätt, emedan jag ett par aftnar varit bjuden i hans hus, hvilket naturligtvis icke varit mitt fel.

Vitali*. Samlade Skrifter. 22Rec. liknar således den nya skolan vid Hades' mörka rike, der Persephone var fri, så länge hon intet förtärt, men der utgången blef tillstängd, så snart hon smakat granatäpplet. Att fritt yttra sin öfvertygelse är mannens forstfodslorätt, och jag har aldrig tänkt att, såsom Esau, sälja honom for en ringa grynvälling. Jag har aldrig gifvit rec. rätt att tro mig vara en sådan stackare, och han har icke bort dömma om mig efter sina andra bekanta. Jag har aldrig behöft rec:s nektar och ambrosia, utan då jag ett par gånger bjuden inträdt i hans hus, har jag haft den stoltheten att tro, att jag genom mitt inträde satt rec. och hans sällskap i större förbindelse än mig sjelf. Jag kunde icke misstänka, att rec. ville muta mig med mat. Emellertid, då han ångrar sin mat, är jag beredd att lemna honom ersättning efter mätis-manna ordom. Rec. känner också noga tiden, då jag skrif-vit de så kallade paskillema; men jag har aldrig lemnat någon deraf förtroende. Ingen annan gissning synes då vara möjlig än den, att jag, utan min vetskap, haft inqvartering af några bland »den tomma rymdens varelser», som sedan möjligtvis förrådt mina hemligheter för den nya skolan, af tacksamhet för det beskydd, som de hos henne åtnjuta.

»Han (Vitalis) har i sina nidskrifter för publiken framlagt några planer och hemligheter, som han erfarit i

förtroliga samqväm.» I anledning af hvad rec. yttrat om ett genies förpligtelse, tror ock förf., att icke hvar och en rec. är för-pligtad att ljuga; ja, han går ännu längre i sin tro och tror, att hvar och en rec. är förpligtad att icke ljuga, hvilken synd rec. helt oförskräckt här bedrifvit. I fall en man, för hvilken förf. hade aktning, sagt detta, skulle han visserligen hafva tvingat honom att återkalla smädelsen, men rec. hör till det slags menniskor, som gerna onäpst kunna få säga hvad dem lyster. »Ty (fortfar rec.), sedan detta snille blefupptäckt, har man sökt vänskapligen nalkas honom (det) och öppnat kretsen af vänner för detta stumma orakel. Ty Herr Vitalis är egentligen ett geni, som endast skrifver men ej talar, derföre språkar han blott med allmänheten om sina vänner.}» Förf. har redan en gång förut bekänt, att han ett par gånger bevistat Phosphoristemas sockenstämmor, dock blott såsom åhörare. Rec. låter mig också denna rättvisa vederfaras, men tyckes tillräkna mig min tystnad såsom ett fel. Huru skulle dock »en enfaldig djekne från Strengnäs» våga öppna sin mun ibland sådana storsnillen?

Förf. vill för dem af Journalens läsare, som icke känna det rotvälska språkets idiotismer, här bifoga de yppersta bland dem, som förekomma i denna recension. Det sker för att upphöja rec:s ära och bevisa, att han också är den största mästare i det obegripliga.

»Förf. har uteslutit stycket Trollhättan, som var det svagaste bland alla de öfriga.»

»Rec. vet icke, om det förra incognito blifvit aflagdt, för att vederlägga den förebråelsen, att Vitalis icke är en menniskohatare.»

»I påfundet af denna idé har man behagat imitera Jean Paul och Mullner.»

»Snille af sann kallelse.» Hvilka äro då de snillen, som icke äro af sann kallelse?

»Ljusets stjerna» förekommer i den ypperliga nöthymnen (hymnen in nucé) i stället för sol. Alla stjemor äro dock, så vidt förf. känner, ljusets stjemor. Leopold, hvilken man behagat imitera, har skrifvit »dagens stjerna», och detta är något helt annat. Vitalis återUingar ett echo från Tyskland, så mycket neml, det är möjligt, då man är ett original. Förf. lofvar att icke afundas apornas återklingande echo.

»Denna så kallade recension uppträder med anspråk af en' ständigt skeppsbruten qvickhet.» I sanning måttliga anspråk!»Den nya skolan har hatat all sekterism, all söndring, som ej {oranledes af namn, utan af sak och meningar.» Derföre har alltid nya skolan varit misstänkt. Förf. vet icke, om denna stormodiga bekännelse om dess eländighet mer förtjenar harm eller åtlöje.

»Må han (Vitalis) då lik en enstörrig vise bo och brumma derinne! Rec. förmodar, att ingen skall störa honom, så länge han lemnar de andras blomsterängar ofredade.» Denna blomstermästames oegennyttiga önskan skall blifva uppfylld, öfver all deras förmodan. Vakten edra blompottor!

»Det (nemL sjelfrecensionen) är en illa dold harm, som gömmer sig bakom ett platt gaucherie.i> Detta åter är den aldraskönaste omening och den aldra förträffligaste tavtologi.

»Man borde icke tro, att det icke är någon nödvändighet att smäda andra.»

Sedan nu förf, i olikhet med rec., som aldrig bevisar sina beskyllningar, framdragit i ljuset elfva »guldkorn» af det slags guld, som allmogen kallar kattguld, och som oemotståndligen ådagalägga rec:s mästerskap i det rotvälska språket, vill han äfven framställa honom såsom en lugn och värdig granskare.

»Hurudant skulle omdömet om Vitalis utfallit, i fall ej »Phosphorist-orden, som han smädar, för honom banat vä-»gen? Om detta kraftsnille, denne neuter, som i vissa hän-»seenden är tolf gånger mera excentrisk och superphospho-»ristisk än dem han förtyskar, (här bekänna Phosphori-»sterne sjelfva, att det är någonting skamligt att vara phos-»phoristisk) hade uppträdt år 1810 — månne verkligen man »ej, af menniskokärlek, redan skulle hafva affort mennisko-»hataren till något stilla enstaka hus i sydligaste delen af »hufvudstaden?»

I fall förf. är ett geni, såsom rec. skriker, så äro of-vanstående rader en grof hädelse mot Svenska folket år 1810, som då egde och värderade skalder, hvilkas skotvång rec. och hans stallbröder icke äro värde att upplösa. I fall

åter förf. är en dåre, så är det ju en stor ära för Phospho-rist-orden att hafva banat honom vägen?

»Om den stora mängden ej skulle märka det lilla afvéls-»torpet eller om den händelsevis skulle tro, att detta torp »blott lydde under den närbelägna herrgården, huru skall »man (neml. torparen) då bära sig till för att blifva bemärkt, »för att visa, att man sjelf (torparen) är ett högdjur, ett »neutral-geni? Jo, man (torparen) tager homen pä, man »rusar stängande in hastigt och oförtänkt på samma hage, »der man (neml. torparen) förut spak och fredligt betade. »Hvad händer vidare? Icke (intet) vidare, än att de öfver-»raskade linda hö om honom (på torparen) och säga: Han »(neml. torparen) har blifvit folkilsk, gån honom ur vägen, »go’ vänner!»

Hvilken lycklig, väl underhållen allegori, alldeles såsom Demosthenes skulle hafva skrifvit. Rec. måtte, under dess författande hafva varit stadd i det tillstånd, som Atterbom kallar »dygdens och bildningens inspiration.»

Till tacksamhetstecken för den härliga nöthymnen (»hymnen in nuce»), med hvilken förf. i den så kallade Litteraturtidningen blifvit hedrad, bifogar han följande epilog:

Hvad har då denna nya skola sjelf gjort, emedan hon yfves så öfvermåttan, emedan hon med så stor sjelfförnöjelse prålar och braskar och visar oss sin påfägelstjert? Jo, det vill jag kortligen förtälja. I tio år, ja än mera, har hon, liksom Agamemnon för Troja, legat för den gamla skolans förskansningar. Längesedan skulle både ryttare och pegaser blifvit ett rof för den svåra hungersdöden, om de icke fått lefva på de Tyskars barmhertighet. Liksom Israels barn vidJericho, hafva de anställt processioner omkring murarae, under det Sophias prester gått framföre och stött i de tio »klangårens basuner», men ändå hafva ej murarne ramlat Med alla sina krafter, hvilket dock ej vill säga mycket, hafva de fattat oskyldiga menniskor i håret, for att göra dem till »torpare» under den stora »herrgården», det beryktade Babels tom, hvartill de lagt grundval i molnen. Sveriges yppersta skald hafva de helt rätt och slätt förklarat, att han »med hull och här är till dem förskrifvem, och ärligt sagt ifrån, att inga protester hjelpa. De hafva icke en gång försmått mig, hvilken de i sin vredes grymhet degraderat till djekne, utan påstått, att jag delar deras åsigter, hvilket är den svåraste beskyllningen i hela det ovettiga dokumentet Sina fiender hafva de korsfäst in effigie, emedan de stått för högt att sjelfve af dem kunna nås, och med träpinnar, emedan jeraet är en hård metall, som deras klemiga fingrar ej förmå att handtera. Midt i sitt läger hafva de uppställt en vishetsgudinna efter sitt eget beläte och öfver den elända hafva de kastat en narrkåpa af alla möjliga färger; men när man bortrifvit den brokiga manteln, den parodierade Isis-slöjan, och med svärd klufvit den ofantliga träskallen, hafva möss och ödlor framkrupit derutur, likasom ur hednin-garaes i Gudbrandsdalen afgudabild. Upphetsade af »Lejonmärgen» hafva brödeme tagit i ring och, likt de guldsmeder i Ephesus i sina förskinn, dansat raglande kring sin skönhet, under det de ofta framtrallat: »Stor är de Phosphori-sters Sophia!» Såsom genius för sin poesi hafva de utvalt ugglan, sinnrikt antydande, att deras poesi, liksom denna fågel, bäst trifves i mörkret. Derföre qväda de också endast den tid på året, då nätterna äro längst, vid hvilka tillfallen uselhetens »Oberon firar ett oåtskiljeligt bröllop med fåfängans Titania.» Det föregående tidehvarfvet hafva de kallatnatt och det, i hvilket de lefva och grassera, gryning eller, närmare efter deras språkbruk, gryn; men om Herren icke från det förra förhånade tidehvarfvet låtit oss något igen-blifva, så vore vi såsom Sodom och likasom Gomorrha. I sin trosbekännelse hafva de upptagit helgon, martyrer, de härliga legendernas hjeltar och hjeltinnor, och sig sjelfva hafva de först och främst lefvande kanoniserat. De hafva framfarit, likt de Östgötiska köpstäder i Konung Gustafs tid, om hvilka Tegel berättar, »att de voro så fullstoppade med »papistisk surdeg, Jungfru Marise mjölk och Sanct Britas »uppenbarelser, att de icke aktade hvad de bedrefvo.» De hafva gjort oss bekanta med »en underbar slägt af naturandar» och åberopat den personliga erfarenheten i våra tider, och hvem kan förneka denna personliga erfarenhet, då de för oss framställt sig sjelfva såsom dvergar och bytingar i allt menskligt vetande? Liksom på kycklingame i ägget, har hufvudet växt fortare på dem än den öfriga kroppen, åtminstone i deras egen inbillning; derföre qvädde och qvid-de de, hvilket på deras språk betyder detsamma, förr än de fått fjun <på sin haka, i jemmerliga tonarter, liksom barn, som få ris; och då krukor, enligt Horatii bekanta uttryck, länge behålla den smak, som de en gång insupit, fortfara de dermed ännu i sina mannaår. Och lyster det läsaren att höra deras framtida öde, så vill äfven jag öppna min mun till propheterande. Nedanför det läger, der den nya skolans paltiga krigsknektar sitta och drömma, flyter en bedröfiig å, som heter Lethe ifrån hedenhös. Liksom Herren fordom sände ett starkt

vestanväder, som upptog gräshopporna i Egypti land och förde dem i Röda hafvet, så uppkommer förr eller senare en storm, som i Lethe skall begrafva den nya skolans ömkliga piltar. Och denna storm är det nästa tidehvarfvets anda. VitalisEn v&pendans med Phosphoristerae.

Visserligen har jag icke särdeles grämt mig öfver nya skolans sista anfall, ty hennes hat har i många år varit ansedt såsom en rekommendation hos allmänheten, och det är troligen icke det sämsta beviset på hennes ohjelpliga oforstånd, att hon icke öfverhopar sina fiender med beröm, emedan hon endast derigenom möjligen skulle kunna tillfoga dem någon skada. Emellertid värderar jag recensentens uppsåt, ehuru nu, såsom alltid förut, förmåga saknats, och jag vill icke lemna hans utmaning obemärkt, ehuru uti segern öfver en sådan stackare ingen lager är att vinna. Ty med hvil-ken som helst rec. gifvit sig i strid, har han alltid bitit i gräset och från valplatsen återkommit illa tröskad och lem-lästad, liksom riddaren af den ömkliga gestalten; utom en enda gång, då han kastade fejdhandsken åt David Aspelin, vid hvilket tillfälle kämparne voro någorlunda jemngoda. Men då rec. på intet sätt är min like, och bland de marg-faldiga hugg och slag, som rec. lidit, intet enda varit af den beskaffenhet, att det kunnat misstagas för riddareslag, kan jag omöjligen i ridderlig rustning emot honom uppträda. Uti en predikan, som rec. för några år sedan i Litteraturtidningen till mig höll om en sann kristens strider, påminner han, att öfver en kristens dörr hänger pilgrimsstafven såsom ett tecken, men detta är icke något godttecken för rec., ty det är till detta vapen jag griper i den vidt utseende striden.

Rec. fäller om mitt komiska poëm: Pr*n*tUaea 1824 det märkvärdiga ästetiska yttrande, att ingen bort taga detsamma illa, om jag icke i slutet förklarat mig för den enda visa bland mina 76 kamrater. En mindre lättsinnig man än förf. skulle darra för följderna af detta missnöje, och en Phosphorist skulle sätta sig och gråta. Om det emellertid, såsom Virgilius påstår, är en tröst att hafva följeslagare i olyckan, så är min tröst betydlig, ty jag har tre, neml. Grammatiken, Logiken och Arithmetiken, som i samma rad med mig undergått en lika bård medfart. Hvad som ådragit mig rec:s fruktansvärda vrede, är dock lätt att inse, neml. min trosbekännelse, att menniskan är en lärjunge under hela lifstiden, och mitt förklarade beslut att fortsätta min bildning på det enda värdiga sättet, eller med frihet Emellertid har jag lika litet förklarat mig för den enda visa bland 76 kamrater, som jag vill förklara rec. för den enda tokiga bland sina, som ty värr! äro flere än 76. Att fatta ett lika ädelt och högsint beslut var naturligtvis icke der-igenom betaget mina kamrater, som rec. påstår hafva varit 76, emedan han, såsom jag beviste redan 1821 om sommaren, omöjligen kan sätta en siffra på papperet, utan att blifva lika förbryllad som jag, då jag läser Nya Skolans naturphilosophemer. Orsaken till rec:6 misskalkyler är dock klarligen den, att han, såsom sjelf hörande till de tal i skaparens räkning, som kallas infinement petites, är försatt i en högre verld och tankekrets, då han blifvit kastad utom den för hans förstånd, enligt sakens natur, redan ofattliga ettan. Om detta möjligen med en stor del af dem icke var-rit fallet, utan de trott sig, redan den stund kransen sattes på deras hufvud, hafva hunnit höjden af all mensklig vis-het, så är denna deras tanke visserligen mera blygsam än författarens, och en själafrändskap uppenbarar sig deri med rec., som också derföre med skäl såsom en kämpe för dem och den vetenskapliga flärden emot mig uppträdt Då rec. vidare såsom löjligt fördömer författarens löfte att oegennyttigt lefva för Konsten, Vetenskapen och Äran, är obestridligt, att han med en alltför älskvärd naivetet bekänt, att han sjelf hörer till dem, som lefva för stoftet och dess låga intressen, ty det tredje gifves icke. Rec. himlar sig icke heller litet deröfver, att jag låter den eviga skönheten sjunka till mitt hjerta, hvarvid han, såsom en phosphoristisk recensent väl höfves, för att försvåra mitt brott, tillagt på eget bevåg det lilla epithetet eviga. I min mening, likasom uti mitt uttryck, ligger dock intet annat än, hvad hvarje ädel menniska tror och bekänner, neml. att all god och fullkomlig gåfva kommer ofvauefter ifrån ljusets fader; och förf. lemnar derhän, huruvida denna tro må vara mindre blygsam än Phosphoristernes och deras gunstlingars, som än utropa sig för »mensklighetens förstår», än för »Gudar», än för »martyrer» (ehuru de dock, såsom röfvaren i evangelium, blott lida hvad deras gerningar värde äro), och alltid anse sina snillefoster såsom produkter af egen förmåga, hvil-ket sednare, eftersom snillefostren hittills varit, jag åtminstone icke vill bestrida.

På ett annat ställe i denna grundliga kritik yttrar rec., att den Vitaliska komikens krets är trängre, än man vid dess första uppträde kunde tro; för större tydlighet tillägger han vidare, att den nu verkligen börjar blifva nog enformig: af fruktan att vid ett så vigtigt tillfälle ändå icke vara tillräckligt förstådd, eller att någon bland hans

läsare kunde hafva mycket kort minne, förklarar han, att den hvälfver sig nästan oupphörligt kring vissa idéer, och tillägger slut-ligen, liksom på köpet, att dessa idéer ideligen återkomma. Hvad som här ideligen återkommer är emellertid någonting helt annat än idéer. Emellertid är det vackert af rec., att han åtminstone en gång i sin lefnad befiitat sig om tydlighet, ehuru med ett visst slösande af den rhetoriska prydnad, som plägar kallas tavtologi. Men då rec. ville anklaga mig för enformighet och omsägande af detsamma, så var det visserligen i sin ordning, att han skulle ge allmänheten ett begrepp om, huru detta fel är beskaffadt, eller huru fult det är, och det är mycket ädelmodigt handladt af honom, att han gjort det på sin egen och icke på min bekostnad. Om det för öfrigt så förhåller sig, att min krets är trång; hvilket jag naturligtvis hvarken tänker jaka eller neka, så är denna krets åtminstone, enligt hvad rec. sjelf påstår, min egen, och det är i närvarande tid redan en stor förtjenst, äfvensom det är och alltid skall blifva en ej mindre att känna sina gränser och hålla sig inom desamma. Det synes förf., som samma loford på intet sätt kan tilläggas rec., ty om han förblifvit inom sin ännu trängre krets, så vore han för det närvarande ingenting mer eller mindre är en skolmästare, hvartill han så väl genom sitt trumpna lynne, som genom sin pedantiska lust att öfverallt blänka med sina latinska fraser, af naturen synes hafva varit ämnad. Till en sådan syssla rekommenderar han sig dessutom genom sin synnerliga kännedom af rhetoriken. Vi hafva ofvanföre talat om tavtologien. Men det finnes också en rhetorisk figur, som kallas stege (klimax), förutan hvilken det icke alltid vore så lätt för Phosphoristerne att komma opp till himmelens skyar. En sådan stege har rec., liksom Haman, åt sig i denna kritik upprest, på hvars spets han med snaran om halsen (ty för honom är den enklaste ordfogning en snara) står och blixtar med sin vältalighet. Runan Frej, säger rec.,står djupt under medelmåttan, en trivial uppfinning ännu mera trivialt berättadt (berättad); ett eländigt stycke, i hvil-ken (hvilket) ingen gnista blixtar fram. Skulle dock någon läsare draga hans skolmästarekallelse i tvifvel, emedan han oupphörligt syndar mot de lättaste budord i grammatiken, så begår läsaren deruti en svår orättvisa. Jag behöfver blott påminna om den af våra Svenska grammatici föreslagna sinnrika method att bibringa späda elever modersmålet, den nemligen att läraren sjelf sammansätter ett skriptum, fullt af språkfel, och sedan öfverlemnar det åt lärjungen att korrigeras, ty vid ett dylikt tillfälle skulle närvarande recension med mycken fördel kunna begagnas, äfvensom jag är öfvertygad, att den ringaste skolepilt vid trivialskolan häruti utan hufvudbry skulle kunna hjelpa skolepilten vid högskolan till rätta.

Högst oväntadt, och naturligtvis så mycket mer påkostande för mig, har emellertid det sätt varit, hvarpå min runa, fornforskaren kallad, af nya skolan blifvit emottagen. Att händelsen tillhör närvarande tid, borde väl icke hindra mig mer än Nornagäst, att deröfver rista en runa, och hvad han i anmärkningarne till sina runor i detta afseende yttrar, är så skarpsinnigt och snillrikt, att det med gyllene bokstäf-ver borde uppttecknas. Skälet, hvarföre han understundom tager ämnen för sina runor utur vår tid, förklarar han vara det, att runorna ännu lefva bland allmogen, isynnerhet i Da-larne. Just detta är också den sköld, som jag vill sätta emot rec. Hvad åter formen angår, så kan dervid ännu mindre någonting vara att påminna, emedan jag tagit till mönster vårt herrliga epos: Hertig Fredrik af Normandie, hvilket jag genomläst, väl vetande att det, ehuru tråkigt att läsa, måste vara ett mästerstycke, dels emedan det är flera århundraden gammalt, dels derföre att det blifvit ansedt vär-digt en plats i en så dyrbar tidskrift, som Iduna böljar blifva. Och ehuru jag vet, att rec. anser för en författares pligt att vara blygsam, så snart han icke tillhör nya skolan, vågar jag dock påstå, att rimmen i min runa äro i det närmaste så goda som uti ofvannämnde epos; följderna af detta påstående må för mig blifva huru bedröfliga som helst Då för öfrigt rec. kan gå så långt i stränghet, äfven emot sina vänner, att han kallar fornforskarens upptäckt trivial (och visserligen var den mindre betydande än upptäckten af Amerika och af krutet, vid hvars uppfinning rec. sjelf icke heller tyckes hafva varit med), så finner dock författaren ett försvar emot rec:s vid första påseendet svåra beskyllning; ty det har i alla tider varit ansedt för en författares skyldighet att afpassa framställningssättet efter sitt ämne. Cicero inskärper denna regel vid fiera tillfällen, och Thorild har äfven sagt något märkligt till författarens försvar, då han påminner, att man icke målar en so i rosenrödt.

Rec. bifogar slutligen den fromma önskan, »att Herr Vitalis allvarligt böljade läsa och begrunda

De kolossala, gyllne hieroglypher Uti naturen och hans (sitt) eget hjerta,

emedan hittills hans sångmö tyckes af verlden ej känna mera än månen och studentlifvet.» — Författaren har i

detta af-seende förklarat sitt beslut, ehuru han icke kan förutse resultatet af sitt bemödande. Han har icke af den olika delande naturen blifvit begåfvad med en så skarp siareblick, som nya skolans hufvudman röjde, då han uti sitt härskri 1810 hotade sina motståndare i följande ordalag:

Än se'n J få af våra glafvar blänka.

Dock snart skall högre skalla chorens stämma,hvilken profetia blifvit af utgången så skönt besannad, och öfverlemnar derföre åt nya skolan att äfven öfver sitt framtida öde prophetera. Författaren har emellertid trott sig utan betänkande kunna fästa sin uppmärksamhet på nämnde hieroglypher, sedan de visserligen vida vigtigare hierogly-pherne i Hindostans grottor blifvit af Herr Mag. Palmblad så väl förklarade, att vid dem ingenting mer synes vara att göra, samt att naturens, tankens och phantasiens lefvande gestalter kunde i förbigående förtjena en blick, ehuru visserligen icke sättas i bredd med skuggorna Buddah och Wodan, om hvilka ofvanbemälde Magister så förträffligen disputerat, och om hvilka dessutom så mycket vackert står att läsa i tionde häftet af Iduna. För öfrigt då rec. påstår, att författarens sångmö af verlden ej känner mer än månen och studentlifvet, så länder derpå till svar, att, ehuru författaren högt skattar och sjelf lefver det äkta studentlifvet, har han dock aldrig befattat sig med skildringen af detta lif, och rec. tyckes hafva bort säga månen och Phosphorist-lifvet, hvilka ord också mycket tjenligare kunna ställas tillsamman, emedan måne icke allenast rimmar med fåne, utan nämnde himlakropp också är en sinnebild för alla charlataner eller fånar, som vilja lysa med lånadt ljus, hvadan man också i hvardagsspråket säger: gå och måna, hvilket betyder att bära sig åt alldeles på samma sätt, som rec. och hans medbröder under deras lysande bana.

Om emellertid endast Phosphoristerne sjelfve begingo denna, i närvarande hårda tid för dem högst fördelaktiga förvexling emellan studentlifvet och Phosphoristlifvet, så borde ingen deröfver falla i förundran. Vida mer besynnerligt är, att allmänheten tyckes deltaga i denna förvillelse, och att ett sådant påstående temligen klart står att läsa i alla Svenska dagblad. Äfven här hafva under förbistringens mör-kaste tider de funnits, som icke böjt knä för Baal, och för det närvarande finnes, näst de odödlige Ur-phosphoristerne sjelfve, troligen ingen, som med intresse läser deras skrifter, utom författaren till denna försvarsskrift, hvilkens hufvud-sakliga nöje här i tiden består uti den njutning, som studerandet af deras med hög, ehuru omedveten komisk talent författade skrifter honom skänker. Pluraliteten af den akademiska ungdomen är till deras förvillelser oskyldig, om äf-ven ett och annat inskränktare hufvud, hvars menlös het och barnsliga gemöt blott hos dem kan njuta fullkomlig rättvisa, af själsfrändskap och personligt intresse med dem skulle hålla tillsamman. Derföre förbiande man icke nya skolan med Upsala akademi, hvilkens anseende med den förras icke kommer att slockna! Kunskapens träd, som från fordna tider med sin skugga svalkat och med sina frukter vederqvickt ett ädelt slägte, det dör dock icke, utan skall tvärtom i större härlighet blomstra, sedan parasitväxterna blifvit bortryckta från dess mot himmelen sträfvande stam.

Författaren, som inser, att rec:s afsigt icke varit att smickra honom, kan dock icke underlåta att finna sig smickrad deraf, att rec. nämnt honom bredvid Napoleon och Lord Byron, män, af hvilkas lefnad en dag för försynens planer varit af högre vigt än alla Phosphoristernes hela lifstid, om de äfven nådde Methusalems ålder. Lord Byron kunde väl icke, när han agade småpoeteme i sitt fädesnesland, ana, hvilka farliga fiender till sin ära han derigenom skaffade sig i Phosphoristerne, som antagit den maximen:

På Nova Zemblas fjäll, i Ceylons brända dalar,

Hvar helst en usling finns, är han vår vän, vår bror.

Hvad deremot Napoleon beträffar, känner jag icke så noga orsakerna, hvarföre han råkat i onåd; men att hanicke är väl anskrifven hos nya skolan, trodde jag mig märka 1822 om våren, då Mag. Atterbom i en föreläsning nämnde, att Napoleon är en titan, som ligger och suckar under sitt iEtna och aldrig kan hoppas någon historisk förlåtelse, hvarmed dock förmodligen blott mentes förlåtelse af den historiska skolan. Då emellertid nya skolan jemfört mig med Napoleon, så vill jag visa, att hennes ädelmod och courtoisie icke på mig blifvit förspild, och å min sida hitta på en jemförelse, af hvilken hon bör finna sig icke litet smickrad. Jag jemför således Nya skolan med den Heliga Alliansen.

Upsala Jan. 1825.Genmäle å recension i Svensk Litteraturtidning:.

I de första arken af tidskriften Brage utkommo, såsom allmänheten känner, några mina Dikter, och ehuru all egentlig förbindelse emellan mig och redaktionen upphörde redan under förra året, inlemnade jag dock sedermera dit ett svar på de beskyllningar, som gjorts mig i Svensk Litteraturtidning. Denna antikritik har redaktionen (af nämnda tidning *) funnit vara af den vigt, att hon sett sig föranlåten att derpå ingå i ett ganska vidlyftigt svaromål. Allmänheten känner, att redaktionen icke förr mot mig nyttjat det mildaste skrif-sätt och de artigaste benämningar; det är derföre högst öf-verraskande att se, hvilken kraftig verkan detta mitt svar på henne haft, ty hennes ton är vid detta tillfälle icke allenast human och vänlig, utan ock i allmänhet verkligen ödmjuk, äfvensom innehållet är för mig i högsta grad hedrande, emedan redaktionen framkommer med hvarjehanda for mig fördelaktiga fredsförslag, hviket, enligt menniskors vanliga sätt att döma, alltid innefattar ett erkännande, att man är öfvervunnen. En kort framställning af redaktionens förändrade tänkesätt samt af hennes fredspropositioner torde icke blifva oangenäm för hufvudstadens invånare, bland hvil-

♦} Tillägg af Utgifvaren. Vitali*. Samlade Skrifter.ka (let lyckats nya skolan att väcka och underhålla ett s& Ulligt intresse, ehuru icke ännu Svensk Litteraturtidning der hunnit blifva allmännare tillgänglig.

Efter en inledning full af de utsöktaste artigheter, hvar-uti redaktionen berömmer min originalitet, kallar mig en intagande skald, ett rikt snille (hennes öfriga uttryck äro sä öfverdrifna, att blygsamheten vägrar mig att upprepa dem), kommer hon till sitt egentliga ämne, som är att förmå mig till fridsamhet mot nya skolan. Redaktionen framställer för denna förlikning de kraftigaste skäl. Hon påminner, att det var hon, som egentligen först grundade min ryktbarhet genom de loford, hvarmed hou hyllade mina lofvande anlag, förebrår mig vänligt min otacksamhet samt låter förstå, att hon väntat, att jag skulle berömma henne tillbaka. Dessa rättvisa förebråelser äro dock framställda i den ömmaste och kärleksrikaste ton, och när redaktionen någon enda gång tillåter sig något uttryck, som har likhet med tadel, sker det alltid under den höfligaste form och med bifogande af smickrande epitheter. Så beklagar hon t. ex. »hos detta snille» (jag anför redaktionens egna ord) frånvaron af den klarhet och det milda lugn, som sprider sig från den harmoniska verldsåskådning, som är henne sjelf egen. Detta delikata tadel är dock här framstäldt blott såsom en beve-kelsegrund att öfvergå till nya skolan, der lugn, harmoni och salighet tinnas. Sitt förnämsta och kraftigaste skäl till förlikning hemtar dock redaktionen af den likhet i produktivitet och stigande utveckling, som under sednare åren af min poetiska bana, enligt hennes tanke, emellan mig och henne skall hafva egt rum, hviiket thema hon länge och med mycken värma drifver. Slutligen sätter hon mig *vid sidan af» verldens i hennes tanke största snillen, Tieck, Sterne, Jean Paul och författaren till Babels torn, hvilkensistnämnde redaktionen dock tyckes vilja sätta under de öfriga.

Ehuru allt, hvad redaktionen hittills yttrat, blifvit fram-ställdt på ett sätt, att det skulle vara omöjligt, äfven för den mest fåfänga författare, att deraf finna sig särad, fruktar dock redaktionen, att hon i något tadlande uttryck kunde hafva gått för långt, och förklarar derföre öppet, att hennes anmärkningar äro blott vilkorliga. Vill jag nemligen afstå ifrån mitt polemiserande mot nya skolan, hvaraf hon med mycken blygsamhet erkänner, att jag icke kan vinna någon särdeles ära, då, förklarar hon, blifva i och med detsamma hennes anmärkningar falska och grundlösa, eller för att nyttja redaktionens egna uttryck, då upphäfves hennes anmärkningars giltighet. Allt hvad jag skrifvit och hon hittills tadlat, blir då lika förträffligt igen, som om det aldrig af henne blifvit tadladt. Vill jag åter, med iakttagande af fridsamhet mot henne, samla rikedomen af min produktivitet (detta är redaktionens smickrande uttryck), så går hon in på att berömma, hvad jag skrifver, såsom mästerstycken; men fortfar jag att polemisera emot henne, så förklarar hon, att hon i intet fall kan förändra sitt omdöme.

Slutet af denna artikel innefattar en egentlig apotheos. Deltagande talar redaktionen om den ljufva utsigt, som framtiden för mig öppnar; målar med de mest lysande färger den ära och det anseende, som skola kröna mitt bemödande, om jag fortsätter mitt snilles bildning och utveckling samt uppodlar och förädlar den i redaktionens tanka sällsynta kraft, som jag af naturen emottagit Hon beskrifver i uttryck, som äfven här blygsamheten nödgar mig att förtiga, den kärlek och den vördnad, hvarmed Svenska folket en gång skall hylla mitt namn; den höga, förtjenta plats, jag bland dess yppersta män skall intaga. Det skönaste dragetpå hela taflan är dock den ödmjukhet

och försakelse, hvarmed redaktionen sjelf ställer sig på afstånd, för att deltaga

i min triumf med en rörelse, som lika mycket hedrar hennes hjerta. som sjelfva målningens skönhet och prakt vittnar ärofullt om hennes snille.

Redaktionen slutar med det samma, hvarmed hon började, nemligen med upphöjandet af min originalitet och anför sist några af en utmärkt Tysk författare till min ära författade verser.

(Mars 1825.)Frospektus.

Det har frän min spädaste barndom varit ett begär, djupt inplantadt i mitt bröst, att ibland mina likar forvärfva ett odödligt namn, och då jag, oaktadt allt mitt allvarliga sträf-vande, funnit, att mitt namns odödlighet står på nog svaga fotter, lärer ingen rättskaffens medlem af det vördade pu-blicum finna olämpligt, att jag till detsammas upphjelpande vidtager alla lofliga medel. Det har icke vid nogare efter-tanka kunnat blifva mig obekant, att en man med genie, såsom jag icke utan gifven anledning smickrar mig vara, på ginvägar ofta kan forvärfva en viss odödlighet, ehuru ofta af ett sådant slag, som icke egentligen ingått i den odödliges beräkning. Också har jag ofta med harm afhört förnäma och destomer tänkvärda granskares förebråelse, att skaldekonsten, sådan den nu är, icke medför någon nytta för allmänna lifvet; hvilket tadel jag allvarligen föresatt mig att undanrödja och beslutit att inom loppet af år 1825 utgifva Sexton Runor med min egen handskrift, hvilken kommer att blifva mycket vacker och således isynnerhet af stor nytta för de respektive subskribenter, som hafva barn, hvilka den kan tjena till förskrift. Dessa Sexton Runor eller Fosterländska sånger äro nöjsamma att läsa, åtminstone för författaren sjelf, och på det ingenting må fattas i editionens glans och flärd, komma aderton teckningar att åtfölja af den ryktbara konstnärn kmétn tiraattedt, om hvilken ingen men-niska hört talas. Ibland dessa teckningar utmärker sig särdeles den öfver Runan Tkirt eller Thirer tilasrmpa såsen

yigliig, hvilken egentligen är ett porträtt af författaren sjelf.

De bland mina respektive subskribenter, som haft närmare tillfälle att göra sig bekanta med min handskrift, hvarmed jag naturligtvis menar den aktningsvärde sättaren samt de få af mina öfriga vänner, som råkat i den olyckan att med mig blifva invefvade i korrespondens, skola visserligen finna mitt förslag vidtutseende och äfventyrligt, «medan jag, för att gifva sanningen ära, för det närvarande skriiver som en stor stackare. Men det torde vara fä af dem bekant, huru jag har den lyckan att genom broderskapens ömmaste band, knutet på källaren Freden, vara förenad med Renskrifvaren i Stockholm J«saphat Bergttréa, hvilken i en vacker stil vida öfverträffar alla mina samtida och till och med, efter mitt enfaldiga tycke, Poeten Nicander, ehuru dennes handskrift också visserligen förtjenar allt möjligt loford. Under denne Josafat Bergströms lärorika handledning hoppas jag innan den utsatta tiden bringa saken derhän, att min handskrift skall lända icke allenast mig sjelf, utan äfven mitt fädernesland till icke ringa heder.

Hvad åter nritt porträtts bifogande anbelangar, torde äfven detta förtjena något vidlyftigare omordande. Hvar och en känner, att de gam^e i den saken tänkte på ett helt annat «ätt, och att t ex. Spartanske konungen Agesilaus förbjöd, att någon stod eller annan afbildning af honom skulle göras; ty, mente den Spartanske konungen, om jag gjort något stort och odödligt, så skall det vara min bild, men i annat fall tjena alla stoder och porträtter till intet. Också utlät sig en gång Cato den äldre, då man frågade honom, hvarföre han icke tillät, att hans stod skulle uppresas: Jag vill heldre, att man skall fsåga, hvarföre min stod icke blif-vit upprest, äu att man skulle fr&ga, hvarföre det skett. Men billigt bör man här taga i betraktande den omständigheten, att konung Agesilaus, såsom Cornelius Nepos uttrycker sig, var halt på ena foten samt för öfrigt hade en helt oansenlig figur, hvarföre hofmännen också med rätta spelte gäck med honom, då han kom till Egypten att hjelpa konung Nectanebus. Och hvad Cato den äldre beträffar, så känner hvar och en, att h$n var en barbar, som icke alls begrep att sätta värde på flärd, utan sparkade emot med händer och fötter, när skägglösa pojkar ville lära honom nymojdig visdom på hans ålderdom. Jag åter torde göra klokast deri, att jag rättar mig efter den tid, i hvilken jag lefver, isynnerhet som detta också stämmer fullkomligen öf-verens med min böjelse. Den enda betänklighet, som härvid egentligen hos mig kunde uppstiga, vore väl den, att jag, ehuru icke såsom konung Agesilaus vanlottad på benens vägnar, dock i det hela taget har en temligen obetydlig gestalt; men den ryktbare konstnärn Anders Granstedt, om hvilken ingen

menniska hört talas, har, såsom en äkta konstnär Yäl höfves, med hand och mund lofvat mig att framställa mig, icke såsom jag verkligen ser ut, utan såsom han tycker, att jag borde se ut, och det kostar honom ingenting att fylla mina kinder samt utplåna ett par skrynklor på min panna, som ett alltför djupt forskande i Sjöbrings Ebraiska grammatika förorsakat. Dessutom hafva vi kommit öfverens, att jag borde framställas till allmänhetens åskådande i en drägt, som vore lockande för fantasien; och då ingen, vare sig antik eller modern, förekommit oss dertill mera lämplig än den hittills vid Magisterpromotionerna brukliga, hafva vi valt densamma iör den högtidliga expositionen; och då jag såsom kraftgenie, med all möjlig modesti å min sida, dock naturligtvis måste finna, att jag är något mer än en annan sim-pel menniska, och det således skulle kunna anses såsom eu alltför långt driften artighet, i fall jag inför det vördade publikum visade mig med blottadt hufvud, har jag funnit hvarken för den öfriga kostymen eller för företaget sjelft olämpligt att till hufvudbonad välja en af ett visst slags hof-män fordom bruklig mössa med bjellror omkring öronen.

Det bade visserligen varit i sin ordning, om jag, till utförande af en så riksvårdande angelägenhet, under sistlidne riksdag vändt mig till Riksens Ständer med anhållan om publikt understöd; men då beklagligen icke så skett, nödgas jag härmedelst inbjuda konstens älskare i mitt fädernesland till subskription. En omständighet är dock ännu, som härvid ligger mig om hjertat. Då jag, med all möjlig aktning för de respektive subskribentemas natursgåfvor, icke vågar tilltro dem samtlige det förståndet af sig sjelfva, torde jag böra nämna, att det skulle lända mig till en ogemen tillfredsställelse, om de vid sitt namns påtecknande, till min ära eller åtminstone till min uppmuntran i ett mödosamt företag, täcktes bifoga några rader vers eller prosa, allt efter omständigheterna.

Upsala d. 17 Maj 1824.

Vitalis.

P. S. Verket är, på det högsta taget, värdt 24 sk.; men kommer vid exemplarens uttagande att kosta respektive subskribenterne 6 R:dr B:co.FÖRSÖK I POESIEN.

1816.Hilma eller Kärlekens ideal.

Ofta steg till bimmelen min blick,

Och om tröst bad t&reu uppå kinden,

Men den suck, som bort med vestan gick, Återstormade med nordanvinden.

•

Himlen slöt sitt öra för min bön:

Hon dog bort med aftonvindens fläktar.

Men en gudom nalkades så skön,

Som i smärtans kalk gjöt tröstens nektar.

Henne såg jag i min känslas dröm:

AckI mitt hjerta var min enda borgen,

Såg en tju8er3ka, som skön och öm Delte glädjen eller delte sorgen.

Skön, som manteln öfver ängens fält,

Virkad af de konstlösa behagen.

Majestätisk, som frän luftens tält Solen ordnar natten eller dagen.

Ädelt känslig, lik den vises tår Offrad tiden, villorna och flärdeo.

Mild som fläkten af Arcadiens vår,

Lugn* som Dygden, när hon går ur verlden.Mera ljuft till hjertat talar ej Hoppets dikt, som öfverröstar qvalen,

Blygsam, som en späd förgät-mig-ej,

Skapt for hjertat, herdarne och dalen.

Sökte sä min blick kring jordens rund. Fyllningen utaf den ljufva tankan.

Hopp och Längtan gjorde ett förbund, Skönt, som drufvan rodnar ifrån rankan.

Ack! men ack! jag alltid ensam var: Ensam kom jag till och gick från parken, Och det namn, som känslans dotter bar, Söng vid lutan eller skref i barken.

Och när utaf dagens mödor matt Odlarn löste dragame från plogen,

Jag på klippan invid elfven satt Och såg solen gömma sig i skogen,

Och inunder hörde elfvens fall,

Såg, vid vestans klagesång i linden,

Månan gråta utur vågens svall —

Då jag söng och Längtan gret på kinden.

Hilma! Hilma! hvar du gömmer dig, Hvilken nejd än gläds af Dina blickar,

O! försmå dock ej den suck från mig,

•

Som jag dig med vestanvinden skickar.Du förtjuserska! som ensam är Tankans mål om dagen och om natten, Tag emot det offer, jag dig bär Af den tår, som blandar elfvens vatten.

När du ensam ned till strauden går För att helsans blomsterångor andas,

Gjut i elfven äfven du en tår,

Kanske skola våra tårar blandas!

Hilma! Hilma! Om du älskar mig.

Då skall denna blick, som töcknig gråter, Återfinna himmelen hos Dig,

Låna sig åt glädjens löjen åter.

Ingen suck skall tynga vindens fläkt,

Och der tåren till min rätt var kryddan, Fröjden skall, utaf din ankomst väckt,

Uti hymner genomljuda hyddan.

Ack! måhända skall det nekas mig.

Att mitt hjerta till ditt hjerta trycka. Kanske var hon blott bestämd for mig Drömmens, icke verklighetens lycka.

Dock, om än inbillningen bedrar,

Svek än hoppet, när det skulle fyllas; Om min glädje tom som skuggan var,

Må dj>ck lifvet af mitt hopp förgyllas.Epigram.

Det liktal, som du höll i går,

Var skönt, men då med fridens Palm i händer På himmelrikets blomsterstränder Uti din teckning Malin står,

Ett fel jag i kostymen finner.

Du henne ju beväpna kan

Med den karbas, hon hviftat mot sin man

Och sanningen och taflan vinner.Blygsamma begrepp om mig gflelf.

Jag ej de kransar, som kritiken gnager,

Af frun med spanska minerna begär.

I blod och tårar växer vild den lager.

Som stridens tärna åt min tinning skär.

Begrafne vare uti evig dimma Regnérs metrik och Burmans poetik.

Härefter vill jag med kanoner rimma,

Och trummans larm skall blifva min musik.

Se! — när jag ljungar fram utöfver fälten, Soldaten darra skall vid mitt: 6rif akt!

Och man skall gapa på den unga hjelten Och korsa sig för uniformens prakt.

Kung Carl den tolfte skall stå upp ur grafven Och ropa, förr'n han går dit ner igen,

När han får se, hur manligt jag for stafven: Det är ej ute med mitt Sverige än.

Och när han ser, då tusen eldsvalg dundra, Mig helsa dödarne med otamdt mod,

Han ön§ka skall att haft mig för ett hundra Ar se'n, när slaget vid Pultava stod.Till Ryssars ofärd viger jag min klinga,

Och kommer jag en gäng med dem att slåss, Skall Constantin sjelf vid min åsyn springa, Och dela härens rop: Gud nåde oss!

Sist skall jag stupa, som en Svensk i Bender, Och kriget gråta vid sin älsklings fall.

Och på Elysiens myrtenkrönta stränder Jag bland Turenner promenera skall.

I spetsen för Roms bästa legioner Skall Caesar tåga att omfamna mig;

Och för min skaldkonst Flaccer och Maroner (Jtaf min vänskap skola hedra sig.Till Marylli på dess konflrmationsdag.

Skön ar rosen i sin sprickningsstund,

Då hon ler, och dubbelt röda Hennes blyga jungfruläppar glöda Och med vestan fira sitt förbund.

Skön ar dagen, då vid lundens röster Allt får lif af morgonsolens glans,

Och på himmelen till purpurkrans Dagens rosor fläta sig i öster.

Men så skön ej purpurrosen är,

Men så skön ej morgonrodna'n glimmar,

Som den tår i flickans Öga simmar,

Då hon evig tro Försonam svär.

När hon dygdens himlaväg beträder Trogen hjertats röst och pligtens bud,

Ned från solens rymder blickar Gud På sitt verk och af sin syn sig gläder.

Alltid denna väg Marylli gå,

Tills kring grafven aftonstjernan glimmar,

Då skall du i lifvets dystra timmar Tröst af denna dagens minne få.

Vitalis. Samlade Skrifter. 24Då skall han, som sig mot allt förbarmar, Han, som skapat dig och ros och dag Och som skänkt er rodnadens behag» Famoa dig som Far i hulda armar.Till Hoppet.

Dig Hopp! vill jag sjunga Af känsla varm;

Kom, skalden gunga Vid blomsterbarm!

För tankan du prålar Så ljuf och mild,

Dock tankan ej målar Din englabild.

#

Din vinges susning Omfläktar mig,

Och hjertat i tjusning Förgudar sig.

Vid dina blickar Blir hösten grön:

Hvem är, som mig skickar En vän, så skön?

Från himmelen gick du Och dit du för,

I himmelen fick du De blommor, du strör.Om allt försvinner Hvad tiden gaf,

Din blomma dock rinner Upp Öfver min graf.

Är himlen, som stundar, Så skön som du?

Uti dess lundar Bor du ännu?Mötet

Jag henne sett — Hon satt vid rosenhäcken, Den skönaste bland tusenden hon var.

Dess skönhet log ur spegeln utaf bäcken,

Som milda böljor mellan blommor bar.

Zefirer, dansande i svala fläktar,

Från hennes läppar stulo kyssens nektar.

Två solar like hennes ögon tjusa,

Och deras löje är en evig vår.

På afstånd tyckas englaharpor susa,

När stämman ljuf från hannes läppar går.

För mig jord, himmel, haf och allt försvunno, Och mina blickar endast Hilma funno.

Ty när jag af en magisk blick betagen,

Med hänryckt hjerta bakom häcken stod Och såg de unga lockande behagen,

Då brann en gudaflamma i mitt blod.

Det Amor var, som stormade mitt hjerta Och med sin pil mig sände ljuflig smärta.

Då blef med ed jag hyllad af naturen.

Hon trädde fram och räckte mig sin hand, Och hastigt, som på himlens vindar buren,

Jag stod på fantasiens blomsterstrand.Jag fick en harpa der, och hennes läten Genljudade kring grottans svala säten.

Ej af min fruktan mer jag kände hotet:

I doftig skugga under ekens stam Jag gick, när Luna hvälfde silfverklotet,

I harpans spel att gjuta känslan fram.

Och i naturens gröna helgedomar

Jag satt, der minnet af min Hilma blommar.

Der sönk hon till mitt bröst i myrtenlunden Med rodnad hviskande sin huldhet fram.

I himlen var min tanke; hvad den stunden Mitt hjerta njöt, förståndet ej förnam.

Ack! först bland englachörer skall mitt öra Så ljufva, sälla himlatoner höra.Graoernas bud.

Utom mig sjelf af känsla dragen Jag vid den altarfot föll ner,

Der himlens fosterbarn: Behagen Man rökelse och dyrkan ger.

Förtjuserskor! Er bild sig lånar Åt allt det sköna, jorden bär.

Den uti bardens sång förvånar Och ömhet uti herdens är.

Må, när i ljufva drömmens yra Min sång till Hilmas lof stäms opp,

Er fläkt utströmma från min lyra Som doftet från en balsamknopp.

Och när - så bad jag till Behagen — Min sångmö henne hyllning ger,

Då spriden er kring anletsdragen,

Att Hilma sympathetiskt ler.

Att sjunga vettet och behagen Och skönhetens förtrollningsmakt Lik första blickarne af dagen,

Lik rosen i sin knoppnings prakt.Och hur hon stumma lutan skänker Sin känslas språk med konstrik hand, Då sig åhörarn flyttad tänker Till Elyséens blomsterstrand.

Och huru, stiget från det höga, Behaget tjuste i dess skick,

Och himlen i dess glada öga,

Och döden i dess vreda blick.

Att värdigt sjunga dessa dragen Förunnen skalden denna lott! *

Om han ej älskas af Behagen,

Hvad kan han då? Beundra blott

Nu när jag ämnar cittran röra Och blommor kring min Hilma strö, På vägen till min Hilmas Öra Af kärlek mina toner dö.

Om när du Hilma sjunga tänker — Så hörde jag Behagens svar, —

En kyss dig Hilma skänker?

Då äfven du vårt bistånd har.

Vi stigit ned från himlens zoner.

Ett hem mer präktigt Hilma har.

Dess läppar äro våra throner,

Dess röst är vårt orakelsvar.Fr&n dem det ömma, ljufva, höga Skall flöda i Castaliskt fall,

Och lik en tår i Hilmas öga Din s&ngmö känslig blifva skall.

Då, när du vill din Hilma sjunga Och hennes kinders rosenprakt,

Sjelf kärleken ifrän din tunga I sång förkunna skall sin makt.

Du hört mitt vilkor! Hilma skänker Du sångaren odödlighet?

Din köld i qval mitt hjerta sänker, Mitt namn uti förgätenhet.Till en politioerande borgare i qjö- och. stapelstaden

Mariefred.

Du, som har yttrat, kauske något vågadt, Den tanke, som ditt ljusa hufvud fann,

Att Bonaparte ej mist en enda man 1 Kyssland, om han ej till Ryssland tågat, Tag, store man! det visaste parti Regeringstömmarne att låta bli.

Din djuphet vördar jag i politiken,

Du känner mer än jag och mången ann,

Och mer än jag och mången ann du kan,

Ty du kan styra Europas riken,

Likväl — tag det statsklokaste parti Regeringstömmarne att låta bli.

Fast icke jag åt månen marschrut gifvit,

Mig utan går han dock sin jemna gång,

Och lärkan stämmer ändå upp sin sång,

Fast icke jag för henne noter skrifvit.

Fast icke jag befaller tiden gå,

Han mina ordres utan går ändå.Tro mig! Ditt nit är lika öfverflödigt.

Men vill du lysa med ditt kunskapsljus, Så tänd det upp uti ditt eget hus.

Der är det kanske något mera nödigt,

Att björnar ej deraf må göra pris,

Som allierade utaf Paris.

Då skall man dig till Gillstu-Elba föra För att, tills döden säger punkt och slut, Få sitta der och grunda ut Det bästa sättet att bankrutter göra Samt ögna i gazetten då och då,

Hur fienden de Totaliter slå.I April 1816

Elegie.

Död! du bor då redan i mitt bröst,

Snart min lutas klageton förstummar,

Hell dig! Men emellertid min röst Ej minutens stillestånd försummar.

Då hon kan det än, min matta hand,

Skall hon darra uti ömma toner Och min tanke löst från stoftets band Vandra ut till himlens regioner.

På en jord, der icke mer för mig Någon blomma fröjdar sig och knoppas,

Vill jag vandra sluten inom mig Och ej njuta sällheten, men hoppas.

Döden ej för mig en ovän är,

Han min sällhet skapar, icke härjar.

När han rosen på min kind förtär Han med den min vestra himmel färgar.

Ej för mig ifrån en myrtenrot Skall en vårvind någon telning locka, Blomman sorgligt dignar vid min fot;

När jag sträckt min hand att henne plockaHon med fallen krona i sin v&r Suckar bort sitt späda lif med vinden. Friskad af melancholiens tår Gror blott grafvens tusenskön på kinden.

Skall jag vädja från en evig dom?

Skall jag jäfva eden, som ar svuren?

Nej, men stum som grafvens helgedom Jag min skuld vill gälda åt naturen.

Ack, på jorden jag en främling var.

Ingen fröjd fanns der för detta hjerta: Dock jag klagar ej; ty himlen har Vägt mig hopp i lika vigt som smärta.

Du, som aldrig öfvergaf mig än I min Iefnads8tjema8 mörka dimma,

Du, som kanske var min första vän I försakelsens och sorgens timma,

Då jag sjunger vårt förbund i dag Gråt, Melancholi, ifrån min luta.

Och låt dina sörjande behag

Sig omkring din älsklings dödsbädd sluta.

Snart skall tåren kallna på min kind, Snart skall lugnet lifvets stormar följa. Och min suck dö bort med qvällens vind, Och en graf mig och min smärta dölja, Der jag lemnar hvaije stormbegär,

Som här blandade sitt gift med blodet; Och förtrycket, mödan, qvalens här,

Emot dem jag strid t med Tålamodet.Ack! förgafves lån te du ditt rö Milde tröstare bland lifvets öden.

Mer än lifvet är likväl att dö,

Och min bäste tröstare är döden.

Och du nalkas! — Uti hoppets sken Glänser mot mitt öga re’n din 9pira,

Och jag vill mot dig i Elysén Evigt tacksam min förlossning fira.

Märkte än jag någon njuten qväil Glädjen yrka med mig en försoning,

Knappt var sorgen drifven från mitt tjäll, Förr’n hon sökte och hon fann min boning, Och sin förra rätt hon återtog Att mig älska och min glädje mörda. Glädjen i mitt tjäll en främling dog —

Och till hämnd hon dubblade min börda.

Du har ledt min fot till vänners graf Att, der döden sitt altare ställer,

Med de tårar, som min saknad gaf,

’Vattna tacksamt minnets eterneller,

Och du stämde lutan i min hand För att ned från ljusets regioner Deras vålnader vid grafvens rand Locka ned till mina känslors toner.

Snart ej mer vid mina vänners graf Jordens svaga språk min tunga stammar Redan ned mot evighetens haf Lifvets aftonsol så sorgligt Hammar.Glömd och obekransad i min vår Blir mitt hem snart inom grafvens galler, Min odödlighet en afskedstår,

Hvilken flyktigt på min urna faller.

Så försvinner i min graf med mig Hvarje dristigt hopp, hvar ädel syftning, För^n min sångmö hann att fröjda sig Af en manlig, en Tegnerisk lyftning. Redan allt försvinner för min syn Utom evighetens rymd, som blånar;

Och min genius lyfter sig mot skyn Och mitt ur det sista slaget dånar.Fragmenter nr ett skaldebref till en v&n.

Ja, du har rätt, min vän, jag var dum som hin,

Den stund jag slog mig p& den satans poesin. 1

»Men — du har sagt min Jöns! de mildare behagen »Till skaldens s&ng ha största rätt.

»De, som på tusen ljufva sätt »För oss försköna sorgedagen.

»Döm sjelf och finn, om jag har rätt »Ty hvad är lagerns torra telning »Mot deras bifallslöje blott;

»Och trefallt säll den, till hvars lott »De mera lägga vid sin delning.»

Så bortåt föllo dina ord,

Och jag, den dummaste, som Herren skapat,

Uppå den jemmerdaln, vår jord,

Har funnit motsatsen och gapat.

Jag trodde ej, ditt tal var skämt,

Men jag tog gunstig herrn på ordet,

Och jag slog ner vid skrifvarbordet En gång vid aftonklockans klämt.

Der satt jag nära halfva natten Anfäktande min hjerna strängt,

Men hur jag vrängt och hur jag svängtOch hur jäg mellan&t drack vatten,

Hör ej till saken, har jag tänkt.

Nog af, min poesi, den skatten Låg ändtligen uppå mitt bord Så väl och så fullständigt gjord Och i så skön, harmonisk meter,

Som den i hasten kunde bli Af den, ej känner harmoni,

Och som, ifrån den stund han slog sig till poeter, Ifrån förnuftets förmanskap blef fri.

Om min förtjenst som skald, min vän! jag sagt dig allt. Likväl min sångmö qvintillerat Blott hvad mig sanningen befallt,

Och hvad uppriktighet dikterat.

Det är likväl en skillnad på Med lager och med tistlar kröna —

Och hårdt att blott för vers få stå Uppå schavotten för de sköna.

Jag är ej just pultron; dock tillstår jag för dig,

Att, när jag hennes stämma hörde,

Som rimmens ofog mig till sinnes förde,

Tog allt mitt mod god natt af mig.

Och ack! hvad skulle jag väl göra?

Min mun var stum, min ande täppt;

Jag tappade bort mitt koncept,

Och trodde ej en gång mitt öra.

Ja! Lögnarn skulle visst härvid Uppå helt annat sätt förfarit:

Vitali«. Samlade Skrifter. 25Till sitt försvar ban gått i strid.

Jag — jag var blott beredd på frid,

Som blott med sanningen jag farit.

Det grämde mig — dock tog jag saken kallt,

Ty, som jag utaf bref erfarit,

Skall tiden dock upplysa allt.

Hvad snillets titlar äro tomma!

Hvem är, som gifver skalden rätt?

Jag fick en titel, mig till föga fromma.

Hvad då för en? — Kan du ej gissa det?

Kanske fantast, för det du svärmat I dina fantasiers verld? —

Nej, ej just det. t- Pedant, för det du dig beskärmat Utöfver verldens snöda flärd?

— Nej! — Nå! Imitatör, för det du härmat?

— Nej! — Åsna då, för det du skrifvit dumt?

— Nej! — Lymmel då, för det du skrifvit plumpt?

— Nej! — Stackare, för det du skrifvit ljumt?

— Nej! — Alla dessa jag förut har hunnit De äro mina: deri har du rätt

Men för att ega samlingen komplett Jag mig en ny till tusentalet vunnit.

Du ej förmår att gissa mer!

Välan! Du skall då slippa be mig —

Om någonsin du kommer att få se mig,

En utnämnd smickrare i min person du ser.När nu välmeningen s& slemma följder haft Och s& fatala frukter burit;

D& kan man tänka, med hvad kraft Man Öfver min satir skall hafva svurit Hur till exempel uti Mariefred Den rådmannen skall vara vred,

Åt den en liten dos jag skänkte Just ej utaf min fromma poesi,

For det han följde, han som jag, sin fantasi Och på Europas väl mer än familjens tänkte.Inbillningens verld.

Som myrtenskuggan skön i Edens lunder,

Der Amor nyfödd smög till Evas famn,

Jag ser en verld romantisk, full af under,

Och glädjen vandrar der i Hilmas hamn.

Visst kriga hopp och fruktan med hvar annan, Men hoppet segersällt ur striden går,

Och Hymen dansar fram med myrt om pannan, Och fröjden blommar uti gudens spår.

Inunder myrtnar, som från Eden stamma,

Så skön, att tanken ej kan dikta mer,

Står tjuserskan. 1 ögats himlaflamma Amourer skämta och Behaget ler.

Der dansar Cupidoners lätta skara Med Återkärlekar. Ur blommig lind Nar qvällens vindar älskarns suck besvara,

Då rodnar kärlek på huldinnans kind.

Och vid hans sång den ljufva aftonstunden,

Då kärleksguden lånat honom röst,

Förstummas näktergalame i lunden,

Och kärlek darrar på huldinnans bröst.Hvad kan hon mer; när blickarae förråda Hvad hjertat sagt dem i förtrolighet?

Hon älskar — och i myrten rista båda Hvarandras namn och sin lycksalighet

Lik morgondaggen ljuf på rosenkinden Af ömhet född den tjusta tåren står.

Han kysses bort af englarne i vinden.

Som sväfva broderligt i hennes spår.

När till sitt bröst den hulda honom trycker Och svär: Jag dig i döden älska vill,

Han uti dans kring sig naturen tycker,

I hennes blick ser han en himmel till.

Förvandlad, själen ej i stoftet dröjer;

Med sinneverlden under sig i band

Upp till en högre spher sin ilygt hon höjer.

Och knyter der med englar blomsterband.

Och Hoppet vecklar ut sin duk, den vida.

En trollverld skapas der för deras blick.

Sig sköna teckningar på duken sprida,

Hvartill det ämnen uti himlen fick.

Ett lif går opp af idel blomstertimmar,

Der ångar ljuf en hesperidisk lukt.

Och glädjens träd med gyllne grenar glimmar. Der visheten har ympat in sin frukt.Och sippan uti eternell sig byter,

Och lifvets öken i en myrtenlund,

Och lifvet likt en bäck bland blommor flyter, Och plågan räds de lyckliges förbund.

Der stod jag. Drömmar lekte vid min sida.

Lik Venus, höjd ur fosterböljans skum,

Du log emot mitt hopp, du englablida!

Och tog mig upp uti Elysium.

Då var jag hög — min ringa lott du delte,

Och älskad — ty jag älskades af dig;

Och säll — då du på cittrans strängar spelte, Sjelf smärtan hänryckt stod och glömde mig.

Du söng, och sphererna omkring mig spelte.

Du teg, och himlen var på välljud tom.

Du kom, jag egde allt. Du gick, allt felte.

Du dröjde, hyddan blef en helgedom.

När östern med din rosenhy sig målar.

Då vandra mina tankar bort till dig.

När himlen i sitt aftonpurpur prålar,

Då dröja mina tankar qvar hos dig.

Hvarthelst min blick jag kärleksdrucken skickar, Jag kärlekar i myrtenskuggan ser.

De skapades utaf min Hilmas blickar,

Och hennes ömhet än dem lifvet ger.Förren Amor än min cittra myrtenkrönte,

Ur cittrans silfvertoner klang ditt namn. Förrän din ömma blick min säng belönte,

Min 8änggudinna lånade din hamn.

Och nu — uti den Paphiskt sköna ängen,

Der Hilma nämnde, Amor! först ditt namn, Min kärlek suckar Hilmas namn från strängen Och skrifver det uti dryadens famn.Till ett fruntimmer, som beskyllt förfkttaren för smicker.

S& skulle det ock förestå mig.

Att genom mitt poeteri

Jag stött mig med mamsell ** (Sofi)

Dock — om det händt, som, Gud nå' mig,

Ser troligt ut, för det jag tog En gång den dristigheten på mig Och ditt behag på lyran slog.

Bör jag ej längre mållös vara;

Men som mitt rykte är i fara,

Och all min sinnesfrid förstörd.

Vill jag ha äran mig förklara.

Och ber om äran att bli hörd.

Än är jag färdig att försvara Hvad, å propos behagens makt.

Jag i enfaldighet har sagt.

Jag heldre en martyr vill vara,

Än att mamsell skall tvinga mig Att, tvärt mot sanningen och sig,

Påstå koraller vara krita;

Att liljorna ej äro hvita;

Att kindens rosenfärg är gul;

Med ett ord; Skönheten är ful.Må jag då aldrig mer få njuta Den vällust, jag så ofta njöt,

När tjusningen allsmäktig flöt I himmelskt välljud från din luta.

Nej! må mitt öga aldrig mer Få skåda dessa hulda blickar,

Dem godheten omkring sig skickar,

Der himlen emot jorden ler,

Om jag så långt har sjunkit neder,

Att under smickrets trollbanér Jag sårat min och andras heder.

Om än mamsell min rätt ej finner; Hvad återstår? Då vädjar jag.

Hvart öga, som kan se Guds dag,

Jag säkert på min sida vinner.

Hvar en skall kunna svärja på.

Att första blickarne af dagen Som lampor jemte solen stå Bredvid de himmelska behagen.

Som ifrån edra ögon gå.

Förstås, att ingen af de dagar Kan komma i beräkning här,

Då öfver köld man svär och klagar, Och himlen mörk och mulen är.

Ur Juni eller Juli månad,

Då solen är i jorden kär,

Bör denna dagen vara lånad.

Det vare till min ursäkt nog,

Om namnsdagsrimmen, som jag skrifvit, Liksom författarn, dumma blifvit. Författarn var en Pedagog.En sådan vinner mera ära,

Om han kan sköta rätt sitt ris,

Än om han på poeters vis Sitt lof vill åt behagen bära.

Förlåt då min förmätna hand,

Som vågat att från lyran locka En ton om dig — en blomma plocka Ur ditt och gracens systerband.Mina önskningar.

Efter Anakrera.

Guld, purpur och höghet och ära Är stoft och är skugga tor mig;

Jag kan inga önskningar nära,

Min Hilma jag eger ju dig.

Dock stundom jag önskade nästan Vid suset af aftonens vind Att vara den lyckliga vestan,

Som kysser din blomstrande kind.

Och ofta mitt hjerta har brunnit Af afundens lifliga harm Mot rosen, som boningsplats funnit Uppå min förtrollerskas barm.

Och när du förtjuserska svalkas I skuggan, då dagen är varm,

O! vore jag locken, som skalkas Kring liljorna uppå din barm.

Men hvarfore önska. Du höjer Mig upp till en fröjd utan namn,

Hvar gång mot min kyss du dig böjer, Hvar gång du mig öppnar din famn.Till 0. E. Giintlier,

vid dess Faders graf.

Skön och lofvande stod morgondagen Som naturen i en Cyprisk vår.

Ungdom, snille, oskuld och behagen Strödde blommor i sin älsklings spår. Ack! men ödet ler åt våra drömmar Om en evighet af sälla dar.

Hastigt tidens elf förbi oss strömmar Och med den vår sällhet far.

Sällheten var skugga. Dödens händer Smycka stolt med den sin segerstod:

Och hvart frågande din blick du sänder, Svara åskor utur moln af blod.

Seglarn lik af stormar förd kring hafven, Som från vådan räddas i en hamn.

Så din far har vandrat ned i grafven Och till lugu i hennes famn.

Denna lag är gammal som uaturen:

»Du är jord och varder jord igen».

Under den blef hvarje dödlig buren; Ingen dödlig vädjade trån den.Grafven rymlig är — der allt försvinner, Och om hjelten tusen segrar vann Aldrig, aldrig han en seger vinner Öfver griftemas tyrann.

Allt är skugga, hvad oss hoppet målar I inbillningens förhöjda dag.

Allt är skugga, som i lifvet prålar, Hjeltens styrka, Gracernas behag.

Känn dig dödlige! i öknens sippa; Flyktigt tynar bort ditt lif, som den Bränd af middagssolen på sin klippa Dignar för förgängelsen.

Mildra saknaden, som fruktlöst gråter! Re’n du gäldat smärtorna sin skatt.

Han, som bortgått, vänder aldrig åter; Evigt slumrar han i grafvens natt Nej! ej evigt — ty en dag skall randas, Som sitt sken kring griftema skall strö; Mullen öppna sig, stå upp och andas För att aldrig mera dö.

Se insekten, född och död med dagen, Klagar han vid målet af sitt lopp.

Att han af inbillningen bedragen Icke nådde seklers lifstid opp?

Skåda solen, hög och mild hon tågar Genom rymden af sin azurban.

Månne odlarn, när det aftnas, frågar: Hvi sönk du i ocean?Nej! — Och se af ljumma sommarfläktar Kupans svärm, kring rosenkalkar förd,

Ej af dem bereder blott sin nektar,

Men af giftet bergar ock sin skörd.

Så den vise står hos lifvets smärta For sin vishet uti evig skuld;

Genom den förädlades hans hjerta

Som i elden konstnärns guld.

Jordens sällhet delar blommans Öden,

Vi en stund, ej evigt henne fått När en vän då viker bort med döden, Trösta dig med det förflutnas lott Samla kring dig hvarje ljufligt minne Af en sällhet, som ej är, men var.

Erkänn *jag var salU, med tacksamt sinne, Och äg minnets sällhet qvar.

Det ar skönt att kunna manligt lida:

Välj då tålamodet till din vän!

Vinka hoppet; det skall dager sprida Kring din horisont, fast töcknig än.

Om du fåfängt efter solen frågar,

Svept uti en dimmig atmospher,

Skall du, när hon fram på fästet tågar, Känna mer, hur skön hon är.

Smärtan för ditt öga sig förstorat,

Mången blomma doftar på din stig.

Eller säg mig: har du ock förlorat Dygden, Sångmön, Vänskapen och mig?Nej, vi följe genom tider, öden;

Vi dig folje uti blomsterband,

Tills ock mig till andra verldar döden Vinkar med en mystisk hand.Minne af den 28 Maj 1814

till K. ▲. Nio&nder.

Aftonvinden lekte: dagens bloss Blickade i Majglans ned p& oss.

Sina söner slutade naturen I sin famn, af purpurblommor täckt, Himlen log i azurns höga drägt:

Under den blef vår förening svuren.

Då jag sjönk förtroligt till ditt bröst, Blef förtviflan lugn, blef sorgen tröst; Han kom åter glädjens hulda engel.

Så när blomman med forsmäktad knopp Af ett sakta Majregn lifvas opp,

Reses åter hennes fallna stängel.

Vid ditt bröst jag jordens Walhall fann. Hastigt som en midnattsdröm försvann, Nyckfullt ödet skall min himmel sluta. Du flyr bort, jag i en poppeldäld,

Mellan minnen af min lycka ställd Skall med tårar knäppa på min luta,Så, i Edens myrtenkrönjta lund När vår ättfar brutit Guds förbund, Hämndens engel sig ur eldmoln sänkte. Ur dess blomsternejd vid hämnarns röst Adam gick. En afgrund var hans bröst: Bitter var den tår, han minnet skänkte.

Himmelskt ljuf som paradisets vår Hoppet går med blomsterströdda spår, Och dess balsam uti såren blandas; Dagen, som gått bort, ej kommer mer, Men en ljusare emot mig ler,

Hvilkens gryning öfver griften randas.

Såsom snön på Nova Zemblas fjäll,

Evig: Klar, som polens norrskensqväll, Skall vår låga trotsa ödets skiften;

Och i ålderdomens kulna dag Skicka än ett slocknande behag,

Sprida ljus i skymningen af griften.

Vitalis. Samlade Skrifter.AfskedsofFer

till mina Vänner K. A. Nicander och ***

(1815)

A-nimas quales neque candidioree

Terra tulit, neque queis me sit devinctior alter.

Horatius.

AUoquor extremum moestos moriturus amicos, Qui mihi de multia unut et alter erat.

Ovidius.

Jag lyfter mitt öga ur tårarna opp

Och skådar för drömmarnes eden en öcken,

Der missödet svept kring mitt leende hopp

Sitt griftliga töcken.

Det ryckt mig utur Er förtroliga famn,

Som öppnad mig skänkte en salig berusning.

Snart äger jag blott Edra älskade namn

Och minnenas tjusning.

Med dessa reliker jag sörjande går:

Den hopplösa Smärtan mitt innersta bränner.

Min luta är stum; men en saknadens tår •

Jag helgar Er, vänner!

I väckt min Euterpe ur dödsslumren opp,

Förädlat min själ uti dygdernas öfning;

Beväpnat mitt hjerta med styrka och hopp

Bland ödenas pröfning.Begäret, o vänner! att blifva Er värd,

Skall stundom för herdarna stämma min lyra* Skall väpna mitt hjerta mot fåfängans ilärd

Och lustamas yra.

Jag manas af ödet och — slaf af dess lag Min röfvade sällhet jag bittert begråter,

Men drömmer i hoppet den längtade dag,

Jag ser Eder åter.

Som vänskapen kransat vår blomstrande vår,

Må äfven bland ödenas vexlande skiften Hon kröna ännu våra glesnade hår

Vid brädden af griften.

När ryktet Er lyft till sin svindlande höjd Och tecknat Er bana med lysande öden,

Jag, med ert belönande minne förnöjd,

Skall glömmas i döden.UTDRAG AF BREF.Till C. O. Vougt

(den 9 September 1815.)

Min goda Otto!

“Tack for ditt bref — så välkommet det för mig borde “vara, så obehagligt var det i sjelfva verket. Och huru kunde det annat vara?* — Denna ingress är äfven för mitt bref ganska lämplig.

Nej; fast som Atlas’ granitskuldra, ren som glansen af himmelens forsta stjerna är min vänskap. Dess odödliga blommor lefva bland vexlande öden. Och — när af dess nycker jag kastas från verldssystemets norra pol till den södra, då är det på vänskapens ankare, som min sällhet hvilar, trots stormarna. Dygden, vänskapen och. hoppet — se der mina gudomligheter; se der dessa leende Genier, i hvilkas hamn jag utmanar mina missöden, och som för mig på afstånd i ljusare färger, teckna taflorna af framtiden.

Jag är den jag var. — Huru kunde min Otto misstänka mitt lijer ta ? Jag vill ej vederlägga dina misstankar; det skulle förnedra mig. Jag vill blott nämna: att alla en mans ger-ningar, så vida han ej gått djupt i förställningskonsten, äro stämplade af dagens lynne; att du känner, huruvida sjelfva lugnets sötma hos den olycklige eller den, som för ögonblicket tror sig vara det, smakar något bittert af hans öden — eller ej; att ynglingen, fästad åtta timmar af dagen med kedjorna af en pligt, som han afskyr, men som nödvändigheten, som skrifver sina lagar med jernbokstäfver för de dödliga, förenat med hans öden, ej alltid kan vara i samma sinnesförfattningsom den fría menniskan; att min helsa varit i af tagande, hvilket jag i slutet af mitt olyckliga bref nämnde, men hvarpå du förmodligen fastade mindre uppmärksamhet än dess förmenta köld; (men — du tror förmodligen, att själen är lika

öppen för ljufva känslor, den stund kroppen lider) att---*

Tro mina skäl. — De äro naturliga, men de tåla motsägelser, så väl som jag sjelf.

I anledning af denna händelse vill jag likväl i egenskap af vän lemna dig ett råd. Det är grundadt på kännedom af menniskohjertat. — Om du tror dig hafva anledning till missnöje med eñ vän, så grip ej straxt till den der

basunande tonen; och, så länge du ej anodetXTtxiog känner förhållandet, så tro alltid motsatsen. Du kan och du bör icke desto mindre i vanlig brefstil, utan tragiska utrop, lemna honom tillfälle att upplysa dig om rätta förhållandet. Tro mig; jag är en gammal man och har pröfvat verlden. — Genom öfveril-ning förderfvar man allt En vanlig menniska, som förut tänkt på intet mindre än trolöshet, skall, i förargelsen öfver ogrundade förebråelser, framförda med hetta, lätt förmås att gifva kropp åt skuggan.

Till Herrar Barders välvisa ompröfning tänker jag nu snart öfversända: Kaffeconseljen, Poem i tre Sessioner. Indelningen i Sånger skulle ej duga. — Var mindre misstänksam och äg i mig

Din forna Vän,

Eric Julius Sjöberg.

2.

Till O. O. Berglund.

(1815.)

— — Nu ville jag gerna veta, hvad du funderar som starkast på. — Jag, uppriktigt sagdt, tänker på ingen ting. Min f. d. landsman Nicander underrättar mig om, att hantror, hvilken tro jag skulle önska vara den allmänna och rätta, att jag blir alldeles pinlärd, i Skålknallebygden. Uttrycket har sina sidor: menar han, att jag lärer mig att pinas, så är det en ganska lätt och praktisk vetenskap, och som jag kände, innan jag kom hit. Att pinas af svält hade jag lärt mig i Upsala, att pinas af smädelser i Mariefred; att pinas af dagg och kindpust i Strengnäs, med flere pinor, som jag lärt på åtskilliga (ställen), och hvari jag således tror mig vara alldeles fullärd. Är frågan om, att jag lärt så mycket» som kan pinas in i hufvudskallen, är satsen likaledes oriktig, emedan jag ej läser för mig sjelf eller lärer mig något annat, än jag behagar. Tages ordet i sin vanligaste, icke alldeles så hårklufna bemärkelse, vare sak samma.

Jag begriper ej, hvarfore man ej vill vara god och påminna sig, att här sitta tre Abcdarier kring ett blått träbord, som af mig, mästare i scholastiska visheten, liksom vänta en uppenbarelse om det mystiska och aenigmatiska af Amo och Doceo uti Strelings latinska grammatica.--

3.

Till Densamme.

(Sannolikt 1817).

Om Du kommer till Mariefred, Berga eller Mellösa, täcktes Du underrätta mig med mera skyndsamhet än vanligt. Jag tänker helsa på dig, isynnerhet om Du kommer till Berga eller Mariefried, ty der är jag förut känd. Dem i Upsala, som finna så utomordentligt löjligt, att jag stundom promenerar in till Strengnäs, torde du, för att öka deras lilla glädje, underrätta, att jag pingsafton promenerade härifrån till Thuringe prestgård, som gör 5 mil, och förliden Onsdag tillbaka. Om de ha roligt deraf, skall vara mig ett verkligt nöje.1 410 4.

Till Densamme*).

---Min ömhet i vänskapen, min enthusiasm för

hvad jag ansett högst på jorden, har du liksom alla andra menniskor, åt hvilka jag meddelat mig, mött med ett med medlidande blandadt löje, hvilket af allt ondt, som mött mig jag aldra minst kunnat fördraga. Eller åtminstone med köld? Och svärmare och fantast och galning har jag alltid hetat, äfven bland dem, som kallat sig för mina vänner. Derföreså drog mitt hjerta sig bittida inom sig sjelf; och öfverfiödet af denna trånande kärlek, som aldrig funnit och aldrig skall finna något föremål, förbränner mig långsamt. Derföre, när man log åt ömheten i mina uttryck, sväljde jag ned min smärta öfver att ingen menniska skulle förstå mig, och mitt språk blef bittert, och jag log åt hela verlden, emedan den förut så bemött mig. Jag var dock stundom i början så fortvitiad deröfver, att mina drömmar om vänskap och kärlek på jorden blott vore drömmar, att jag mer än två års tid geck hafvande med det beslutet att taga lifvet af mig sjelf. För att öfvertyga mig om sjelfmords tillåtlighet, studerade

jag den tiden nästan intet annat än stoikernas lära, och Cato var för mig nästan en afgud. Efter moget öfvervägande fann jag det icke fullkomligt rätt; men den stund jag finner mig allt för svag att bära lifvet, blir jag militär: det blef mitt beslut, och jag vill åtminstone med ära förskaffa mig döden, hvil-ken länge varit det ifrigaste målet för alla mina önskningar.

Och ser du? Om ej mitt fädernesland skulle vara i krig, hvilket jag önskar, att det ej måtte komma på länge, då går jag i en utländsk makts tjenst, den, hvars sak jag anser rättvis; och det vore väl nog, om mitt mod icke skulle kunna locka döden till mig. När jag låg sjuk i Upsala, trodde jag mot slutet, att det sista steget icke var så långt borta, men

« *) Utan datering; sannolikt från år 1818.

Utg.jag bedrog mig. Jag vet icke nu sjelf, hurudan jag då var, — kroppens lidanden gjorde mig kanske något otålig; men jag hoppas, att du aldrig hörde mig yttra fruktan för döden.

En omständighet har förr qvarhållit mig mäktigt vid lifvet. Det var den tanken, att jag som författare en gång skulle kunna förskaffa mitt namn något anseende. Nu är jag förnuftigare. Jag ser alltför väl, att det icke blir något af dermed, och så mycket bekymmerslösare kan jag gå utur lifvet.

Du kan vara öfvertygad, att efter all naturens vanliga ordning jag går åt förr än du. Detta må nu lända dig till tröst eller smärta, så är det åtminstone icke osannolikt.

Du har en stark konstitution, och hvad din själs lidanden vidkommer, så bero de blott utaf kroppen. Är den botad, så är du lika lugn och kall som förr. Jag der-emot mår alltid bäst i anseende till själen, när jag är sjuk; skulle det synas annorlunda, så kommer det deraf, att jag då minst ar i stånd att masquera mig. Du tycks nu vara i samma belägenhet, som jag alltid varit, sedan jag börjat reflektera öfver mig sjelf. Men din olycka förgår, när du blir frisk; min fortfar alltid. Jag hade icke velat lemna dig denna bekännelse, om icke det bref af dig, som jag har i mina händer, vore mig en garanti för att du, åtminstone för momentet, är lika galen som jag.

Du kan häraf hemta en tröst — Solamen miscris socios habuisse mal o rum. Äfven en lära. Den att högre värdera en menniska, som, begåfvad med en känslofull själ, men utan något egentligt föremål att älska, och fullkomligt utan åter-kärlek, lifvets högsta vällust, likväl så der temligen vandrar sin bana fram med lugn panna och manlig blick, än en sten-klippa eller ett fä, som alldrig kände något behof af kärlek och derföre alldrig någon smärta“. — 5.

Till densamme.

(Den 29 Nov. 1819)

---“Också beträffande din anmärknipg att, —

för din fattigdoms skuld nemligen, hvilken efter dina principer synes förutsätta någon eländigbet i karakteren hos inne-hafvaren, — den lapp, som förkunnar ditt lifs fortvarande, ej skall väcka större missnöje än den, som förkunnar dess slut, så kan jag väl begripa, att detta är ett skott, som du ämnat åt din värsta fiende, lifvet, men hvarmed du mot din vilja skjutit den bästa af dina vänner, — jag nyttjar ditt eget uttryck — midt igenom hjertat. Emedan det kom från dig, vill jag hålla före, att det icke alls träffat. Här innelyckt sänder jag dig en poesi, skrifven ungefär i samma stil som ditt bref*). Men jag vill derföre icke, att du skall anse det just precist för en målning af min egen sinnesstämning. Så länge jag äger sådana vänner såsom dig, behöfver jag just icke klaga öfver mina vänners trolöshet; och egentligen att tala, är blomman i kärlekens rosenlund en dikt Jag skulle önska, att ditt sorgliga bref äfven vore en dylik. Lifvets öden äro en småsak. Rikedom, ära, makt är en usel härlighet. Jag vet blott ett enda, hvarföre det kan löna mödan att lefva. Det är högaktning och kärlek af ädla menniskor. Det är en tröst, som dina vänner dig alldrig förnekat. Det lärer för öfrigt icke vara din önskan att smickras af millioner, att få sofva, så att du till sluts icke visste skillnad på sol och måne, samt, då du utgick, hafva dagdrifvare omkring dig i alla kålmaskens couleurer. Bror! stick ditt svärd i skidan och stick det icke i ditt eget hjerta! I lifvet finnes ej den salighet, hvarom vår ungdom drömde; men hvad som en gång låg för oss såsom en

morgonrådnad, afiägsnar sig endast och beröfvas oss icke; utan lika skön bör hon ännu vara för

*) Måhända poemet »Minne och tro; till en förlorad vän».

Anm. af Utgifv.vårt hjerfca som aftonrådnad; Det är blott efter vårt sätt att tala. I sjelfva verket är hon blott morgonrådnad för en annan verld. Och der finna vi allt skönt, efter hvilket vi i lifvets dalar förgäfves sträcka våra armar. Så har jag slutit frid med mig sjelf och lärt mig att sjelfmant försaka hvad jag hvarken med lock eller pock kunnat vinna utaf ödet. Som hjelpprest i Lilla Mellösa kan du, var viss derom, göra mer för mensklighetens bästa än mången konung uppå sin thron.

6.

Till K. A. Nicander.

(Af obekant datum.)

Den sanna kärleken gör svagheten stark, och om någonsin pligten var mig ljuf, var det under dess herravälde. Ty äfven jag, som hvar ädel dödlig, har vandrat i dess rosengårdar. Det var en skön luft, jag andades der. I lifvets ilod, från dess blanka spegel, reflekterades strålarne af himmelens bild. Men kort var mig drömmen, ödet och naturen ställde sig i förening, i full rustning på kampplatsen emot mig. De fordrade försakelse. Då blef mig lifvet bittert. Mitt hjerta frågade: hvi får jag ej älska? Det suckade, och mitt öga gret. Då samlade jag min kraft, ej till strid: det hade varit oädelt; utan till resignation. Jag underkastade mina önskningar den eviga ordningen, som bjuder öfver mina öden. Min kärlek framandades jag i toner: men ej som åt en jordisk skönhet frambar jag henae dem. Hennes bild blef en klenod för mitt hjerta; men min fantasi förhöjde qvinnans bild till en engels; och under denna form älskar jag henne ännu. Mig gaf min genius i lifvets morgonstund ej att bland veka nöjen bortdrömma mitt lif på svanduns-bädden. Rikedom, purpur, börd och kroppens styrka och hopens beröm lade han ej i min hand, utan under mina föt-ter. Vänskapens salighet och den huldas kyssar, h varefter min själ längtade, till dem hänviste han mig vid jordlifvets slut. För mig gjorde ödet och naturen hvarje pligt svår. Mig blef det gifvet att se mina pligter i ansigtet. En lätt natur och omständigheter, som lydde min vink, uppfyllde dem alldrig utan min åtgärd, Jag vet icke af, hvad njuta är: den vida sublimare lotten blef mig tilldelad, att med mäktiga fiender kämpa om mitt värde, och det utan hopp om en enda jordisk tröst.

7.

Till Utgifvaren.

(Stockholm d. 22 Maj 1827).

--Jag fick till min stora olycka icke skolmästare-

sysslan i Tborsåker, utan har nödgats qvarstanna i (fetta Gomorrha, detta Babel, denna ohyggligaste ibland alla stora småstäder på jordklotet. Likväl har jag fått kondition i ett hederligt hus, sent omsider; men lönen 200 R:dr Banco räcker icke till kläder för året, och lika litet kan man här förtjena, som i Upsala, utom sin lön, till och med mycket mindre. Här kommer jag att blifva alldeles utfattig. Den högsta dårskap i mitt lif var, när jag reste hit, och nu mera är det också ogörligt att komma härifrån. Jag har ännu icke mer än fjorton dagar innehaft min kondition i Presidenten Poppii hus; hvarmed jag har all möjlig anledning att vara nöjd; också skulle jag kanske kunna räkna på hans förord, i fall jag kunde beqväma att ingå i något verk här; men förr än man ser mig det «göra i denna de fördömdas vistelseort, förr skall man få höra omtalas, att jag — gjort något, som är långt bättre, det vill säga, sökt någon skolmästaresyssla i Lappmarken eller Siberien.

Jag är sjuk af all den Härd, charlatanen och lycksökeri och elände, som råder i denna plågoort. Jag längtar att komma härifrån och för några månader kommer min längtanatt uppfyllas, ty Presidenten reser i nästa veckas slut med familj ut på landet.

Beskow reser i denna vecka utrikes: i nästa vecka gör Nicander på tre år en resa genom Frankrike, Tyskland och Italien, understödd af Svenska Akademien. Vi hafva på sista tiden träffats ett par gånger. — Nästa gång, hvarom

jag dock vill lemna vidare notifikation, kommer min adress att blifva Gillboaberg — eller också Danviken enligt Palmblads profetia. Anmärkningar.

De poetiska stycken, hvilka intagits i närvarande upplaga, men icke fingo plats ibland Samlade Dikter af Vitalis, när dessa utgåfvos, hafra till större delen varit förut tryckte, många redan under sin författares lifstid. Sålunda träffas styckena: Till Floden; Trollhättan; och den Komiska Fantasien under numro 2; äfvensom öfversättningen af Bruden i Corinth; i den alldra äldsta samlingen af Författarens Dikter, hvilken trycktes i Kalender för Damer 1820. I samma Kalender för år 1822 läsas: Skaldelifvet; På em födelsedag; Till en Vän; Sång och uppmuntran till det arma kreaturet P<-gasus; Nattvakan; Epigrammen Till Laura med N:o 8 i närvarande upplaga, samt till Y*Q* och Ctr. Öfversättningen af Perin och Paradiset återfinner bland »Nyare Dikter af Vitalis», som utkommo år 1825.

Styckena: På ättestupan vid Hälleberg; Prins Gustaf; Den första Kärleken elltr Inbillningens verld; och Minne af den" 28 Maj 1814. Till K. A. Nicander; påträffades ibland dennes efterlemnade papper och trycktes af G. H. Mellin 1832 i »Svenskt Pantheon» under Uppsatsen: Eric Sjöberg. Vitalis.

De båda styckena »Trollhättan» och »På ättestupan vid Hälleberg» äro minnen ifrån författarens besök å. dessa ställen d. 15 Juli 1815; och Sjöberg skref i bref, kort derefter, till C. O. Berglund: »Jag for förbi Hallenberg, det högsta jag ännu sett i min lifstid. Våra förfäder hade funnit »platsen tjenlig för sin sista resa; med ett ord: der hade varit ättestupa. »Klippan steg lodrätt i skyarna. Här och der hängde en utstående sten »till hälften lossnad, och på dem klättrade jag upp. Utpå kanten var plan »som isen på en sjö i Januari: jag geck ut så långt mitt mod tillät, »det vill säga ganska långt, likväl icke alldeles så långt som våra förfäder, »som foro till Walhall. Men o himmel! hvilken bäfvan betog min lekamen, »när jag skulle gå ned. Nu förstår jag, hvad det vill säga, att hjert&t »sitter i posteriora. När jag gjorde ett steg, rullade de murknade stenarne »undan mina darrande ben, och jag hängde då på mina armar mellan him-»mel och jord, tills mina fotter letat upp ett annat lika skröpligt föste. »Slutligen kom jag likväl ned lika helskinnad som i Gamla Testamentet de »Tre män (Sadrach, Mesach och Abednego) ur den brinnande ugnen».Af de båda styckena: Inbillningen» verld ; och Mina öntkntngar — efter Anakreon — förefinnas tvänne bearbetningar, af hvilka den ena ingeck i de Försök i Poesien 1816, som af författaren öfverlemnades till hans Laura. För jemfdrelses skuld hafva bäggedera intagits i närvarande upplaga.

Vid det nya, förut icke tryckta, som dessa »Samlade Skrifter» innehålla, har Utgifvaren haft Författarens egna handskrifter att tillgå. Han kan följaktligen ansvara fdr riktigheten deraf. Så icke, i fråga om de stycken, hvilka hemtats ifrån Svenskt Pantheon. Hvarest deras originaler finnas, i händelse de ännu äro till, har icke kunnat uppgifvas af G. H. Mellin; och Utg. har sålunda varit ur stånd att förvissa sig om, huru begynnelsen af tredje strofen uti poemet: Minne af den 28 Maj 1814 rätteligen lyder, såsom det utgick ur författarens hand. Enligt hvad läsaren finner, äger en lucka i meningen rum på detta ställe; och att sådant icke härleder sig ifrån författaren, torde kunna antagas. Men att på egen hand försöka en rättelse af det felaktiga, har utg. icke ansett sig tillständigt; och då han icke heller trott sig böra undertrycka det i öfrigt ganska vackra stycket, har för honom endast återstått att upptaga detsaiftma i sådant skick, som det förekommer i Svenskt Pantheon.

Tabula Votiva (sid. 109) syftar på ett tillfälle, då Vitalis, »om icke var simmare, hade vid badande kommit händelsevis längre ut i sjön, än att han kunde nå botten med fotterna, och hvarvid han sjönk ned i djupet för ett ögonblick. Huruvida han kom på fast botten genom egen ansträngning eller annans hjelp, är nu förgätet. —

Poemet »Skalden» tröst» till B** var ntan tvifvel egnadt till C. O. Berglund.

I Dithyramben, den 4 Dec. 1820 blefvo tvenne rader:

»0m du än i bref »mig pannkakor »ände.v uteslutna vid utgifvandet af »Samlade Dikter af Vitalis», enligt hvad Utg. vill erinra sig, af det skäl, att »pannkakor» just icke kunna tyckas egnade att stilla nhjertats hunger», ens i »Barbaras» föreställning. Stycket är nu återställdt till dess urspungliga lydelse.

Vitalis. Samlade Skrifter.Den »Minnesbok», hvaruti det lilla stycke, som läses sid. 206, teckna, des, hade till ägare F. B. Ulfsparre, hvilken jemväl tillhörde Södermanlands och Nerikes nation i Upsala och, lik m&nga andra

den tiden, affekterade stor kärlek till vitterheten samt beundran for dem, som ägde ett namn inom densamma. I sammanhang härmed må äfven nämnas, att epigrammet: »Till Henrik», var egnadt Henrik Palmar, äfvensom att Y*Q* och Ctr voro signa* turer i Poetisk Kalender, tillhörande den förra J. E. Rydquist och den sed* nare Cöster, »Kung Pharao» trycktes första gången i Kalender för Damer 1822, men omarbetades af sin författare, så att poemet erhöll den gestalt, det eger i Nyare Dikter af Vitalis, efter hvilka detsamma ingått så väl uti de »Samlade ”Dikterna» som i närvarande upplaga. Det kan emellertid vara skäl att här också framlägga den ursprungliga lydelsen.

Konung Pharao*

Sitt neder, g o1 vänner, pd bänkar och bord!

Hör, huru det plaskar från himmelen ner!

Att, om ni somnar vid visans ord,

Ni icke md falla ofh skada er!

Vi ha en bedröfvelig Juletid:

Det vankas från himlen så mycket vdtt.

Dock, Bröder och systrar, det blir nu dervid!

Kung Pharao hade Q heller sä godt.

Kung Pharao satt pd en stol utaf trä.

Sd hett skiner solen på Nilvågen ner!

För honom kröp Israels barn pd knä,

Och tygade till sig med murbruk och ler.

Kung Pharao var ingen vån af de små, — Sd hett skiner solen pd PharaoB skägg!

Lät Israels barn uti arbete gå Långt upp «It luften och tälja på vägg.

Från böijan var herdelif bamenas kall.

Så hett skiner solen på Nilvågen ned!

Den ej hade får, med sig sjtlf gick vall. Kung Pharao lät dem ej lulla i fred.

Som myror de släpade stybbe och strå, — Så hett skiner solm på Nilvågen ned! — Och hvad som kanhända var värre ändå, De hade ej bränvin att stärka sig med.Herr Mote» drog noria byxor uppå; —

8d hett skiner solen pd Nilvdgens slam! —

Lik mig, dd jag till en professor skall gd,

Han borstade af dem det svåraste dam.

Med kungen var Moses ej särdeles känd, —

8d hett skiner solen min sång till behag!

Och fast af vår Herre, som talare, sänd Han kunde ej språka, men det kan jag.

Dock månde för Kungen han dristligen gå.

8å hett skiner solen på Nüflodens bryn! —

Han stammande bad honom släppa de små,

Och blandade Ruter för Pharaos syn.

Kung Pharao mellanåt nickade till.

8d hett skiner solen pd öknames ljung! Fördömme Kung Pharao, hvilken som vill.

Men hufou't var pundigt och kronan var tung.

Kung Pharao ville ej lemna besked.

8å hett skiner solen, som redan ni vet!

Herr Moses han blef bdde grym och vred:

Hans staf vardt en orm, som Kung Pharao bet.

Herr Motes, han sträckte sin staf öfver by, — 8å hett skiner solen på Pharaos skägg! —

Och hagel, så rundligt, ur himmelens sky Slog Pharao midt i planeten, som ägg.

Herr Moses han skapte af smådjur en sort.

8å hett skiner solen på Nilgudens d !

Kung Pharaos krona kröp frän honom bort,

Och hufv'et begynte marschera ocksd.

Gör löss, sade Kungen, 1 trollkarlar små!

8å hett skiner solen på Pharaos slott!

Herr Konung, de trollkarlar svarte derpd,

Ni är nog beldten med dem, som ni fdtt.

Men skulle jag sjunga hvad Pharao slet, — -Sd hett skiner solen på Pharaos tjäll! —

Så finge jag sitta i evighet,

Och dertill jag hafver ej tid i qvåll.Herr Mo»es han lockade barnen ur sta'n —

Så hett skiner »olen pd Pharao» »kågg! —

Som Mar» understundom, midt pd dan,

Med gulletrdlar lockar »md barn utom vågg.

Herr Mo»e» han gaf sig med barnen åt »kog; —

Sd hett skiner solen pd Nilgudens ål

rid vägen Idg värdshus, vid vägen Idg krog:

De sprungo förbi, fast det kostade pd.

Kung Pharao hade de barnen så kär: —

Sd hett skiner soln, för att fylla min sång! — Han efter dem satte med hela sin hår,

Han ville dem kyssa blott ännu en gång.

Kung Pharao, Lemmel, geck ned i ett haf; — Sd hett skiner solen pd Israels flykt! —

Der slogs han med flskame uti sin graf. —

Nu sen I min sång i sin ändalykt.

Runan Frej: — Fomforskaren — syftade p& en verklig händelse, h vilken berättades hafva tilldragit sig med sedermera Bibliothekarien, Professoren Johan Henrik Schröder-, hvilket förh&llande ofelbart bidrog till det omilda bedömmande, denna Runa erfor inom det PhosphoriBtiska lägret.

»Fantasterna pd Sångens ön, författades under ett besök af Vitalis vid österhaninge prestg&rd, hos Bergfalk, och infördes i Allmänna Journalen N:o 194 för år 1821. »Nya Verlden» var den tiden namnet p& en Källare vid Jerntorgsgatan; och att stycket daterades der, härledde sig deraf, att författaren geck in på denna källare samt der renskref poemet, då han, son i sällskap med Bergfalk och sedermera Med. Doktorn Fr. Segerstedt rest in till hufvudstaden, beslutit sig för styckets införande i nyssnämnda tid* ning, hvarom Segerstedt drog försorg.

Att för läsare, som icke Bjelfve genomlefvat de tider, då polemiken emellan Gamla och Nya Skolan inom vår vitterhet pågeck, och när Vitalis uppträdde emot den sednare, mycket, om icke det mesta af författarens polemiska skrifter skall synas ofattligt, är ganska naturligt. Några upplysningar öfver de personager, som figurera i dessa skrifter, torde derföre böra lenmas.Amadis betecknar Atterbom, med anledning af ett ibland hans förnamn, Amadeu».

Callowai, under hvilket namn en person förekommer uti en af W. F. Palmblads noveller, utmärker Palmblad sjelf.

Gumal — G. W. Gura®lius.

Loremo _; Bibliothekarien Lorenzo Hammarschöld.

Pehr Klockare — P. A. Sondén.

Palmblad var Akademiens Boktryckare, och bodde j em väl å Tryckeriet. Hos honom var samlingsplatsen egentligen för alla dem, som räknades till Phosphoristerne, och han var derjemte Utgifvare af Svensk Litteraturtidning, som utkom i Upsala under en l&ng följd af &r. I motsats mot den Gamla Skolan, som hyllade den Fransyska litteraturen s&som mönster, hade den Nya eller Phosphoristema ett visst förakt för all annan litteratur än den Tyska, hvars stora författare voro hennes idoler. Detta sistnämnda förhållande gaf npphof åt uttrycket: »Tyskerict» såsom en benämning å »Tryckeriet», eller Palmblads (Callowais) bostad.

Af de under Afdelningen: Polemiska Skriftqr förekommande uppsatser trycktes de 3:ne första uti den år 1821 utkomna 2:dra upplagan utaf Dikter af Vitalis; den fjerde intogs i Allmänna Journalen N:is 203 och 205 för samma år. Den femte, »En vapendans med Phosphoristerna», trycktes i Tidskriften Brage; och slutligen hade den sjette eller sista plats uti tidningen Argus N:o 19 för 1825.

Åndtligen bör ock den upplysning lemnas, att ibland Sjöbergs vänner den, åt hvilken, i förening medNicander, »Afskedsojret» 1815 egnadeB, ännu lefver, samt, af en kanske öfverdrifven blygsamhet, uttryckligen begärt, att hans namn icke skulle utsättas. Sid. VII raden 5 nedifrån: bortfallit ordet: ett

VIII 3 „ står: 1829 läs: 1826. 16 „ 10 oppifrån: „ blå » blåa 200 » 12 >» >i j»g ♦ » han 224 >> >» så är det U så det är 266 7 » *» gick från 51 gick ut från 876 » « . ” ” skänker? M skänker,

De i öfrigt förekommande bokstafs* och interpunkte ringafel falla lätt ögonen, och torde af den uppmärksamme läsaren sjelf rättas.